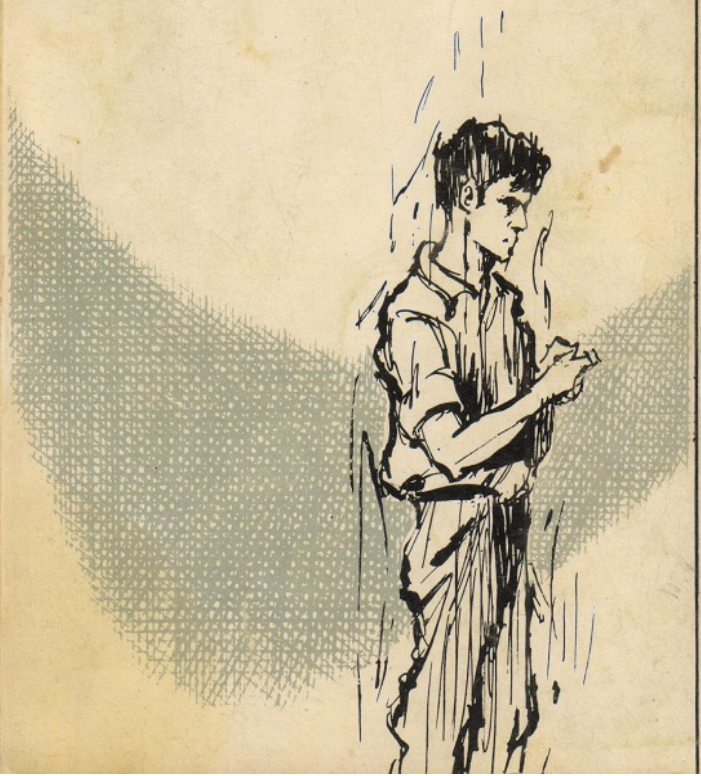
salinger

20. YÜZYIL KLASİKLERİ

gönül-çelen

çeviren
Adnan Benk

Gönül - Çelen

JEROME DAVİD SALİNGER

Gönül - Çelen

Çeviren : **ADNAN BENK**

CEM YAYINEVİ

YİRMİNCİ YÜZYIL KLÂSİKLERİ : 11

İstanbul. 1967

"Gönül - Çelen", orijinal adıyla „CATCHER IN THE RYE", CEM YAYINEVİ'nin YİRMİNCİ YÜZYIL KLASİKLERİ dizisinin on birinci kitabıdır. Adnan Benk tarafından tam olarak çevrilmiştir.

CEM YAYINEVİ :
Tan Ap. Başmusahip Sok. Cağaloğlu

Kapak : Ayhan Erer

SALİNGER ve "GÖNÜL-ÇELEN„

İkinci Dünya Savaşından, Amerika, her zamankinden daha zengin, daha güçlü olarak çıkmıştı ama, o güne kadar tarihinde rastlamadığı birtakım çıkınazlara saplanmaktan da kurtulamamıştı. Uzun yıllar Avrupayla bağlarını koparan, Avrupa sorunlarından ve çatışmalarından uzak kalmakla övünen bir ulus'un, ansızın Eski Dünyanın önderliğini yüklenmek zorunda kalması, ister istemez birtakım iç bölünmelere, gerilimlere yol açacaktı. Bu kargaşalık, yeni bir kimliği benimseme çabasının kaçınılmaz sonucuydu. Köklü bir uygarlığın önderliğini yapabilmek için, o uygarlığın bütün sorunlarını bilmek, bütün girdi-çıktısını yakından tanımak, çeşitli düşünce akımlarını, görüş ayrılıklarını yansıtmak, toparlamak ve aşmak gerekirdi. Kimi Amerikalılar bu yolda çaba gösterir, yurttaşlarını yeni sorumluluklara göre hazırlanmağa çağırırken, kimileri de senatör McCarthy'nin çevresinde toplanıyor, okullardan tutun da kiliselere kadar her yerde casus ve düşman arıyorlardı. Curnalcılık alabildiğine yayılmış, kuşku ve güvensizlik iyice yerleşmiş, düşünce özgürlüğü kısıtlanmıştı. Bu baskı, Amerikan yazarları arasında çeşitli tepkilere yol açtı. Kimi kendini toplumbilim'e

verdi, kimi coşkun, renkli İç Savaş yıllarının özleşmine kapıldı, kimi biçimciliğe özendi. Edebiyat, politikanın ve parti çekişmelerinin dışında kendine özgü bir alan arıyordu. Norman Mailer gibi savaşı anlatmak istiyen romancılar, Flannery O'Connor ya da Peter Taylor gibi Güneyli yazarlar, karşılarında eski kuşaktan Hemingway'i ve Faulkner'i buluyor, bir çeşit tekrara düşmekten çekiniyorlardı.

Birtakım yazarlar ise, İkinci Dünya Savaşını da, senatör McCarthy'yi de unutan bir kuşağın sözcüleri olarak ortaya çıkmışlardı. İşte Salinger, 1950 yıllarında Amerikan gençliğini kendi durumunun bilincine vardıran, «Gönül-Çelen» adlı romanıyla bütün bir kuşağı etkileyen, günümüzün en gerçek, en katıksız Amerikan yazarlarından biridir.

NEW - YORKER GELENEĞİ

Amerikan yayın hayatında New-Yorker'in ayrı bir yeri var. Bu biçimde, bu anlayışta bir dergiye başka ülkelerde raslanmaz pek. Şiirler, resimler, karikatürler, röportajlar değerlendirilirken gözetilen tek tasa alışılagelen'in dışında kalmak; okuyucusunun çoğunluğu New-York'un seçkin aydınları ve Üniversite çevrelerinden. Yazarları ise, ahlâk, toplum, politika alanlarında alışılagelmiş'in dışında kalan, ama aşırılığa da kaçmayan, yan tutmayan kişiler arasından büyük bir titizlikle seçilir. San Francisco'lu «Beat Generation» yazarlarının 1957'den bu yana savundukları kültür düşmanlığı ve doğa düşkünlüğüne tam karşıt bir tutumu var New-Yorker'in. Caz'ın, keyif verici zehirlerin, çılgınca sürülen arabaların ve Zen Budacılığının büyüsüne kapılan Amerikan edebiyatı'na biçimsel araştırmaların ve kültür'ün sağlamlığını getiren bu dergi olmuştur. Günümüzün birçok ünlü yazarı gibi Salinger de ken-

dini ilk olarak burada tanıtmıştı. Gold'lar, Cheever'ler, Updike'lar gibi, Jerome David Salinger de (doğumu 1919) Üniversite kültürü almış, Avrupa uygarlığıyla kaynaşmış, ne yapmak istediğini çok iyi bilen, usta ve akıllı bir yazardır.

GÖNÜL-ÇELEN ÜSTÜNE

1951 yılında yayımlanan Gönül-Çelen'de, bütün bir Amerikan gençliği kendi tasalarını, kendi yoksunluklarını bulmuş, kendini tanımayı öğrenmişti. Yazar hakkında bilinen tek şey; ortalıkta görünmekten pek hoşlanmadığı, üniversiteye şöyle bir girip çıktığı, romanındaki başkişi Holden Gaulfield'den biraz daha yaşlı olduğu idi. Gençler, kendi kafalarını kurcalayan bütün sorunları, kendilerinden biri olarak benimsedikleri Holden'de buluyorlardı. Çocukluktan yeni kurtulan bu küçük delikanlı, onlar gibi yapmacıksız konuşuyor, kendi isteği dışında katıldığı bir topluma boyun eğmekle düşünü kurduğu bir evren'e kavuşma eğilimi arasında bir gerçeği özlüyordu. Peki, neydi bu gerçek? Bu yozlaşmış evrende insanoğluna özgü bir yer mi? Şeytanın türemesinden önceki cennet mi? Bu sorunun karşılığından çok Salinger için önemli olan, derin ve kaçınılmaz bir çelişmeyi yansıtan sorunun kendisini ortaya atmak. Açlık çekenlere, ya da yükselme tutkusuyla ileri atılanlara rastlıyamazsınız onun dünyasında. Kahramanlığa özenenler de yoktur.

Hemingway gibi, onun da bağlandığı kişiler, herşeyden önce içi-dışı bir kimselerdir. Bu yüzden de, başkişilerini, gerek romanında, gerekse hikâyelerinde çoğunluk çocuklar, ergenlik çağının delikanlıları arasından seçer. Dürüstlüğü, içtenliği onlarda görür ancak. Bu ve benzeri temalar, Twain'den Fitzgerald'a kadar, Amerikan edebiyatında yer yer

raslanan temalardır: Kötülüğün giremediği bir cennet özlemi, toplumun bozamadığı çocuksu bir ruh, dünya ile, dünyadaki insanlarla ilişki kurmak için duyulan sonsuz bir ihtiyaç. Ama, buna bakarak, Salinger'ın çocuk dünyasını, erginler dünyasının bir çeşit küçültülmüşü saymak yersiz olur. Bu dünyanın kendine göre bir mantığı, bir ahlâk anlayışı var. Holden Caulfield, bayağılığın, ahmaklığın, çirkinliğin yerleştiği büyükler dünyasını yakından tanıdıkça, silkinmek, kendini kurtarmak için daha büyük bir çabaya girer. Çocukluğun çaresizliği yanında kendi sorumluluğunu duymanın tasasını olanca acılığıyla tadar.

Gözüpek, atılgan, ama gene de çaresiz bir gençlik bu. Eski roman kahramanları gibi serüvenden serüven'e koşmayı değil, baba ocağının sıcaklığını, evinin kokusunu, kaçmayı değil, dönmeyi özleyen bir gençlik. Caulfield, yumuşak yürekli, utangaç, çekingen Caulfield, gereğince sevilmediğinden yakınır, ama yakınırken de yavanlaşmaz, kendine acımaya kalkışmaz. Başını derde sokmaktan hoşlanmadığı halde kafa tutar, ömrü boyunca küçük kızkardeşiyle oynıyacak yaşta kalmayı istediği halde büyüklere özenir. Kafasında cennet olarak canlandırdığı yer de, Batı'da, bir sağır-dilsiz kızla barınacağı ve bir daha dönmiyeceği bir kulübedir. Ama, küçük kızkardeşi Phoebé'yi görmeden gidemez, görünce de, azarlanmak pahasına da olsa eve dönmeye, «kimsesiz bir çocuk» olmamanın tadını çıkarmaya karar verir. Dört yanı kapalı, boğucu diye bildiği bu dünya belki de dıştan gelecek tehlikelere karşı bir barınaktır.

Onun için, roman, şu avutucu sözlerle sona erer: «Herhangi bir şeyi yapmadan önce ne yapacağınızı nasıl bilebilirsiniz?»

I

Bu hikâyeyi gerçekten dinlemek istiyorsanız nerede doğduğumu merak edersiniz herhalde. O kokmuş çocukluğumun nasıl geçtiğini, bendenizi dünyaya getirmeden önce ailemin ne haltlar karıştırdığını, kısacası bütün o Davit Copperfield traşlarını öğrenmek istersiniz herhalde. Ama, doğrusunu söyliyeyim mi size, hiç de niyetim yok bu dümenlere girmeye. Neden derseniz, bir kere böyle palavralardan sıkılırım, sonra bildiklerimi şöyle bir açıklamaya kalkışsam bizimkilerin yüreğine iner. Annem gene neyse ya, bu konuda babam ne alıngandır, bilemezsiniz. İyiliğine iyiler, ikisi de şeker gibi insan ama, ille de o alınganlıkları yok mu? Hem, otobiyografi mi ne diyorsunuz, o dümenlere girip bütün geçmişimi önünüze serecek değilim. Geçen Noel yortusunda başıma gelen o saçmalığı anlatacağım sadece size; hasta düşüp kalafata çekilmek üzere buraya gönderilmeden hemen önce başıma geleni. İnan olsun, D.B.'ye de bu kadarcığını anlattım; oysa, D. B. ağabeyim benim, daha var mı ötesi? Hollywood'da şimdi. Hollywood dediğiniz de bu havraya pek uzak düşmüyor, hafta sonu oldu mu, şıp diye damlar bizim birader. Hele bir kendime geleyim, belli olmaz, bakarsınız bir aya kalmaz toparlanırım - gene o götürecek beni eve. Daha geçenlerde bir Jaguar aldı. Saatte iki yüz elli yapan İngiliz

arabalarından. Dört bin kayme bayıldı galiba. Herif bir hayli para kırıyor şimdilerde. Alışık da değildir ha! Bizimle otururken kendi halinde bir yazardı. Belki adını duymamışsınızdır diye söylüyorum. «Esrarengiz Kırmızı Balık» diye bir hikâye kitabı vardır ya, o yazdı işte. İçindeki hikâyelerin en iyisi de «Esrarengiz Kırmızı Balık» tı. Küçük bir oğlan cep harçlığıyla kırmızı bir balık satın almış, kendi parasıyla satın aldığı için de kimseye göstermek istemiyor balığı. Bittim, mahvoldum. Bizim D.B. Hollywood-da şimdi, işi esnaflığa döktü. Hani yeryüzünde katlanamadığım bir şey varsa o da filim. Sözünden bile tiksinirim.

Bu hikâyenin başlangıcı şeye raslıyor, Pencey'den ayrıldığım güne. Pencey bizim okul. Pensylvania'da, Agerstown'a yakın. Duymuşsunuzdur herhalde. Hiç olmazsa ilânları ilişmiştir gözünüze. Hangi dergiyi açarsanız açın, atını fundalığın üzerinden aşırtan bir sivri akıllı çıkar karşınıza. Sanki sabah akşam polo oynamaktan başka birşey yapılmazmış gibi Pencey'de. Oysa, çok şükür, daha bugüne kadar tek bir ata rastlamadım. Resmin altında da, hep ayni sözler: «1888 den bu yana, binlerce çocuğu olgun, aydın delikanlılar haline getirdik.» Nah getirdiniz! Pencey'i Mencey'i olmaz bunun, okul değil mi, al onu vur ona! Hiçbirinin herhangi bir kimseyi değiştirdiği görülmemiştir. Öyle dedikleri gibi olgun, aydın birine de raslamadım Pencey'de. Daha doğrusu, bu tanımlamaya aşağı yukarı uyan iki kişi vardı ama, herhalde Pencey'e gelmeden önce de öyleydiler.

Her neyse, günlerden Cumartesiydi. Saxon Hall ile futbol karşılaşması vardı. Saxon Hall ile karşılaşma Pencey'de bir ölüm dirim meselesi sayılırdı nedense. Yılın son karşılaşması olduğu için bir şişirilir, bir şişirilirdi ki, Pencey Reis kazanmazsa artık yapılacak tek iş ya canına kıymak, ya da buna benzer başka bir halt karıştırmaktı. Bugün gibi aklımda, öğleden sonra, saat üç sularında Thomsen Hill'in tepesindeydim, Amerikan İç Savaşında adı geçen o saloz vâdinin tam karşısında. Top alanı tabak gibi görü-

nüyordu, durmadan birbirlerine saldıran takımlar da. Seyirciler pek iyi seçilemiyordu ama yırtınmalarını duyuyordum: Benden başka bütün okul orada olduğu için Pencey'liler bölümünden derin, korkunç bir böğürtü geliyor. Öteki takımın peşine bir sürü maç hastası takıldığı için de Saxon Hall bölümünden vahşî, sürekli bir uluma yükseliyordu.

Futbol karşılaşmalarında hiç bir zaman çok kız bulunmazdı. Kız getirmek hakkı yalnız büyüklere tanınmıştı. Görüyorsunuz ya, ne bakımdan ele alınırsa alınsın, belâlı bir okuldur şu Pencey. Ara sıra, hiç olmazsa birkaç kızı dikizliyebileceğim yerlerde bulunmaktan hoşlanırım. Kollarını kaşısınlar, sümkürsünler karşımda, ya da budalaca sırıtıp dursunlar. Selma Thurmer Reis - müdürün kızı - sık sık gelirdi maçlara, fakat insanın aklını başından alacak kızlardan değildi doğrusu. İyiydi de bir bakıma, cana yakın insandı. Agerstown otobüsünde yan yana düştük bir keresinde, gevezelik ettik. Severdim kızcağızı. Kocaman bir burnu vardı, kemirilmiş tırnakları, yol yol kanlanmış gözleri. Bakışlarında da bir hovardalık ki, sorma gitsin: Mubarek her yere birden bakardı sanki. Ne var ki, onun adına bir üzüntü duymamak elde değildi. Bana en sevimli gelen yanı, babasını şişirip göklere çıkarmamasıydı. Herifin aslında ne salak olduğunu biliyordu herhalde.

Herkes maçtayken Thomsen Tepesinde ne işin vardı senin, diyeceksiniz. Kılıç takımıyla yeni dönmüştüm Newyork'tan. Kılıç takımının belâlı kaptanı bendim. Mühim mesele, Mc. Burney okuluyla karşılaşmak üzere sabahleyin Newyork'a gitmiştik. Karşılaşma olmamıştı ama. Kılıçları, formaları, daha bir sürü ıvır zıvırı o batası metroda unutmuştum. Nerede ineceğimizi kestirmek için haritadan ayıramıyordum ki gözümü. Akşam yemeğine zor yetişmemiz beklenirken, iki buçuk sularında Pencey'e dönmüştük. Trende, bütün yol boyunca takım beni karantinaya almıştı. Oldukça eğlenceliydi bir bakıma.

Aşağıda olmayışımın bir nedeni daha vardı: Tarih

hocamız Spencer Reis ile vedalaşmaya gidiyordum. Gripe tutulmuştu. Noel tatiline çıkmadan önce göremiyecektim onu.

Bir pusula yollamış, uğramamı istemişti. Pencey'e bir daha ayak basmıyacağımı biliyordu.

Söylemeyi unuttum, okuldan sepetlemişlerdi beni.

Dört dersten çaktığım, çalışmaya da yanaşmadığım için Noel tatilinden sonra okula dönemiyecektim. Birkaç kere kulağımı bükmüşlerdi, üçer aylık ders dönemlerinin ortasında annemle babam Thurmer Reis ile görüşmeye geldiklerinde müdürün odasına çağırılıp bir hayli öğüt dinlemiştim ama, ne söyleseler bir kulağımdan girip ötekinden çıkıyordu. Onlar da sonunda sepetlemişlerdi beni. Pencey'de gözünün yaşına bakmazlar insanın, hemen kovarlar.

Her neyse, Aralık ayındaydık, büyücü karı memesinin ucu gibi soğuktu hava, hele bu saloz tepenin üstünde. Bir yağmurluğum vardı sırtımda; eldiven meldiven hak getire. Bir hafta önce, deve tüyü paltomu odamdan yürütmüşlerdi, cebine sokuşturduğum eldivenlerim de gitmişti tabii. Pencey'de araklayıcıdan geçilmezdi. Öğrencilerin çoğu kodaman çocuklarıydı ama, gene de okul araklayıcılarla dolup taşardı. Bir okul ne kadar pahalıysa araklayıcı sayısı da o kadar çok olur — matrak geçmiyorum —. Her neyse, o saloz vâdinin karşısındaydım, kıçım dona dona maçı seyrediyordum. Ne var ki, karşılaşmayla pek ilgilendiğim yoktu. Beni gerçekten ilgilendiren, ayrıldığımı iyice duymaktı. Diyeceğim, bunca okuldan, bunca yerden ayrıldım da, bir kere olsun ayrıldığımı anlıyamadım. Tiksinirim bundan. Üzüntülü ya da kötü bir ayrılık olması umurumda değil, ama bir yerden ayrıldım mı, oradan ayrıldığımı bilmek isterim. Bilmezseniz, daha çok koyar insana.

Talihim varmış. Buradan basıp gittiğimi iyice kafama sokan bir şey geldi o sıra aklıma: Ekim ayını düşündüm birden. Robert Tichener ve Paul Campbell ile, öğretmenler bölümünün önünde top oynadığımız gün. İyi çocuklardı,

hele Tichener. Akşam yemeğinden hemen önceydi, hava kararıyordu, ama gene de oynamağa devam ediyorduk. Çabuk bastırıyordu gece, topu seçmek bile güçleşmişti. Bir türlü bırakmak istemiyorduk ama oyunu. Sonunda zorladılar bizi. Bioloji dersi veren öğretmen; Mr. Zambezi okulun bir penceresinde göründü, yatakhaneye dönmemizi, akşam yemeğine hazırlanmamızı söyledi. Talih yüzüme gülüp de böyle bir şeyi hatırladım mı, dilediğim zaman, daha doğrusu uzun bir süre kullanabileceğim bir ayrılık acısına kavuşmuş olurum. Bunları düşündükten sonra döndüm, tepenin öteki yamacına. Spencer Reis'in evine doğru koştum. Okulda kalmazdı. Anthony Wayne Caddesinde oturuyordu Spencer Reis.

Okulun ana kapısına kadar koştum, oraya varınca soluk almak için durakladım, bir saniye. Bendeniz biraz tıknefesim, açıkçası bu. Bir kere, sigara tiryakisiyim, daha doğrusu idim. Bıraktırdılar. Saniyen, geçen yıl bir hayli boy attım. Kafayı vurmam, bütün o bakım makım dümenlerine, bir sürü ıvır zıvıra düşmem de bundan ileri geliyor işte. Oysa ben kendimi çok iyi buluyorum.

Neyse soluğumu alınca, 204 numaralı yolu koşa koşa geçtim. Allahın belâsı yol, buz tutmuştu, az daha kapaklanacaktım. Niçin koştuğumu bile bilmiyordum doğru dürüst — canım koşmak istemişti her halde —. Yolu geçince, nasıl diyeyim, yokoluyormuşum gibi geldi bana. O kokmuş öğleden sonraların biriydi, zehir gibi bir ayaz, güneş müneş yok. Yolu her geçişinde yeryüzünden silindiğini sanırdı insan.

Spencer Reis'in evine varınca hemen kapı ziline saldırdım. Kulaklarım sancıyordu soğuktan, parmaklarımı zorlukla oynatabiliyordum. Kendimi tutmasam; «Çabuk gelin, çabuk kapıyı açın» diye bağıracaktım. Sonunda, Mrs. Spencer Reis açmağa geldi. Hizmetçileri falan yoktu. Kapıyı hep kendileri açarlardı. Kıt kanaat geçinen insanlardı.

«Holden!» dedi Mrs. Spencer. «Ne iyi ettiniz de geldiniz! Girin yavrucuğum, girin. Soğuktan donacaksınız!»

Beni görünce memnun olmuştu. Severdi beni. Daha doğrusu ben öyle sanıyordum.

Hemen içeri daldım. «Nasılsınız Mrs. Spencer» dedim. «Mr. Spencer nasıl?»

«Paltonuzu verin bana yavrucuğum.» Sorumu duymamıştı, besbelli. Ağır işitirdi biraz.

Holdeki dolaba astı yağmurluğumu, elimle saçımı taradım. Kısa kestiririm çoğunluk, düzeltmekte de sıkıntı çekmem.

«Nasılsınız Mrs. Spencer?» diye tekrarladım, ama oldukça yüksek sesle sordum bu sefer, duysun diye.

«Çok iyiyim Holden.» Dolabın kapağını örttü. «Ya siz nasılsınız bakalım?» Sorusundan anladım, okuldan kovulduğumu Spencer Reis çıtlatmıştı ona.

«Çok iyiyim», dedim. «Ya Mr. Spencer? Gripi atlatmadı mı daha?»

«Atlatmadı Holden, tam mânâsıyla şey olmaya başladı, bilmem ki nesi... Odasında yavrucuğum. Girebilirsiniz.»

II

Her birinin odası falan ayrıydı. İkisi de altmışında belki de daha fazla. Ama gene de ipe sapa gelmez şeylerle uğraşır dururlardı. Biliyorum, böyle konuşmak yakışık almaz. Demek istediğim Spencer Reis'i sık sık anardım, üzerinde çok düşündüm, Çok düşününce de, ne diye hâlâ yaşadığına şaşmamak elde değildi. Kamburu çıkmıştı, bitkin bir hali vardı, sınıfta tebeşiri her düşürüşünde, ön sıradan birinin fırlayıp tebeşiri toplaması, adamcağızın eline tutuşturması gerekirdi. Bana sorarsanız, korkunç bir şey bu. Ama, üzerinde çok değil de şöyle böyle bir üstünkörü düşündünüz mü, adamcağızı yaşına göre dinç bulabilirdiniz. Meselâ, ben ve birkaç arkadaş bir Cumartesi akşamı evine gitmiştik. Yellowstone Park'taki bir Kızılderiliden aldığı eski battaniyeyi göstermişti bize. Spencer Reis'in sevincini sormayın artık. Ne demek istediğimi anladınız, değil mi? Bizim Spencer Reis gibi dünyanın en pimpirik, en tirit adamı da olsa, bir battaniye satın aldı diye sevincinden havalara uçabilir insan.

Kapısı açıktı, ama gene de vurur gibi yaptım. Nezaket dümeni, n'aparsınız? Oturduğu yeri görebiliyordum. Meşin bir koltuğa oturmuştu, sözünü ettiğim battaniyeye de sıkı sıkı sarılmıştı. Kapıyı vurunca, bana doğru çevirdi gözlerini. «Kim o?» diye böğürdü. «Caulfield! Gir, gir.» Sını-

fın dışında, hep böyle böğürür dururdu. Sinirine dokunurdu bazen insanın.

Odaya girerken, geldiğime pişman gibiydim. «Atlantic Monthly» yi okuyordu. Hemen her yerde haplar, ilâçlar; oda da Vicks burun damlası kokuyordu. Sıkıntılı bir yer. Doğrusunu isterseniz, hastalık çekemem. Ama, bu sıkıntıyı daha bir ağır bastıran. Spencer Reis'in sırtındaki eski püskü partal, iç karartan sabahlıktı. Hani mubarek bu sabahlıkla dünyaya gelmiş dense yeridir. Anlıyacağınız, pijamalı, sabahlıklı yaşlıları görmekten hoşlanmam. O yer yer şişmiş. köhne bağırları meydandadır. Bacakları da. Kumsalda, ya da başka yerlerde, yaşlı bacağı ne kadar beyaz, ne kadar çıplak durur. «Hello,» dedim. «Pusulanızı aldım. Sağolun. Zahmet etmeseydiniz. Nasıl olsa uğrayacaktım size.»

«Otur yavrum, şöyle bir iskemle al da otur» dedi Spencer Reis. Yatağı söylemek istiyordu.

Oturdum, «Gripiniz nasıl oldu efendim?»

«Yavrucuğum, kendimi biraz daha iyi hissetmeseydim, az daha doktor çağırmak zorunda kalacaktım» dedi Spencer Reis. Bu kadarcık bir çaba yüreğini tüketmeye yetmişti. Deliler gibi öksürmeğe koyuldu. Tuttu sonunda kendini: «Niçin aşağıda, maçta değilsin?» diye sordu. «Büyük maç günü değil mi bugün?»

«Öyle» dedim. «Oradaydım. Ne var ki, kılıç takımıyla yeni döndüm. Newyork'tan.» İnanmazsınız sanki taştandı yatağı.

Cehennem zebanisi gibi asıldı suratı. Sözü nereye getireceğini biliyordum. «Demek bırakıyorsunuz bizi ha» dedi.

«Evet, efendim, öyle görünüyor.»

Başını sallamaya koyuldu. Spencer Reis gibi uzun süre baş sallayana raslamamışsınızdır hayatınızda. Başını neden salladığını kestimek de zordu: Düşündüğünden falan mı, yoksa yaşın verdiği sarsaklıktan mı?

«Yavrucuğum, Mr. Thurmer ne dedi sana? Aranızda şöyle başbaşa bir görüşme olmuştur herhalde.»

«Olmasına oldu. İki saat kadar kaldım odasında.»

«Ne dedi peki?»

«Hiç.. Şey, hayatın bir oyun olduğunu falan söyledi. Kurallara göre oynamak gerektiğini anlattı. Çok tatlı davrandı. Yani, tavana zıplamadı demek istiyorum. Hayatın bir oyun olduğunu söyledi, o kadar.»

«Hayat bir oyundur, yavrucuğum. Kurallara göre oynanması gereken bir oyun.»

«Evet, efendim, biliyorum. Bilmez olur muyum hiç?»

Oyunmuş ha? Ne oyun ama! Kozları elinde tutanlardan yana oldunuz mu, evet, doğru, hayat bir oyundur. Fakat öte yandaysanız, koz çıkmıyan yanda, ne bekliyebilirsiniz oyundan? Hiç. Oyun diye bir şey kalmaz ki ortada.

«Mr. Thurmer ailenize yazdı mı?» diye sordu Spencer Reis.

«Pazartesi yazacakmış.»

«Ya siz?»

«Yazmadım, efendim, Çarşamba akşamı, eve dönünce görüşeceğiz nasıl olsa, ne diye yazayım?»

«Haberi nasıl karşılayacaklar sizce?»

«Şey... Küplere binerler herhalde» dedim. «Orası muhakkak. Ayrılmak zorunda kaldığım dördüncü okul bu.» Başımı salladım. Sık sık sallarım başımı «Ya, işte böyle Reis.» diye içimi çektim. Sık sık kullanırım bu «Reis» sözünü. Neden derseniz, bir kere ağzım çok bozuk, sonra, kimi zaman olduğumdan daha gençmişim gibi davranırım. O zamanlar on altı yaşındaydım, şimdi on yedisindeyim. Gene de on üç yaşında bir çocuk gibi davrandığım olur. Gerçekten matrak bir durum, çünkü sırık gibi boyum var, saçlarımda da beyaz teller. Sahi var. Başımın bir yanı - sağ yanı - hemen hemen bembeyaz. Çocukluğumdan beri böyle. Gene de, kimi zaman, on iki yaşındakiler gibi davranırım. Herkes böyle söylüyor, hele babam. Büsbütün yanlış değil bu, ama büsbütün doğru da değil. İnsanlar tuhaf oluyor işte, yanlışı tüm yanlış, doğruyu tüm doğru diye belliyorlar. Vızgelir bana ya, şu yaşına göre davran demele-

ri yok mu, kimi zaman pek tutuluyorum bu söze. Yaşımdan çok daha büyükmüşüm gibi davrandığım da oluyor - gerçekten oluyor inanın bana - ama kimsenin gözüne çarpmıyor. İnsanlar böyle işte, hiçbir şey çarpmıyor gözlerine.

Spencer Reis gene başını sallamaya koyuldu. Burnunu da karıştırmaya başladı. Ucunu sıkar gibi yapıyordu ama, aslında baş parmağını olduğu gibi daldırmıştı içine. Odada bir ben olduğum için sakınca görmüyordu anlaşılan. Üzerinde durduğum da yoktu ama, birinin karşınıza geçip burnunu karıştırması midesini bulandırıyor insanın.

«Birkaç hafta önce, Mr. Thurmer ile görüşmeye geldiklerinde, ailenizle tanıştım. Çok saygıdeğer kimseler.»

Saygıdeğer. Tüylerim diken diken olur bu sözü duyunca. Ahmakça bir söz. Her duyuşumda kusmamak için zor tutarım kendimi.

Sonra, ansızın, Spencer Reis çok iyi birşey söyliyecekmiş gibi geldi bana, bir çivinin ucu gibi keskin, sivri bir şey. Koltuğunda doğruldu, kalkacak sandım. Boşuna umutlanmışım. «Atlantic Monthly» yi kucağına çekti, yatağın üzerine, benim yanıma fırlatmaya kalkıştı. Tutturamadı. Gerçi iki parmak yanılmıştı ama, gene de tutturamadı işte. Yerimden kalktım. Gazeteyi aldım, yatağın üzerine koydum. Ve birden bu odadan basıp gitmek geldi içimden. Bana bir nutuk çekmeğe hazırlandığı besbelliydi. Hani onun nutuk çekmesine pek aldırdığım yoktu ama, dinlemeğe, Vicks koklamağa, Spencer Reis'i pijama ve sabahlıkla görmeğe, bunların tümüne ayni zamanda katlanmağa dayanamıyacaktım.

Gerçekten biliyordum katlanamıyacağımı.

Korktuğum da geldi başıma. «Neden işleriniz yolunda gitmiyor yavrucuğum?» diye söze başladı Spencer Reis. Besbelli, bu konuyu açmak ona da zor geliyordu. «Kaç dersten sınava girdiniz bu dönem?»

«Beş, efendim.»

«Beş. Kaçından döndünüz peki?»

«Dördünden.» Kaba etlerimi biraz kaydırdım. Yatağın bu kadar sertine hiç oturmamıştım doğrusu. «İngilizceyi kolaylıkla kıvırdım.» dedim. «O Bewulf ve Randal My Son zımbırtılarını Whooton School'dayken görmüştüm. Diyeceğim, ara sıra ödevlerimi yazmak dışında yapılacak pek işim olmadı İngilizçede.»

Dinlemiyordu bile. Karşısındakini dinlemekte hep zorluk çekerdi.

«Hiçbir şey bilmediğiniz için çaktırdım sizi tarihten..»

«Biliyorum, Reis, biliyorum. Kabahat sizde değil.»

«Hiçbir şey», diye üsteledi. Zıvanadan çıkarır bu beni. Bir şey söylemişlerdir, siz de kabul etmişsinizdir. Eh, kes artık, değil mi? Olmaz, ille de bir daha söyliyecekler o şeyi. hem de ayni kelimelerle. Bu yetmedi, üçüncü defa tekrarladı. «Hiçbir şey.. Açtınız mı hiç? Doğruyu söyleyin bana yavrucuğum.»

«Şey, bir iki kere karıştırdım.» Kırmak istemiyordum onu. Tarih hastasıydı.

«Demek karıştırdınız ha?» dedi iğneleyici bir sesle, «Şey, kâğıdınız çamaşır dolabının çekmecesinde, birinci çekmecede. En üstteki kâğıt. Verin onu bana.»

Kalleşlikti bu, ama gene de kalkıp kâğıdı aldım, ona getirdim. Başka çıkar yol yoktu. Sonra da, o kazık gibi yatağa oturdum. Uğradığıma ne kadar pişmandım, bilemezsiniz.

Bir pislik parçasıymış gibi parmaklarının ucuyla tutuyordu kâğıdımı, «4 Kasımdan 2 Aralık'a kadar Mısırlıları okuduk.» dedi. «Çeşitli konular vermiştim, siz bunu seçmişsiniz. Mısırlılar üzerinde neler söylediğinizi duymak ister misiniz?»

«İstemem, efendim», dedim, «hayır istemem.»

Gene de okudu. Kendi bildiğinden dünyada caydıramazsınız bir hocayı.. Aklına koyduğunu yapar.

«Mısırlılar eski bir Kafkasya ırkından geliyorlardı, Afrikanın Kuzey bölgelerinde yaşarlardı. Aldığımız bil-

giye göre, bu bölge Doğu yarım küresinin en geniş kıtasıdır.»

Yerimde oturup bu saçmayı dinlemek zorundaydım. Gerçekten büyük bir kalleşlikti bu.

«Günümüzde, Mısırlılarla birçok bakımdan ilgileniriz. Çağdaş bilim adamları, cesetleri mumyalamak ve yüzlerini yüzyıllar boyunca bozulmaktan alıkoymak için eski Mısırlıların ne gibi ilâçlar kullandıklarını bilmek isterler. Bu ilginç konu, XX. Yüzyıl biliminin çözemediği bir sorudur.»

Okumayı kesti, kâğıdı eğdi. Adamdan nefret etmeğe başlamıştım hani. «Yazınız, - buna da yazı denebilir mi bilmem? - burada sona eriyor», dedi o iğneleyici sesiyle.

Bu kadar yaşlı bir insanın bu kadar iğneleyici olabilmesi inanılır şey değildi. «Kâğıdın arkasına da benim için birkaç satır karalamışsınız.»

«Biliyorum.» dedim. Çok kesin konuşuyordum. O bir kaç satırı yüksek sesle okumadan önce susturmak istiyordum onu. Ama duracağı yoktu. Çıra gibi tutuşmuştu mübarek...

«Sayın bay Spencer. (Yüksek sesle okuyordu.) Mısırlılar üzerine bildiklerim bu kadar. Dersleriniz çok ilgi çekici olmakla beraber, Mısırlılara ilgilenir görünmek elimde değil. İngilizcenin dışında bütün derslerden çaktım; sizin de tarihten çaktırmanızı çok mâkul göreceğim. Saygılarımla, Holden Caulfield.»

Kâğıdımı bıraktı, ping-pong'da, ya da herhangi bir oyunda ağzının payını vermiş gibi baktı bana. Bu saçmalığı yüksek sesle okumasını hiçbir zaman bağışlamıyacağım. Bunu o yazsaydı, karşısına geçip yüksek sesle okumazdım ben - gerçekten yapmazdım böyle bir şeyi —. Hem o birkaç satırı, beni gönül rahatlığıyla çaktırabilsin diye karalamıştım.

«Sizi çaktırdığım için gücenmediniz ya bana, yavrucuğum?» dedi.

«Hayır, efendim! Niye gücenecekmişim?» Bu söz üze-

rine ikide bir bana «Yavrucuğum» demekten cayardı belki.

Okuması bitince, kâğıdı yatağın üzerine fırlatmayı denedi. Ama tutturamadı tabiî. Kalkmak, kâğıdı yerden alıp «Atlantic Monthly»nin üzerine koymak, gene bana düştü. İki dakikada bir ayni şeyi yapmak sıkıyor insanı.

«Benim yerimde olsanız siz ne yapardınız?» dedi. «İçinizden geldiği gibi konuşun benimle, yavrucuğum.»

İşe bakın hele, beni çaktırmak bayağı komuştu adamcağıza. Tedirgin olmasın diye uzun bir traşa giriştim. Gerçekten mankafa olduğumu falan anlattım. Onun yerinde ben de olsam ayni şeyi yapacağımı, herkesin hocalığı kolay sandığını söyledim. Malûm martavallar.

En matrağı, bunları söylerken aklım başka yerdeydi. Bizim ev Newyork'tadır ya, Central Park'ın havuzunu düşünüyordum, aşağıda, Güney Central Park'ın yakınındaki havuzu. Diyordum ki kendi kendime, eve döndüğümde havuzu donmuş bulur muyum acaba? Donmuşsa ördekler nereye gitmiştir? Öyle ya, havuz buz tutunca nereye giderdi ördekler? Yoksa kamyonlu bir adam gelir, ördekleri hayvanlar bahçesine falan mı götürürdü? Yoksa kendiliklerinden uçup giderler miydi?

Gene de sevgili kuluymuşum Tanrının. Bir yandan Spencer Reis'i traşlarken, bir yandan da bu ördekleri düşünebiliyordum. Çok matrak. Bir hocayla konuşurken kafanızı öyle fazla işletmek gerekmez. Ama gene de palavramı yarıda kesti. Yarıda kesmek huy olmuş bu adamda.

«Bu olup bitenleri nasıl karşılıyorsunuz, yavrucuğum? Bilmeyi çok isterdim. Gerçekten isterim.»

«Yani beni Pencey'den kapı dışarı etmelerini mi?» dedim. N'olurdu o yer yer şişmiş göğsünü örtseydi yani? Hiç de hoş bir manzarası yoktu.

«Yanılmıyorsam, Whooton Scholl ve Elkton Hills'de de birtakım zorluklarla karşılaşmışsınız.» Bunu söyler-

ken sadece iğneleyici değildi, iyiden iyiye kötü bir insan olmuştu.

«Elkton Hills'de öyle büyük bir zorlukla karşılaşmadım.» dedim. «Kovulmuş, kapı dışarı edilmiş sayılmam. Doğrusunu isterseniz, kendim ayrıldım.»

«Neden ayrıldığınızı öğrenebilir miyim?»

«Neden mi? A. uzun hikâye. Yani çok karışık.»

Bu meseleyi onunla tartışmak istemiyordum. Nasıl olsa anlıyamazdı. Akıl erdiremezdi bir kere. Elkton Hills'den ayrılmamın çeşitli nedenlerinden biri, belki de en ağır basanı, çevremde bir sürü kendini beğenmiş fiyakacının bulunmasıydı. Kurumlarından geçilmezdi. Hele müdürümüz Mr. Hass, hayatımda rasladığım fiyakacıların en berbatıydı. Thurmer Reis'ten de beterdi. Meselâ Cumartesileri Hass Reis gelir, okula uğrıyan öğrenci velilerine bir merhaba derdi. Herkese güler yüz gösterir. herkesin gönlünü alırdı. Ama çocuklardan birinin ailesi şöyle kendi halinde, biraz gülünç insanlar oldu mu, hemen değiştirirdi tutumunu. Oda arkadaşımın ailesine karşı nasıl davrandığını görmeliydiniz. Demek istediğim, bir öğrencinin annesi şişman ya da kılıksızsa, babası da çok geniş omuzlu ceket, siyahlı beyazlı bayağı kundura giyen biriyse, Hass Reis, dudaklarında budalaca bir gülümsemeyle yaklaşır, ellerini sıkmakla yetinir, sonra da gidip başka velilelere yarım saat dil dökerdi. Böyle dümenlere hiç gelemem. Oynatacak gibi olurum. Öyle bir bezginlik çöker ki üzerime, aklımı oynatırım. O rezil Elkton Hills'den tiksiniyordum.

O sırada Spencer Reis bir şey sordu bana, ama işitmedim. Hass Reis'i düşünüyordum. «Efendim?» dedim.

«Pencey'den ayrıldığınıza üzgün müsünüz?»

«Eh, biraz üzgünüm, evet. Tabiî.. Ama o kadar da değil. Henüz değil daha doğrusu. Durumu daha şimdiden gereğince kavrıyamıyorum. Bir şeyi kavramam için aradan zaman geçmeli. Şimdilik Çarşambayı düşünüyorum, eve dönüşü. Dedim ya, mankafanın biriyim.»

«Peki, yavrucuğum, ileriyi düşünmez misiniz? İleri-si için birtakım tasarılarınız yok mudur?»

«Olmaz olur mu hiç? Birçok tasarım var, tabiî. Tabiî var.» Bir saniye düşündüm. «Ama o kadar da yok galiba. Hayır, galiba yok.»

«Onun da sırası gelir.» dedi Spencer Reis. «Siz de yola gelirsiniz. Ama o zaman iş işten geçmiş olur.»

Hiç hoşuma gitmedi böyle konuşması. Ölmüşüm falan gibi geldi bana. Tadım kaçtı. «Hele bir düşüneyim» dedim.

«Aklınızı başınıza toplayın, yavrucuğum. Size yardım etmeğe çalışıyorum. Elimden geldiği kadar yardım etmeğe çalışıyorum.»

Bu da doğruydu. Halinden belliydi adamcağızın. Ne var ki, her birimiz ayrı ayrı kutuplardaydık. «Biliyorum efendim» dedim. «Sağolun. Matrak geçmiyorum. Gerçekten çok minnetarım size, inanın.» Sonra yataktan kalktım. Yani canıma kıyacaklarını bilsem, on dakika daha kalamazdım o yatağın üzerinde. «Ben gideyim artık. Cimnastik salonunda bir sürü öteberim var, eve götüreceğim onları. İyisi mi, ben hemen gideyim artık.» Gözlerini bana doğru kaldırdı. Birden, nasıl acıdım, nasıl acıdım ona, bilemezsiniz. Ama, orada daha kalıp, her birimizin ayrı ayrı kutuplarda olmamıza, yatağın üzerine fırlatmak istediği şeyleri yere düşürmesine, göğsünü açıkta bırakan o yürek daraltıcı eski sabahlığına, odanın her tarafına yayılan o burun damlası Vicks kokusuna daha çok katlanamazdım. «Hocam», dedim. «Benim için üzmeyin kendinizi. İnanın bana. Herşey yoluna girer. Sıkıntılı bir dönem geçiriyorum, o kadar. Herkesin hayatında böyle sıkıntılı günler olur, değil mi ama?»

«Bilmem, yavrucuğum. Bilmem.»

Böyle cevap vermezler mi, cinlerim üşüşür başıma. «Tabiî. Pek tabiî, herkesin başından geçer böyle şeyler.» dedim. «Yalvarırım, benim için üzmeyin kendini-

zi.» Hani âdettir ya, elimi omuzuna koydum. «Söz mü?» dedim.

«Gitmeden önce bir fincan kakao içmez miydiniz? Mrs. Spencer çok..»

«İsterdim. Çok isterdim ama, ne çare, gitmek zorundayım. Cimnastik salonunda bir sürü öteberim kaldı. Sağolun. Sağolun, hocam.»

El sıkıştık. Malûm piyazlaşmalar. Gene de yüreğim öyle bir daralıyordu ki..

«Sizi habersiz bırakmam ben, hocam. Şimdilik şu gripi atlatmaya bakın.»

«Güle güle, yavrucuğum.»

Tam kapıyı örtüp salona geçerken arkamdan seslendi, ama ne dediğini işitemedim pek. Bahse girerim: «Talihin açık olsun!» diyordu. Ama, inşallah dememiştir öyle. İnşallah dememiştir. «Talihin açık olsun!» diye kimseye seslenmedim ben. Şöyle bir düşünürseniz, insanın üzerinde ne kötü bir etki yaptığını anlarsınız.

III

Benim gibi belâlı bir yalancıya dünyanın hiçbir yerinde raslıyamazsınız. Müthiş bir şey. Dergi almıya çıksam da yolda nereye gittiğimi sorsalar, gözümü kırpmadan operaya gidiyorum, diyebilirim.

Aklı durur insanın. Cimnastik salonundan öteberimi alacağım derken de yutturuyordum tabiî bizim Spencer Reis'e. Cimnastik salonlarında çöpümü bırakmam ben.

Pencey'in yeni yatakhaneler bölümünde, Ossenburger Bağışı denilen kanatta kalıyordum. Ortancalarla büyüklere ayrılmıştı burası. Ben ortanca idim. Oda arkadaşım büyüklerdendi. Pencey'in eski bir öğrencisi olan Ossenburger'in adını koymuşlardı bizim kanada. Okuldan ayrıldıktan sonra cenaze işlerinde bir hayli para yapmıştı. Mârifeti, her ailenin, adam başına beş dolar üzerinden kendini gömdürebileceğini bütün yurda yaymaktı. Ama böyle anlatmakla olmaz. Ossenburger Reis'in suratını görmeliydiniz. İnsanı çuvala tıkıp nehire fırlatacak cinsten bir adamdı. Her neyse, bir hayli para dökmüştü Pencey'e, karşılık olarak da okulun bu kanadına adını vermişlerdi. Yılın ilk futbol karşılaşmasına o cafcaflı Cadillac'ı ile gelmiş, bize de ayağa kalkıp şimendifer yapmak düşmüştü. Şimendifer dediğim, bizim okula özgü bir çeşit sevgi, saygı gösterisidir. Ertesi sa-

bah, okulun kilisesinde, şöyle en aşağısından on saatlik bir söylev çekmişti bize. Cana yakın bir insan olduğunu göstermek için önce birkaç düzine fıkra sıralamıştı. İş sanki. Sonra da, başı darda kalınca hemen dize gelip Tanrıya yalvarmaktan hiçbir zaman utanmadığını anlatmıştı; bizden de, nerede olursak olalım, Tanrıya yalvarmaktan çekinmememizi, onunla ikide bir gevezelik etmemizi, İsayı da arkadaş saymamızı istiyordu. Kendisi her zaman çene çalarmış İsa ile. Arabasını sürerken bile. Adamın hali geldi gözümün önüne: Arabasına yan gelip kurulmuş. İsa'dan bol ölü istiyor. Günün en eğlenceli olayı, konuşmasının tam ortasında oldu.

Her tuttuğunu koparan, eşsiz bir adam olduğunu falan anlatırken, tam benim önümde oturan Edgar Marsalla ansızın yelleniverdi. Evet, yapılır şey değil doğrusu, bayağılık! sokak değil ya burası, kilise; ama gene de pek eğlenceliydi. Ulan Marsalla. Az daha tavanı delecektin. Katılmamak için zor tuttuk kendimizi. Ossenburger Reis de duymazlıktan geldi. Ama Thurmer Reis, bizim müdür, duymaz olur mu hiç? Öfkesinden çatlıyacaktı neredeyse. O anda ağzını açmadı, fakat akşam olunca, hepimizi kitaplığın holüne çağırttı, bir güzel haşladı. Kilisede böyle haltlar karıştıran bir insanın Pencey'de yeri olamıyacağını söyledi. Thurmer Reis söylev çekerken, bir daha yapsın diye kışkırttık Marsalla Reis'i, ama, kıvamını bulamadı bir türlü. Uzun sözün kısası. İşte böyle bir yerde oturuyordum Pencey'de. Yeni yatakhaneler bölümünde, Ossenburger Bağışı denen kanatta.

Spencer Reis'den ayrıldıktan sonra, odama dönmek pek tatlı geldi. Herkes maçtaydı, odayı da ısıtmışlardı nasılsa. Eni konu rahat bir yer olmuştu. Yağmurluğumu, boyun bağımı çıkardım, gömleğin yakasını açtım. Sonra da, o sabah Newyork'ta aldığım şapkayı giydim. Uzun, upuzun siperli, kırmızı bir av şapkasıydı. Bir spor mağazasının camekânında görmüştüm. metrodan çıkar çıkmaz, kılıçları unuttuğumu farkettikten hemen sonra.

Bir dolarcığa malolmuştu bana. Giymek için siperi arkaya çevirdim; evet, çok zurna bir şeydi ama hoşuma gidiyordu. Yakıştırdım da kendime. Sonra, kitabımı aldım, koltuğa yerleştim. Her odada iki koltuk vardı. Biri benimdi. öteki de oda arkadaşım Ward Stradlater'in. Her gelen üzerine oturduğu için kolları dökülüyordu ama, rahat koltuklardı doğrusu.

Okuduğum kitap benim istediğim kitap değildi. Kitaplık memuru yanlışlıkla tutuşturmuştu elime, yanıldığını da ancak odama dönünce anlamıştım. İsak Dinesen'in «**Afrika Dışında**» sı. Kimbilir ne traştır diye düşünmüştüm önce, ama öyle çıkmadı. Çok güzel kitapmış. Edebiyattan falan anlamam ama çok okurum. En beğendiğim yazar ağabeyim D. B. dir, ondan sonra da Ring Lardner gelir. Doğum günümde Ring Lardner'in bir kitabını verdi ağabeyim. Pencey'e gelmeden hemen önce. Çok matrak hikâyeler var içinde, katıltır insanı. Hele her işini yoluna koyan dümenci kıza tutkun polisin hikâyesi! Adam evli, kızı nikâhlıyamıyor. Sonunda vuruluyor kızcağız, işi büyültüyor diye. Bittim, mahvoldum.

İyi kitap, bence, içinde böyle güldürücü bölümler olan kitaptır. «**The Return of the Native**» gibisinden bir alay klâsik okudum. Sevmesine severim. Savaş üzerine, hırsız - polis dümenleri üzerine de az okumadım ama, hiçbiri sarmadı. Kitap dediğin öyle olmalı ki, okuyup kapadıktan sonra keşke şunu yazan arkadaşım olsaydı da canım çektikçe telefona sarılıp çene çalabilseydim, dedirtmeli. Böylesini bulmak da kolay değil. Bak, İsak Dinesen'e rahatlıkla açarım telefonu. Ring Lardner'e de açardım ama. D.B. öldüğünü söylüyor. Şimdi bir de, Somerset Maugham'ın «**Of Humam Bondage**» ini alın. Geçen yaz okudum. İyi, güzel kitap, ama Somerset Maugham'a telefon etmek aklımın ucundan geçmez. Bilmem, böyle işte. Somerset Maugham aramaktan hoşlanacağım biri değil. Thomas Hardy Reis'e telefon edecek-

sin deseler, daha çok sevinirim. «**Eustacia Vye**» unutulur mu hiç!

Her neyse, şapkamı başıma geçirdim, koltuğuma kuruldum, başladım «**Afrika Dışında**»yı okumaya. Bir kere okumuştum ama, birtakım yerlerine bir daha göz atmak istiyordum. Daha üç sayfa bile okumadan, duş perdelerinin arkasından birinin yaklaştığını duydum. Bakmasam da olurdu, kimin geldiğini hemen çaktım: Bitişik odada oturan Robert Ackley. Bizim kanata, her iki odanın arasında perdeyle çevrilmiş bir duş vardı. Ackley Reis de günde seksen kere odamıza damlar, başıma ekşirdi. Koskoca yatakhanede, benden başka maça gitmeyen bir o vardı. Hiçbir yere gitmezdi zaten. Tuhaf çocuktu. Büyüklerdendi, dört yıldır Pencey'de kalıyordu, gene de herkes sadece «Ackley» diye çağırırdı onu. Oda arkadaşı Herb Gale'in bile ona «Bob» ya da hiç olmazsa «Ack» dediği duyulmamıştı. Korkarım, günün birinde evlenirse, karısı da «Ackley» diye çağıracak onu. Uzun, çok uzun, yuvarlak omuzlu bir çocuktu. Aptesane taşına benzerdi dişleri. Bir kere bile fırçaladığını görmemiştim. İğrenç, leş gibi bir ağzı vardı. Yemekhanede, ağzına doldurduğu o patatesleri, bezelyeyi görseniz, kendinizi tutamaz kusardınız. Üstelik, yüzünü sivilce kaplamıştı. Bizim bildiğimiz, sivilce dediğin alında, ya da çenede çıkar. Ackley'in ise bütün yüzünü sarmıştı. Bu da yetmezmiş gibi, berbat bir herifti. Kötü bir insan. Açıkçası, kanım hiç ısınmamıştı oğlana.

Duşun tam eşiğinde, koltuğumun arkasında dineldiğini, Stradlater var mı, yok mu diye odaya göz attığını sezinliyordum. Stradlater ile karşılaşınca domuz görmüş gibi olur, onun kokusunu aldı mı odaya ayak basmazdı. Aşağı yukarı herkese diş bilerdi.

Perdeyi araladı, odaya girdi. «Öf» dedi. Çok canı sıkılmış, ya da yorulmuş gibi hep «öf» derdi. Görüşmeğe, konuşmaya geldiğini ille de çaktırmıyacaktı. Hep yanlışlıkla odanıza girmiş gibi bir hal takınırdı.

«Öf» dedi ama gözümü ayırmadım kitaptan. Ackley gibisine böyle davranmalı, gözünüzü bir ayırdınız mı kitabınızdan, iflâhınız kesilir. Hoş, nasıl olsa kesilir ama, gözünüzü ayırmazsanız biraz daha geç kesilir.

Odada ağır ağır dolaşmağa koyuldu. Bu da bir huy: İlle ağır ağır dolaşacak, masanızda, dolabınızda ne bulursa el atacak, yoklıyacak. Yani, Reis, kimi zaman öyle bir sinirine dokunurdu ki insanın. «Nasıl oldu o kılıç karşılaşması?» dedi. Maksadı beni kitabımdan ayırıp biraz gırgır geçmekti. Yoksa, kılıç mılıç umurunda bile değildi. «Kazandık mı ha? dedi.

«Kimse kazanmadı.» dedim. Başımı kaldırmadan.

«Ne dedin?» Her sözü bir kere tekrarlatırdı.

«Kimse kazanmadı.» dedim. Dolabımda neye el attığını görmek için gözümün ucuyla baktım. Sally Hayes diye bir kız vardır. Newyork'ta beraber dolaşırdık, onun resmini seyrediyordu. En aşağısından yüz kere dikizlemişti o cenabet resmi. Aldığı yere de koymazdı ha, işi bitince.

Besbelli inadına yapıyordu.

«Kimse kazanamadı mı?» dedi. «Nasıl olur?»

«Kılıçları, öteberiyi metroda bıraktım.» Gözümü hiç ayırmıyordum kitaptan.

«Vay canına be! Metroda ha? Kaybettin yani.»

«Yanlış metroya binmişiz. Gözümü ayıramadım o cenabet haritadan.»

Yaklaştı, aydınlığımı kesti. «Hey!» dedim. «Sen geleli ayni cümleyi belki yirmi defadır okuyorum.»

İma mı derler, dokundurma mı, her neyse, kim olsa anlardı bunu. Hiç tınmadı. «Ödetirler mi dersin sana?» dedi.

«Bilmem, bilsem de vızgelir. Ulan Ackley yumurcağı, bacağını kırıp bir yere çöksene. Gölge ediyorsun.»

«Yumurcak Ackley» denmesinden hoşlanmazdı. Ben on altısındayım, kendisi de on sekizinde diye, ikide bir pis

yumurcak der dururdu bana. Ama kendisine dendi mi deliye dönerdi.

Yerinden kımıldamıyordu. Biri çekil mi dedi, inadına gölge edecek yaradılışta bir insandı. Gerçi sonunda çekilirdi ama, siz istediniz mi çekilmesi daha uzun sürerdi. «Nedir okuduğun?»

«Kitap işte.»

Başlığını görmek için eliyle doğrulttu kitabı, «İyi mi?» dedi.

«Şu anda okuduğum cümle müthiş.» Canım isteyince ben de bir hayli iğneleyici olabilirim. Gene de anlamadı ama. Odada dolaşmağa benim, Stradlater'in öteberimizi ellemeğe koyuldu. Sonunda, kitabı döşemeye bıraktım. Başınızda Ackley gibi biri oldu mu, hiçbir şey okuyamazdınız.

Koltuğa gömüldüm, Ackley Reis'in gitmesini bekledim. Newyork yolculuğu, nasıl diyeyim, yormuştu beni, esnemeğe koyuldum. Sonra da zigotoluğa başladım. Can sıkıntısından kurtulmak için ara sıra böyle zigotoluk yaparım. Yaptığım zigotoluk da, av şapkamın siperini öne çevirmek oldu. Hiçbir şey göremiyordum. «Galiba kör oldum.» dedim o kısık sesimle. «Ana, ana, her yer kararıyor burada.»

«Sen vallahi kaçıksın.» dedi Ackley.

«Ana, ana, elini ver bana. Niçin elini vermek istemiyorsun?»

«Ulan bırak bu zırpırlığı, biraz büyü be!»

Kollarımı ileri uzattım, körler gibi sallamağa başladım ellerimi, ama yerimden kalkmadım. «Ana, ana, niçin elini vermek istemiyorsun?» Matrak geçiyordum, tabiî. Bu numara bazen kamçılar beni. Öte yandan, Ackley Reis'in sinirine dokunduğunu da biliyordum. Genellikle, ne zaman görsem, onun damarına basmak gelirdi içimden. Sıkıldım sonunda, numarayı bıraktım. Şapkamın siperini arkaya çevirdim, duruldum.

«Bu kimin?» diye sordu Ackley. Bana göstermek için

arkadaşımın diz bağını havaya kaldırmıştı. El atmıyacağı şey yoktu bu Ackley'in. İnsanın donuna bile el atardı. «Stradlater'in» dedim. Yatağının üzerine fırlattı. İşe bakın: Sen tut, diz bağını dolaptan çıkar. Stradlater'in yatağına fırlat!

Bana doğru geldi. Stradlater'in koltuğuna, daha doğrusu koltuğun koluna oturdu. Koltuğa oturmazdı, hiç. İlle koluna çökecek. «Nerede buldun bu şapkayı?» dedi.

«Newyork'ta.»

«Kaça?»

«Bir dolar.»

«Kazıklanmışsın.» Bir kibrit çöpüyle tırnaklarını temizlemeğe koyuldu. Ne zaman görsem, tırnaklarını temizlerdi. Gülünçtü, bir bakıma. Dişleri leş gibiydi, kulaklarının içi kirden kabuk bağlamıştı ama, sabah akşam tırnaklarını temizlerdi. Bana sorarsanız, kendine titiz süsü vermek istiyordu. Tırnaklarını temizlerken şapkama da bir göz attı.

«Allahın belâsı!» dedi. «Bizde ceylân avlarken giyerler bu şapkayı. Ceylân avcılarının şapkasıdır bu.»

«Atma!» Şapkamı çıkardım, gözden geçirdim. Daha doğrusu, gözümün birini yumarak şapkamı dikizledim. «İnsan avcılarının şapkasıdır bu.» dedim. «İnsanları bu şapkayla avlarım.»

«Senin morukların haberi var mı sepetlendiğinden?»

«Yoo.»

«Peki, Stradlater hangi cehennemde?»

«Aşağıda, maçta. Dalgası var.» Esnedim. Bir, bir daha. Çok sıcaktı oda, uyku bastırıyordu. Pencey'de ya soğuktan donardı insan, ya da sıcaktan patlardı.

«Koca Stradlater». dedi. Ackley. «Hey! Şu makasını versene bir saniye? Yakında mı?»

«Değil. Bavuluma koydum bile. Dolabın yukarısında.»

«Veriversene bir saniye, ha?» dedi Ackley. «Tırnağımı keseceğim.»

Bavulunuzu yapmışsınız, kaldırıp dolabın üst rafına

yerleştirmişsiniz, umurunda bile değildi adamın. Neyse, gene de verdim makası. Az daha tatlı canımdan da oluyordum. Dolabın kapağını açınca Stradlater'in tenis raketi, tahta kasnağıyla birlikte «Küt!» diye başıma inmesin mi? Müthiş acıdı canım. Ackley Reis ise az daha tıkanıyordu. O cırtlak tiz sesiyle kahkahayı attı, ben bavulu indirip makası çıkarana kadar da gülmeyi kesmedi. Bir insanın başına böyle bir şey geldi mi, tepesine bir şey indi mi, donunun düğmelerini koparırcasına gülerdi. «Ulan Ackley yumurcağı, şakadan çok anlıyorsun sen, bilmem farkında mısın?» dedim. Makası uzattı. «Beni menacer tut. O radyo zırıltısına sokarım seni.» Dönüp koltuğuma oturdum, o da iğrenç tırnaklarını yolmıya başladı. «Masa ne güne duruyor?» dedim. «Masanın üzerinde kessene tırnaklarını. Akşamları odada yalınayak dolaşıyoruz, o kokmuş tırnaklarına basmak istemem.» Hiç oralı olmadı, gene de yere atıyordu kesik tırnaklarını. Besbelli, terbiyesiz herifin biri.

«Kimmiş Stradlater'in dalgası?» dedi. Stradlater'i görünce domuz görmüş gibi olurdu ama, gene de onun dalgalarıyla ilgilenir, beni sorguya çekerdi.

«Bilmem. Neden sordun?»

«Hiç. Çok tutuluyorum o orospu çocuğuna.»

«O sana bayılır ama» dedim. «Şehzadelerin şehzadesi diyor sana.» Matrak geçerken bu «Şehzade» sözünü çok kullanırım. Bilmem, oyalar beni.

«Kendini dev aynasında görüyor», dedi Ackley. «Bu orospu çocuğuna çok bozuluyorum. Sanki...»

«Hey», dedim. «Tırnaklarını masanın üzerinde kessen olmaz mu? Dilimde tüy bitti be.....»

«Kendini dev aynasında görüyor, dedi Ackley. «Bu «Bana kalırsa, bu orospu çocuğunda kafa bile yok. Kendini kafalı sayıyor. Dünyanın en...»

«Ackley! Allahın belâsı. Ulan o pis tırnaklarını masanın üzerinde kessene! Kaç keredir söylüyorum...»

Değişiklik olsun diye, masanın üzerinde kesmeğe

başladı tırnaklarını. Dediğinizi yaptırmanın tek yolu bağırıp çağırmaktı.

Bir süre süzdüm onu. Sonra: «Stradlater'e neden içerlediğini biliyorum», dedim. «Geçenlerde takılmıştı sana, ara sıra dişlerini fırçala demişti. İri sözlerden hoşlanmam ama, gene de söyliyeyim, niyeti sana hakaret etmek değildi. Düşüncesini iyi anlatamadı belki, ama hakaret etmek için söylemedi. Ara sıra dişlerini fırçalasan, hem daha iyi görünürsün, hem de nefesin daha iyi kokar demek istiyordu.»

«Dişlerimi yıkıyorum. Kafamı şişirip durma.»

«Hayır», dedim. «Dişlerini yıkamıyorsun. Kör değilim ya, görüyorum işte.» Ama kötülükle söylemedim bunu. Onun adına üzülerek söyledim. Demek istediğim, dişlerini fırçalamamakla suçlandırılmak kimsenin hoşuna gitmez. «Stradlater efendi çocuktur», dedim. «O kadar kötü insan değil. Ne yazık ki tanımıyorsun onu.»

«Ben gene de söylüyorum, orospu çocuğunun biridir. Hem de ukalâ.»

«Ukalâlığına ukalâdır, ama çok efendi tarafları var. Matrak geçmiyorum», dedim. «Bak. Farzedelim ki, Stardlater'in üzerinde gördüğün bir kravat ya da başka herhangi bir şey hoşuna gitti. Sen de gidip o kravatı çok beğendiğini söylüyorsun, nasıl bir insan olduğunu anlatmak için veriyorum sana bu örneği. Böyle bir durumda Stradlater ne yapar, bilir misin? Kravatını çözdüğü gibi sana verir, ya da, kimseye çaktırmadan götürüp yatağının üzerine falan bırakır. Ama ne yapar yapar o kravatı verir sana, orası yüzde yüz. Oysa, çocukların hemen hemen hepsi...»

«Kes traşı», dedi. Ackley. «Ondaki para bende olsa, ben de onun yaptığını yapardım.»

«Hayır, yapmazdın.» Başımı salladım. «Hayır, Ackley yumurcağı, hayır, yapmazdın. Ondaki para sende olsa, dünyanın en büyük...»

«Allahın sunturlu belâsı, Ackley yumurcağı deyip durmasana bana. Baban olacak yaştayım.»

«Hiç de değilsin.» Ara sıra, gerçekten damarına basardı insanın. Benim on altı yaşında, kendisinin de on sekiz yaşında olduğunu hatırlatmak için en ufak bir fırsatı kaçırmazdı. «Hem, bir kere senin gibi bir kokmuşun oğlu olmak istemezdim», dedim.

«Öyleyse, bana yumurcak deyip...»

Birden kapı açıldı, Stradlater Reis fırtına gibi daldı odaya. Hep böyleydi, bir türlü sığamazdı kabına. Herşeyi büyültür, pireyi deve yapardı. Üzerime sıçradı, şakadan iki tokat indirdi yanaklarıma - sırasında öyle bir sinirine dokunur ki bu insanın—. «Bana bak» dedi. «Bu akşam bir yere gidiyor musun?»

«Bilmem. Belki. N'oluyor dışarıda be, kar mı yağıyor?» Paltosu kardan bembeyaz olmuştu.

«Evet. Bana bak. Bir yere gitmiyorsan, av ceketini versene bana?»

«Maçı kim kazandı?» dedim.

«İlk devre yeni bitti. Kaybediyoruz», dedi Stradlater. «Matrağı bırak da doğru konuş, bu gece ceketini giyecek misin? Benim gri yünlünün üzerine bir şeyler döküldü.»

«Giymiyeceğim», dedim. «Ama cenabet omuzlarınla ceketimi genişletirsin sen.» Hemen hemen ayni boydaydık ama aşağı yukarı benden iki kat ağırdı. İnsanlara karşı gerçekten iyi davranan bir çocuktu. Gerçi sudan bir iyiliği vardı ama, hiç olmazsa Ackley'e merhaba diyordu ya!

«Merhaba Reis» diye homurdandı Ackley. Cevap vermek içinden gelmiyordu ama, Stradlater'i gözü yemediği için, homurdanarak da olsa bir şeyler mırıldanmak zorundaydı. Sonra, bana döndü: «Ben kırayım artık. Görüşürüz.» dedi.

«Haydi güle güle.» Doğrusu ya, niye bizi bırakıp gitti demek gelmezdi kimsenin aklına.

Stradlater Reis paltosunu, kravatını falan çıkardı.

«Çabucak bir traş olayım ben» dedi. Sakalı oldukça gürdü.

«Senin kız nerede?» diye sordum.

«Ek yapıda bekliyor». Traş takımı ve koltuğuna sıkıştırdığı havluyla çıktı odadan. Kendini yakışıklı bulduğu için yarı belinden yukarısı çıplak dolaşırdı hep. Ne yalan söyliyeyim, gerçekten de yakışıklıydı.

IV

Yapılacak belirli bir işim olmadığı için ardından ben de kenefe gittim. Yalnızdık, herkes daha maçtaydı. Cehennem gibi sıcaktı içerisi, camlar da buğulanmıştı. Duvar boyunca sıralanmış bir düzine yalak vardı. Ortadakine yaklaştı Stradlater. Bitişik yalağın üzerine oturdum, soğuk su musluğunu açıp kapamaya başladım. bende bir huydur bu. Traş olurken. «**Song of İndia**» yı ıslıklıyacağı tuttu Stradlater'in. Doğru sesi hiçbir zaman bulamıyan kulak fukaralarındandı. Her defasında da, usta ıslıkçıların bile kolaylıkla sökemiyecekleri «**Song of İndia**» ya da «**Slaughter on Tenth Avenue**» gibisinden havalar seçerdi. Şarkıları piç etmekte üstüne yoktu doğrusu.

Hatırlıyacaksınız, Ackley'in ne pis olduğunu anlatmıştım. İşte, Stradlater de pisin biriydi, ama başka türlüsü. Gizli pis, gizli iğrenç gibi bir deyim uydurmalı onun için. Görünüşte iki dirhem bir çekirdekti ama, örneğin kullandığı traş makinesinin o paslı, yosunlu, kıllı, kirli hali gerçekten görülmeğe değerdi. Kendine çeki düzen verdikten sonra iki dirhem bir çekirdek olurdu ama, onu benim gibi yakından tanıyanlar nasıl bir gizli pis olduğunu çok iyi bilirlerdi.

Görünüşüne bu kadar düşkün olması da kendine delice tutkunluğundan ileri geliyordu. Batı yarım küresinin

en yakışıklı delikanlısı sayardı kendini. Ne yalan söyliyeyim, oldukça yakışıklıydı da. Ama, hani Okul Dergisinde çıkan resimler vardır, ailenize gösterince, bir çocuğun resmine parmak basar: «Kim bu delikanlı?» derler. İşte, Stradlater de, Okul Dergisine göre yakışıklıydı. Pencey'de, Stradlater'den çok daha yakışıklı çocuklar tanıdım. ama Okul Dergisinde resimlerini görseniz «Aman ne yakışıklı!» demezdiniz. Ya burnun iriliğine. ya da kulakların ayrıklığına takılırdınız. Kaç kere yaptım bu denemeyi.

Her neyse, Stradlater'in yanındaki yalağın kenarına oturmuştum, soğuk su musluğunu bir açıp bir kapıyordum. Siperini arkaya doğru çevirdiğim kırmızı av şapkası başımdaydı. Eni konu tutulmuştum bu şapkaya.

«Bana bak», dedi Stradlater, «Bana büyük bir yardımda bulunmak ister misin?»

«Ne gibi?» dedim. Pek istekli görünmüyordum. İkide bir karşısındakinden böyle büyük yardımlar isterdi. Hale bakın: Gerçekten yakışıklı bir delikanlı, ya da kendini dev aynasında gören bir herif, tutmuş utanmadan sizden yardım istiyor. Kendisi kendine tutkun olduğu için, sizin de kendisine tutkun olduğunuzu, ona yardımda bulunmak için can attığınızı sanıyor. Bir bakıma, oldukça gülünç bir durum.

«Bu akşam çıkıyor musun?» dedi.

«Belki. Belki de hayır. Bilmem. Neden sordun?»

«Pazartesiye kadar yüz sayfa Tarih okumalıyım», dedi. «İngilizce ödevimi sen yapar mısın? Pazartesiye istiyor hoca. yoksa çaktıracak. Ne dersin?»

Gerçekten gülünç bir durumdu bu.

«Ulan, beni okuldan sepetliyorlar, sen tutmuş benden yazılı ödev istiyorsun ha?» dedim.

«Evet, biliyorum. Ama ne var ki, ödevi vermezsem çaktıracaklar. Haydi, arkadaşlık öldü mü yahu? Ha? Yapacak mısın?»

Hemen karşılık vermedim. Stradlater gibi hergeleleri kıvrandırmak iyidir.

«Ne üzerineymiş bu ödev?» dedim.

«Ne üzerine olursa olsun. Bir anlatma. Bir odayı, ya da bir evi anlatacaksın. Ya da, yaşadığın herhangi bir yeri. Biliyorsun canım işte. Yalnız, biraz uzun olmalı.» Bunu söylerken çenesini koparırcasına esnedi. Nasıl içerlerim ama böyle dümenlere, bilemezsiniz. Hem bir iş isterler insandan. hem de isterken esnerler. «Dikkat et de çok iyi olmasın», dedi. «Hartzell denen o orospu çocuğu pek güveniyor senin İngilizcene. Ayni odada kaldığımızı da biliyor. Anlıyacağın, o virgülleri, mirgülleri yerli yerine koyma her defasında.»

İşte bu da çileden çıkarır beni. Herhangi bir olayı anlatmakta usta musunuz, ille de biri çıkar, bu ustalığınızı virgüllere bağlar. Hep böyle davranırdı Stradlater. Anlatmayı bir türlü kıvıramamasını, virgüllerin yerini şaşırmasına bağlamak isterdi. Bu konuda biraz Ackley'e benzerdi. Bir gün, basketbol maçında Ackley'in yanına oturmuştum. Takımımızda Howie Coyle denen zehir gibi bir oğlan vardı. Oyun alanının tam ortasında durur, tahtaya değdirmeden topu sokardı sepete. Ackley, bütün oyun boyunca, Coyle'un basketbol oynamak için yaratılmış olduğunu söyleyip durmuştu. Böyle dümenlere nasıl tutulurum, bilemezsiniz.

Yalağın üzerinde bir süre oturduktan sonra. sıkılmaya başladım. Birkaç adım uzaklaştım. «Klaket», yapmaya koyuldum. Doğrusunu isterseniz klaketten pek anlamam ama, kenefe çini döşendiği için ses iyi çıkıyordu. Filimlerde gördüğüm heriflere benzemeğe çalıştım. Vardır ya, öyle müzikli filimler. Filimden tiksinirim ama benzemek de hoşuma gider.

Stradlater Reis traş olurken bir yandan da beni gözlüyordu. Tek bir eksiğim vardır benim, o da seyirci. Kendimi göstermeye çok düşkünüm. «Vali hergelesinin oğ-

luyum ben», dedim. Sıçramaya başladım. Topuk vura vura kenefi çepeçevre bir dolandım. «Oyuncu olmamı istemiyor. Oxford'a yollıyacak beni. Ama n'aparsın, oyunculuk kanıma işlemiş bir kere.» Stradlater Reis gülüyordu. O kadar da mankafa değil bu oğlan, matrağın tadına varabiliyor. «Ziegfeid Follies'de ilk gece». Soluk soluğa kalmıştım. Çabuk şişerim «Başoyuncu sahneye çıkamıyacak durumda. Kafayı iyice tutmuş. Kimi çıkaracaklar yerine? Beni tabiî.. Vali hergelesinin şımarık oğlunu.»

«Nerede buldun o şapkayı?» diye sordu Stradlater. Av şapkamı soruyordu. Daha görmemişti.

Nasıl olsa şişmiştim ya, zigotoluğu yarıda kestim. Şapkamı çıkardım, bilmem kaçıncı kere süzdüm. «Bu sabah, Newyork'ta satın aldım. Bir dolara. Sevdin mi?»

Başını salladı Stradlater. «Müthiş»,dedi. Ama besbelli, yağcılığından söylemişti bunu, çünkü hemen arkasından ekledi : «Bana bak. Ödevimi yazacaksın, değil mi? Bileyim ben.»

«Vaktim olursa yazarım. Olmazsa da karışmam». dedim. Gene gidip bitişik yalağa oturdum. «Dalgan kim senin?» diye sordum. «Fitzgerald mı?»

«Yok yahu! Çoktan kestim ilişiğimi o budala karıyla.»

«Ya? Bana aktarsana, reis. Matrak geçmiyorum. Tam bana göre.»

«Al tepe tepe kullan... Sana göre pek yaşlı ama.»

Birdenbire - ortada belli bir sebep yokken, içimden matrak geçmek geldiği için sadece _ yerimden sıçrayıp Stradlater Reis'i boyunduruğa almak istedim. Bilmiyorsanız öğrenin, boyunduruk diye bir güreş oyununa derler. Kolunuzu adamın boynuna dolarsınız, gözünüz yiyorsa, gebertene kadar sıkarsınız. Ben de öyle yaptım. Bir kaplan gibi sıçradım üzerine.

«Bırak ulan! Holden, sana söylüyorum, bırak bel, dedi Stradlater. Kendini traşa vermişti, matrak geçmek

istemiyordu. «Ne istiyorsun yani, kulağımı mı uçurayım?»

Gene de bırakmadım. Boyunduruğu vurdum. «Kur tul bakalım bu mengeneden,» dedim.

«Hay Allah. Usturasını bıraktı, birden kaldırdı kollarını, boyunduruğu kırıverdi. Öküz gibi güçlüydü. Bense çelimsizin biriydim. «Haydi, bırak artık matrağı», dedi. Bir kere daha kazımaya koyuldu sakalını. Hep sinekkaydı traş olurdu. O iğrenç usturasıyla.

«Fitzgerald değilse peki kim dalgan?» diye sordum. Yanımdaki yalağa tekrar oturdum. «Phyllis Smith denen o yumurcak mı?»

«Değil. O gelecekti ama, iş suya düştü. Bud Thaw'in konuştuğu kız var ya, onun oda arkadaşı... Şey. Unutuyordum az daha. Seni tanıyor.»

«Kim bu?» dedim.

«Benim kız.»

«Ya?» dedim «Adı ne?» Pek ilgilenmiştim doğrusu.

«Dur bakayım.. Şey. Jean Gallagher.»

Bunu duyunca, az daha kütük gibi yıkılıyordum yere.

«Jean değil, Jane Gallagher» dedim. Dahası var, yalağın üzerinde kalamadım, yere sıçradım. Gerçekten yıkılacaktım, kütük gibi yıkılacaktım yere. «Nasıl tanımam Jane'i? İki yıl önce kapı komşusuyduk. Doberman adında belâlı bir köpeği vardı. Köpek yüzünden tanıştık. Hayvan ikide bir bizim bahçeye...»

«Holden, ışığı kesmesene ulan», dedi Stradlater, «Tam da yerinde durmuşsun, göremiyorum yüzümü...»

Anlıyacağınız, birden coşmuştum.

«Nerede?» diye sordum. «Gidip şuna bir merhaba diyeyim. Nerede? Ek yapıda mı?»

«He!»

«Nasıl oldu da sözü bana getirdi? Şimdi B. M. e mi gidiyor o? Belki giderim demişti. Ama belki de Shipley'e gidecekti. Ben Shipley'de biliyordum onu. Nasıl oldu da

sözü bana getirdi?» Lâmı cimi yok, iyiden iyiye coşmuştum.

«Hay Allahın belâsı, ulan ne bileyim ben?», dedi Stradlater. «Kalksana oradan, havlum altında kaldı.» O sersem havlusunun üzerine oturmuştum.

«Jane Gallagher ha?», dedim. Başka şey düşünemiyordum artık. «Vay anasını!»

Stradlater Reis saçlarına Vitalis sürüyor. Benim Vitalis'imi.

«Danscıdır», dedim. «Bale male numaraları. O yaz sıcağında günde iki saat çalışırdı. Bacakları kalınlaşacak, çirkinleşecek diye ödü kopardı. Sık sık dama oynardık.»

«Sık sık ne oynarmışın onunla?»

«Dama.»

«Vay anasını, dama ha?»

«Ya. Damalarını oynatmak istemezdi bir türlü. Taşını damaya çıkardı mı, elini sürmezdi bir daha o taşa. Son dizide bırakırdı. Bütün damalarını son diziye yerleştirir, bir daha kullanmazdı onları. Hepsini öyle yanyana dizilmiş görmek hoşuna giderdi.»

Birşey demedi Stradlater. Bu gibi şeyler herkesi ilgilendirmez.

«Anası bizimle aynı kulübe yazılmıştı», dedim. «Cep harçlığımı çıkarmak için arasıra uşaklık ederdim golf oyuncularına. İki, üç kere anası için çalıştım. Dokuz çukurda aşağı yukarı yüz yediyi tuttururdu.»

Stradlater dinlemiyordu. Bütün ilgisini, saçının kıvrımlarını âyarlamaya vermişti.

«Ben inip hiç olmazsa bir merhaba diyeyim kıza», dedim.

«Ne duruyorsun daha, gitsene.»

«Gideceğiz, dur hele!»

Saçını yeni baştan taramaya koyuldu. Bir saatini alırdı bu iş.

«Anasıyla babası ayrılmışlar. Boşandıktan sonra,

anası bir hıyara varmış», dedim. «Bacakları kıllı, sıska bir herif. Gözümün önünde. Ayağında hep şort. Jane söylerdi, herif tiyatro yazarı mıymış, neymiş; ama ben onu, elinde hep içki kadehi, radyo başında hırsız _ polis programlarını dinlerken gördüm. Bir de, anadan doğma soyunur, evin çevresinde koşardı. Jane de orada ha!»

«Ya?» dedi Stradlater. O hıyarın, Jane'in önünde anadan doğma soyunup evin etrafında koşması Stradlater'i ilgilendirmişti. Pek düşkündü böyle sapıklıklara.

«Çocukluğu çok kötü geçti kızcağızın.»

Ama ötesi ilgilendirmiyordu Stradlater'i. Yalnız açık saçık şeylerle ilgilenirdi.

«Vay canına, Jane Gallagher ha!» Kızı bir türlü çıkaramıyordum aklımdan. «Hiç olmazsa inip bir merhaba desem kıza.»

«Yahu, demindenberi burada durup matrak geçeceğine ne diye gitmiyorsun aşağıya?» dedi Stradlater.

Pencereye yaklaştım, ama kenefin camları öylesine buğulanmıştı ki dışarısı bir türlü seçilemiyordu. «Havasında değilim şimdi», dedim. Doğruydu da söylediğim. Bu gibi işler belli bir havaya girmeden yapılamaz. «Shipley'e gidecek diye biliyordum ben onu. O kadar inanıyordum ki Shipley'e gideceğine.» Bir süre dolaştım kenefte. Başka bir işim yoktu. «Maçtan hoşlandı mı?» diye sordum.

«Galiba. Bilmem.»

«Sık sık dama oynadığımızı söyledi mi sana?»

«Bilmem. Yahu, daha yeni tanıştık, anlamıyor musun?» dedi Stradlater. O kıvırcık saçlarını iyice taramıştı. İğrenç öteberisini topluyordu.

«Bana bak. Benden selâm söyle ona, olmaz mı?»

«Olur,» dedi Stradlater, ama söylemiyeceğini biliyordum. Stradlater gibi bir hergele kalkacak da, sizden selâm götürecek birine... çok beklersiniz.

Odasına döndü, ama ben kenefte kaldım, Jane Reisi düşündüm bir süre. Sonra ben de odama döndüm.

İçeri girdiğimde, Stradlater aynanın karşısına geçmiş boyun bağını takıyordu. O kokmuş, ömrünün yarısını aynanın karşısında geçirirdi. Koltuğuma yerleştim, bir an süzdüm onu.

«Bana bak», dedim, «Okuldan sepetlendiğimi sakın söyleme ha!»

«Söylemem.»

Stradlater'in böyle bir iyi tarafı vardı işte, herşeyi inceden inceye anlatmak gerekmezdi ona. Kimsenin girdi çıktısıyla pek ilgilenmezdi de ondan galiba. Ackley hiç de öyle değildi ama. Bohçacı kadınlar gibi dedikoducuydu.

Av ceketimi sırtına geçirdi Stradlater.

«Aman», dedim, «Şu meretin omuzlarını genişletme bari.» O güne kadar iki kere giyebilmiştim ancak ceketi.

«Merak etme. Sigaralarım n'oldu yahu?»

«Masanın üzerinde.» Neyi nereye bıraktığını bilemezdi. «Atkının altında.» Ceketinin daha doğrusu ceketimin cebine koydu paketi.

Biraz değişiklik olsun diye av şapkamın siperini öne getirdim. Birden, sinirlerim gerilmişti. Aslında çok sinirliyimdir. «Bana bak», dedim, «Kızı nereye götüreceksin? Belli bir yerin var mı?»

«Bilmem. Vaktimiz olursa Newyork'a kadar uzanacağız. Allahın sersemi, yalnız dokuz buçuğa kadar izin almış.»

Sesini beğenmedim hiç, hemen yapıştırdım: «N'apsın kızcağız, buluşacağı hergelenin ne keskin zampara olduğunu bilmiyor. Bilse, sabahın dokuz buçuğuna kadar izin alırdı.»

«Orası doğru», dedi Stradlater. Kendini çok beğendiği için, fiyakasını bozmak kolay değildi. «Şimdi ciddî konuşalım,» dedi. «Yazıyı sakın unutma.» Paltosunu giymiş, gitmeye hazırdı. «Kafanı patlatmaya değmez, güzel bir tasvir olsun, yeter. Tamam mı?»

Karşılık vermedim. Canım istemiyordu. Sadece şunu

söyledim: «Soruver ona, damalarını gene son dizide mi bırakıyormuş?»

«Olur» dedi Stradlater, ama sormıyacağını biliyordum. «Hoşça kal.» Defolup gitti.

O gittikten sonra, yarım saat kadar yerimden kalkmadım. Hiçbir iş görmeden pinekledim koltuğumda. Jane'i düşünüyordum, Stradlater ile buluşmasını, neler olabileceğini. Öylesine gerildi ki sinirlerim, az daha oynatacaktım. Sapığın biridir Stradlater.

Birden, Ackley'i tepemde buldum. Her zamanki gibi duşun körolası perdeleri arasından süzülüp askıntı olmıya gelmişti. Şu sarsak ömrümde, ilk defa olarak, sevindim onu gördüğüme. Öteki zırıltıyı düşünmekten kurtarıyordu beni.

Akşam yemeğine kadar dikildi durdu karşımda, tiksindiği Pencey'lileri anlattı, çenesindeki kocaman sivilceyi kurcaladı. Mendil kullanmayı bile akıl etmiyordu. Doğrusunu isterseniz, hergelenin mendili olacağını bile sanmıyorum. Belki de vardır ama, kullandığını hiç görmedim ben.

V

Cumartesi akşamları hep ayni şeyi tıkınırdık Pencey'de. Bonfile veriliyor diye herkes birbirine girerdi. Hani bin dolarına bahse girerim. Pazar günü okula veliler geldiği için bu bonfileyi çıkarırlardı önümüze, Thurmer Reis'in aklı işte; sözüm ona, her anne bir gün önce ne yediğini soracak çocuğuna, çocuk da «Bonfile» diye karşılık verecek. Düpedüz soygunculuk derler buna. Bonfileler de görülecek şeydi hani. Bıçak işlemez, kupkuru, kaskatı zımbırtılar. Bonfilenin yanına ezik patates koyarlardı, soğukluk olarak da, daha iyisini görmedikleri için küçük sınıf öğrencilerinin, bir de Ackley gibi her bulduğunu tıkınanların yedikleri Brown Betty verirlerdi.

Gene de, yemekhaneden çıkış hoş oldu. Üç parmak kar birikmişti yerde, durmadan da yağıyordu, lâpa lâpa. Pek keyiflendik, keyiflenince de azdık, başladık birbirimizi kartopuna tutmaya. Okulun altını üstüne getirmeye. Çocuksu bir coşkunluktu bu, ama doğrusu ya, herkes eğleniyordu.

Benim herhangi bir dalgam falan yoktu. Güreş takımından Mal Brossard ile ben, bir hamburger yemek, belki de kokmuş bir filim görmek için Agerstown otobüsüne binmeyi koyduk aklımıza. Bütün geceyi okulda pineklemekle geçirmek ikimizin de işine gelmiyordu. Ackley'in de bize katılmasını ister mi diye sordum Mal'a. Cumartesi akşamları Ackley'in belli hiçbir işi olmadığını, odasına çekilip sivilcelerini kurcalamak, çeşitli haltlar

karıştırmaktan başka birşey yapmadığını bildiğim için sormuştum bunu. Ackley gelirse keyfi kaçmıyacağını söyledi Mal, ama bu fikri pek desteklemediğini de belirtti. Ackley'i sevmediğini biliyordum. Her neyse, hazırlanmak için odalarımıza gittik; kunduralarımı, öteberimi giyerken Ackley'e seslendim, bizimle sinemaya gelir mi diye sordum. Duşun perdeleri arasından rahatlıkla duyabilirdi sesimi ama hemen karşılık vermedi. Bir şey soruldu mu, karşılığını hemen vermekten kaçınanlar vardır ya, Ackley de bunlardan biriydi işte.

Sonunda, o saloz perdelerin arasından göründü, kiminle gittiğimi sordu. Hani, insanı kaatil eder böyleleri: Gemi batsa da, denizde can çekişirken bir kayıkla yardımına koşsanız, binmeden önce öteki kürekte kim var diye sorabilir. Mal Brossard ile gideceğimi söyledim. «O herif ha?.. Geliyorum.» dedi. «Bir dakika bekle.» Sanki lûtfediyor hergele.

Hazırlanması kırk saat sürdü. O hazırlana dursun, pencereyi açtım, eldiven giymeden bir kartopu yaptım. Top yapmaya çok elverişli bir kardı. Fırlatmadım ama, bir ara aklımdan geçti; yolun öte yanında duran bir arabaya sallıyayım dedim. caydım sonra. O kadar güzel, o kadar beyaz bir arabaydı ki. Sonra, bir tulumbaya atayım dedim, ama o da öylesine güzel, öylesine bembeyazdı ki. Sonunda, hiçbir yere atmadım topu. Pencereyi örttüm. kartopunu sıkıştıra sıkıştıra gezindim odada. Brossard, Ackley ve ben, otobüse bindiğimiz zaman, top gene elimdeydi. Otobüsün biletçisi kapıyı açtı. topu dışarı attırdı bana. Kimsenin üzerine fırlatmayı aklımdan geçirmediğimi söyledim, inanmadı. İnsanlar tuhaf işte. ne söyleseniz inanmıyorlar.

Brossard da, Ackley de oynatılan fimi görmüşlerdi; caydık sinemadan, iki hamburger yedik, bir süre de para makinesiyle oynadık; sonra bindik otobüse, Pencey'e döndük. Filmi görmemiş olmak umurumda bile değildi. Gary Grant'lı falanlı fişmekânlı bir komediymiş, öyle de-

diler. Öte yandan, daha önce de Brossard ve Ackley ile sinemaya gitmiştim. Hiç de matrak olmıyan bir zırıltıya sırtlanlar gibi gülüp durmuşlardı. Sinemada onların yanında oturmak bile hoş gelmiyordu bana.

Yatakhaneye döndüğümüzde, saat daha dokuzu çeyrek mi ne geçiyordu. Brossard Reis briç hastasıydı, bir el çevirmek için yatakhaneyi kolaçan etmeye gitti. Ackley Reis de, değişiklik merakından olacak, gene odama kazık kaktı. Ne var ki, bu kere, Stradlater'in koltuğuna, daha doğrusu koltuğun koluna çökeceği yerde, yüzünü müzünü yastığıma gömerek benim yatağıma uzandı. Uyutucu sesiyle konuşmaya, sivilcelerini bir bir yoklamaya başladı. Çeşitli Alicengiz oyunları çevirdim, başımdan savamadım oğlanı. Bilmem hangi kızla sözüm ona bir yatma denemesine girişmişmiş, anlatıp durdu. En azından kırk kere dinlemiştim bu martavalı. Her anlatışında bambaşka bir kılığa sokardı. Bir keresinde amcaoğlunun Buick arabasında kızı becereceğini söyler, hemen arkasından Buick'i unutur, köprü altından söz açardı. Yutturma işte. Ömründe tek bir kadına yaklaşmamıştı, bana sorarsanız. Her neyse, sonunda dayanamadım, Stradlater'in ödevini yazacağımı, basıp gitmesini, yoksa düşünemiyeceğimi söyledim. Gitti gitmesine, ama her zamanki gibi, kırk kere söylettikten sonra. O gidince, pijamamı, sabahlığımı, av şapkamı giydim, yazıya başladım.

Doğrusu ya, Stradlater'in istediği gibi uzun anlatılabilecek bir oda, bir ev, ya da herhangi başka bir şey üzerinde ilgimi toplıyamıyordum. Açıkçası bu: Oda, ev anlatmak açmaz beni. Tuttum, kardeşim Allie'nin Base - Ball eldiveni üzerine bir yazı döşendim. Konunun bundan iyisi de can sağlığı. Kardeşim Allie'den kalmıştı bu eldiven teki. Allie solaktı. Eldivende anlatılacak konu da, eldivenin içine, parmaklıklarına, her yerine Allie'nin karaladığı şiirlerdi. Yeşil mürekkeple. Oyun alanında, top kendisine gelmediği zamanlar okuyacak bir şeyi olsun diye yazmıştı bu şiirleri. Hayatta değil şimdi. Kan kanserine

yakalandı, o zamanlar Maine'de oturuyorduk, 18 Temmuz 1946 günü öldü. Tanısanız severdiniz. İki yaş küçüktü benden, ama kafa bakımından benim gibi ellisini cebinden çıkarırdı. Cin gibi oğlandı, doğrusu. Öğretmenleri ikide bir anneme mektup yazar, Allie gibi bir öğrencileri olduğu için ne kadar sevindiklerini bildirirlerdi. Lâf olsun diye de yazmazlardı bu mektupları ha! Gerçekten öyle düşünürlerdi. Ama Allie ailenin sadece en akıllı çocuğu değildi. Hemen her bakımdan, aramızda en temiz yürekli insan oydu. Kimseye öfkelendiğini görmedim ben. Kızıl saçlılar çabuk parlar derler, ama Allie hiç parlamazdı, saçları da kıpkızıldı.

Nasıl bir oğlan olduğunu daha iyi anlıyasınız diye bir örnek vereyim size. Daha on yaşında bile yoktum golf oynamaya başladığım zaman. Bugün gibi aklımda, bir keresinde, on iki yaşıma bastığım yılın yazında, topu dikmek için eğilmiştim, birden içime doğdu, başımı çevirsem Allie'yi görürmüşüm gibi geldi. Çevirdim de: yanılmamışım, çitin ötesinde - oyun alanı bir çitle çevrilmişti - bisikletine binmiş, yüz elli metre kadar öteden nasıl vuracağını gözetliyordu. Böyle bir oğlandı işte bizim Allie. Eh, çocukluğu da elden bırakmazdı doğrusu. Sofrada, aklına gelen şeylere öylesine katıla katıla gülerdi ki, iskemlesinden yuvarlanacak sanırdık. Ben on üç yaşındaydım, ruhdeşene götürdüler beni, garajın camlarını kırdım diye. İçerlemedim. Gerçekten içerlemedim onlara. Garajda yattım, öldüğü gece, yumruklıya yumruklıya garajin bütün camlarını kırdım. O yaz, tekerlekli bir barakamız vardı; arabaya bağlar dilediğimiz yere giderdik, o barakanın da camlarını parçalamak istedim, ama elim kırılmıştı, beceremedim. Doğru, yapılır şey değildi, ama ne yaptığımı bilmiyordum, hem siz Allie'yi tanımadınız. Ara sıra, yağmurlu havalarda falan, elim gene sancır. Doğru dürüst yumruk atamaz oldum artık - şöyle okkalı bir yumruk demek istiyorum - ama bu bir yana, pek aldırdığım yok. Nasıl olsa, cerrah, kemancı falan olacak değilim.

Neyse, işte bunlardan söz açmıştım Stradlater'in öde-

vinde. Allie Reis'in Base-Ball eldiveni. İyi ki yanımdaydı eldiven, üzerindeki şiirleri ödeve geçirmek için bavuldan çıkardım. Stradlater'in değil de benim kardeşim olduğu anlaşılmasın diye Allie adını değiştirmekten başka bir iş kalmıyordu bana. Doğrusunu isterseniz, pek tadına varamadım bu işin, ama başka bir konu bulamıyordum ki, ne yapayım? Hem, bundan söz açmak bir bakıma sevindirdi de beni. Bir saatimi aldı bu iş, çünkü Stradlater'in kokmuş makinesini kullanmak zorunda kaldım, meretin de her nedense bana kin bağlıyacağı tutmuştu. Kendi makineni kullansana diyeceksiniz, ama onu da koridorun öteki ucunda kalan bir oğlana ödünç vermiştim.

Bitirdiğim zaman, saat on buçuğa geliyordu. Yorgun değildim, ama gene de bir süre pencereden baktım. Kar durmuştu, ara sıra, uzaktan uzağa kalkamıyan bir arabanın homurtusu geliyordu. Ackley Reis'in horultusunu da duydum. O kokmuş perdelerin arasından odama taşıyordu. Burnunda et varmış galiba, uyurken rahat soluk alamıyordu. Bütün belâlar bu oğlanın başındaydı zaten. Burunda et, sivilceler, çürük dişler, kirli tırnaklar. Bu sersem orospu çocuğu gerçekten acınacak durumdaydı.

VI

Birtakım şeyler vardır, zorlukla anılır. Stradlater'in Jane ile buluştuktan sonra dönüşünü düşünüyorum şimdi. Demek istediğim, koridorda o kırılası adımlarının yaklaştığını duyduğum zaman neyle uğraştığımı kesinlikle bilemiyorum. Belki de pencereden bakıyordum, ama inanın bana, o sıra şunu. şunu yapıyordum diyemiyeceğim. Aklım başımda değildi, ondan olacak. Kendimi yemeye başladım mı, önünü alamam bir daha. Yıkanma odasına gidip tepemden aşağıya soğuk su dökünmem gerekir. Gitmem ama. Gidemiyecek kadar yerim kendimi. Gitmek için üzüntüme ara vermek istemem. Stradlater'i tanısaysınız, siz de tasaya düşerdiniz. O hergeleyle bir iki kere kıza gitmiştik, ne mal olduğunu bilirim. Çekinmek, utanmak nedir bilmezdi. Gerçekten bilmezdi.

Her neyse, koridora linoleum döşenmişti, adımların yaklaştığını duyuyordum. Odaya girdiğinde nerede oturduğumu bile söyliyemiyeceğim - pencerenin kenarında mı, kendi koltuğunda mı, yoksa onunkinde mi, bilmiyorum-. Neden yalan söyliyecekmişim canım, bilmiyorum işte, aklıma gelmiyor, ayıp değil ya.

Dışarının soğuğuna lânet ederek girdi odaya. «Ötekiler nerede?» dedi sonra. «Burası morgdan beter be!» Ağzımı açmayı bile gereksiz buldum. Mâdem günlerden Cumartesi olduğunu, milletin ya uykuya, ya da hafta sonunu geçirmek üzere eve gittiğini düşünemiyecek kadar salaklaşmıştı, ona lâf anlatmak için kafa patlatmak bana düşmezdi. Soyunmaya başladı. Jane üzerine tek bir söz

çıkmıyordu ağzından. Tek bir söz. Benden de. Onu gözlemekle yetiniyordum. Ceketimi verdiğim için teşekkür etti, o kadar. Askıya geçirdi, dolaba astı.

Boyun bağını çıkardı sonra, o baş belâsı ödevini yapıp yapmadığımı sordu. Baş belâsı ödevini yatağın üzerine koyduğumu söyledim. Yaklaştı, gömleğinin düğmelerini çözerken okudu. Orada ayakta duruyor, yüzünden budalalık aka aka göğsünü, midesini hafif hafif yumruklıyordu. Göğsünü midesini hep yumruklardı, böyle. Kendi kendisiyle bozacaktı nerdeyse.

Birden parladı: «Ulan Holden, bu da nesi be? Baş belâsı bir Base - Ball eldivenini anlatmışsın.»

«N'olacak yani?» dedim. İçin için kaynıyan, buz gibi bir sesle.

«N'olacak yani de ne demek? Bir olayı anlat demiştim sana, bir evi, ya da bunlara benzer bir şeyi.»

«Bir şeyi anlatmamı istemedin mi? Ben de tutmuş bir Base - Ball eldivenini anlatmışım, sana ne bundan?»

«Patla, e mi?» Kendi patlıyacaktı nerdeyse. İyiden iyiye atmıştı tepesi. «Söylenenin hep tersini yaparsın.» Bana baktı. «Boşuna sepetlemediler hele seni.» dedi. «Hiç bir işi gereğince yapmazsın. Hiç bir şeyi..»

«Pekâlâ», dedim, «Öyleyse ver şunu bana» Yaklaştım, elinden kaptım ödevi. Sonra da yırttım.

«Niye yırtıyorsun? dedi.

Karşılık bile vermedim. Kâğıt parçalarını sepete attım. Sonra da yatağıma uzandım, bir süre konuşmadan durduk. Bütün giysilerini çıkardı, bir donla kaldı, ben de, yatağıma uzanmış olarak bir sigara yaktım.

Yatakhanede sigara içmek yasaktı, fakat gece herkes uykuya yatınca, ya da dışarı çıkınca, yani sigara dumanını görecek kimse kalmayınca, sigaranızı rahat rahat tellendirebilirdiniz. Kaldı ki, Stradlater'in damarına basmak için yapıyordum ben bunu. Yasaklara uymadınız mı ödü kopardı. Yatakhanede sigara içtiği görülmemişti. Ancak ben içerdim.

Jane'den söz açmamıştı daha. Sonunda dayanamadım: «Hani kız sadece dokuz buçuğa kadar izin almıştı»,

dedim. «Bu saate kadar nasıl kalabildiniz? Geç mi bıraktın kızı?»

Ben bunu söylerken, yatağının kenarına oturmuş, ayak tırnaklarını kesiyordu. «Kızdaki akla da bak sen, Cumartesi akşamı dokuz buçuğa kadar mı izin alınırmış?»

Nasıl, ama nasıl içerliyordum hergeleye.

«Newyork'a mı gittiniz?» dedim.

«Kaçık mısın sen? Dokuz buçuğa kadar izin alan bir kızı nasıl götürürsün Newyork'a?»

«Doğru.»

Başını kaldırdı. «Bana bak.» dedi. «Canın sigara içmek istiyorsa, ne diye kenefe gitmiyorsun? Anladık, sen basıp gideceksin buradan ama ben diplomamı alana kadar kalmak zorundayım.»

Hiç oralı olmadım. Baca gibi tüttürmeye devam ettim sigaramı. Tek tepkim, yana dönmek, ayak tırnaklarını kesişini seyretmek oldu. Ne okuldu ama şu bizim okul. Ayak tırnaklarını kesenlerden sivilcelerini kurcalıyanlardan geçilmezdi.

«Benden selâm söyledin mi?» dedim.

«Söyledik.»

Vay hergele, söylemişti demek.

«O ne dedi peki? Damalarını gene son sırada alıkoyup koymadığını sordun mu?»

«Hayır, sormadım. Başka işimiz yoktu sanki. Bütün gece dama mı oynıyacaktık?»

Ağzımı bile açmadım. Nasıl, ama nasıl içerliyordum hergeleye, bilemezsiniz.

«Newyork'a gitmediyseniz nereye gittiniz peki?» dedim az sonra. Sesimin titremesine engel olamıyordum. Sinirlerim bir gerilmişti ki! Matrak bir şeyler kopmak üzereydi, besbelli.

Cenabet tırnaklarını kesmesi bitmişti. Yataktan kalktı. O yere batası donu vardı sadece üzerinde. Kendinden memnun olduğu belliydi. Yatağıma yaklaştı, üzerime eğildi, kalleşçesine şakacı yumruklar indirmeğe başladı omuzuma. «Kes», dedim, «Newyork'a gitmediyseniz, nereye gittiniz peki?»

«Hiçbir yere. Arabada kaldık.» O ahmakçasına şakacı yumruklarından birini daha indirdi omuzuma.

«Kes», dedim, «Kimin arabası?»

«Ed Banky'nin.»

Ed Banky. Pencey'deki basketbol takımının çalıştırıcısıydı. Takımda gard oynadığı için Stradlater Reis'i el üstünde tutar, ne zaman istese arabasını verirdi ona.

Gerçi öğretmenlerin arabasına binmek yasak edilmişti öğrencilere, ama atletler birbirlerini çok tutarlardı. Uğradığım okulların hepsinde, atletlerin birbirlerini tuttuklarını gördüm.

Omuzumu yumruklayıp duruyordu Stradlater. Diş fırçası elindeydi, ağzına soktu. «Ne yaptın?», dedim. «Ed Banky'nin arabasında mı becerdin kızı?» Sesim öyle bir titriyordu ki!

«O ne biçim söz öyle? Ağzını toplasana.»

«Ne yaptın diye soruyorum.»

«Meslek sırrı arkadaş.»

Gerisini pek iyi hatırlıyamıyorum. Aklımda kaldığına göre, yerimden kalktım, kenefe falan gidecekmişim gibi yaptım, sonra da, yanından geçerken, diş fırçası boğazına saplanır umuduyla, bir tane patlattım. Tutturamadım ama. Yerini bulmadı yumruğum. Şakağına mı ne rasladı, pek iyi bilmiyorum. Biraz sarsıldı gerçi ama dilediğim kadar değil. İyice oturtabilseydim, yıkılırdı herhalde. Enayiliğim sağ yumruğuma güvenmek oldu, oysa sağ elimle iyi yumruk atamam. Nasıl yaralandığımı anlatmıştım size.

Her neyse, yumruğu patlattıktan hemen sonra, kendimi yerde buldum. Stradlater göğsümün üzerine oturmuş, yüzü kıpkırmızı kesilmişti. İşte böyle! Dizlerini göğsüme bastırmış, bütün ağırlığıyla çökmüştü. Bileklerime yapıştığı için bir tane daha patlatamıyordum suratına. Elimden gelse öldürürdüm onu.

«N'oluyorsun?» dedi. O budala yüzü gittikçe kızarıyordu.

«İğrenç dizlerini çek göğsümden», dedim. Bağırmaya başlamıştım. «Haydi, hergele bozuntusu, kalk üzerimden.»

Yerinden kımıldamadı. Bileklerimi bırakmıyor, ben de orospu çocuğu diye küfürleri yağdırıyordum. On saat mı ne sürdü bu, Neler söylediğimi hatırlıyamıyorum şimdi. Canının çektiği her kızı becerebileceğini sandığını, dama taşları son sırada tutulmuş, tutulmamış, ilgilenmediğini, ilgilenmediği için orospudan bozma bir jigolo olduğunu söyledim. Jigolo sözünü hiç sevmezdi. Hiçbir jigolo kendisine jigolo denmesinden hoşlanmaz zaten.

«Kapa çeneni, Holden», dedi. O budala yüzü kıpkırmızıydı. «Kes artık.»

«Ulan orospu bozuntusu. adı Jane mi. Jean mı, onu bile bilmiyorsun.»

«Başımı belâya sokma Holden. kapa çeneni... Yoksa karışmam», dedi. Gerçekten damarına basmıştım oğlanın. «Susmazsan fena marizlerim seni.»

«O jigolo dizlerini kaldır göğsümden.»

«Kaldırırsam susacak mısın?»

Karşılık vermedim bile.

Üsteledi: «Sana söylüyorum Holden. Kalkarsam susacak mısın?»

«Evet.»

Kalktı, ben de kalktım. O kokmuş dizleriyle göğsümü ezmişti.

«Ahmak bir orospu çocuğusun sen, üstelik de pis bir jigolosun», dedim.

Deliye döndü bu sözü duyunca. O koskocaman budala parmağını yüzüme yaklaştırdı. «Bana bak Holden, son defa söylüyorum sana. Çeneni kapamazsan...»

«Neden kapayacakmışım?» dedim. İyiden iyiye bağırmaya başlamıştım. «Bu jigolo milleti böyledir zaten. Tartışmaya gelemezler. Jigolo bu, tartışamaz ki. Şöyle kafayı çalıştıracak bir konu çıkmasın, hemen...»

Eh, öyle bir patlattı ki suratıma, kendime geldiğimde anlıyabildiğim tek şey, boylu boyunca yere serilmiş olduğumdu. Kendime geldiğimde diyorum ama, kendimden geçmiş miydim, değil miydim, pek bilemiyeceğim doğrusu. Sanmıyorum ama. Bir adamı öyle bir yumrukta bayıltmak kolay değil, ancak filimlerde olur öyle şeyler.

Ama burnumdan şıpır şıpır kan geliyordu. Gözlerimi kaldırdım, Stradlater Reis tepeme dikilmişti. Yüz havlusunu koltuğunun altına sıkıştırmıştı. «Yahu, sus demiştik sana bir kere, ne diye susmadın?» Eni konu sıkılmıştı canı. Besbelli, yere düşünce kafatasım çatladı mı diye korkmuş olmalıydı. Keşke kırsaydı kafamı. «Sen kaşındın ama» dedi. İyiden iyiye üzülüyordu anlaşılan.

Doğrulmaya yeltenmedim bile. Bir süre döşmeye uzanmış kaldım, orospu çocuğu, jigolo diye bağıra bağıra küfürler yağdırıyordum oğlana.

«Bana bak. Kalk da yüzünü yıka», dedi Stradlater. «Sana söylüyorum, sağır mısın?»

«Git kendin yıka yüzünü» dedim ona, saçma bir sözdü bu ama, ne dediğimi kendim de pek bilmiyordum. Kenefe gideceğine bayan Schmidt'in koynuna girmesini söyledim. Kapıcının karısıydı bayan Schmidt. Altmış beşinde vardı.

Stradlater Reis odanın kapısını çekip kenefe doğru yollanıncaya kadar olduğum yerde kaldım. Kalktım sonra. Bizim şapka bozuntusu yoktu görünürlerde. Sonunda buldum. Yatağın altına kaymıştı. Kafama geçirdim şapkayı, güneşliğini arkaya getirdim, sonra da aynanın karşısında durup o sersem kellemi dikizledim. Hiçbiriniz ömrünüzde bu kadar kan görmemişsinizdir. Ağzım, çenem, hatta pijamam, hırkam bile kana bulanmıştı. Hem korktum, hem de büyülendim. Yüzüm gözüm kan içinde, tam bir kabadayıya benziyordum. İki kere dalaşmıştım bugüne kadar, ikisinde de alt olmuştum. Kabadayılık kim, ben kim. Doğrusunu isterseniz, bendeniz barıştan yanayımdır.

Patırtıyı duymamış olamazdı Ackley Reis. Herhalde uyanmıştı. Duşun perdelerini araladım, ne haltlar karıştırdığını görmek için odasına daldım. Hiç uğramazdım odasına. Bok götürürdü her tarafı, ağır bir koku vardı.

Bizim odanın aydınlığı, ince bir çizgi halinde duş perdelerinin aralığından sızdığı için, yatağında uzanmış Ackley'i seçebiliyordum. Uyumadığı besbelliydi.

«Ackley», dedim «uyanık mısın?»

«He.»

İçerisi oldukça karanlıktı. Birinin kunduralarına takıldı ayağım, az daha tepetaklak gidiyordum. Ackley yatağında doğruldu, dirseğine dayandı. Sivilcelerini gidermek için beyaz beyaz bir şeyler sürüştürmüştü suratına. Karanlıkta mezar kaçkınlarına benziyordu. «Ne yapıyorsun burada?» dedim.

«Hiç, yatakta ne yapılır ulan? Tam dalacaktım, şamatayı kopardınız. Neydi alıp veremediğiniz kuzum?»

«Elektrik düğmesi nerede?» Yerini bulamıyordum bir türlü. Duvarda elimi gezdirip durdum bir süre.

«Niye yakıyorsun lâmbayı?... Elinin hemen yanında.»

Sonunda buldum düğmeyi, elektriği yaktım. Işıktan korunmak için elini kaldırdı Ackley Reis.

«Allah Allah», dedi, «N'olmuş sana böyle?» Kanı görünce afallamıştı.

«Stradlater ile kapıştık», dedim, yere oturdum. Koltuk falan bulunmazdı odasında. Nereye sokuştururlardı koltuklarını, bir türlü akıl erdiremedim. «Bana bak» dedim «Bir kanasta çevirelim mi seninle?» Kanasta hastasıydı.

«Yahu, burnun hâlâ kanıyor. Biraz pamuk koysana.»

«Şimdi kesilir. Bana bak, şöyle ufak bir kanasta çevirelim, ha?»

«Yok deve! Bu saatte kanasta olur mu ulan?»

«Geç değil ki. On bir, bilemedin on bir buçuk.»

«Daha ne olsun,» dedi Ackley. «Bana bak, yarın sabah erkenden kiliseye gideceğim ben. Sizin aklınız fikriniz gece yarısı biribirinizle dalaşmakta. Neydi alıp veremediğiniz kuzum?»

«Uzun hikâye» dedim. «Başını ağrıtmak istemem, Ackley. Bu konuyu açmasak senin için de, benim için de daha iyi olur.» Kendi işlerimi hiç anlatmazdım Ackley'e. Stradlater'den de ahmaktı. Daha doğrusu, Stradlater bir dâhi sayılırdı onun yanında. «Bana bak», dedim «Geceyi Ely'nin yatağında geçirsem olur, değil mi? Nasıl olsa yarın akşam gelecek.» Hafta sonlarını hep evinde geçirirdi Ely.

«Ne zaman döneceğini bilmiyorum» dedi Ackley.

Hani herif öyle bir sinirime dokunmaya başlamıştı ki.

«Ne saçmalayıp duruyorsun be? Pazar gecesinden önce geldiği görülmüş mü hiç Ely'nin?»

«Orası öyle ama, kendisi gelmiyor diye herkesi yatağında yatıramam ya oğlanın!»

Hani, öyle bir kodu ki bu söz bana. Oturduğum yerde şöyle hafifçe doğruldum, omuzunu okşadım.

«Ulan yumurcak Ackley», dedim «Şehzade olduğunu unuttun mu?»

«Yanlış anlama beni. . Burada yok diye, herkesi çocuğun yatağına...»

«Tam bir şehzadesin», dedim. «Hem çelebisin, hem de ayaklı kütüphanesin, yumurcak Ackley.» Eh, pek yalan da sayılmazdı bu söylediğim. «Cıgaran var mı? Var deme, bayılırım.»

«Ne gezer yahu, yok tabii. Bana bak, neydi alıp veremediğiniz?»

Duymazlıktan geldim. Yerimden kalktım, pencerenin önüne gidip dışarıya baktım. Öyle bir yalnızlık çökmüştü ki içime ansızın. O anda ölsem, gam yemezdim.

«Ee, neydi alıp veremediğiniz?» Kırkıncı defadır aynı şeyi soruyordu Ackley. Besbelli, aklı takılmıştı bir kere.

«Senin yüzünden oldu» dedim.

«Ne? Benim yüzümden mi?»

«He. Senin onurunu korudum. Kötü bir insan olduğunu söylüyordu Stradlater. Çok ağır geldi bana, dayanamadım.»

Coşmuştu. «Öyle dedi ha benim için? Demek böyle söyledi, ha?»

Herhalde lâf ola söylemiştir dedim, Ely'nin yatağına yaklaştım, kendimi bırakıverdim. Öyle daralıyordu ki yüreğim! Ne kadar da yalnız hissediyordum kendimi. «Leş gibi kokuyor bu oda», dedim. «Çoraplarının kokusu burnuma kadar geliyor. Hiç yıkatmaz mısın?»

«Beğenmedinse ne yapacağını benden iyi bilirsin», dedi Ackley. Ne ince buluş ama. «Şu Allahın belâsı ışığı söndürsene!»

Hemen söndürmedim. Ely'nin yatağına uzanmış, Jane'i, olup bitenleri düşünüyordum. Stradlater ile Jane'i, o koca göt Ed Banky'nin arabasında, ıssız bir yerde park etmiş olarak düşünmek aklımı başımdan alıyordu. Pencereyi açıp kendimi sokağa fırlatmak geliyordu içimden. Stradlater'i bilmezsiniz siz. Ben bilirim. Pencey'de herkes, sabahtan akşama kadar, genç kızlarla ne gibi haltlar karıştırdığını anlatır dururdu ama, Stradlater Reis, işin palavrasında değildi. Yattığı kızlardan ikisini ben tanıyordum.

«Hayat hikâyeni anlatsana bana, yumurcak Ackley», dedim.

«Şu Allahın belâsı ışığı söndürsen olmaz mı? Kaç kere söyledik, yarın sabah erkenden kiliseye gideceğim.»

Kalktım, elektrik düğmesini çevirdim. Sonra tekrar Ely'nin yatağına uzandım.

«Niyetin ne... Ely'nin yatağında sabahlamak mı?» dedi Ackley. Hani konukseverlik bakımından bizim Ackley'in üstüne de yoktur haa!..

«Belli olmaz. Sen boşuna kendini üzme.»

«Kendimi üzdüğüm yok. Ama Ely gelip de yatağında bir başkasının uyuduğunu görürse...»

«Telâşlanma. Burada uyuyacak değilim. Başını fazla ağrıtmak istemem.»

İki dakika sonra, kütük gibi uyuyordu. Stradlater ile Jane Reis'i, o iğrenç Ed Banky'nin arabasında görmemek için, karanlıkta uzanmış, başka şeyler düşünmeye çalışıyordum. Ama olacak şey değildi. Stradlater'in bu işlerde ne kadar usta olduğunu çok iyi biliyordum. Bu da iyiden iyiye koyuyordu bana. Bir keresinde, Ed Bankynin arabasına Stradlater ile kız atmıştık. Stradlater kendi kızıyla arkadaydı, ben de kendi kızımla öndeydim. Anasının gözüydü hergele. Yumuşak, içten bir sesle kızı uyutmıya başlamıştı önce. Yalnız yakışıklı bir oğlan değilmiş de, aynı zamanda açık yürekli, efendiden bir insanmış sözüm ona. Az daha kusacaktım. Kıza gelince, hep ayni sözleri geveleyip duruyordu: «Hayır, olmaz...

Rica ederim.. Rica ederim, öyle şey istemem. Rica ederım.» Ama Stradlater Reis, o dokunaklı, Abraham Lincoln sesiyle kızı durmadan uyutmaya çalışıyordu. Sonunda. ürkütücü bir sessizlik çöktü arabaya. Ne yapacağımı bilemedim. O gece kızla yattığını sanmıyorum, ama ramak kalmıştı diyebilirim.

Yatağa uzanmış, bunları aklımdan çıkarmaya çalışırken. Stradlater Reis'in keneften döndüğünü, odamıza girdiğini duydum. Çıkardığı gürültülerden, o pis ötberisini yerleştirdiği, pencereyi açtığı anlaşılıyordu. Açık hava hastasıydı. Az sonra ışığı söndürdü. Nereye gittiğimi öğrenmek için çevresine bakınmamıştı bile.

Dışarısı da içerisi kadar sinir bozucuydu. Sokaktan araba gürültüsü bile gelmiyordu artık. Öyle bir yalnızlık. bir bıkkınlık çöktü ki üzerime, kurtulmak için Ackley'i uyandırmayı bile göze aldım.

«Hey, Ackley», diye mırıldandım. duş perdeleri arasından. Stradlater duymasın diye sesimi alçaltmıştım.

Ackley de duymadı.

«Hey, Ackley!» Gene duymadı. Kütük gibi uyuyordu.

«Hey Ackley!»

Bu sefer duydu.

«Ne var?» dedi. «Yahu uykuda da rahat yok mu?»

«Bana bak. Manastıra girmek için ne yapmalı?» diye sordum. Manastıra girmek düşüncesi bir bakıma oyalıyordu beni. «Katolik falan mı olmalı?»

«Katolik olmıyanı manastıra alırlar mı hiç? Ulan hergele, bana böyle saçma birşey sormak için mi gecenin bu saatinde...»

«Amaan, dön de uyu be. Hem manastıra falan gireceğim de yok. Bende bu talih varken, düzmece keşişlerin manastırına düşerim herhalde. Ahmak hergelelerin arasına. Ya da düpedüz hergelelerin.»

Ben bunları söylerken, Ackley Reis bir sıçrayışta yatağında doğruldu. «Bana bak», dedi. «Benim hakkımda,

şunun bunun hakkında ne söylersen söyle, umurumda bile değil. Ama, dinime dil uzatmıya kalkışırsan...»

«Rahat dur bakalım», dedim. «Dinine kimsenin dil uzattığı yok.» Ely'nin yatağından kalktım, kapıya yöneldim. Bu saloz odada bir saniye daha durmak istemiyordum. Gene de geri döndüm, Ackley'in elini yakaladım, uzun uzun sıktım. Budalalık işte. İrkildi. «N'oluyorsun?» dedi.

«Hiç», dedim. «Bir şehzade bozuntusu olduğun için sana sağol demek geldi içimden.» Yürekten söyledim bunu, «Sen bir tanesin Ackley, bir tane.»

«Kurnaza bak. Günün birinde seni öyle bir...»

Ötesini dinlemek, bile istemedim. Odanın kapısını çektim, koridora çıktım.

Kimi uykuda, kimi gezmede, kimi de hafta sonunu geçirmek için evindeydi. İnsanın yüreğini daraltan bir durgunluk, bir sessizlik vardı koridorda. Leahy ile Hoffman'ın kapısı önünde boş bir Kolynos kutusu duruyordu, merdivene giderken kürklü terliğimle bir tekme salladım kutuya. Niyetim Mal Brossard Reis'e şöyle bir uğramaktı. Ama birden fikrimi değiştirdim. En doğrusu, buradan kirişi kırmaktı. Hemen, o gece. Çarşamba'yı bekliyecektim de ne olacaktı yani? Bir dakika daha kalmak istemiyordum Pencey'de. Çok yalnızdım, çok üzgündüm. Kararım, Newyork'ta şöyle ucuz tarafından bir otel odası tutmak, Çarşamba'ya kadar herşeye boş vermekti. Çarşamba günü, iyice kendime gelince, eve dönerdim. Thurmer Reis'in kovulduğumu bildirmek için yazdığı mektup nasıl olsa Salıdan, bilemedin Çarşambadan önce bizimkilerin eline geçmezdi.

Hele bir geçsin ellerine, hele bir yatışsınlar, o zaman dönerdim eve. Mektubu aldıklarında, yörelerinde bulunmak işime gelmiyordu. İnsan, başına geleni iyice sindirdi mi, kendini alıştırdı mı, saldırganlığı da gider. Hem biraz dinlenmek iyi gelecekti bana. Sinirlerim alabildiğine gerilmişti.

Neyse, basıp gitmeyi aklıma koymuştum bir kere. Odama döndüm, Stradlater Reis uyanmadı bile. Bir cıgara yaktım, giyindim. İki Gladstone'um (1) vardı, onları yerleştirdim. Ancak üç dakikamı aldı bu iş. Çıkınlamada üstüme yoktur, görseniz, becerikliliğime siz de şaşarsınız.

Öteberimi yerleştirirken, bir şey tadımı kaçırdı. Birkaç gün önce, anamın gidip kendi elceğiziyle satın aldığı buz kayaklarını gördüm. Yüreğim burkuldu. Anamın hali geldi gözümün önüne, Spaulding mağazasına gidişi, bir yığın ipe sapa gelmez soru yağmuruna tutması satıcıyı. Kadıncağız orada didinirken, ben gene de bir yolunu bulmuş, okuldan kovdurmuştum kendimi. Bir daraldı ki yüreğim. Gerçi istediğim kayaklar değildi bunlar - ben yarış kayakları ısmarlamıştım, o ise hockey kayakları almıştı - ama gene de yüreğim daraldı. Doğrusunu isterseniz, ne zaman bir armağan alsam yüreğim daralır.

Öteberimi çantalara yerleştirdikten sonra paramı saydım. Kuruşu kuruşuna söyliyemiyeceğim şimdi, ama bir hayli tutuyordu. Daha bir hafta önce ninem bol harçlık yollamıştı. Parasını har vurup harman savuran böyle bir ninem vardır işte benim. Tirit mi tirit, üstelik akıl da terelelli. Aşağı yukarı yılda dört kere doğum günü harçlığı yollar bana. Her neyse, cebim dolu da olsa fazla para göz çıkarmaz diye düşündüm. İnsanın bin türlü hali olur. Koridoru geçtim. Frederick Woodruff'u uyandırdım, yazı makinemi verdiğim oğlanı. Kaça alacağını sordum. Oldukça paralıydı. Hiç düşünmediğini söyledi. Almaya da pek hevesli değildi. Gene de aldı sonunda. Seksen dolarlık makineye topu topu yirmi dolar verdi. Uyandırıldığına içerlemişti.

Elimde çantalarım, gitmeye hazır olunca, bir an durdum basamakların başında, o saloz koridora son bir ba-

---

(1) Gladstone diye bir çeşit yolculuk çantasına diyorlar.

kış attım. Nasıl derler, zırlıyordum işte. Bilmem neden. Kırmızı av şapkamı başıma geçirdim, güneşliğini arkaya çevirdim, sonra da, o kerih sesimle, gırtlağımı paralarcasına bağırdım: «Uyuyun bakalım, ulan mankafalar!» Bahse girerim, o kattaki bütün hergeleler uyanmıştır sesime. Sonra da tüydüm. Hıyarın biri bütün basamaklara fıstık kabuğu serpmişti, az daha kafamı patlatıyordum.

VII

Çok geç olmuştu, taksi çağırtamazdım, gara kadar yolu yaya almak zorunda kaldım. Çok uzak değildi, ama zehir gibi bir ayaz vardı, kar yürümeyi zorlaştırıyordu.

Gladstone'larım da bacaklarımı dövüyordu. Gene de, dışarının temiz havasına kavuşmak mutlandırmıştı beni. Tek sıkıntım, soğuğun burnumu, bir de üst dudağımın hemen altını, Stradlater Reis'in yumruğunu patlattığı yeri yakmasıydı. Dişimle yumruğu arasında ezilmişti dudağım, canım yanıyordu. Ama kulaklarım sımsıcaktı. Satın aldığım şapkanın kulaklıkları vardı, maskaraya dönermişim, dönmezmişim, aldırmadım indirdim kulaklıkları. Hem ortalıkta in cin yoktu. Herkes uykudaydı.

İşler yolunda gitti, on dakikadan çok beklemedim garda. Yüzümde daha kan izleri vardı, avcuma kar doldurdum, yıkandım.

Genellikle, tren yolculuğunu severim, hele gece yolculuğu, ışıkları, ışıkların yanında o kapkara camları, kahve. sandviç, dergi satmak için peronda dolaşan adamları. Alışmışımdır, her yolculukta bir janbonlu sandviç alırım, üç. dört tane de dergi. Gece trenindeysem, dergilerde çıkan o saçma hikâyelerden birini midem bulanmadan okuyabilirim de. Bileceksiniz canım, hani vardır ya öyle hikâyeler, hıyarağanın adı David'dir, ağzı lâf etmez, kasıldıkça kasılır; inek kadının da adı Linda ya da Marcia'dır. Hıyarağa David'in durmadan çubuğunu yakar. Bu gibi hikâyeleri bile genellikle okurum gece trenin-

de. Ama bu defa durum başkaydı. İçimden gelmiyordu okumak. Hiçbir şey yapmadan yerimde oturuyordum. Yaptığım tek şey, av şapkamı çıkarıp cebime sokmak oldu.

Birden, Trenton'da, o kadın trene bindi, geldi yanıma oturdu. Oysa, vagon bomboştu. Erken bir saat de değildi üstelik. Hem ön sıradaydım ben, kadının yanında da kocaman bir bavul vardı. Gene de, boş sıralardan birini seçeceği yerde geldi yanıma oturdu. Bavulunu ara yolun ortasına bıraktı. Kontrolörün ya da başka birinin ayağı takılırmış, umurunda bile değildi, kadının. Orkideler taktığına göre, besbelli büyük bir eğlenceden, cümbüşten dönüyordu.

Yanılmıyorsam kırk, kırkbeş yaşlarındaydı, çok güzeldi ama. Doğrusunu isterseniz, kadınlara bitiyorum. Yanlış anlamayın sakın: Gerçi kadına düşkünümdür ama, öyle kadın budalası da sayılmam. Herkes gibi ben de hoşlanırım, işte o kadar. Yere batası bavullarını tutup tam yolun ortasına bırakırlar.

Neyse, yan yana oturuyorduk, birden sordu: «Özür dilerim ama. Pencey Okulunun damgası değil mi bu?» Sepete yerleştirdiğim çantalarıma bakıyordu.

«Evet öyle», dedim. Doğru söylüyordu kadın, Gladstone'larımdan birine, okulun damgalı kâğıdını yapıştırmıştım. Enayilik işte.

«A, demek Pencey'de okuyorsunuz?» dedi. Güzel sesi vardı, daha doğrusu tam bir telefon sesi. Aklı olsa, telefonunu yanından eksik etmezdi.

«Evet, öyle», dedim.

«Aman, ne hoş, ne hoş! Şu halde, oğlumu tanıyacaksınız: Ernest Morrow? O da Pencey'lidir.»

«Tanıyorum ya, sınıf arkadaşıyız.»

Okul tarihinde, bu kadının oğlu gibi bir hergeleye raslanmamıştır sanırım. Yıkandıktan sonra hemen koridora fırlar, ıslak havlusuyla onun bunun kıçını kamçılardı. Nasıl bir serseri olduğunu anlayın artık.

«Aman, ne hoş!» dedi kadın. Ama o kadar da budalaca söylemedi bunu. Cana yakın, tatlı bir kadındı. «Sizinle tanıştığımı söyliyeceğim Ernest'e» dedi. «Adınızı öğrenebilir miyim?»

«Rudolf Schmidt», dedim. Elin kadınına kalkıp hayatımı anlatacak değildim ya. Bizim yatakhane nöbetçisinin adıydı Rudolf Schmidt.

«Pencey'i seviyor musunuz?» dedi.

«Pencey'i mi? Eh. Dünyanın cenneti sayılmaz ama, öteki okullardan da kötü değildir. Öğretmenlerimiz işini bilen, görevlerine bağlı insanlar.»

«Pencey'e bayılıyor Ernest.»

«Biliyorum», dedim. Başladım, bizim eski yoldan, kadını kesmeye. «Durumu hemen kavrıyan bir çocuk. Yani, içinde bulunduğu duruma göre ayarlıyabiliyor kendini.»

«Öyle mi?» diye sordu kadın. Birden ilgisi artmıştı.

«Öyle ya», dedim. Baktım, kadın eldivenlerini çıkarıyor. Parmaklarında ışıl ışıl taşlar, elmaslar.

«Taksiden inerken bir tırnağım kırıldı», dedi. Bana baktı, gülümsedi. İnsanın içini vık vık ettiren bir gülümsemesi vardı, ne yalan söyliyeyim. İnsanların çoğunda gülümseme diye bir şeye raslamazsınız, ya da çok çirkin gülümserler. «Babasıyla ben, bazen Ernest'i çok merak ediyoruz.» dedi. «Kendine arkadaş edinmeyi mi bilmiyor, nedir, böyle bir tasa var içimizde.»

«Ne demek istediğinizi pek anlıyamadım.»

«Şey. Çok duygulu çocuktur. Öteki çocuklarla tam bir dostluk kurmadı bugüne kadar. Belki de, yaşına göre ötekilerden daha çok önem veriyor bazı şeylere.»

Duyguluymuş ha! Yedi bitirdi bu söz beni. Morrow denilen hergele, duygu bakımından, bir lâğım çukurundan beterdi.

Candan baktım kadına. Pek öyle ahmak görünmüyordu. Anası olduğu piçi, dev aynasında gördüğü besbelliydi. Ama gene de bilinmez bir ananın ne düşündüğü, ne yapacağı. Analar delişmen olur biraz. Her neyse, Mor-

row hergelesinin anasına kanım ısınıvermişti. «Sigara içer misiniz?» diye sordum.

Çevresine bakındı. «Bu vagonda sigara içilebileceğini sanmıyorum Rudolf» dedi. Rudolf! Bittim bu söze.

«Boş geçin» dedim. «Biz hele içelim, kafa tutarlarsa söndürürüz.» Sigaramı aldı, yaktım.

Sigara içmenin yolunu, yordamını biliyordu. Dumanı yutuyor. ama o yaştaki kadınların çoğu gibi, hemen arkasından öksürmüyordu. Çok cana yakın bir insandı. Doğrusunu isterseniz, tam bir dişiydi.

Tuhaf tuhaf baktı bana. «Burnunuz mu kanıyor yavrucuğum. yoksa bana mı öyle geliyor.» dedi ansızın.

Başımı salladım. mendilimi çıkardım. «Kartopu attılar.» dedim. «İyice sıkıştırılmış bir kartopu.» Başımdan geçenleri dosdoğru anlatabilirdim de ona ama çok vaktimizi alırdı. Hoşuma da gidiyordu oysa. Kendimi Rudolf Schmidt diye tanıttığıma bayağı pişmandım. «İlâhi Ernie.» dedim. «Bilir misiniz, Pencey'in en tanınmış, en sevilen çocuğudur?.»

«Hiç bilmezdim.»

Başımı salladım. «Öyle bir çırpıda anlaşılacak bir çocuk değil. Garip oğlan. Birçok bakımdan... Ne demek istediğimi anlıyor musunuz? Bizim tanışmamızı alalım ele. Tanıştığımız zaman, kendini beğenmişin biri gibi geldi bana. Ben öyle sandım. Ama hiç de öyle değilmiş. Kimseye benzemediği, kendine göre bir kişiliği olduğu için, uzun süre görüşmeden tanınması güç.»

Morrow Ana sesini çıkarmadı ama, yüzünü bir kere görmek değerdi doğrusu. Yerine kakılmıştı sanki. Eninde sonunda ana işte. Ana dediğiniz neden hoşlanır? Oğlunun pohpohlanmasından değil mi ama?

Bunun üzerine, başladım atmasyona, kadını yağlamaya. «Seçimleri anlattı mı size?» diye sordum. «Sınıf seçimlerini?»

Hayır anlamına başını salladı. Kendinden geçmişti kadıncağız.

«Bizim çete Ernie'yi sınıf başkanlığına getirmek istiyordu. Herkes destekliyordu bizi. Bu gibi işleri gereğince yürütebilecek tek adam oydu aramızda», dedim. Gözümü kırpmadan atıyordum. «Ama, sonunda, Harry Fencer diye bir oğlan seçildi. Neden, bilir misiniz? Ernie seçilmek istemedi de ondan. Çok çekingen, alçakgönüllü bir çocuk. Adaylığımı koymam diye tutturdu... O kadar çekingen ki. Söyleyin biraz ona, bu huyunu bıraksın.» Kadına baktım. «Bunları anlatmadı mı size?»

«Anlatmadı ya.»

Başımı salladım, «Ernie bu! Size anlatmaz. Tek kusuru da bu bence, çok çekingen, çok alçakgönüllü. Ara sıra kendini göstermeli canım, anasısınız, söyleyin ona.»

Tam o sırada Morrow Ananın biletini delmek için kontrolör geldi, bunu nimet bilip ben de traşı kestim.

Bazen matrak geçmek hoşuma gider, doğrusu. Şu Morrow gibi bir hergeleyi düşünün: Bir oğlan ki. tek tasası, tek düşüncesi, ıslak havlusuyla onun bunun kıçını kamçılamak. hem de yaralamak niyetiyle ha! Böyle bir hergele. yalnız çocukluğunda baş belâsı olmakla kalmaz. Ömrünün sonuna kadar herkesin başına belâ kesilir. Ama, benim matrağım yüzünden Mrs. Morrow, bundan böyle oğlunu hep çekingen. başkanlıktan adaylığını çekecek kadar alçakgönüllü bilecek. Olur olur. Analar böyle şeyleri pek kolay seçemezler.

«Benimle bir şey içer misiniz?» diye sordum. Bir tek atmayı benim de canım çekiyordu. «Vagon restorana geçelim. Ne dersiniz?»

«Yavrucuğum. alkol ısmarlıyacak yaşta mısınız siz?» diye sordu. Ama kafa ütüler gibi söylemedi bunu. O havayı uyandırmıyacak kadar tatlı, cana yakın bir insandı.

«Doğrusunu isterseniz. daha o yaşa gelmedim», dedim, «Ama boylu olduğum için, yaşıma bakmıyorlar pek. Üstelik, saçlarımda da aklar var.» Yan döndüm, ak saçlarımı gösterdim. Gözünü alamadı. «Haydi. kalkalım». dedim. «Ne çıkar?»

«Gitmesek daha iyi olur. Gene de teşekkür ederim yavrucuğum.» dedi. «Hem vagon restoran bu saatte kapalıdır. Çok geç oldu, farkında mısınız?» Haklıydı. Saati büsbütün unutmuştum.

Sonra, kadın bana baktı, korktuğum soruyu sordu. «Ernest'ten mektup aldım, Çarşambaya geliyor», dedi. «Noel tatili Çarşamba günü başlıyormuş. Yakınlarınızdan biri hastalandı da onun için mi siz böyle erken dönüyorsunuz?» Gerçekten üzüntülü bir hali vardı. Besbelli, merakından sormuyordu bunu.

«Yo, evdekilerin bir şeysi yok», dedim. «Rahatsızlık bende. Ameliyat olacağım da.»

«Ya? Çok üzüldüm», dedi. Üzüldüğü de doğruydu. Böyle konuştuğuma hemen pişman oldum, ama ağzımdan çıkmıştı bir kere. «Önemli bir şey değil. Beynimde ur var.»

«Aa!» Elini ağzına götürdü.

«Üzerinde durmıya değmez. Yüzeyde bir ur. Çok da ufak. İki dakikada alıverirler.»

Cebimden tren tarifesini çıkardım, okumaya verdim kendimi. Niçin mi? Daha çok yalan söylememek için. Bir kere başlamıya göreyim, saatlerce sürdürebilirim bir yalanı. Doğru söylüyorum, saatlerce.

Bundan sonra pek konuşmadık artık. Yanında Vogue dergisinin bir sayısı vardı, onu okumaya koyuldu, ben de camdan baktım bir süre. Newark'da indi. Ameliyatta başarılar diledi. Hep Rudolf diyordu bana. Yaz aylarında Ernie'yi görmeye gelmemi istedi. Gloucester'de oturuyormuş, Massachusetts'de. Evleri tam deniz kıyısındaymış, bir de tenis kortları varmış. Sağolun, dedim, arkasından da, yaz aylarında ninemle Güney Amerika'ya gideceğimizi söyledim. Bu artık yalanın kuyruklusuydu, çünkü ninem evinden dışarı adım atmaz, kırk yılda bir ancak sinemaya minemaya gider. Ne var ki, yeryüzünde uğrıyacak tek yerim kalmasa da, o Morrow hergelesini görmeye gitmiyeceğimi çok iyi biliyordum.

VIII

Penn durağında trenden inince ilk işim bir telefon kulübesine dalmak oldu. Birine telefon etmek istiyordu canım. Gözden kaybetmemek için çantalarımı kulübenin kapısına bıraktım, ama içeri girer girmez. kime telefon edeceğimi kestiremedim. Kardeşim D.B. Hollywood'daydı. Kızkardeşim Phoebé dokuz oldu mu yatağa girdiğine göre onu da arıyamazdım. Hoş, arasam, uyandırıldığına aldırmazdı ama, nasıl olsa telefonu bir başkası açacaktı. Ya anam, ya babam. Bir ara Jane Gallagher'in anasına telefon edeyim. Jane'in tatili ne zaman başlıyor diye sorayım dedim, ama bu da açmadı. Hem geç olmuştu artık, bu saatte de bir yabancıya telefon edilmezdi ya.

Kararımı verdim sonunda, şu bizim Sally Hayes'i arıyayım dedim, bir zamanlar Newyork'ta konuştuğum kızı. Noel tatiline girdiğini biliyordum. Bana budalaca bir mektup yazmış. Noel'de buluşmamızı, Noel ağacını birlikte donatmamızı istemişti. Ama, telefonu ya anası açarsa diye çekiniyordum. Bizimkilerle tanışırlardı. Kadın yemez içmez, benim Newyork'ta olduğumu hemen yetiştirirdi anama. Kaldı ki, telefonda Hayes hatunla konuşmayı hiç de canım çekmiyordu. Benim bir orman kaçkını olduğumu söylemişti Sally'ye. Hem orman kaçkınıymışım, hem de hayatta ne yapacağımı bilmiyormuşum. Bunun üzerine aklıma Carl Luce geldi. Whooton School'da sınıf arkadaşıydık, ama onu da pek sevmezdim. Yirmi dakika kadar bocaladıktan sonra, kimseyi aramadan

çıktım kulübeden, çantalarımı aldım, taksilerin durduğu tünele yürüdüm, bir arabaya bindim.

Bendeki de akıl işte, dalgınlıkla evin adresini vermiyeyim mi şoföre? İki üç günlüğüne bir otele gideceğimi, okul tatili başlayınca eve döneceğimi unutuvermiştim. Aklım başıma gelince baktım, parkın yarısını geçmişiz. «Şey» dedim, «uygun bir yerde geri dönebilir misiniz? Yanlış adres vermişim size. Şehrin öteki tarafına gitmek istiyorum.»

Şoför, nasıl derler, oturaklı, serinkanlı bir adamdı. «Burada dönemem, ahbap. Dönüş yasak bu yolda. Artık Doksanıncı Sokağa kadar dosdoğru gideceğiz.»

Adamla dalaşmak istemiyordum. «Olur», dedim. Sonra, ansızın başka bir şey geldi aklıma. «Bakın bana» dedim. «Central Park'ın güneyinde bir havuz var, bildiniz mi? Küçük bir göl? Bu havuz donunca, içinde yaşıyan ördekler ne olur? Belki bilirsiniz diye soruyorum.» Böyle bir şeyi nereden bilecekti adamcağız? Benimkisi de akıl işte.

Arkaya döndü, deliye bakar gibi süzdü beni. «Maksadın ne senin ahbap?» dedi. «Beni işletmek mi?»

«Yoo. Öğrenmek istedim, o kadar.»

Üstelemedi, ben de bir daha ağzımı açmadım. Doksanıncı Sokakta parktan çıkana kadar konuşmadık. Oraya varınca: «Tamam, ahbap» dedi. «Nereye gideceğiz şimdi?»

«Doğrusunu isterseniz East Side'deki otellerde kalmak istemiyorum. Tanıdığa rastlıyabilirim. Tebdil dolaşıyorum da.» Tebdil dolaşmak gibisinden budalaca sözler etmek sinirime dokunur. Ne var ki, yanımdaki hıyartonun biriyse benim de hıyartoluk edeceğim tutar. «Tarf ya da Newyorker'de hangi orkestranın çaldığını biliyor musunuz?»

«Bilmiyorum, ahbap.»

«Öyleyse Edmont'da bırakın beni», dedim. «Yolda bir ara duralım da birlikte bir şeyler içelim, ha? Benim hesabıma. Param bol.»

«Yapamam, ahbap, kusura kalma.» Besbelli, herif yol

arkadaşı olmak için yaratılmıştı. Bu ne şahsiyet böyle!

Edmont oteline vardık, bir oda tuttum. Arabada, zıpırlık olsun diye kırmızı av şapkamı başıma geçirmiştim. Ama otele girerken çıkardım. Kafadan sakat demelerini istemiyordum. Ne enayimişim ama. Sonradan öğrendim, meğer burası otel değil, ahmak ve sapık yatağıymış. Bütün kaçıklar burada toplanmıştı.

Pis bir oda verdiler bana. Penceresinden yalnız otelin öteki kanadı görünüyordu. Uzerinde durmadım. Manzara düşünecek halde değildim. Yüreğim daralıyordu. Odayı açan uşak en azından altmış beşinde vardı. Oda bile o adam kadar umutsuzluğa düşüremezdi insanı. Hani birtakım herifler vardır, kellerini örtmek için saçlarını yan tararlar, onlardan biriydi işte. Böyle yapmaktansa, kabak gibi çıksın kafam ortaya, razıyım. Her neyse, işi de altmış beşlik bir adamın altından kalkacağı iş değildi. Elin bavulu, çantasını taşı, bahşiş versinler diye de bekle. Herhalde, durumunu kavrıyacak kadar akıllı değildi, ama yaptığı iş gene de bana korkunç geldi.

Uşak gidince, sırtımda paltom, bir süre pencereden baktım. Yapılacak başka bir işim de yoktu. Otelin öteki kanadında olup bitenleri görseniz siz de şaşardınız. Perdeleri çekmeye bile üşenmişlerdi. Ayağında donu, kırçıl saçlı, efendiden bir adam gördüm. Ne yaptığını söylesem, siz de inanmıyacaksınız. Önce, çantasını yatağın üzerine yerleştirdi. Sonra da içinden kadın çamaşırları çıkardı, giyindi. Bildiğimiz kadın çamaşırları işte, ipek çoraplar, uzun topuklu ayakkabılar, iç gömleği, bir de kopçalı, uçkurlu korse. Bunların üzerine kapkara, daracık bir gece elbisesi geçirdi. Yalan söylüyorsam şeytan çarpsın. Sonra da, kadınlar gibi küçük adımlarla odada dolaşmağa başladı. Sigarasını tellendiriyor, aynada kendini süzüyordu. Yalnızdı da üstelik ama, belki yıkanma odasında biri vardı da ben göremiyordum. Sonra, hemen üstündeki pencerede, birbirinin yüzüne su tüküren bir kadınla bir erkek belirdi. Bardaklarını göremediğim için ben de su diyorum, ama herhalde alkol falandı. Her ne cenabetse, önce herif ağzını doldurup kadının yüzüne püskürtüyor,

sonra da kadın karşılık veriyordu. İşe bakın siz! Görülmeğe değerdi doğrusu. O güne kadar başlarına hiç böyle hoş bir şey gelmemiş gibi, kendilerinden geçmişlerdi. Besbelli, bu otel sapıklar yatağıydı. Belki de benden başka aklı başında hergele yoktu koskoca otelde. Kendimi tutmasam. Stradlater'e bir telgraf çeker, soluğu otelde almasını söylerdim. Sapıklar da bir krala kavuşmuş olurlardı.

İşin kötüsü, canı çekmese de, bu gibi sapıklıkları dikizlemekten kendini alamaz insan. Yüzüne içki tükürten kız, fıstık gibi bir şeydi. Benim çözemediğim de bu işte. Kendi kendime kurarken, dünyanın çeşitli sapıklığı gelir aklıma. Birtakım hergelelikler düşünürüm, bir yolunu bulsam da şunları yapıversem, derim. Hattâ, kafayı iyice tuttuktan sonra, bir kızı karşıma alıp tükürüklemek bile hoş gelebilir bana. Ne var ki, bu düşüncenin kendisini sevmiyorum. Üzerinde durursanız, pek iğrenç bir şey. Gerçekten seviyorsanız bir kızı, ne diye onunla matrak geçesiniz, değil mi ama? Kız hoşunuza gidiyorsa, yüzü de hoşunuza gidiyor demektir. Peki, yüzü hoşunuza giden bir kıza nasıl olur da tükürürsünüz, böyle iğrenç şeyler yaparsınız? Doğrusunu söyliyeyim mi size, insanın elinde olmıyarak böyle aşağılık şeylerden hoşlanması çok kötü. Ne var ki, birtakım temiz şeyleri lekelememek, iğrençlikten bir kerte olsun kurtulmak için gösterdiğiniz çabaya kızların pek katılmadıklarını da ayrıca belirtmek isterim. İki yıl oluyor, sapıklıkta beni de bastıran bir kıza raslamıştım. Malın gözü bir şey! Hoşça vakit geçirdik birlikte, yapmadığımız pislik kalmadı. Şu erkeklik denen şeyi gerçekten anlıyamıyorum. Ne yapacağını bir türlü kestiremiyor insan. Kendime göre belli bir yol çiziyorum, şöyle, şöyle, şöyle davranacağım diyorum, sonra, hemen arkasından, bir de bakıyorum yoldan fırlayıvermişim. Geçen yıl, kendini naza çeken kızlarla düşüp kalkmamayı koymuştum aklıma. Sen misin böyle düşünen, daha haftasında, ne haftası, hemen o gece, sabaha kadar, Anne Louise Sherman adında bir ahmak kızla oynaşıp durdum. Açıkçası bu, erkeklik dalgasına aklım ermiyor benim. Şey-

tan çarpsın yalan söylüyorsam. bir türlü akıl erdiremiyorum.

Otelin karşı kanadında olup bitenleri gözetlerken aklıma geldi. bizim Jane Reis'e bir telefon çaksam, dedim, ne zaman döneceğini sormak için anasına değil de doğrudan doğruya kendisine açsam telefonu. şehirlerarasına başvurup Jane'in okulunu. B.M.'i istesem. Belli bir saatten sonra kız öğrencilere telefon etmek yasaktı ama, onun da kolayını bulmuştum. Telefonu açacak olana Jane'in amcası diye tanıtacaktım kendimi. Halasının araba kazasında öldüğünü. kendisiyle görüşmem gerektiğini söyliyecektim. Sıkıysa engel olsunlar bakalım buna. Gene de açmadım ama telefonu, içimden gelmedi. İçinizden gelmedi mi, bu gibi dümenleri gereğince çeviremezsiniz.

Az sonra bir koltuğa oturdum, sigaramı tellendirdim. Eni konu huylanmıştım doğrusu. Birden. aklıma geldi. Princeton'da okuyan bir herif vardı. eğlencelerin birinde tanışmıştık. evvelsi yaz. Cüzdanımı çıkardım. onun verdiği adresi aradım. Dura dura sararmıştı kâğıt. ama yazı gene de okunabiliyordu. Princeton'lunun o zaman dediğine göre, kâğıtta adresi yazılı kız orospu falan değilmiş, ama ara sıra bu gibi işler yaparmış. Bir keresinde baloya götürmüş kızı, Princeton'un bir balosuna, böyle bir şırfıntıyı getirdiği için az daha kovuyorlarmış çocuğu. Kızın mesleğini de söylediydi. yanılmıyorsam kabarelerde soyunur muymuş, neymiş, buna benzer bir şey. Her neyse telefona gittim, kızın numarasını çevirdim. Adı Faith Cavendish idi, Broadway ile Altmış Beşinci Sokak arasındaki Stanford Arms Otelinde oturuyordu. Yersiz yurtsuzun biri, besbelli.

Bir ara, evinde değil sandım. Zil boşuna ötüp duruyordu. Sonunda. telefon açıldı. «Alo», dedim. Yaşımı başımı anlamasınlar diye kalınlaştırdım sesimi. Hoş. kendiliğinden de kalındır ya sesim.

«Alo» dedi bir kadın. Hiç de candan söylememişti bunu.

«Miss Faith Cavendish mi?»

«Siz kimsiniz?» dedi.' «Bu saatte telefon eden kim?»

Ürktüm biraz. «Biliyorum», dedim olgun erkek sesimle, «Bu saatte telefon edilmez. Özür dilerim ama, sizinle bir an önce görüşmek istiyordum.» İnan olsun, öyle tavlayıcı bir sesle söyledim ki bunu.

«Kimsiniz?» dedi.

«Beni tanımazsınız, ama Eddie Birdsell'in arkadaşıyım. Newyork'a yolum düşerse, sizinle buluşmamı söylemişti.»

«Kim? Kimin arkadaşıymışsınız?» Pes, karı kaplan gibi hırlıyordu telefonda.

«Edmund Birdsell, Eddie Birdsell», dedim. Adı Edmund muydu, Edward mıydı, pek çıkartamıyordum. Yalnız bir kere görmüştüm oğlanı, o zirva toplantıların birinde.

«Bu adda kimseyi tanımıyorum, ahbap. Gece yarısı, böyle telefonla insanı uyandırmak...»

«Eddie Birdsell? Princeton'dan?» dedim.

Oğlanın adını kafasında evirip çeviriyordu.

«Bridsell, Bridsell... Princeton'dan... Princeton Kolejinden mi?»

«Evet» dedim.

«Siz de Princeton Kolejinden misiniz?»

«Eh, sayılırım.»

«Ya?... Nasıl bakalım bizim Eddie?» dedi. «Ama gene de söylüyorum, bu saatte telefon edilmez ki. Her şeyin bir haddi var.»

«Eddie iyi, size selâm söyledi.»

«Eh, sağolsun, benden de ona söyleyin. Ne ile uğraşıyor şimdilerde?» Karı, birden aşırı bir nezaket dümenine girmişti.

«Hiç, biliyorsunuz, hep ayni işler» dedim. Ne yaptığını nereden bilebilirim ben? Herifi tanımıyordum bile. Hattâ Princeton'dan ayrılıp ayrılmadığını bile bilmiyordum. «Bana bakın», dedim. «Şöyle bir yere gidip baş başa bir şeyler içsek, ne dersiniz?»

«Saat kaç, farkında mısınız?» dedi. «Her ne ise, sizin adınız nedir kuzum?» Birden İngiliz ağzı ile konuşacağı tutmuştu. «Sesiniz pek toy geliyor.»

Gülmeye başladım. «Beni şımartıyorsunuz?» dedim. «Adım Holden Caulfeld». Ona uydurma bir ad vermeliydim ama, o sırada aklıma gelmedi.

«Memnun oldum. Şimdi bana bakın Mr. Sawffle. Gece yarısı erkeklerle buluşmak âdetim değildir. Sabahları erkenden işe gidiyorum ben.»

«İyi ama, yarın Pazar.» dedim.

«Daha iyi ya. Sabahları uyumazsam çirkinleşirim sonra.»

«Doğrusunu isterseniz beni geri çevirmiyeceğinizi sanmıştım. Vakit o kadar da geç değil.»

«Nereden telefon ediyorsunuz bana? Şimdi neredesiniz?»

«Ben mi? Bir telefon hücresindeyim.»

«Ya!» dedi, sonra uzun bir sessizlik oldu. «Eh bu günlerde sizinle görüşmeyi çok isterdim. Çok çekici bir erkeğe benziyorsunuz. Besbelli, her kadın kapılır size. Ama inanın bana çok geç oldu.»

«Sizin odanıza gelemez miyim?»

«Başka bir zaman olsa, hayhay buyurun derdim. Sizi kabul etmek, sizinle başbaşa, bir şeyler içmek elbette hoşuma gider. Ama ne yazık ki oda arkadaşım hasta, bütün gün yattı, gene de gözüne uyku girmedi, hazır şimdi dalmışken uyandırmak istemiyorum.»

«Çok yazık, doğrusu.»

«Nerede kalıyorsunuz? Belki yarın buluşabiliriz.»

«Yarın olmaz», dedim. «Olursa bu akşam olur.» Benimkisine de enayilik derler. Bunu söylememeliydim.

«Ya? Çok üzüldüm.»

«Eddie'ye selâmınızı söylerim.»

«Eksik olmayın. Umarım hoşlanırsınız Newyork'tan. Çok güzel yerdir.»

«Biliyorum. Sağolun. İyi geceler», dedim. Sonra kapadım telefonu. Çuvallamak diye buna derler işte. Hiç olmazsa, bir yerde iki tek atmıya kandırabilmeliydim kızı.

IX

Vakit bir hayli erkendi daha. Saati tam söyliyemiyeceğim ama, çok geç olmadığını iyice biliyorum. Katlanamadığım bir şey vardır: Yorgun olmadan yatağa girmek. Çantalarımı açtım, temiz bir gömlek çıkardım. Yıkanma odasına geçtim sonra, yüzümü gözümü temizledim, gömlek değiştirdim. Niyetim zemin katına inmek Lavender Room'u şöyle bir kolaçan etmekti. Lavender Room, otelin gece kulübüydü.

Gömleğimi değiştirirken gene de gidip küçük kızkardeşim Phoebé'ye bir telefon etmek geldi içimden. Gerçekten canım istiyordu telefonda onunla konuşmayı. Şöyle sağduyusu olan, aklı başında biriyle. Ne var ki, doğrudan doğruya ona telefon edemezdim: Daha çok küçüktü, bu saatte uyanık olamazdı.

Telefon yakın bir yerde tek başına bırakılmazdı da. Anam ya da babam açarsa gerçi kapıyabilirdim telefonu, ama bu da çıkar yol değildi. Benim aradığımı anlarlardı nasıl olsa. Anam hiç sekmez, her defasında anlar. Büyücü gibi. Ama doğru söylüyorum, bizim Phoebé Reis'le durumu tartışmak iyi gelecekti bana.

Phoebé Reis'i tanımanızı isterdim. Bu kadar uyanık, bu kadar şirin bir küçük kız görmemişsinizdir ömrünüzde. Gerçekten uyanıktır. Okula başlıyalı, ondan aşağı düşmedi notu. Doğrusunu isterseniz, ailenin tek mankafası benim. Kardeşim D.B. yazar, öteki kardeşim Allienin - onu da anlatmıştım size, hani öldü, demiştim - pırıl pırıl bir zekâsı vardı. Besbelli, benden başka mankafa

yok bu ailede. Ama, hepsi bir yana, Phoebé'yi görmenizi isterdim. Kıpkızıl saçları. Allie'nin saçlarını andırır biraz, kısacık kestirir yazları, kulağının arkasına atar. Ufacık, cana yakın kulakları var. Ama kışın, alabildiğine uzatır saçlarını. Ara sıra örer saçlarını anam, ama her zaman değil. Çok yakışıyor oysa. Oldukça sıska, benim gibi. ama sıskanın güzeli. Tekerlekli kayağa göre bir gövde. Bir keresinde pencereden gözetlemiştim onu. parka gitmek için Beşinci Caddeyi geçiyordu, tam tekerlekli kayağa göre gövdesi var bu kızın, demiştim kendi kendime. Tanısanız severdiniz onu. Neden derseniz. bir kere ne anlatsanız konuyu hemen kavrar. İstediğiniz yere de götürebilirsiniz onu. Sinemaya götürseniz de gösterilen filim zırva bir filim ise. filmin zırva olduğunu hemen anlar. Güzel bir filmin de güzel bir filim olduğunu bilir. D.B. ile ben, «Ekmekçinin Karısı» na götürmüştük onu. Raimu'nün oynadığı şu Fransız filmine. Bitti bizimki. Ama, en sevdiği filim, Robert Donat'ın oynadığı «Otuz Dokuz Basamak» tır. Ezber bilir bütün filmi. Nasıl bilmesin? En aşağısından on kere gördü.

Hani casuslardan kurtulmak için Donat Reis bir İskoç çiftliğine sığınır ya, işte tam o sırada, Iskoçyalı daha ağzını açarken. bizimki: «Çiroz sever misiniz?» diye hemen yapıştırır. Konuşmaların tümünü bellemiştir. Gerçekte Alman casusu olan öğretmen de ucu kopuk küçük parmağını havaya kaldırıp Robert Donat'a gösterecekken. Phoebé Reis filimdeki öğretmenden önce davranıp küçük parmağını karanlıkta burnuma doğru uzatır. Yaman kızdır. Tanısanız severdiniz. Bir kusuru var, ara sıra coşuverir. Yaşına göre aşırı duygulu. Çeşitli uğraşıları arasında, durmadan kitap yazar. Sonunu getirmez ama. Her kitabında da, ele aldığı başkişi, Hazel Weatherfield adında bir küçük kızdır. Ne var ki, Hazel'i «Hazle» diye yazar bizim Phoebé Reis. Hazle Weatherfield hafiye bir kızdır. Öksüz diye bilinir ama, gene de babası ikide bir çıkar ortaya. Babası dediği de «yirmi yaşında yakışıklı, uzun boylu bir centilmen» dir. İlâhi Phoebé. Yalan söylüyorsam şeytan çarpsın, tanısanız severdiniz onu. Küçük bir be-

bekken bile uyanıktı. O zamanlar, Allie ile ben parka giderken onu da alırdık yanımıza. özellikle Pazarları. Allienin küçük bir yelkenlisi vardı. Pazarları parkın havuzunda yüzdürürdü onu, Phoebé'yi de birlikte götürürdük. Beyaz eldivenlerini giyer, tam bir hanım gibi aramızda yürürdü. Allie ile ben şundan bundan konuşurken Phoebé Reis de bizi dinlerdi.

Ara sıra yanımızda olduğunu unuturduk, ne de olsa küçük bir kızdı, ama hemen hatırlatırdı kendini. İkide bir sözümüzü keserdi. Allie'ye, ya da bana dirsek vurur: «Kim? Kim demiş onu? Bobby mi, kadın mı?» diye sorardı. Biz de kimin dediğini söyleyince «Ya» diye kafa sallar, dinlemeye devam ederdi. Allie de biterdi ona. Çok severdi demek istiyorum. Şimdi on yaşında, bebek değil artık, ama gene de herkes biter ona, aklı başında olan herkes.

Anlıyacağınız. Phoebé'ye telefon etmeyi her zaman canı isterdi insanın. Ama telefona anam babam çıkar da Newyork'ta olduğumu, Pencey'den kovulduğumu anlarlar diye çekiniyordum. Gömleğimi giyip hazır olunca asansöre bindim, holü kolaçan etmek için aşağıya indim.

Birkaç pezevenkle sarışın orospudan başka kimse yoktu holde. Ama Lavender Room'dan orkestranın sesi geliyordu. Oraya girdim. Kalabalık değildi. Gene de kötü bir masa verdiler - dipte bir masa - Enayilik bende oldu, bir dolar tutuşturacaktım garsonun eline, Newyorkta, herşeyin başı paradır. Matrak geçmiyorum.

Orkestra'da iş yoktu. Buddy Singer'miş. Canlı bir orkestraydı ama, yerinde bir canlılık değil, hıyarca bir canlılık. Üstelik de, benim yaşımda pek az kimse vardı. Açıkçası, benim yaşımda kimse yoktu. Çoğu, aftosuyla gelmiş, gençliğe özenen moruklardı. Bitişiğimdeki masa başkaydı ama. Bitişik masada, otuz yaşlarında üç kız vardı. Üçü de birbirinden çirkindi, Newyork'lu olmadıkları şapkalarından anlaşılıyordu ama biri, sarışın olanı, pek kötü sayılmazdı. Kendine göre bir hoşluğu vardı, göz süzmeğe başladım, tam o sırada sipariş almak için garson geldi. Viskiyle soda iste-

dim, karıştırmamasını söyledim - soluk almadan konuşuyordum - çünkü, kemküm ettiniz mi, yirmi yaşından küçük olduğunuzu sanır, alkollü zehir zemberek getirmeye yanaşmazlar. Ama gene de herif askıntı oldu. «Özür dilerim ama», dedi, «yaşınızı belirtecek bir belgeniz var mı üzerinizde? Şoförlük ehliyetiniz, meselâ?»

Anama sövmüş gibi soğuk baktım adama. «Çocuk hali var mı bende?» diye sordum.

«Özür dilerim ama, bir belgeniz yoksa...»

«O. K.. O. K.» dedim. Numaram sökmemişti. «Bir koka getirin bana.» Gidiyordu, geri çağırdım. «İçine biraz Rom ya da başka bir içki katamaz mısınız?» dedim. Tatlı bir dille söyledim bunu. «Böyle bir yerde içkisiz oturulmaz. İçine biraz Rom koyamaz mısınız?»

«Özür dilerim», dedi, beni ekti orada. Adama öfkelenmek haksızlık olurdu. Erginliğe varmıyanlara alkol verirken enselendiler mi işten kovulurlar.

Bitişik masadaki üç cadıya göz süzmeye koyuldum gene. Gözüm sarışındaydı. Ötekilere gözü dönenler bakabilirdi ancak.

Kabaca bir dikizleme değildi benimkisi. Her üçünü de şöyle meydan okurcasına süzmekle yetindim. Benim kendilerine baktığımı görünce, üçü de budalalar gibi matrak geçmeye başladı. Anlaşılan ifadelerini alamıyacak kadar toy sanmışlardı beni. Sinirime dokundu bu tutumları. Gören de karıları nikâh dairesine götürmek istediğimi sanacaktı. Bana düşen, matrak geçtiklerini görünce, başımı çevirmek, hiçbirine yüz vermemekti ama aksiliğe bakın ki gerçekten dansetmek istiyordu canım. Ara sıra tutar böyle, bacaklarım karıncalanır, dansetmeden duramam. Öyle bir günümdeydim o gün de. Kızlara doğru eğildim: «İçinizde canı dansetmek istiyen var mı?» diye sordum. Kabaca sormadım bunu. Tatlı bir dille sordum. Allah belâlarını versin, gene de işlettiğimi sandılar, bir kıkırdama, bir fıkırdamadır başladı. Matrak geçmiyorum, üçü de katıksız budalaydı. «Haydi kalkın.» dedim. «Her birinizle bir kere dansedeceğim. Tamam mı? Ne çıkar? Haydi kalkın.» Öyle bir dansetmek istiyordu ki canım.

Sonunda sarışın olanı benimle dansetmek için kalktı. Hoş ortadan konuşmuştum ama, aslında gözüm ondaydı. Piste çıktık. Yanlarından ayrıldığımız zaman, masada kalanlar az daha gülmekten katılacaklardı. Bendeki de akıl, böyle ahmaklara ne ilişirsin?

Fakat değmedi de değil. Sarışın bitirim dansediyordu. O güne kadar böyle biriyle dansetmemiştim. Bilir misiniz, gerçekten budala kızlar vardır, iki lâkırdı edemezsiniz onlarla, ama dansa başladılar mı insanı kendinden geçirirler. Buna karşılık, akıllı bir kız ya size uyacağına sizi kendine uydurmaya kalkışır, ya da o kadar kötü danseder ki, yerinize oturup onunla gevezelik etmekten başka çıkar yol bulamazsınız.

«Dansetmek için yaradılmışsınız» dedim sarışına. «Bunu meslek edinin. Doğru söylüyorum. Meslekten bir dansçı kadın tanıdım, siz ondan kat kat üstünsünüz. Marco ile Miranda'yı işittiniz mi hiç?»

«Ne?» dedi. Beni dinlemiyordu bile. Gözü hep etraftaydı.

«Marco ile Miranda'yı işittiniz mi hiç diye soruyorum?»

«Bilmem. Hayır. Sanmıyorum.»

«Dansederler ikisi de. Hoş, kadın pek usta sayılmaz. Her hareketi yerli yerinde yapar ama, öyle büyük usta değil. Usta dansçı nasıl olur, bilir misiniz?»

«Ne buyurdunuz?» dedi. Beni dinlemiyordu bile. Aklı, başka yerlerdeydi.

«Gerçekten usta bir dansçı nasıl olur, bilir misiniz diye soruyorum?»

«Hı, hı.»

«Bakın, elim sırtınızda şimdi, değil mi? Elimin altında hiçbir şey duymazsam, ne sırt, ne bacak, ne ayak, o zaman karşımdaki usta dansçı demektir.»

Gene de dinlemiyordu. Ben de bir süre onunla ilgimi kestim. Sadece dansediyorduk. Vay anasını, ne dansediyordu ama kız. Buddy Singer ile kokmuş orkestrası «Just One of Those Things»'i çalıyorlar, bütün çabalarına rağmen gene de parçayı iyiden iyiye piç edemiyorlardı. Gü-

zel parçadır. Dansederken süslemelere kaçmıyordum. dans alanında durmadan numara yapanlara çok içerlerim, ama kızı döndürüp duruyordum, bir an olsun benden ayrılmıyordu.

En tuhafı. kızın da hoşlandığını sanıyordum ki, birden, damdan düşer gibi bir lâf etti: «Ben ve arkadaşlarım dün akşam Peter Lorre'u gördük», dedi. «Sinema oyuncusu Peter Lorre'u. Gazete alıyordu. Çok tatlı adam.»

«Talihiniz varmış», dedim. «Çok talihliymişsiniz!» İnsan ahmak olur ama. bu kadar da olmaz. Fakat ne güzel dansediyordu! Kendimi tutamadım, alnından öptüm. Küplere bindi.

«Hey! N'oluyorsunuz be?»

«Hiç. Hiçbir şey olduğum yok. Dansetmek için yaradılmışsınız siz», dedim. «Bir küçük kızkardeşim var, daha ilkokulun dördüncü sınıfında. Gelmiş geçmiş dansçılar arasında onunla aşık atabilecek kimse yoktur. Ama siz, anam avradım olsun, ona bile taş çıkartırsınız.»

«Rica ederim. edepli konuşun.»

Karı zorlu. Prensesliğe özeniyor.

«Nerelisiniz siz? Siz ve arkadaşlarınız?» diye sordum.

Karşılık vermedi. Anlaşılan, Peter Lorre belki bir daha görünür diye etrafı dikizliyordu.

«Nerelisiniz siz?» diye üsteledim.

«Ne?» dedi.

«Siz ve arkadaşlarınız nerelisiniz? Canınız istemiyorsa karşılık vermeyin. Sizi konuşmıya zorlıyacak değilim.»

«Seattle, Washington», dedi. Büyük bir bağışta bulunmuştu bana ağzını açmakla.

«Besbelli. konuşmayı seviyorsunuz» dedim.

«Ne?»

Üstelemedim artık. boş verdim. Nasıl olsa anlıyamıyacaktı. «Şöyle hızlı bir Jitterburg çalarlarsa dansetmek ister misiniz? Öyle uydurma, fazla hareketli bir Jitterburg değil. Tatlı, kolay tarafından bir şey. Hızlı parçaya geçtiler mi, yaşlılarla şişkolardan başka herkes gidip yerine oturur, bütün salon bize kalır. Tamam mı?»

«Bence hava hoş», dedi. «Hişt, kuzum kaç yaşındasınız siz?»

Canımı sıktı bu soru. «Gecenin içine okumayın», dedim. «Tam on iki yaşındayım. Yaşıma göre kazık gibiyim değil mi?»

«Bana bakın. Az önce de söyledim. Kaba sözlerden hoşlanmam», dedi. «Böyle konuşacaksanız. masama gider, arkadaşlarımla otururum daha iyi.»

Orkestra hızlı bir parçaya geçmişti, binbir özür diledim. Jitterburg'a başladık. Kırılıp dökülmeden, akıllıca dansediyordu. Gerçekten ustaydı kız. Bana düşen arasıra ona dokunmaktı, o kadar. Kendi üzerinde dönerken. küçücük kıçı tatlı tatlı titriyordu. İflâhımı kesti. Masaya döndüğümüzde. kıza yarı yarıya vurulmuştum.

Kızlar böyle başını derde sokar işte insanın. İyi birşey yaptılar mı, alımlı olmasalar da, budalalıkları açıkça anlaşılsa bile, yarı yarıya tutulur insan onlara, tutulunca da gözü kararır, eğriyi doğrudan ayırdetmez. Şu kız milleti yok mu, Tanrı korusun, aklını başından alır insanın.

Masalarına çağırmadılar beni - yol yordam bilmediklerinden olacak - ama gene de yanlarına çöktüm. Dansettiğim sarışının adı Bernice bilmem neydi. ya Crabs. ya da Krebs.

Öbür sakaletlerin biri Marty, öteki Laverne idi. Ben de kafadan bir ad attım, Jim Stelle diye tanıttım kendimi. Sonra da sözü şöyle akıllıca bir konuya getirmek istedim, ama olacak şey değildi. Gırtlaklarına da sarılamazdım ya kızların. Budalalıkta hangisinin hangisini bastırdığını kestirmek güçtü. Üçü de, bir sürü sinema yıldızı her an sökün edebilirmiş gibi, gözleriyle o kokmuş salonu tarıyorlardı. Sanki Newyork'a uğrayan sinema yıldızları Stork-Club ya da El Morocco'ya gidemezlermiş de ille Lavender Room'a gelmek zorundalarmış gibi. Her neyse, yarım saat dil döktükten sonra nerede çalıştıklarını öğrenebildim. Seattle'deki bir sigorta acentasında çalışıyormuş üçü de.

Bar'ın kapanma saati gelmişti, ikişer bardak içki ge-

tirttim her birine, kendime de iki koka daha ısmarladım. Bizim saloz masanın üstü bardak dolmuştu. Laverne denilen bir numaralı sakalet, kokadan başka bir şey içmiyorum diye matrağa aldı beni. Ölür müsün, öldürür müsün? Kızda matrak duygusu öylesine gelişmişti ki, o da. Marty de, başka içki bilmediklerinden olacak, Aralık ayının ortasında Tom Collins içiyorlardı. Bernice Reis, sarışın olanı, konyak getirtmişti. Üçü de, sinema yıldızları ne zaman sökün edecek diye gözlerini kapıdan ayıramıyorlardı. Kendi aralarında bile konuştukları yoktu pek. Marty Reis ötekilerden az daha konuşkandı. İnsanın sinirlerini törpüleyen budalaca sözler ediyor, kenefe «ayak yolu» diyor, Buddy Singer'in ahmak zurnacısı. direk gibi iki, üç ses üfledi mi, kendinden geçiyor «zurnana kurban olayım» diye fıkırdıyordu. Dangalak işte. Laverne denilen öteki sakalet çok zeki, çok şakacı diye geçinenlerdendi. Babama telefonu açıp bu gece boş olup olmadığını sormamı istedi. Bir dalgası var mı diye tutturdu. Tam dört kere sordu bunu. İnce zekâ işte. Bernice Reis, sarışın olanı, ağzını açmıyordu .Bir şey sordun mu. «Ne?» deyiveriyordu hemen. Bir kere, iki kere, haydi neyse ama, başka karşılık alamadınız mı siniri bozuluyor sonunda insanın.

İçkilerini bitirince birden fırladılar ayağa, yatmağa gideceklerini söylediler. Sabah erken kalkacaklarmış Radio City Music Hall'deki ilk gösteriyi kaçırmak istemiyorlarmış. Alıkoymaya çalıştım, yanaşmadılar. «Güle güle» lerle «Hoşça kalın» lar arasında gittiler. Yolum düşerse Seattle'e uğrayacağımı söylemiştim ama. böyle bir sıkıntıya katlanacağımı sanmıyorum. Sıkıntı dediğim Seattle'e uğramak değil, onları görmek.

Sigarasıyla migarasıyla hesap on üç doları tutmuştu. Ben masalarına gitmeden önce ısmarladıkları içkilerin parasını ödemek onlara düşerdi doğrusu. Hoş, nasıl olsa ben ödetmezdim ama. böyle bir şeyi öne sürmelerini beklemek de hakkımdı. Üzerinde çok durmadım ama. Yol yordam bilmedikleri, başlarına geçirdikleri o soytarı şapkalarından belliydi. Hele, Radio City Music Hall'de ilk

gösteriyi kaçırmamak için erken kalkmak dalgası yok mu, yüreğimi daraltıyordu. Herhangi bir kimse, örneğin böyle soytarı şapkalı bir kız, tâ Seattle'den Washingtondan kalkar da, Radio City Music Hall'deki kepazeliği görmek için Newyork'a gelirse elimde değil, yüreğim daralır, tıkanacak gibi olurum. Bana bunu söylemiyeceklerini bilsem, her birine yüz bardak içki ısmarlardım.

Onlar gider gitmez ben de Lavender Room'dan ayrıldım, Nasıl olsa kapanıyordu, orkestra gideli de çok olmuştu. Hem, yanınızda dans edebileceğiniz biri olmadı mı, garson da koka'dan başka bir içki getirmem diye direndi mi, bu gibi yerlerin hiçbir tadı kalmaz artık. Dünyanın neresine giderseniz gidin, kafayı çekmeden oturulabilecek bir bara raslıyamazsınız. Meğer ki, yanınızda iflâhınızı kesen bir kız ola.

X

Tam hol'ü geçiyordum, birden Jane Callagher Reis geldi aklıma. Geldi ve takıldı. Holdeki iğrenç koltuklardan birine çöktüm, onunla Stradlater'in, o saloz Ed Banky'nin arabasında ne haltlar karıştırdıklarını düşündüm, Stradlater'e kendini becertmiyeceğini bildiğim halde - Jane Reis'i avcumun içi gibi tanırım - gene de onu düşünmekten alamadım kendimi.

Yalan değil, avcumun içi gibi bilirdim Jane'i. Dama bir yana, bütün sporlara düşkündü, tanıştıktan sonra da, yaz boyunca, hemen her sabah tenis, her öğleden sonra da golf oynamıştık birlikte. Çok içli dışlı olduk sonunda. Erkek - dişi yakınlığı değildi, bu - elim eline değmedi desem yeridir - ama hergün beraberdik. O kadar da zampara olmak gerekmez bir kızı tanımak için.

Nasıl tanıştığımızı anlatayım size. Doberman adında bir köpeği olduğunu söylemiştim ya, hayvan ikide bir bizim bahçeye atlar, çimenliğe pislerdi. Anam öfkelendi buna. Jane'in anasına haber saldı, dünyayı birbirine kattı. Böyledir anam, küçük bir olayı diline dolar, dünyamızın altını üstüne getirir. İki gün sonra Club'de Jane'e rasladım. Yüzme havuzunun kenarına yüzükoyun yatmıştı, merhaba, dedim. Bitişik evde oturduğunu biliyordum ama o güne değin hiç konuşmamıştım onunla. Merhabamı soğuk karşıladı, hiç yüz vermedi. Uzun uzun dil döktüm, köpeği ister çimenliğe, ister bizim salona pislemiş, umurumda bile olmadığını söyledim. Neyse sonunda arkadaş olduk. O gün, öğleden sonra, birlikte golf

oynadık. Hiç unutmam, sekiz top kaybetmişti. Savurduğu topu nasıl izliyeceğini ona öğretene kadar göbeğim çatladı. Çabuk da ilerledi ama. Çok iyi golf oynarım ben. Başarılarımı saymaya kalksam, hiçbiriniz inanmazsınız. Bir keresinde filmimi bile çekeceklerdi de son dakikada ben caydım. Neden derseniz, sinemadan tiksinen bir insanın filimde görünmeyi hoş karşılaması pek hıyarlık olur da ondan.

Tuhaf kızdı bizim Jane Reis. Güzeldi diyemiyeceğim ama iflâhını keserdi. Nasıl anlatayım, birkaç ağzı vardı sanki. Konuşurken bir konuya kendini kaptırdı mı dudakları, dili, bütün ağzı binbir yöne kayar, sağa sola oynar dururdu. Biterdim. Ağzının büsbütün kapandığını da hiç görmedim ha. Birazcık aralık dururdu hep. özellikle golf oynarken. ya da kitap okurken. Durmadan okurdu, hem de iyi kitaplar seçerdi. Şiir kitaplarına pek düşkündü. Ailem dışında, Allie'nin Base-Ball eldivenini, eldivenin üzerindeki şiirleri gösterdiğim tek insan odur. Allie'yi ne tanırdı, ne de görmüşlüğü vardı, Maine'de geçirdikleri ilk yazdı o yaz - bir önceki yaz Cap Cod'da kalmışlardı - ama Allie'yi çok anlatmıştım ona. Bu gibi şeylere ilgilenirdi.

Anam pek sevmezdi onu. Jane ile anasının kendisine merhaba dememelerini bir çeşit horlama sayardı. Kasabada karşılaşırlardı sık sık. Jane'lerin üstü açılır kapanır bir La Salle arabaları vardı, o arabayla Jane ikide bir anasını çarşıya götürürdü. Benim anama kalırsa Jane'e sevimli bile denemezdi. Bana öyle gelirdi ama. Hali hoşuma giderdi, işte o kadar.

O öğleden sonrayı hiç unutmam. Bir o gün Jane ileben sokulabilmiştik birbirimize, Günlerden Cumartesiydi, bardaktan boşanırcasına yağmur yağıyordu, onların evi önündeydik, evin önündeki saçağın altında. Dama oynuyorduk. Ara sıra takılıyordum ona, damalarını son sıradan çıkarmıyor diye, üstüne varmıyordum ama. Jane'e çok takılmayı içi götürmezdi insanın. Bana kalırsa, en iyisi, kız milletiyle alabildiğine matrak geçmektir ama, tuhaf işte, en hoşlandıklarım, bende takılmak is-

teğini uyandırmıyanlardır. Arasıra düşünüyorum da, işletilmekten hoşlanırlar herhalde diyorum - doğrusunu isterseniz, işletilmeye bayıldıklarını da bilmiyor değilim- ama uzun süredir tanıyıp matrak geçmediğiniz bir kıza karşı birden tutum değiştirmek zor oluyor. Neyse, sözü uzatmıyalım, Jane ile benim birbirimize sokulduğumuz günü anlatıyordum size. Bardaktan boşanırcasına yağmur yağıyordu, biz de sokak kapısının saçağı altındaydık, birden, anasının ikinci kocası olan o zigoto göründü. evde sigara var mı diye sordu Jane'e. Adamı tanımıyordum, görüşmüşlüğümüz yoktu, ama karşısındakiyle ancak işi düşünce konuşacak yaradılışta bir herif olduğu daha ilk bakışta anlaşılıyordu. Kendini beğenmişin biriydi. Uzatmıyalım, sigaraların nerede olduğunu sorunca herife hiç karşılık vermedi Jane. Adam üsteledi, Jane'de gene ses yok. Başını bile kaldırmadı oyundan. Sonunda eve girdi herif. N'oluyor diye sordum Jane'e. Bana da karşılık vermedi. Yapacağı bir sonraki hamleyi düşünür göründü. Sonra da, bir damla gözyaşı düştü damaya. Gözümün önünden gitmez hiç, kırmızı dörtgenlerden birine düşmüştü hem.

Bilmem neden, içim burkuluverdi. Kalktım, biraz yana kaymaya zorladım onu, - yer açılsın da yanına oturabileyim diye - ama kucağında buldum kendimi. Bunun üzerine, gerçekten ağlamaya başladı. Kendimden mi geçmişim, nedir, bir de baktım, yüzünü gözünü öpüyorum kızın. her yerini, gözlerini, alnını, burnunu, göz kapaklarını. her yerini, kulaklarını bile, dudaklarından başka yüzünün her yerini. İstesem de öptürmezdi ağzını. Her neyse, diyeceğim, bizim sevişmemiz bundan ileri gitmedi. Az sonra ayağa kalktı Jane, eve girdi, iflâhımı kesen kırmızılı beyazlı bir yünlüsü vardı, onu giymiş olarak çıktı, birlikte sinemaya gittik. Yolda öğrenmek istedim, Mr. Cudahy'nin, yani üvey babası olacak zigoto'nun kendisine sulanıp sulanmadığını sordum. Oldukça gençti Jane, ama olgun bir yüzü vardı, o Cudahy hergelesinden de böyle bir şeyi her zaman beklerdim. Gene de hayır dedi Jane. İşin iç yüzünü bir türlü öğrenemedim. Bugün de

sorsanız bilmem. Vardır öyle kızlar, ağızlarından tek söz alamazsınız, renk de vermezler hiç.

Elleşmediğimize, düşüp kalkmadığımıza bakıp Jane'i soğuk, duygusuz bir kız sanmanızı istemem. Hiç de öyle değildi. Hep elele dolaşırdık örneğin. Bu da iş mi diyeceksiniz ama, el vermekten vermeye fark var. Kimi kızlar bilirim, ölü gibi bir el tutuştururlar avucunuza, ya da, canınız sıkılır diye çekindiklerinden olacak, durmadan oynatırlar ellerini. Hiçbirine benzemezdi Jane. Sinemaya gittik mi, daha filim başlarken elele tutuşur, filmin sonuna kadar öyle kalırdık, hiç kımıldamadan, numaraya kaçmadan. Eliniz terlemiş terlememiş, böyle bir şey gelmezdi aklınıza Jane'in yanında. Mutluluğunuzdan başka bir şey düşünemezdiniz.

Bir şey daha geldi aklıma, onu da söyliyeyim. O filmi seyrederken bir şey yaptı Jane, iflâhım kesildi. Dünya haberlerini gösteriyorlardı yanılmıyorsam. Birden bir el değdi enseme, baktım Jane'in eli. Tuhaf, değil mi? Neden derseniz, Jane daha çok gençti, oysa enseye el atmak huyu kızlarda yirmi beşinden, otuzundan sonra başlar, bunu da genellikle ya kocalarına yaparlar ya da küçük çocuklarına - örneğin ben ara sıra küçük kızkardeşim Phoebé'nin ensesini okşarım. - Ama bu işi genç, çok genç bir kız yaptı mı, bitiyor insan.

Neyse, o holün iğrenç koltuklarından birine çökmüş bunları düşünüyordum işte. İlâhî Jane. Ne zaman Ed Banky'nin arabasını, içinde de Jane ile Stradlater'i düşünsem, oynatacak gibi oluyordum. Evet, biliyorum, Jane çok ileri gitmesine izin vermezdi oğlanın, ama gene de aklım başımdan gidiyordu onları düşündükçe. Doğrusunu isterseniz, bu konu üzerinde daha çok durmaktan hoşlanmıyorum.

Hol'de kimsecikler kalmamıştı. Sarışın orospular bile gitmişti. Birden, artık burada duramıyacağımı anladım. Dünyam kararıyordu. Yorgun da değildim. Odama çıktım, paltomu giydim. Sapıklar gene iş başındalar mı diye pencereden baktım, ama bütün ışıklar söndürülmüştü artık. Asansörle indim, beni Ernie'ye götürmesini söy-

ledim şoföre. Greenwich Village'da bir bar işletir Ernie, Hollywood'a gidip kendini filimcilere satmadan önce ağabeyim D.B. sık sık uğrardı oraya. İri yarı bir zencidir Ernie, piyano çalar. Çok züppedir, kodamanlardan değilseniz, şu ya da bu alanda ün salmamışsanız yüzünüze bile bakmaz, ama doğrusu ya, piyanoda üstüne yoktur. Yufka yürekliliği de budalalığa vardıracak kadar ileri götürmüştür. Bununla ne demek istediğimi kesinlikle bilmiyorum ama, başka türlü de anlatamıyacağım. Onu dinlemek hoşuma gider, ama ara sıra, küt diye piyanosunun kapağını kapamak gelir insanın içinden. Neden derseniz, piyano çalışında bile, kodamanlardan başkasına yüz vermeyecek bir insan olduğu ara sıra sezilir de ondan.

XI

Bindiğim taksi, az önce biri içine kusmuş gibi kokan bir antikaydı. Ne zaman gece bir yere gidecek olsam hep böyle berbat bir taksiye düşerim. Bana, asıl koyan, Cumartesi gecesi olduğu halde, sokaklardaki ıssızlık, durgunluktu.

Yalnız, arasıra birbirinin beline sarılmış bir erkekle bir kız geçiyordu sokaktan, ya da duysak, herhangi birimize zırva geleceği muhakkak olan bir şeye sırtlanlar gibi gülen, kendinden geçmiş bir sürü oğlanla kız. Gecenin ileri saatinde, biri sokaklarda güldü mü, korkunç olur Newyork. Çok uzaklardan duyabilirsiniz bu gülmeyi. Öyle bir ıssızlık, öyle bir bezginlik çöker ki insana. Eve girmek, durumu Phoebé ile gözden geçirmek isterdim. Ama, bir süre yol aldıktan sonra, şoförle ben kaynaştık, dilimiz çözüldü. Adı Horwitz'di. Öteki şoförden çok daha iyi bir adamdı. Aklıma geldi, ördekler üzerine belki bir bildiği vardır, diye düşündüm.

«Kuzum, Horwitz», dedim. «Central Park'taki havuzun oradan geçtiniz mi hiç? Güney Central Park'ın oradan?»

«Ne havuzu?»

«Küçük bir göl var ya orada. Hani ördekler yüzer içinde?»

«Ee, n'olacak?»

«Ördekleri hatırladınız mı? Yazı hep gölde geçiren ördekleri? Peki, kış geldi mi n'olur bu ördekler, bilir misiniz?»

«Kim ne olur?»

«Ördekler. Belki bilirsiniz diye düşünmüştüm. Öğrenmek istediğim, adamın biri kamyonla gelip ördekleri toplar mı yoksa kendiliklerinden Güneye göç mü ederler?»

Horwitz Reis döndü. bana baktı. Hemen parlayıveren bir insandı. Kötü sayılmazdı ama. «Nereden bileyim ben?» dedi. «Böyle saçma bir şeyi nereden bilebilirim ben?»

«Durun canım, sizi kızdırmak için söylemedim», dedim. Ya benim sözüme, ya da başka bir şeye öfkelendiği besbelliydi.

«Kızmak mı? Kızan kim?»

Adam alınganın biriydi, konuşmayı kestim. Ama kendi üsteledi. Bana döndü: «Balık yer değiştirmez», dedi. «Neredeyse orada kalır balık. Göldeyse gölde kalır.»

«Balık başka. Balık değil benim söylediğim. ördek.» dedim.

«Ne çıkar? İkisi de bir», dedi Horwitz. Ağzını her açışında, bir şeye içerlemiş gibi, konuşuyordu. «Balık için ördekten çok daha zor kışı geçirmek, değil mi ama? Biraz kafanızı işletsenize!»

Bir dakika sustum. Sonra: «Haklısınız» dedim. «Balık malık ne yaparlar peki, göl buz tutunca, üzerinde kayak yapılacak kadar buz kesince?»

Horwitz Reis gene başını benden yana çevirdi: «Ne yapacaklarmış yani?» diye bağırdı. «Oldukları yerde kalırlar işte!»

«Buza aldırmazlık edemezler ama. Buz bu, aldırsan da, aldırmasan da buz.»

«Aldırmamak da nereden çıktı? Aldırmayan yok ki.» dedi Horwitz. Adamın tepesi iyiden iyiye atmıştı, arabayı çarpacak diye korkuyordum. «Buzun içinde yaşarlar. Bunların yaradılışı öyle yahu! Kış boyunca, buz kesip oldukları yerde kalırlar.»

«Daha neler! Ne yerler peki, nasıl beslenirler? Buz tutmuşlarsa, yiyecek aramak için nasıl yüzer balıklar, ha nasıl yüzerler?»

«Gövdeleri... yahu, ne demek istiyorsunuz yani? Buzun içinde yosun mosun vardır, gövdeleri oradan alır

gıdasını. Gözenekleri açık durur hep. Yaradılışları öyle! Anladınız mı şimdi ne demek istediğimi?» Bir sıçrayışta benden yana döndü. dik dik baktı yüzüme.

«Ha», dedim. Uzatmadım. Arabayı bir yere çarpacak diye korkuyordum. Çok alıngan bir insandı, tartışmanın tadı yoktu onunla. «İsterseniz arabayı bir kenara çekelim de iki tek atalım?» dedim.

Ağzını açmadı. Balıkları düşünüyordu galiba. Sorumu tekrarladım. İyi adamdı. Matrak.

«Hiç vaktim yok, arkadaş» dedi. «Hem kaç yaşındasınız siz? Niçin evinizde, yatağınızda değilsiniz?»

«Uykum yok.»

Ernie'nin barı önünde arabadan inip parayı öderken. Horwitz Reis gene balık hikâyesini attı ortaya, «Bana bakın» dedi. «Siz balık olsanız, tabiat anamız sizi yaşatmanın yolunu bulur, tamam mı? Şu halde? Kış geldi diye balıkları öldürecek değil ya?»

«Doğru ama...»

«Kış geldi diye balıklar ölür müymüş hiç!» dedi Horwitz, eteği tutuşmuş gibi sürdü arabayı. Bu ne alınganlık böyle! Ne deseniz tepesi atıyordu adamın.

Çok geç olmasına rağmen, Ernie Reis'in barı sardalya kutusunu andırıyordu. Çoğu hazırlık okullarından gelen mankafalarla kolejlerden gelen mankafalardı. Şu yeryüzünde bunca okul vardır ya, hemen hepsi, benim gittiğim okullardan daha önce Noel tatiline girerler. Öyle kalabalıktı ki, paltosunu bile zorlukla çıkarıyordu insan. Patırtı yoktu ama; Ernie Reis piyano'nun başına geçmişti.

Allah kahretsin, sanki kutsal bir törendi onun piyano çalması. Sanki bir eşi daha yoktu yeryüzünde. Benim gibi masa bekliyen üç çift daha vardı, ayaklarının ucunda doğrularak Ernie Reis'in çalışını seyretmeye çabalıyorlardı. Yüzünü herkes görebilsin diye piyano'nun önüne bir ayna koymuşlardı, ışıldak da tam Ernie'yi aydınlatıyordu. Parmakları karanlıkta kalıyordu çalarken, yalnız o muşmula suratını görebilirdiniz. Beylik dümenler işte. Ben girdiğimde çaldığı şarkının adını şimdi çıkartamı-

yacağım, ama adı ne olursa olsun, iğrenç bir şeydi. Tiz seslerde birtakım saçma sapan süslemeler, gösterişler yapıyor, insanın içini bulandıran yapmacıklara kaçıyordu. Ama, çalması bitince, kalabalığı görmeliydiniz. Oynatacaklardı nerdeyse. Sinemada hiç de matrak olmayan şeylere sırtlanlar gibi gülen dalgıçlara benziyordu bunlar da. Şeytan çarpsın yalan söylüyorsam, piyanocu, ya da oyuncu falan olsam da bu hıyartolar beni beğenseler, utancımdan yedi kat yerin dibine geçerdim. Alkışlamalarını bile yasak ederdim. Hep olmayacak şeyleri alkışlıyor insanlar. Piyanocu olsaydım, bir dolaba tıkılır, orada çalardım piyanomu. Uzatmıyalım, çalması bitip de herkes avuçlarını patlatırcasına alkışlamıya başlayınca, Ernie Reis sandalyasının üzerinde döndü, alçakgönüllü, budalaca bir selâm verdi halka. Zehir bir piyanocu değilmiş de sanki, babacan bir piyanocuymuş. Sırılsıklam budalalıktı bu, kendini beğenmişliğin bu kadarı olmazdı. İşin tuhafı çalması bitince, bir acıma belirdi içimde ona karşı. Ne zaman iyi, ne zaman kötü çaldığını bile seçecek durumda değildi artık bana kalırsa. Bütün suçu da ona yüklemek istemem. Avuçlarını patlatırcasına alkışlıyan o hıyartoları ayıplıyorum asıl ben: İnsan bir kere paçasını kaptırmaya görsün bunlara, bir daha belini doğrultamaz. Kısacası, öyle bir sıkıntı, bir bezginlik çöktü ki üzerime az daha paltomu kapıp otele dönecektim ama çok erkendi daha, yalnız kalmak de istemiyordum.

Sonunda, duvarla kazık gibi bir sütun arasına sıkışmış bir masa verdiler bana. Oturduğum yerden hiçbir şey göremiyordum. Hani vardır ya öyle ufacık masalar, bitişik masadakiler kalkıp yol vermezlerse - ki bilirim, vermezler de hergeleler - iskemlenize tırmanmaktan başka çıkar yol kalmaz sizin için, işte öyle bir masaydı. Bir viski-soda ısmarladım. Buzlu Daiquiris bir, viski-soda iki, en sevdiğim içkilerdir. Altı yaşında da olsanız Ernie'nin barında istediğinizi içebilirsiniz. Her yer yarı karanlıktır bir kere, kaldı ki kimse kimsenin yaşıyla ilgilenmez.

Hep kaçıklar almıştı etrafımı. Matrak geçmiyorum. Solumdaki küçük masada, yer darlığından üzerime yığıl-

mış kılıksız bir çift vardı, bir oğlanla bir kız. Benim yaşımdaydılar, ya da biraz büyük. Çok matraktı. Yenisini ısmarlamamak için nerdeyse damla damla yutacaklardı içkilerini. Başka işim yoktu, konuşmalarına kulak kabarttım. O gün öğleden sonraki bir Foot-Ball karşılaşmasını anlatıyordu oğlan. Şaka değil, başından sonuna dek, hiç bir ayrıntıyı atlamadan anlattı karşılaşmayı. Bu kadar can sıkıcı bir adam görmedim ben. Yanındaki kızcağız da pek ilgilenmiyordu karşılaşmaya ama oğlandan da çirkin olduğu için, ister istemez dinler görünmek zorundaydı. Gerçekten çirkin kızların durumu çok kötü doğrusu.. Kimi zaman öyle üzülürüm ki onlar adına. Hele kaçığın biri soluk almadan maç anlatırsa, üzüntümden yüzlerine bile bakamam zavallı kızların. Sağımdaki konuşma daha da beterdi. Joe Yale bozuntusu bir herif vardı sağımda, gri yünlüden pantolonlu, sırtında da Tattersall denilen sapık ceketi. Ivy League'in bütün hergeleleri birbirine benzer. Babam tutturmuş, ille de Yale'e, ya da Princeton'a gönderecekmiş beni, ama can çekişirken bile olsa bu Ivy League kolejlerinden birine gitmek istemem. Her neyse, diyeceğim, o Joe Yale bozuntusu herifin yanında bomba gibi bir kız vardı. Bitirim bir şey. Ama orada olup konuşmalarını duymalıydınız. Bir kere, ikisi de kafayı tutmuştu. Oğlan, masa altından kızı okşuyor, bir yandan da, aspirin içerek intihara kalkışan bir arkadaşını anlatıyordu. Yanındaki kız ise, hep ayni şeyi tekrarlıyordu: «Aman, ne korkunç şey... Hayır, canım. Yalvarırım. Hayır. burada olmaz.» Hale bakın, bir yandan kızı okşuyor, bir yandan da intihara kalkışan arkadaşını anlatıyor! Geberdim keyfimden.

Ne var ki, orada tek başıma otura otura iskemleye kök salacaktım nerdeyse. Sigara içmekten, kafa çekmekten başka yapılacak bir şey yoktu. Garsona seslendim. Ernie Reis'i bulmasını, benimle bir şey içmek isteyip istemiyeceğini sormasını söyledim. D.B.'nin kardeşi olduğumu ayrıca belirttim. Sözlerimi ona ilettiğini sanmıyorum ama. Bu hergeleler kimseden kimseye haber götürmezler.

Ansızın o kız çıktı karşıma: «Holden Caulfield!» diye haykırdı. Ağabeyim D.B. ile bir zamanlar düşüp kalktığı için kendinde birtakım haklar görürdü.

«Bak hele», dedim. Doğrulmaya çalıştım ama, böyle bir yerde doğrulmak kolay değildi. Etekleri tutuşmuş gibi bir türlü yerinde duramıyan bir deniz subayı vardı yanında.

«Sizi gördüğüme ne kadar sevindim», dedi Lillian Simmons Reis. Sizin anlıyacağınız, tam bir hıyardı bu kız. «Ağabeyiniz ne âlemde?» Öğrenmek istediği de buydu.

«Çok iyi, Hollywood'da şimdi.»

«Hollywood ha! Ne güzel, ne güzel! Ne yapıyor orada?»

«Bilmem. Yazıyor», dedim. Ağabeyim üzerinde çok konuşmak istemiyordum. Kıza göre Hollywood'da olmak çok büyük bir şeydi. Hemen herkes böyle düşünür. Özellikle ağabeyimin hikâyelerini okumıyanlar. Oynatacağım bir gün.

«Müthiş birşey!» dedi Lillian Reis. Sonra da denizciyle tanıştırdı beni. Yüzbaşı Blop mu, Clop mu, öyle de bir adı vardı galiba. Bu gibi herifler, elinizi sıkarken beş parmağınızı birbirine geçirmezlerse, kendilerini erkekten saymazlar. «Yalnız mısın, yavru?» diye sordu Lillian Reis. Yolu tıkamıştı. Yol tıkamaktan çok hoşlanır gibi bir hali vardı. Çekilmesini bekliyordu garson, ama kadın hiç oralı değildi. Tuhaf işte. Garsonun onu pek sevmediği belliydi, beraber olmalarına rağmen denizcinin de onu pek sevdiği söylenemezdi. Ben de sevmiyordum. Kimse sevmiyordu. Bir bakıma acınılacak bir kızdı. «Kız arkadaşın yok mu, yavru?» diye sordu. Ayağa kalkabilmiştim sonunda. otur bile demiyordu. İnsanı saatlerce ayakta bekleten kızlardandı. «Hoş oğlan değil mi?» diye sordu denizciye beni göstererek. «Holden, günden güne daha yakışıklı oluyorsunuz.» Denizci ilerlemesini söyledi. Yolun tıkandığını hatırlattı. «Bizimle gelin Holden», dedi Lillian Reis. «Bardağınızı da alın.»

«Gitmek üzereydim», dedim. «Biriyle buluşacağım.»

Besbelli, bana yağcılık ediyordu. Hoş görünsün de D.B. ye söyliyeyim diye.

«Pekâlâ, küçük bey. Ne mutlu size, Ağabeyinizi görürseniz kendisinden tiksindiğimi söyleyin ona.»

Sonra da uzaklaştı. Denizciyle ben, tanıştığımıza memnun olduğumuzu birbirimize söyledik. Ne tutulurum ama bu numaralara. Ağzım alışmış bir kere, tanıdığıma hiç de memnun olmadığım kimselere: «Tanıştığımıza memnun oldum» derim hep. Ne var ki bu dünyada, bu insanlar arasında yaşamak istiyorsanız, böyle konuşmak zorundasınız.

Biriyle buluşacağımı söylemiştim ya, artık basıp gitmekten başka çıkar yol kalmıyordu, benim için. Ernie Reis'in şöyle efendice bir parça çalmasını bile bekliyemezdim. Gerçi, ille de kalmak istesem, gidip Lillian Simmons Reis ile denizcinin masasına oturabilirdim ama, sıkıntıdan patlamaya hiç niyetim yoktu. Bardan ayrıldım. Paltomu giyerken sinirimden oynatacaktım az daha. Şu insanlar yok mu, tad tuz bırakmıyorlar bir şeyde.

XII

Yaya döndüm otele. Kırk bir tane, birbirinden büyük ev yığını, barınak adası. Dolaşmak istediğimden değildi yürümem, taksiye binmeyi canım çekmiyordu. Kimi zaman, taksiye binmekten de, asansöre binmekten de usanıverir insan. Yürümek gelir içinizden, arşınlıyacağınız yolu, tırmanacağınız katları umursamazsınız. Yumurcakken, bizim daireye yaya çıktığım çok olmuştur. Tam on iki kat.

Kar yağdığına bin tanık isterdi. Kaldırım kenarlarında kar yoktu. Ama buz gibi soğuktu hava. Av şapkamı cebimden çıkardım, kafama geçirdim. Neye benzersem benziyeyim, vızgeliyordu. Kulaklıkları da indirdim. Pencey'de eldivenlerimi kimin yürüttüğünü çok bilmek isterdim. çünkü ellerim buz kesmişti. Bilsen ne yaparsın? diyeceksiniz. Hiç. Aslında ödleğin biriyim.. Renk vermemeye çalışırım ama öyleyimdir. Pencey'de eldivenlerimi çalanı bilsem. herhalde odasına gider: «Anladık, ahbap, uçlan bakalım şu eldivenleri!» derdim. Hırsız da «Hangi eldivenleri?» diye sorardı saf bir sesle. Bunun üzerine, ben de herhalde hergelenin dolabını açar, eldivenleri bulurdum. Ya galoşların içine saklanır eldiven dediğin, ya da ona benzer bir yere. Çıkartırdım oradan eldivenleri, hırsıza gösterirdim: «Yoksa senin mi bu eldivenler?» diye sorardım.

O da herhalde saf saf, hıyarca bakardı bana: «İlk defa görüyorum bu eldivenleri» derdi, «Seninse al. Kimsenin malını alıkoymak istemem.» Sonra, birkaç dakika daha kalırdım orada.

Eldivenleri elimde tutar, hergeleye bir tane patlatmaktan, suratını Çarşamba pazarına çevirmekten başka yapılacak birşey olmadığını anlardım. Ne var ki, sapına kadar erkek olmalı bunu yapmak için. Ben ise, kabadayı görünmeye yeltenerek, olduğum yerde kalırdım. İkinci bir yol da, hergelenin damarına basmak için çok ağır, çok kalleşçe bir söz söylemekti. Ne var ki, çok ağır, çok kalleşce bir söz söyledim mi, herif herhalde yerinden kalkar, üzerime gelir: «Bana bak, Caulfield», derdi. «Ne demek istiyorsun yani?» Bana hırsız mı diyorsun?» Ben de: «Evet ulan, namussuz, hırsızın birisin sen!» diyeceğim yerde, şöyle karşılık verirdim herhalde: «Benim bildiğim bir tek şey var, eldivenlerimi galoşlarında buldum.» Bu söz üzerine, herif işi yumruğa dökmiyeceğimi çakar: «Bana bak», derdi. «Sözü değiştirme. Ben hırsız mıyım yani?» Ben de, şöyle derdim herhalde: «Sana hırsız diyen yok. Eldivenlerimi galoşlarının içinde buldum, bunu söylüyorum sadece.» Saatlerce sürebilirdi bu. Sonunda da, herife bir tane bile patlatmadan ayrılırdım. Herhalde kenefe gider, bir sigara yakar, kabadayı görünmeye çalışarak aynada kendimi süzerdim. Her neyse, otele dönerken yolda bunları düşünüyordum. Ödlek olmak hiç de hoş değil. Belki büsbütün ödlek sayılmam. Bilmiyorum. Belki de, yarı yarıya ödlek, yarı yarıya da eldivenlerinin çalınmasını umursamıyan bir insanım. Kusurlarımdan biri de budur, neyimi kaybedersem edeyim hiç aldırmam. Küçükken bu huyuma çok tutulurdu annem. Kimileri bir şeyi kaybettiler mi, ardına düşer, günlerce ararlar. Kaybolması bana üzüntü verecek bir şeyim yok benim. Belki de ödlekliğim bir bakıma bundan ileri geliyordur. Hoş, bu da bir savunma yolu değil ya. İnsan dediğin ödlek olmıyacak. Durum, bir hergelenin suratına bir tane patlatmayı gerektiriyorsa, bu isteği içten de duyuyorsanız, koyuvermelisiniz kendinizi. Ama besbelli, benim yiyebileceğim halt değil bu. Bir insanın suratına yumruğumu indirmektense, onu tutup pencereden savurmak ya da kellesini uçurmak daha kolay gelir bana. Yumruk yumruğa girişmekten hoşlanmam. Can acıtmaktan çekindiğimi san-

mayın - hoş can acıtmayı da ayrıca sevmem ya - bu gibi kavgalarda beni en çok ürküten karşımdakinin yüzüdür. Herifin suratını görmeye katlanamam, elim kolum da bu yüzden bağlanır. Hani, gözlerimizi karşılıklı bağlasak da öyle saldırsak birbirimize mesele kalmıyacak. Böyle düşündünüz mü, bildiğimiz ödlekliğe benzemiyor benimkisi, matrak bir şey oluyor, ama gene de ödleklik işte. Kendi kendini aldatmanın mânası var mı?»

Eldivenlerimi, ödlekliğimi düşündükçe, sıkıntım da artıyordu. Bir yere durup kafayı çekmeye karar verdim. Ernie'de topu topu üç bardak içki getirtmiştim, üçüncüsü de yarım kalmıştı. İçmesini bilirim doğrusu, nasıl içtiğimi görseniz aklınız durur. Şöyle iyi bir günümde, bütün bir gece kafayı çekerim, gene de kılım kıpırdamaz.

Bir keresinde Wooton School'dayken, Raymond Godfarb ile bir küçük fıçı Iskoç Viskisi almıştık, kimse görmesin diye okulun kilisesine saklanıp içtik. Kustum kusmasına, ama kimse anlamadı içtiğimi. Her zamankinden az daha soğuk, az daha vurdumduymaz olmuştum, o kadar. Yatağa girmeden hemen önce kustum, ama kendimi tutamadığımdan değil, tersine, zorladım kendimi kusmaya da ondan kustum.

Her neyse, otele dönmeden önce külüstür bir bar ilişti gözüme, şuraya bir uğrıyayım, dedim, ama zilzurna sarhoş iki herif çıktı bardan, metronun nerede olduğunu sordular bana. Baktım, heriflerden biri Kuba'lıyı andırıyor, metronun yerini gösterirken, kokmuş soluğunu yüzüme üfleyip durdu. Sonunda caydım bara girmekten. Dosdoğru otele döndüm.

Hol ıpıssızdı. Binlerce izmarit atılmış gibi kokuyordu. Uykum falan yoktu ama, leş gibi hissettim kendimi. Bezginlik, bıkkınlık. Hani ölmek işten bile değildi.

Sonra, ansızın, koyuverdim kendimi, pisliğe daldım.

Asansöre girer girmez, asansörcü yanıma sokuldu: «Hişt ahbap», dedi. «Hoşça vakit geçirmek ister misin? Yoksa çok geç mi sence?»

«Ne demek istiyorsunuz?» dedim. Sözü nereye getireceğini kestirememiştim.

«Yani, bu gece bir karıyla yatmak ister misin?»

«Ben mi?» dedim. Çok budalaca bir karşılıktı bu, ama kendinizi bir an benim yerime koyun, tanımadığınız biri karşınıza böyle bir soruyla çıkınca, ister istemez şaşırırsınız.

«Kaç yaşındasın sen Reis?» dedi asansörcü.

«Neden sordunuz?» dedim. «Yirmi iki».

«Ya? Neyse, ee? İster misin? Bir seferi beş kayme. Geceliği on beş kayme.» Bileğindeki saate göz attı. «Öğleye kadar. Seferi beş kayme, öğleye kadar on beş.»

«Kabul», dedim. İlkelerime aykırıydı bu, ama öyle bir bezginlik çökmüştü ki üzerime uzun boylu düşünemedim bile. Tuhaf işte. Bezgin oldu mu düşünemiyor insan.

«Hangisi kabul? Bir seferi mi yoksa öğleye kadarı mı?»

«Bir seferlik.»

«Güzel. Hangi odadasın?»

Anahtarımın üzerindeki kırmızı zımbırtıya baktım. «On iki yirmi iki», dedim. İşin böyle dallanıp budaklanmasına pişman olmuştum ama, ok yaydan fırlamıştı bir kere. «Güzel. Bir çeyrek saate kadar karıyı yollarım sana.»

Kapıyı açtı çıktım.

«İyi bir şey mi bari?», diye sordum. «Kart karılardan hoşlanmam.»

«Kart değil. Tatlı canını üzme. Reis.»

«Kime vereceğim parayı?»

«Ona.» dedi. «Hoşça kal. Reis.» Kapıyı yüzüme kapadı.

Odama girdim, saçlarımı ıslattım, ama kısa saç yatmaz ki! Sonra, bunca sigaradan, Ernie'nin barında içtiğim viski-sodalardan sonra soluğumun kokup kokmadığını anlamak için bir deneme yaptım. Deneme dediğim, avucunuzu ağzınızın altına tutacaksınız, burun deliklerinize doğru hohlıyacaksınız. Pek kokmuyordu ama, gene de dişlerimi fırçaladım. Temiz bir gömlek giydim sonra. Bir orospu parçası için süslenmek saçmaydı gerçi, ama ne de olsa oyalanıyor insan. Biraz sinirliydim. Kendimi

oldukça çekici görmeye başlamıştım, ama gene de sinirliydim işte. Doğrusunu isterseniz, kadınla yatmadım daha. Sahi söylüyorum. Önüme fırsat çıkmadı değil, ama sonuna kadar gitmedim hiç. Her defasında bir aksilik çıkıyor. Örneğin, kızın evindeyim, değil mi? Ya anası babası çıkagelir, ya da ha geldiler, ha gelecekler diye ben tutulurum. Anlıyacağınız, her defasında bir aksilikle karşılaşıyorum. Buna rağmen, iyi hatırlıyorum, bir, iki keresinde, az daha bu sıkıntıyı atıyordum başımdan. Hele bir keresini hiç unutmam. Hoş o gün de bir engel çıkmıştı ama, aklımda kalmadı. Tuhaf işte. Doğrusunu isterseniz, ne zaman işi son kertesine vardırsanız, kız birden direnir, daha ileri gitmemenizi ister. Aldırma geç, değil mi? Hayır, huyum kurusun, hemen dururum. Başkası olsa kız ne derse desin, hiç aldırmaz. Ama elimde değil benim. Kız gerçekten durmanızı mı istiyor, yoksa korktuğundan mı böyle söylüyor, yoksa sözünü dinlemeyip işinize bakarsanız sorum kendisine değil de size yüklensin diye mi öyle konuşuyor, kestirmesi zor doğrusu. Her neyse, dur dediler mi, ben dururum. Aksilik işte, acırım da zavallılara. Çok kafasız şeyler. Biraz ellediniz mi kendilerinden geçerler. Hele ateşliyse, hemen. Bilmem, dur dediler mi, dururum işte. Pişman da olurum ha, hele kızı götürüp evine bıraktıktan sonra içim içimi yer ama, gene de başka türlü davranamam.

Sözü uzatmıyalım, yeni gömleğimi giyerken, bunun bir bakıma büyük bir fırsat olduğunu düşünüyordum. Gelecek karı orospu olduğuna göre, bilmişin biriydi herhalde. birçok şey öğrenebilirdim ondan, bu da evlenince işime yarardı. Çok düşündürüyor bu beni. Wooton School'da bir kitap geçmişti elime, malın gözü, azgın bir herifi anlatıyordu. Hiç unutmam, adı da Monsieur Blanchard idi. Pis bir kitaptı, ama Blanchard denilen herif de bu işin ustasıydı hani, Riviera'da koskocaman bir köşkü vardı, işi gücü de, sabahtan akşama kadar bastonuyla kadınları marizlemekti. Sapığın biriydi, ama hoşuna gidiyordu kadınların. Kitabın bir yerinde de, kadınları anlatırken, dişiyi bir kemana benzetiyordu, iyi çalabilmek

için çok usta bir müzikçi olmalı diyordu. Biliyorum, çok hıyarca bir kitaptı, ama o keman dalgası bir türlü çıkmıyor aklımdan.

«Evet. Benim. Buyurun» dedim. Gittikçe daha bir isteksizlik çöküyordu üzerime.

Girdi, hemen çıkardı paltosunu, yatağa fırlattı. Sırtında yeşil bir elbise vardı. Çalışma masasının önündeki iskemleye yan oturdu, ayağını vurmaya başladı. Bacak bacak üstüne atmış ayağını vuruyordu. Bir orospunun böyle bir durumda bu kadar sinirli olabileceğini sanmazdım doğrusu. Toyluğundan geliyordu bu tepki herhalde. Aşağı yukarı benimle yaşıttı. Yanındaki büyük koltuğa oturdum, cıgara uzattım. «Kullanmam», dedi. Cılız, ezik bir sesi vardı. İyice kulak vermeseniz, ne söylediğini duyamazdınız. Hem, kendisine bir şey uzatılınca teşekkür ettiği de yoktu. Okulda bir şey öğrenmediği besbelliydi.

«Kendimi tanıtayım», dedim. «Adım Jim Steele.»

«Saatiniz var mı?» dedi. Nesine gerekti benim adım, değil mi ama? «Hem, kuzum kaç yaşındasınız siz?»

«Ben mi? Yirmi iki.»

«Aman ne hoşsunuz.»

Hiç de ona göre bir söz değildi bu. Tam bir çocuğa benzemişti. Başka türlü konuşurdu bir orospu. «Aman ne hoşsunuz» diyeceği yerde, «Beni mi işletiyorsun?» ya da «Kes traşı» gibisinden bir söz ederdi.

«Ya siz kaç yaşındasınız?» diye sordum.

«Bu işlere akıl erdirecek yaşta.» Hazır cevaptı da kız. «Saatiniz var mı?» diye sordu yeniden, sonra da ayağa kalktı, etekliğini yukarı doğru sıyırıp çıkardı.

Vay anasını, kız böyle yapınca bir sıkılayım ben! Neden derseniz, hiç beklemediğim bir hareketti bu. Biliyorum, biri kalkıp da etekliğini çıkardı mı, karşısındaki erkeğin kendinden geçmesi beklenir ama, kılım bile kıpırdamadı açıkçası. Tersine, üzerime tam bir bezginlik çöktü.

«Hişt, saatiniz var mı, dedik?»

«Yok. Saatim yok», dedim. Öyle bir tuhaf olmuştum ki!

«Adınız ne?» diye sordum. Kızın üstünde pembe donundan başka bir şey kalmamıştı.

«Sunny». dedi. «Hey, haydi bakalım.»

«Biraz çene çalsak olmaz mı?» diye sordum. Çocukça bir sözdü bu, biliyorum, ama dedim ya, bir tuhaf olmuştum. «Çok aceleniz mi var?»

Delirmişim gibi baktı bana. «Ne konuşacakmışız?» diye sordu.

«Bilmem. Havadan sudan.» Biraz konuşsak açılırmışım gibime gelmişti.

Yerine döndü, çalışma masasının önündeki iskemleye oturdu. Bu durumdan hoşlanmadığı belliydi.

Ayağını gene vurmaya başladı, amma da sinirli kızdı ha!

«Bir cıgara vereyim mi?» dedim. Kullanmadığını unutmuştum.

«Kullanmam. Bana bakın, konuşacaksanız konuşun. Benim de bir sürü işim var.»

Kendimi zorluyordum ama, söze nereden başlıyacağımı kestiremiyordum. Bir ara, orospuluğa nasıl başladığını sormak istedim, yüzüm tutmadı. Hem nasıl olsa söylemezdi de.

«Newyork'luya benzemiyorsunuz», diyebildim sonunda. Bula bula bunu bulmuştum.

«Hollywood», dedi. Sonra kalktı, yatağın üzerinde duran elbisesine doğru yürüdü. «Askınız var mı? Elbisem buruşmasın. Boyadan yeni geldi.»

«Var ya», diye atıldım. Yerimden kalkıp bir şeyle uğraşmak sevindirmişti beni. Elbiseyi aldım, askıya geçirdim. Tuhaf işte. İçim burkuldu elbiseyi asarken. Kızı düşünüyordum, bir mağazaya girip elbiseyi satın alışını, mağazada kızın orospu olduğunu kimsenin bilmemesini. Satıcı herhalde onu iyi bir aile kızı sanmıştı. Nedendir, kesinlikle söyliyemiyeceğim ama, yüreğim daraldı bunu düşününce.

Dönüp yerime oturdum, bıraktığımız yerden söze devam etmek istedim. Dili çözülmüyordu bir türlü kızın

«Her gece çalışır mısınız?» diye sordum. Ağzımdan çıkar çıkmaz çok korkunç geldi bu söz bana.

«Öyle». Odada dolanıyordu. Masanın üzerinde duran yemek listesini aldı, okudu.

«Gündüzleri ne yaparsınız?»

Omuz silkti. Oldukça sıskaydı. «Uyurum. Sinemaya giderim.» Listeyi yerine bıraktı, bana döndü. «Başlıyacaksak başlıyalım. Sabaha kadar burada...»

«Bana bakın», dedim. «Bu akşam kendimde değilim. Kötü bir gece geçirdim. Doğru söylüyorum. Paranızı vereceğim. ama şu işten caysak olmaz mı?» Hiç canım çekmiyordu, açıkçası. Coşacağım yerde, tam bir bezginlik çökmüştü üzerime. Yeşil elbisesi dolapta asılıydı. Hem. gündüzlerini köhne sinemalarda geçiren bir kadınla yapmak istemem bu işi. Elimde değil, yapamam.

İnanmazmış gibi tuhaf, bulanık bakışlarla yaklaştı bana. «Ne var?» dedi.

«Hiç, bir şey yok.» Benim de sinirlerim gerilmişti. «Doğrusunu isterseniz, ameliyattan yeni çıktım.»

«Ya? Gösterin bakayım nerede?»

«Nasıl derler ona, işte. şeyimde.»

«Ya? Nerede, nerede?»

«Nasıl derler ona? Şeyimde, kuyruk sokumumda.»

«Vay, vay, vay!» dedi. «Çok kötü.» Sonra dizlerime oturdu. «Çok şeker şeysin sen.»

Sinirlerim iyice gerilmişti, başımı geriye çekiyordum.

«Daha düzelemedim», dedim.

«Filimlerdeki birine benziyorsun. Nedir onun adı? Bilirsin canım. Tuh, dilimin ucunda.»

«Bilmem», dedim. Kucağımdan kalkmıyordu bir türlü.

«Bilmez olur musun hiç? Melvine Douglas'ın oynadığı bir filim vardı. Bu da Melvine Douglas'ın küçük kardeşiydi. Hani gemiden düşer. Bildin mi?»

«Yo. Çok az giderim sinemaya.»

Bunun üzerine sukoyverdi kız. Ellemeler falan. Aşağılık şeyler.

«Üstüme varmayın artık, kesin», dedim. «Söyledim

ya, düzelemedim daha. Yeni çıktım hastahaneden.»

Kucağımdan kalkmadı, ama dik dik baktı bana. «Ne sanıyorsunuz yani?» dedi. «O sersem Maurice beni çağırmaya geldiğinde yatağıma girmiş uyuyordum. Bu işten çok zevk aldığımı sanıyorsanız...»

«Biliyorum, buraya kadar geldiniz, paranızı vereceğim. İnanın vereceğim. Param bol. Ama aksilik işte, ağır bir ameliyattan...»

«Öyleyse ne diye bir kız istediğinizi söylediniz o sersem Maurice'e? Ne derler ona, her neyse, işte oranızdan ameliyat olduysanız, karı nenize sizin, ha?»

«Kendimi olduğumdan daha iyi sanmıştım. Ama görüyorsunuz işte, evdeki hesap çarşıya uymadı. Özür dilerim. Bir saniye kalkar mısınız, gidip cüzdanımı alayım. Bir saniye».

Adamakıllı öfkelenmişti, ama gene de kalktı kucağımdan, ben de gidip sandıktan cüzdanımı çıkardım, bir beş dolarlık aldım içinden, kıza uzattım. «Teşekkür ederim», dedim. «Çok, çok teşekkür ederim.»

«Beşlik bu. Borcunuz on dolar.»

Gel çık işin içinden. Sonunda başıma böyle bir şeyin geleceğini bilmiyor da değildim doğrusu.

«Maurice ile beş dolara anlaşmıştık.» dedim. «Öğleye kadar on beş dedi, bir seferliğine de beş.»

«Bir seferliği on dolardır.»

«Maurice beş dedi. Özür dilerim, ama daha fazla veremiyeceğim.»

Daha önce de yaptığı gibi omuz silkti, sonra: «Elbisemi verebilir misiniz?» dedi buz gibi bir sesle. «Yoksa bu da mı fazla gelir size?» İnsanda çekingenlik uyandıran bir kızdı. O cılız, çatlak sesiyle bile ürkütebiliyordu insanı. Allıklı, düzgünlü kart bir orospu olsa bu kadar çekingenlik uyandıramazdı.

Elbisesini çıkardım askıdan, verdim. Giydi, sonra da yatağın üzerinde duran polo paltosunu aldı. «Gene görüşürüz, içi geçmiş.»

«Görüşürüz,» dedim. Teşekkür meşekkür etmedim. Etmediğime de iyi etmişim.

XIII

Sunny Reis gittikten sonra oturdum koltuğa, iki cigara tellendirdim. Dışarıda gün ışıyordu. Nasıl bir zavallılık vardı üzerimde, nasıl bir bezginlik, bilemezsiniz. Başladım Allie ile konuşmaya, yüksek sesle konuşmaya. Böyle yaparım ara sıra, yüreğim daraldı mı yaparım. Eve gitmesini söylerim ona, evden bisikletini alıp Bobby Fallon'un evi önünde beni bulmasını söylerim. Biz Maine'de iken, - kaç yıl geçti aradan - Bobby Fallon bizim evden az ötede oturuyordu. Hiç unutmam, bir gün Bobby ile ben Sedebego Gölüne gidecektik bisikletle. Kahvaltımızı alacaktık yanımıza, bir de BB silâhlarımızı. Çocukluk işte, BB silâhlarıyla bir şey vurabileceğimizi sanıyorduk. Uzatmıyalım, Allie konuştuklarımızı duymuş, o da gelmek istedi, ben olmaz dedim. Daha çok küçük olduğunu söyledim. O gün bu gündür, yüreğim daraldı mı, «O.K.» derim Allie'ye «Git al bisikletini, Bobby'lerin orada bizi bul. Çabuk ol, çabuk.» Bir yere giderken onu yanıma almadığımı sanmayın. Nereye gidersem onu götürürdüm. O gün götürmedim işte. Kızmadı bana - hiçbir şeye kızdığını da görmedim ben - ama, yüreğim daraldı mı, hep bu gelir aklıma.

Soyundum sonunda, yatağa girdim. Yatağa girince dua etmek gibi bir şeyler geldi içimden, ama edemedim. İçimden gelse de her zaman dua edemem. Neden derseniz, bir kere Tanrıya inanmam. İsa'yı falan severim ama, Betik'teki öteki zımbırtıların çoğunu sallamam. Hele o Havariler yok mu, doğrusunu isterseniz can sıkıntısından patlatırlar beni. Evet, İsa'nın ölümünden sonra efendice

davranmadılar diyemiyeceğim, ama sağlığında ne yapabildiler ki ona? Hiç. İki bacağı kesik bir insana bir çift çorap ne kadar gerekliyse, onlar da İsa'ya o kadar gerekliydiler ancak. Sıkıya gelince yüzüstü bırakıverdiler zavallıcığı. Betik'te bunca insan adı geçer, tümünü üstün tutarım Havvarilerden. Doğrusunu isterseniz, Betik'teki kişiler arasında İsa'dan sonra en çok tuttuğum, ölü çukurlarında yaşıyan, kendini taşlarla yaralıyan o terelelli'dir. O zavallı hergeleyi on kat daha çok severim Havvarilerden. Whooton School'da iken koridorun öbür ucunda oturan Arthur Childs diye bir oğlan vardı, az çekişmedik onunla bu yüzden. Childs Reis Quaker papazlarındandı, Betik'i elinden hiç düşürmezdi. Cana yakın çocuktu, sevişirdik, ama Betik'teki zımbırtıların çoğunda anlaşamadık, özellikle şu Havvariler üzerinde. Durup, durup, Havvarileri sevmiyen İsa'yı da sevmez, derdi bana, Havvarileri seçen İsa olduğuna göre İsa'yı seven Havvarileri de sevmeliymiş. Hemen dikilirdim ben, evet Havvarileri İsa seçti ama, gelişi güzel seçti, derdim. Herkesi tartmaya vakti olmadığını, bu yüzden de onu ayıplamadığımı söylerdim. Elini çabuk tutmak zorunda kaldı diye ayıplanır mı hiç insan? Hiç unutmam, bir gün sormuştum bizim Childs Reis'e İsa'yı ele veren Yuda, kendini öldürdükten sonra cehenneme mi gitti, demiştim. Ya nereye gidecekti? diye karşılık vermişti bana. Asıl anlaşmazlığımız da bu noktada beliriyordu. Bahse girerim, dedim, bin altınına bahse girerim ki, dedim; Yuda'yı cehenneme yollamamıştır İsa. Bin altınım olsa bugün de gözümü kırpmadan girerim bahse.

Evet. Havvarilerin hepsi Yuda'yı cehenneme gönderirlerdi ama, gene de söylüyorum, nesine isterseniz bahse girerim ki İsa göndermezdi. Childs Reis'e sorarsanız, benim en büyük eksikliğim, kiliseye adım atmamam imiş. Bir bakıma haklıydı da. Adımımı atmam kiliseye. Neden derseniz, bir kere anamla babam ayni dine bağlı değiller, dolayısiyle ailenin bütün çocukları zındık çıkmış. Doğrusu ya, papaz gördüm mü tüylerim diken diken olur. Gittiğim okullarda kaç papazla karşılaştım, hepsi de öğüt ve-

rirken tumturaklı ses oyunlarına başvururlardı. Böyle numaralar çok koyar bana. Papaz oldun diye ille de herkes gibi konuşmamak neden? Ne kadar hımbıllaştıklarını anlıyamıyorlar mı yoksa?

Her neyse, diyeceğim, yatağa girince, iki sözü bir araya getirip tek dua mırıldanamadım. Her deneyişimde, Sunny Reis'in bana içi geçmiş demesi geliyordu aklıma. Sonunda doğrulup oturdum yatakta, bir cıgara daha tellendirdim. Acı bir tadı vardı. Pencey'den ayrılalı, iki pakete yakın cıgara içmiştim.

Sonra, ben yatağımda oturmuş cıgaramı tüttürürken, birden kapı vuruldu. Kendi kendimi aldatmaya çalıştım, vurulan kapı benim kapım değildir diyordum ama, benim kapımı vurduklarını da çok iyi biliyordum aslında. Nasıl biliyordun? diyeceksiniz. Orasını bilmem ama, biliyordum işte. Kimin vurduğunu da biliyordum. Anlaşılan, yanlış yol seçmişim, falcı olmalıymışım ben.

«Kim o?» dedim. İrkilmiştim. Bu gibi durumlarda çok ödleğimdir.

Ses çıkmadı karşı taraftan, yalnız daha hızlı vurdular kapıyı.

Sonunda kalktım yataktan, sırtımda bir pijamam vardı, kapıyı açtım. Gün doğduğu için, lâmba yakmadan da görebiliyordum yöremi.

Sunny Reis ile Maurice, şu pezevenk asansörcü, eşikte duruyorlardı.

«N'oluyor yahu?» dedim. «Ne istiyorsunuz?» Sesim de bir titriyordu ki, sormayın.

«Çok bir şey değil.» dedi Maurice. «Topu topu beş kâğıt.» Sözcüleri oydu. Sunny Reis, ağzı açık, geride duruyordu sadece.

«Verdik ya», dedim. «Beş kâğıt verdim ona. İnanmıyorsanız sorun.» Allah kahretsin, sesim de öyle bir titriyordu ki.

«Bana bak, şef, borcun on kâğıt dedik. Bir seferi on kâğıt, öğleye kadar on beş.»

«Öyle konuşmadık ama. Bir seferi beş kâğıt, dediniz.

Evet, öğleye kadar on beş kâğıt doğru. onu da söylediniz ama, çok iyi hatırlıyorum...»

«Aç kapıyı, şef.»

«Neden?» dedim. Allah kahretsin, öyle bir çarpıyordu ki yüreğim, nerdeyse odadan dışarı fırlatacaktı beni. Hiç değilse giyimli olsaydım ya. İnsanın başına böyle bir şeyin pijamalıyken gelmesi çok korkunç oluyor.

«Uzatma, şef», dedi Maurice. O kokmuş eliyle itiverdi beni. Kıçüstü düşecektim az daha. Yarmanın biriydi orospu çocuğu. Toparlandığımda baktım, her ikisi de, herif de, Sunny Reis de odama girmişler bile. Babalarının çiftliğindeymiş gibi davranıyorlardı. Sunny Reis pencerenin kenarına oturdu, Maurice Reis koltuğa gömüldü, yakasını açtı. - sırtında asansörcü üniforması vardı - Beni görmeyin artık, elim ayağım iyice boşanmıştı.

«Uzatma şef, uzatma da uçlan şu parayı. Bir an önce dönmeliyim işimin başına.»

«Kaç kere söyledim, gene de söylüyorum, bir kuruş borcum yok size. Beş kâğıt verdim...»

«Traşı kes artık. Uçlan.»

«Ne diye beş kâğıt daha verecekmişim?» dedim. Sesim parçalanıyor, tuz buz oluyordu. «Beni dolandırmaya çalışıyorsunuz.»

Ceketinin bütün düğmelerini çözdü Maurice Reis. Bir gömlek yakası vardı içinde, saçma bir yaka, gömleğin kendisi yoktu. Kıllı midesi görünüyordu. «Kimsenin kimseyi dolandırdığı yok», dedi. «Uçlan parayı, şef.»

«Hayır.»

Bu söz ağzımdan çıkar çıkmaz koltuğundan kalktı herif, üzerime doğru geldi. Çok, çok yorgun, ya da çok, çok sıkılmış gibi bir hali vardı. Nasıl korkuyordum, bilemezsiniz. Hiç unutmam, yumruklara karşı koyabilmek için kollarımı kaldırmıştım. Pijamalı değil de giyimli olsam bu kadar korkmazdım belki.

«Uçlan bakalım, şef.» Yanıma sokuldu. Başka bir söz çıkmıyordu ağzından: «Uçlan bakalım, şef.» Katıksız bir mankafaydı herif.

«Hayır.»

«Bana bak, şef, kaşınıyorsun», dedi. «Kimseyi mariz-lemekten hoşlanmam ama, başka çıkar yol kalmadı galiba. Bize beş kâğıt borçlusun.»

«Hayır, size beş kâğıt borçlu değilim», dedim. «Bana el kaldırırsanız, bütün oteli ayaklandırırım, sesim çıktığı kadar bağırırım.» Nasıl titriyordum, bilemezsiniz.

«İstediğin kadar bağır, yırtın bakalım», dedi Maurice Reis. «Geceyi bir orospunun koynunda geçirdiğini ailenin öğrenmesini mi istiyorsun? Senin gibi bir zengin çocuğu?»

Kendine göre oldukça akıllıydı hergele.

«Rahat bırakın beni. Başında on deseydiniz, mesele kalmazdı. Fakat, çok iyi işittim...»

«Parayı uçlanacak mısınız?» Kırılası kapıya sıkıştırdı beni. O iğrenç, kıllı midesiyle üzerime abanmıştı.

«Rahat bırakın beni. Basıp gidin buradan», dedim. Yüzümü korumak için kollarımı kaldırmıştım. Benimkisi de mankafalık işte.

O sırada, ilk defa olarak Sunny ağzını açtı. «Hey, Maurice, cüzdanını alayım mı?» dedi. «Ne derler şuna, üzerinde işte.»

«Olur, al.»

«Cüzdanıma dokunmayın.»

«Aldım bile», dedi Sunny. Bir beş dolarlık gösterdi bana. «Tamam mı? Bak, dolandırıcılık yok bu işte, bana borcun olan beş doları alıyorum yalnız.»

Birden boşandım, başladım ağlamaya. Bu duruma düşmektense herşeye razıydım ama, tutamadım kendimi. «Hayır, dolandırıcı değilsiniz», dedim. «Sadece beş dolarımı çalıyorsunuz...»

«Kes çeneni», dedi Maurice Reis, dürtükledi beni.

«Üzerine varma», dedi Sunny. «Haydi, yürü. Paramızı aldık. Haydi, gel artık.»

«Geliyorum», dedi Maurice Reis. Ama yerinden kımıldamadı.

«Sana söylüyorum Maurice. Rahat bırak çocuğu.»

«Ne yaptık yahu çocuğa?» dedi saf bir yüzle. Sonra, parmağıyla sertçe vurdu pijamama. Nereme vurduğunu

söylemiyeceğim ama, öyle bir acıdı ki canım. Bokun biri olduğunu söyledim herife.

«Ne?» dedi. Sağırmış gibi elini kulağının arkasına koydu. «Ne? Neymişim, neymişim ben?»

Zırlamam kesilmemişti daha. Elim ayağım titriyordu sinirden. «Bokun birisiniz», dedim. «Ahmak dolandırıcının birisiniz, iki yıla kalmaz, bir kahve parası koparmak için sokaklarda ona buna asılan içi geçmiş heriflere benziyeceksiniz. Pis paltonuzun üzerine salyanız, kusmuğunuz akacak, üstelik de...»

Dayanamadı, vurdu. Yana çekilmeye, karşı koymaya yeltenmedim bile. Duyduğum tek şey midemi çökerten o müthiş yumruktu. Gene de bayılmadım ama. Bugün gibi aklımda, döşemeye boylu boyunca uzanmışken, gözlerimi kaldırıp ikisinin dışarı çıktıklarını, kapıyı da çektiklerini gördüm. Stradlater ile de öyle olmuştu, uzun bir süre kaldım yerde. Ne var ki, bu kez öleceğimi sandım. Gerçekten öyle geldi bana. Boğuluyor gibiydim. Soluğum kesilmişti. Biraz kendime gelip ayağa kalkınca, midemi tuta tuta doğru yıkanma odasını boyladım.

Ben biraz kaçığım galiba. Galiba değil, gerçekten kaçığım. Yıkanma odasına giden yolun tam yarısında, bağırsağıma kurşun saplandı diye tutturdum. Pezevenk Maurice beni yumruklamamış, karnıma bir el ateş etmişti. Şimdi de, sinirlerimi yatıştırmak, saldırıya geçmek için yıkanma odasına gidip bir bardak viski içecektim. Halim iyice canlanıyordu gözlerimin önünde: Giyinmiş olarak yıkanma odasından çıkıyordum. Otomatik tabancam cebimdeydi. Hafifçe sallanıyordum. Asansöre bineceğim yerde, merdivenden iniyordum.

Ara sıra, merdivenin korkuluğuna tutunuyordum, ağzımdan da kan sızıyordu. İki elimle midemi bastırmıştım, parmaklarımın arasından kan damlıya damlıya birkaç kat inmiş, asansörü çağırmıştım. Daha kapıyı açar açmaz Maurice Reis elimdeki otomatik tabancayla beni görmüş, korkunun verdiği o tiz, o titrek sesle canını bağışlamam için yalvarmaya başlamıştı. Ama gene de üzerine ateş ediyordum. O kocaman kıllı midesine tam altı kurşun

sıkmıştım. Sonra da, otomatik tabancamı asansör boşluğuna fırlatıyor, fırlatmadan önce de parmak izlerini siliyordum. Sonra da sürüne sürüne odama çıkıyor, telefonla Jane'i çağırıyordum. Jane hemen geliyor, yaramı sarıyordu. Çok acı duymıyayım diye de yanmış bir cigara tutuşturuyordu ağzıma.

Allah kahretsin bu filimleri. İnsanı ne hallere düşürüyor.

Bir saat kadar kaldım yıkanma odasında, sıcak suya gömüldüm. Sonra yatağa girdim. Uyumam uzun sürdü - Yorgun bile değildim - ama sonunda daldım. Gerçekte, istediğim tek şey kendimi öldürmekti. Pencereden atlıyayım diyordum.

Yere düşer düşmez üzerimi örteceklerini bilsem atlardım da. Bir sürü budala serserinin beni ezilmiş görmelerini istemiyordum.

XIV

Çok uyumamışım. Gözlerimi açtığımda, yanılmıyorsam saat on idi. Bir cigara tellendirince midemin kazındığını duydum. Brossard ve Ackley ile Agerstown'da sinemaya gitmiştik ya, orada yediğim iki hamburger ile duruyordum.

Ağzıma lokma koymıyalı yıl olmuştu sanki. Telefon elimin altındaydı, yemek getirtmeyi düşündüm ama, Maurice Reis ile yollarlarsa diye caydım. Herifle bir daha karşılaşmak için can attığımı sanıyorsanız, aklınızı kaçırmışsınız derim ben de size. Bir süre daha yatağımda kaldım, ikinci bir cigara yaktım. Eve döndü mü diye Jane Reis'e telefon etmek geldi bir ara aklıma, ama havasında değildim.

Buna karşılık, telefonla Sally Hayes Reis'i aradım. Mary A. Woodruff'a gidiyordu, iki hafta önce kendisinden mektup aldığıma göre. evinde olmalıydı şimdi. O kadar sevmezdim bu kızı, ama yıllardır tanışırdık. O zamanki aklımla bana çok kafalı görünürdü. Kafalı görünmesi de, tiyatro, oyun, edebiyat medebiyat bilmesinden ileri geliyordu. Bir insanın bu konularda biraz bilgisi oldu mu, gerçekten budala mıdır, değil midir, kolay kolay çözemezsiniz. Sally Reis'in budalalığını yıllardan sonra anlıyabildim. O kadar kırıştırmasaydık, daha önce de anlıyabilirdim herhalde. Benim en büyük kusurum, kırıştırdığım kızları ille de kafalı saymamdır. Biliyorum, benimle kırıştırmakla akıllılık arasında hiçbir ilinti yoktur ama, gene de varmış gibi davranmaktan alamıyorum kendimi.

Uzatmıyalım, telefonu açtım. Önce hizmetçi kadın

çıktı. Sonra babası. En sonunda da kendisi. «Sally?» dedim.

«Evet. Kim konuşan?» Aklı havadaydı kızın. Kim olduğumu daha önce babasına söylemiştim.

«Holden Caulfield. Nasılsın?»

«Holden, sen misin? Aman ne iyi. Sen nasılsın?»

«İyiyim. Bana bak. Sen nasılsın, sen? Onu söyle. Okul nasıl gidiyor?»

«Çok iyi», dedi. «Yani... anla işte.»

«Anladım, anladım. Bana bak. Bugün boş musun diye soracaktım. Günlerden Pazar ama, bir sinemaya kapağı atabiliriz. İkimize de iyi gelir ha, ne dersin?»

«Çok iyi olur. Nefis.»

Nefismiş, İçerlediğim sözlerden biri de bu nefis sözüdür. Ne boş söz ama. Bir saniye bocaladım, sinemadan caydığımı söyliyeyim şuna dedim. Ama bir süre çene çaldık. Daha doğrusu o anlattı, ben dinledim. Önce Harvardlı bir oğlandan söz açtı - besbelli birinci yıl öğrencisiydi oğlan ama, orasını söyler mi hiç? -, kendisine deli gibi tutkunmuş. Gece gündüz telefon ediyormuş. Gece gündüz deyimi de onun sözü. Herif Sally'ye tutula dursun, ben de bu söze tutuldum. Sonra başka bir oğlanı anlattı. West Point okulunda subay adayı imiş, o da vurgunmuş bizim Sally'ye. İş sanki. Biltmore saatinin altında, tam ikide buluşmamızı, geç kalmamasını, filmin iki buçukta başlıyacağını söyledim. Hep geç kalırdı. Sonra kapadım telefonu. İnsanın canını çıkarırdı ama, çok güzel kızdı.

Sally Reis ile sözleştikten sonra yataktan fırladım, giyindim, çantalarımı yerleştirdim. Odadan çıkarken, sapıklar ne âlemde diye pencereden baktım, bütün perdeler çekilmişti. Hepsinin de utanması tutuyordu anlaşılan sabahları. Asansörle indim aşağıya, hesabı ödedim. Maurice Reis görünürlerde yoktu. Aramaya kalkmadım ben de.

Otelden çıkınca bir taksi çevirdim, ama nereye gideceğimi bilmiyordum. Gidebileceğim bir yer de yoktu. Günlerden Pazardı daha, Çarşamba'dan, bilemediniz Salı'dan önce dönemezdim eve. Başka bir otele gidip sinirlenmeyi de göze alamıyordum. Yapılacak tek şey kalıyordu, ben

de onu yaptım, Büyük Merkez Gar'a çekmesini söyledim şoföre. Sally ile buluşacağımız yere, Biltmore'a çok yakındı; üstelik de, kiralık kasalar vardı o garda, eşyanızı koyar, anahtarınızı alırsınız. Çantalarımı bırakır, gidip karnımı doyururum, diyordum. İçim kazınıyordu, açıkcası. Taksiyle giderken cüzdanımı çıkardım, paramı saydım. Kuruşu kuruşuna söyliyemiyeceğim ama, çok bir şey kalmamıştı. İki haftada bir hayli para yemiştim. Para tutamam ben. Harcıyamadığımı kaybederim. Lokantalarda, barlarda paranın üstünü almadan çıktığım çok olur.

Çok içerler bizimkiler buna. Hakları da yok değil. Oysa, babamın kazancı yerindedir. Eline ne geçtiğini bilmiyorum - bu gibi konuları hiç açmaz bana - ama bir hayli para kırdığını sanıyorum. Bir işletmenin avukatı. O kazanmıyacak da ben mi kazanacağım? Para babası olduğunu bir de şundan çıkarıyorum. Broadway gösterilerine yatırım yapar durur. Hoş, hemen her denemesinde de çuvallar ya! Anam oynatacak gibi olur. Kardeşim Allie öleli çok değişti kadıncağız, bambaşka bir insan oldu. Tepeden tırnağa bir sinir yumağı sanki. Okuldan sepetlendiğimi bu yüzden öğrenmesini istemedim.

Çantalarımı garın kasasına yerleştirdikten sonra, büfeye girdim, karnımı doyurdum. Portakal suyu, jambonlu yumurta, tereyağlı ekmek, kahve. Bana göre çok. Genellikle bir portakal suyu içer, kalkarım. Çok boğazsızım. Sıskalığımı da bundan ileri geliyor. Semireyim diye unlu şeyler yemeliymişim, doktor söyledi, neler yiyeceğimi de yazdı çizdi ama, boş verdim. Evde olmadığım günler, bir peynirli sandviç, bir bardak da sütle geçiştiririm öğle yemeğini. Çok sayılmaz ama, sütteki vitaminleri yabana atmamalı. H.V. Caulfield. Holden Vitamin Caulfield.

Yumurtamı yerken, bir de baktım, iki rahibe. Başka bir manastıra taşındıklarını, treni beklemeye geldiklerini sandım. Tezgâhın başındaydım ben, yanımdaki boş yerlere oturdular. Bavullarını ne yapacaklarını bilemiyorlardı, yardım ettim. Deriden falan değildi bavulları, tapon şeylerdi. İster deriden olmuş, ister olmamış, ne çıkar diyeceksiniz ama, birinin elinde tapon bavul gördüm mü

canım sıkılır. Dahası var, bavulu tapon diye bir insana kinlenebilirim. Böyle bir şey geçmişti başımdan. Elkton Hills Okulundayken, Dick Slagle diye bir oda arkadaşım vardı. Rahibelerinki gibiydi bavulları, işporta malı şeyler. Benimkilerle yan yana görülmesin diye rafa değil, yatağın altına koyardı bavullarını. Nasıl kararırdı yüreğim bilemezsiniz. Benimkileri fırlatıp atmak gelirdi içimden, ya da onunkilerle değiştirmek. Benim bavullar Mark Cross'dan alınmıştı. İnek derisinden, süslü püslü, pahalı şeyler. Çok matraktı ama. Durun, anlatayım. Ne yaptım, bilir misiniz? Raftan indirdim benim bavulları, yatağın altına sürdüm. Slagle Reis aşağılık duygusuna kapılmasın diye. Tamam mı? Peki, hergele ertesi gün ne yapsa beğenirsiniz: Hemen kendi bavullarını yatağın altından çıkarıp rafa, benimkilerin yerine koyuverdi. Niçin böyle yaptığını da sonraları anladım: Benim bavullarımın onun bavulları olduğunu sansınlar diye. Çok matrak oğlandı, bir bakıma. İkide bir benim bavulları kötülerdi. Çok gösterişli şeylermiş, «burjuva» bavullarıymış. Bu sözü düşürmezdi ağzından. Ya okumuş, ya da bir yerde kulağına çalınmıştı. Benim nem var, nem yoksa, hepsi «burjuva» idi ona göre. Dolma kalemim bile «burjuva» idi. Sık sık ödünç alırdı ama gene de «burjuva» derdi kalemime. İki ay kadar kaldık bir odada. Sonra ikimiz de odamızı değiştirmek istedik. En tuhafı, ayrıldığımıza üzüldüm sonraları. Şaklaban, matrak, alaya gelir bir oğlandı. Ne gırgır geçerdik ama birlikte, kasıklarımızı tuta tuta gülerdik. O da benden ayrıldığına üzülmüştür sanırım. Bir kere, öteberime «burjuva» demesi, matrak geçmek içindi, bana da vızgeliyordu doğrusu. Üzerinde durulur mu böyle şeyin, gülüp geçiyordum. Ama belli olmuyor işte. Matrak geçerken, bir de bakıyordum ki, matrağı bırakmış, kamış koymak için söylüyor o sözü.

Diyeceğim, bavullarınız arkadaşınızın bavullarından daha iyiyse, sizinkiler gerçekten üstün, onunkiler taponsa, o arkadaşla bir odada kalmak çok zor oluyor. Önceleri pek kavrıyamıyor durumu insan, karşınızdakini aklı başında biri sanıyorsunuz, kafanıza birçok şey takılsa da

kondurmak istemiyorsunuz, bavulu sizinkinden iyiymiş, kötüymüş, böyle şeylere aldıracak insan değildir diyorsunuz ama, bir de bakıyorsunuz ki günün birinde, bal gibi de aldırıyor işte. Stradlater gibi katıksız bir ahmağın odasını bu yüzden seçtim. Hiç değilse bavulları en aşağısından benimkiler kadar iyiydi.

Uzun sözün kısası, rahibeler gelip yanıma oturmuşlardı. Başladık gevezeliğe. Bana en yakın düşenin elinde bir sepet vardı, yoksullara para toplamak için Noel'de sokaklara dökülen rahibelerin, çocukların elindeki sepetleri andırıyordu. Özellikle Beşinci Caddede büyük mağazaların önünde, sokak başlarında raslardım bunlara. Uzatmıyalım, bana en yakın oturan rahibe sepetini yere düşürdü, ben de eğilip aldım. İane toplamaya mı çıktığını sordum. Hayır, dedi. Bavuluna sığdıramamış sepeti, elinde götürmek zorunda kalmış. İnsana bakarken yüzünde hoş bir gülümseme beliriyordu. Burnu iriceydi, maden çerçeveli sevimsiz gözlükler takmıştı, ama iyiliği yüzünden akıyordu. «İane toplamaya çıktığınızı sanmıştım», dedim. «Size bir şeyler verebilirim. Para sizde kalsın, iane toplamaya çıkınca, bu parayı da ötekilerin arasına katarsınız.»

«A, ne kadar iyi yüreklisiniz» dedi, öteki rahibe de bana baktı. Öteki rahibe, yani benimkinin arkadaşı, kahvesini yudumlarken kara kaplı bir kitap okuyordu. Betik'e benziyordu ama. o kadar kalın değildi. Gene de bir din kitabıydı işte. İkisi de öğle yemeğini tereyağlı ekmek ve kahveyle geçiştiriyorlardı. Yüreğim daraldı. Ben oturmuş jambonlu yumurta ziftlenirken, bir başkasının yanımda tereyağlı ekmekle kahveye yatması çok koyar bana.

Neyse, yoksullar adına on dolar vermeme ses çıkarmadılar. Ama, parayı almadan önce de, sıkıntıya düşüp düşmeyeceğimi birkaç kere sordular. Cebimde bol para olduğunu söyledim, inanmış görünmediler. Gene de aldılar sonunda, o kadar da teşekkür ettiler ki, ne diyeceğimi bilemedim. Sözü değiştirdim, nereye gittiklerini sordum.

İkisi de öğretmenmiş. Chicago'dan gelmişler, 168, ya

da 169. sokaktaki manastırlardan birinde ders verecekler-miş. Bana yakın oturanı, maden çerçeveli gözlük takan rahibe, kendisinin İngilizce öğrettiğini, arkadaşının da Tarih ve Yurtbilgisi hocası olduğunu söyledi. Bunun üzerine hergeleliğim tuttu, olur olmaz sorular takıldı aklıma, yanımda oturan, İngilizce öğreten rahibenin, İngilizce sınıfında okuduğumuz birtakım kitaplarla dini nasıl bağdaştırdığını merak ettim. Öyle açık saçık kitaplar değildi düşündüklerim, sevgili mevgili kitaplar. Thomas Hardy-nin «**The Return of the Native**» indeki Eustacia Vye Reis'i alalım ele. Öyle erkekleri baştan çıkaran bir kadın denemez ona, ama o haliyle bile, kitabı okuyan bir rahibede Eustacia Reis'in ne gibi tepkiler uyandıracağı düşünülmeye değer. Gene de bu konuyu açmadım, sınıfta İngilizcemin beğenildiğini söylemekle yetindim.

«Ya, öyle mi? Ne kadar sevindim, bilemezsiniz», dedi İngilizce öğreten rahibe, gözlüklüsü. «Neler okudunuz bu yıl? Bilmek isterdim». Gerçekten tatlı bir insandı.

«Şey, Anglo - Saksonlar üzerinde durduk. Boewulf, Grendel Reis, Lord Randal, My Son, falan filân. Bir iki kere, program dışı şeyler de okuttular. Thomas Hardy'nin «**The Return of the Native**» ini okudum. «**Romeo ile Jülyet**» i.

«Ah, «**Romeo ile Jülyet!**» Bayılırım. Siz de sever misiniz?» Hiç de rahibeye benzemiyordu kızcağız.

«Evet, hoşuma gitti. Çok hoşuma gitti. Sevmediğim yerler oldu, ama bütün olarak insanı sürüklüyor.»

«Sevmediğiniz yerler neresiydi? Aklınızda mı?»

Doğrusunu isterseniz, onunla Romeo ile Jülyet üzerine konuşmayı bir bakıma yadırgıyordu insan. Demek istediğim, yer yer insanın cinsel duygularını kışkırtır oyun, karşındaki de eninde sonunda bir rahibe. Ama, kendi böyle bir istekte bulunduğuna göre, bana da konuşmak düşerdi. «Sizin anlıyacağınız, Romeo ile Jülyet'in delisiyim desem, yalan olur.» dedim. «Can sıkıcı insanlar, aslında. Bakın, Mercutio Reis var ya, o vurulunca üzüldüm de, Romeo ile Jülyet ölünce o kadar üzülmedim. Doğru-

sunu isterseniz, Romeo'yu pek sevemedim, hele Mercutio hançerlendikten sonra, kimdi onu hançerleyen, hani Jülyet'in amcaoğlu?»

«Tybalt.»

«Evet, Tybalt», dedim; bu herifin adını da hep unuturum. «Kabahat Romeo'nundu. Oyunda en çok Mercutio'yu sevdim ben. Neden, bilmem. Bütün o Montaigu'lerle Capulet'ler, iyi. hoş insanlar - hele Jülyet? - ama Mercutio, nasıl anlatayım, çok hoş sözlü, eğlenceli bir adam. Bir insanın öldürülmesi deli eder beni - hele hoş sözlü, matrak biriyse bu öldürülen - ve kabahat başkasındaysa. Romeo ile Jülyet de ölüyor ama, hiç olmazsa kendi kabahatleri.»

«Hangi okula gidiyorsunuz?» diye sordu. Romeo ile Jülyet'e boş vermemi istiyordu anlaşılan.

Pencey'de okuduğumu söyledim. Yabancı gelmedi ona. Çok iyi bir okul olduğunu söyledi. Üzerinde durmadım. Sonra, öteki rahibe, Tarih ile Yurtbilgisi okutanı, gitme zamanının geldiğini hatırlattı. Hesabı ödemek istedim, bırakmadılar. Gözlüklüsü hesabı kendisine vermemi istedi.

«Çok cömert davrandınız» dedi. «Yaptığınız yeter. Çok iyi bir çocuksunuz siz.» Gerçekten tatlı insandı. Ernest Morrow'un anasını hatırlatıyordu bana, trende rasladığım kadını. Hele gülümsemesi, tam onun gülümsemesiydi. «Sizinle gevezelik ettiğimize o kadar memnun olduk ki», dedi.

Onlarla konuştuğuma benim de çok sevindiğimi söyledim.

Sözün gelişi söylemedim bunu, öyle düşündüğüm için söyledim. Ama, onlarla konuşurken, katolik olup olmadığımı ha sordular, ha soracaklar diye korkmasaydım, daha da büyük bir sevinç duyabilirdim. Katoliklerin huyudur, katolik misiniz, değil misiniz, ille de öğrenmek isterler. Hep de benim başıma gelir bu, adım İrlandalı adı da ondan, İrlandalıların çoğu da katoliktir, bilirsiniz. Eskiden babam katolikti, Anamla evlenince bıraktı katolikliği. Ne var ki, soyadınızı bilmeseler de, katolik olup ol-

madığınızı öğrenmek ister katolikler. Whooton School'da Louis Shaney diye bir oğlan tanımıştım, katolikti. Orada tanıştığım ilk oğlandır. Giriş günü, doktora görünmek için revirin önünde yanyana oturmuş bekliyorduk, tenis üzerine traş geçtik. İkimiz de pek düşkündük tenise, Forest Hills'deki ulusal karşılaşmalara gittiğini söyledi, ben de giderdim, usta tenisçilerin bir bir dedikodusunu yaptık. Yaşına göre çok bilgiliydi tenis konusunda, Bir süre gevezlik ettikten sonra. lâf arasında sordu: «Buradaki katolik kilisesi nerededir, biliyor musun?»

Sorusundan anladım; katolik olup olmadığımı öğrenmek istiyordu. Önyargıları vardır demiyorum, bilmek istiyordu, o kadar. Benimle tenis üzerine konuşmaktan hoşlanmıştı, ama besbelli ben katolik olsam, konuşmamızdan daha da hoşlanacaktı. Bu gibi dümenler deli eder beni. Bu yüzden konuşmanın tadı tuzu kaçtı demiyeceğim - kaçmadı da - ama iyice açılamadık birbirimize. Bu sıkıntılı havayı yakından bildiğim için, iki rahibenin katoliklik üzerinde durmamaları sevindirmişti beni. Dursalardı da konuşmanın tadı kaçmazdı ama, başka bir yola sapardı herhalde. Katolikleri ayıpladığım sanılmasın. Ben de onlar gibi davranırdım katolik olsam. Bavullar için söylediğimi bu katoliklik meselesi için de söyleyebilirim. Tatlı tatlı konuşmayı tökezletir bu gibi konular.

Rahibeler gitmek için ayağa kalkınca, can sıkıcı, budalaca bir şey yaptım. O sırada cıgara içiyordum, el sıkışmak için ayağa kalkarken, yanlışlıkla burunlarına üfledim dumanı. Bilerek yapmadım ama, oldu işte. Dökmediğim dil kalmadı, özür üzerine özür diledim, onlar da çok efendice, çok anlayışla karşıladılar bu davranışımı, ama gene de durum çok sıkıcıydı.

Rahibeler uzaklaşınca, yoksullar adına yalnız on dolar verdiğime pişman oldum. Ne var ki, Sally Hayes ile buluşacaktım, bilet milet için yanımda biraz para kalmalıydı. Gene de pişmandım ama. Ne boktan şey şu para. Eninde sonunda insanın yüreğini karartıyor.

XV

Öğle yemeğini yedikten sonra, bir de baktım ki saat daha on iki. Sally Reis ile ikide buluşacağıma göre, önümde boş zaman var demekti, uzun bir geziye çıktım. Rahibeler aklımdan çıkmıyordu. Hele, para toplamak için kullandıkları o ezik sepet gözümün önünden gitmiyordu bir türlü. Rahibelerin yerine anamı, ya da halamı, ya da Sally Hayes'in kaçık anasını koyuyordum; büyük bir mağazanın çıkış kapısında, ellerinde ezik bir sepet, yoksullara para topladıklarını düşünüyordum. Ama bir türlü canlandıramıyordum gözümün önünde. Anam gene neyse ama, ötekilerin bu duruma girmeleri olacak şey değildi. Halam iyiliksever bir kadındır - Kızıl Haç'da falan bir sürü iş becerir - ama süsüne püsüne çok düşkündür. Hayırlı bir iş yaparken bile giyimine titizlik gösterir, allığını eksik etmez. Dudağını boyamadan, kara giysiler içinde yoksullara para topladığını gözlerimle görsem gene inanmazdım. Ya Sally Hayes Reis'in anası! Eline sepeti alıp para toplaması için, her para verenin ayaklarına kapanmasını istiyecek yaradılışta bir kadındı. Parayı sepete fırlatıp ona yüz vermediklerini görse, işi hemen yarıda bırakırdı. Canı sıkılırdı, bir kere. Sepetini geri verir, gözde pastahanelerin birinde kahvaltıya giderdi. Rahibeleri bunu için sevmiştim, ben de. Gözde bir pastahanede kahvaltı etmek akıllarına gelmezdi. Böyle bir şeyin akıllarına gelmemesine takıldım, içim burkuluverdi. Pastahanede kahvaltı etmişler, etmemişler, önemli değildi ama, gene de üzdü beni.

Şöyle bir Broadway'e uzanayım, dedim. Yıllardır adımımı atmamıştım oraya. Ayrıca, Pazarları açık duran bir plâk mağazası arıyordum. Phoebé'ye «**Little Shirley Beans**» plâğını alacaktım. Güç bulunan bir plâktı. İki ön dişi düştü diye sokağa çıkmaktan utanan küçük bir kızı anlatıyordu. Pencey'de dinlemiştim. Yukarı katta oturan bir oğlanda vardı bu plâk; Phoebé keyfinden uçar diye satın almak istemiştim, ama oğlan hiç yanaşmadıydı. Müthiş bir türküdür, çok eski, zenci şarkıcı Estelle Fletcher yirmi yıl önce söylemiş bu türküyü. Dixieland biçiminde, hergelece söylendiği için, yavanlıktan kurtuluyor. Onun yerine bir beyaz kız söylese, iyiden iyiye yumuşatır, cıvıtırdı türküyü, ama Estelle Fletcher Reis işinin ustası. Ben böyle güzel plâk işitmedim ömrümde. Pazarları açık duran bir dükkâna raslar da, plâğı alıp parka götürürüm, diyordum. Günlerden Pazardı, Phoebé de Pazarları parkta tekerlekli kayağıyla oynar. Onu nerede bulacağımı biliyordum.

Hava oldukça yumuşamıştı ama güneş gene de görünürlerde yoktu, dolaşmanın da pek tadı kalmamıştı. Tadı olan tek şey, kiliseden herhalde yeni çıkıp önümde tin tin yürüyen bir ana, bir baba, bir de altı yaşlarındaki yumurcaklarıydı. Hali vakti pek yerinde olmıyan bir aileydi. Yoksulların giyimli görünmek isteyince başa geçirdikleri gri şapkalar vardır, öyle bir şapka giymişti baba. Karısıyla çene çalıyor, ikisi de yumurcakla pek ilgilenmiyorlardı. Oğlan yamandı. Kaldırımda değil, yolda yürüyordu, kaldırımın hemen dibinde. Çocukların huyudur ya, çok dar bir çizgi üzerinde yürür gibi yapıyordu, durmadan da türkü söylüyor. şarkılar mırıldanıyordu. Ne söylediğini duymak için kulak kabarttım.

Tutturduğu türkü şuydu: «**Çavdar tarlasında bir gönül, bir gönlü çelerse**...» Sesi gür değildi. Gelişi güzel söylüyordu işte. Arabalar homurdanarak geçiyordu yanından, frenler gıcırdıyordu, anasının babasının aldırdıkları yoktu, o da kaldırımın dibinde yürüyor, «**Çavdar tarlasında bir gönül bir gönlü çelerse**» diye çağırıp duru-

yordu. İçim açıldı. Yüreğimin karaları dağıldı sandım.

İnsanı sağırlaştıran bir gürültüsü vardı Broadway'ın, kalabalıktan geçilmiyordu. Günlerden Pazardı, ikindi bile olmamıştı daha, gene de iğne atsanız yere düşmezdi. Paramount Astor, Strand ya da Capitol gibi yerlere koşuyordu herkes. Herkes iki dirhem bir çekirdekti; takıp takıştırmak daha da çirkinleştirmişti hepsini. İşin en üzücü yönü, tümünün de sinemalara taşınmasıydı. Anlarım, yapılacak başka işi yoktur insanın, kalkar sinemaya gider. Ama, her işi bırakıp ille de sinema diye yola koyulmak, tezelden varmak için koşuşmak, yüreğimi karartır. Hele, milyonlarca kişinin, oturacak yer bulmak için sokaklara taşan upuzun bir kuyruğa girmelerine, ürkütücü bir sabırla bekleşmelerine ne demeli? Şu Broadway'den bir an önce sıvışmak için can atıyordum. Tanrının sevgili kuluymuşum. Daldığım ilk plâk dükkânında «Little Shirley Beans»'i ele geçirdim. Bulunması güç bir plâktır diye beş dolar istediler, kazıklandığımı bile bile verdim. Birden öyle bir mutluluk kaplamıştı ki içimi. Bir an önce parka gitsem de Phoebé Reis'e plâğı versem, diyordum.

Plâk dükkânından çıktım, bir eczaneye rasladım yol üzerinde, girdim içeri. Jane Reis'e telefon etmek istiyordum. Tatilini geçirmek için eve dönmüş olmalıydı. Bir telefon kulübesine daldım, numarayı çevirdim. Anası çıkmaz mı karşıma? Kapadım hemen. Kadınla uzun uzun çene çalmayı alamadım göze. Doğrusunu isterseniz, tanıdığım kızların analarıyla telefonda çene yarıştırmaya hiç de gönüllü değilimdir. Ama hiç olmazsa Jane'in dönüp dönmediğini sorabilirdim. Kıyamet kopmazdı, ya. Havasında değildim, anlaşılan.

Bir işim daha kalmıştı; tiyatro biletlerini alacaktım. Gazeteyi açtım, neler oynuyor diye göz attım. Pazar olduğu için yalnız üç oyun vardı. «I Know my Love» a iki koltuk aldım. Hayır Kurumu mudur, nedir böyle bir şey yararınaydı o günkü oyun. Benim canım çekmiyordu

pek, ama Lunts'lerin de katıldığı bir gösteriye bilet aldığımı öğrenince, bizim hıyartolar sultanı Sally Reis sevincinden havalara zıplardı artık. Sözüm ona ince, kuru, ukalâca oyunları severdi. Ben sevmem. Doğrusunu isterseniz, hiçbir türlüsünü de sevmem gösterilerin. Filim kadar çirkin sayılmazlar ama, öyle üzerine düşülecek gibi şeyler de değildir. Neden derseniz, bir kere oyunculara çok tutuluyorum. Sizin bizim gibi davranmıyorlar hiç. Öyle davrandıklarını sanıyorlar yalnız. Gerçekten öyle davranan tek tük oyuncu yok değil, ama herkes gibi davranmak isterken öyle bir yavanlığa düşüyorlar ki oyunun tadı kaçıyor. Bir oyuncu gerçekten iyi bir oyuncuysa, iyi olduğunu bilir, bunu bilmesi de oyunda tad tuz bırakmaz. Sir Laurence Olivier de bunlardan biri işte. Hamlet'te gördüm onu. Geçen yıl D.B. götürmüştü bizi, Phoebé ile beni. Önce, yemekte sözünü ettik, sonra da götürdü. Yemekteki konuşmasından anladığıma göre daha önce de görmüştü Sir Laurence Olivier'yi, ben de görebilmek için can atıyordum. Ama öyle çok, çok hoşuma gitmedi. Hem öyle çok, çok hoşa gidecek ne bulurlar bu adamda, bilmem. Evet, güçlü bir sesi var, yakışıklı oğlan da, hele yürümesine, kılıç oynatmasına diyecek yok, ama D.B. nin anlattığı Hamlet'e hiç de benzemiyor doğrusu. İçi içine sığmıyan, kendi kendini yiyen, üzüntülü bir delikanlı bekliyoruz biz, o ise bir general bozuntusu olarak çıkıyor karşımıza. Filmin en iyi yeri. Ophelie Reis'in ağabeyine babasının verdiği öğütler, hani şu Hamlet ile kılıç oynatan delikanlıya. Baba öğütleri sıralarken, Ophelie Reis sululuk yapıyor ağabeyine, kamasını kınından çıkarıyor, sataşıyor ona, oğlan da babasının traşını dinler görünmek için kendini zorluyor. Kıyaktı doğrusu. Sardı beni. Ama böyle şeylere sık sık rastlanmıyor. Phoebé Reis'in hoşlandığı tek yer, köpeğin başını okşaması oldu Hamlet'in. Çok hoş, tatlı buldu bunu, gerçekten de öyleydi. En doğrusu benim bu oyunu okumam olur. Başka türlü edemem, bu gibi şeyleri ille de kendim okumalıyım.

Karşıma oyuncu çıktı mı, kulak veremem bir türlü. Ha çuvalladı, ha çuvallıyacak diye kendi kendimi yer dururum.

Oyun biletlerini aldıktan sonra bir taksiye bindim, parka çekmesini söyledim. Metroya falan binmek daha doğru olurdu, param, suyunu çekmeye başlamıştı, ama o yere batası Broadway'dan bir an önce kaçmak istiyordum.

Park tatsızdı. O kadar soğuk yoktu ama, güneş de bir türlü görünmüyordu. Koskoca parkta, köpek pisliği, balgam ve izmaritten başka bir şey yoktu dense yeriydi. Tahta sıralara bile oturmak gelmiyordu insanın içinden, hepsi de ıslak gibiydi. Yürek karartan bir yerdi burası, yürürken de, bilmem neden, ara sıra tüylerim ürperiyordu. Noel'in yaklaştığına inanamıyordu insan. Yalnız Noel'in değil, herhangi bir şeyin yaklaşabileceğine inanmak zordu. Her neyse, Geziye doğru yürüdüm. Parka geldi mi, doğru oraya giderdi Phoebé. Çalgıcılar çadırının önünde kaymaktan hoşlanırdı. Tuhaf, işte. Küçükken ben de hep orada kayardım.

Phoebé'yi göremedim ama. Sağda solda kayak yapan yumurcaklar vardı, iki oğlan az şişirilmiş bir topla oynuyorlardı ama. Phoebé yoktu görünürlerde. Onun yaşlarında küçük bir kız ilişti gözüme, tahta sıralardan birine oturmuş, kayaklarını bağlıyordu. Phoebé'yi belki tanır da nerede olduğunu söyler diye yanaştım kıza, yanına oturdum: «Phoe Caulfield'i tanır mısınız?» dedim.

«Kim?» dedi. Bir blujean geçirmişti bacağına, sırtında da yirmiye yakın hırka vardı. Tümünü de anasının ördüğü, hırkaların kalınlığından belliydi.

«Phoe Caulfield. 71 inci sokakta oturur. Dördüncü sınıftadır...

«Siz tanır mısınız Phoebé'yi?»

«Kardeşiyim. Nerede olduğunu biliyor musunuz?»

«Miss Callon'un sınıfındadır, değil mi?»

«Bilmem. Öyle galiba.»

«Öyleyse müzeye gitmiştir. Biz geçen Cumartesi gittik.» dedi yumurcak.

«Ne müzesi bu?»

Omuzlarını silkti kız. «Bilmem», dedi. «Müze işte.»

«Müzeyi anladık ya, resimlerin bulunduğu müze mi, yoksa Kızılderililerin bulunduğu müze mi?»

«Kızılderililer.»

«Sağol», dedim. Kalktım, tam uzaklaşacakken Pazar olduğu geldi aklıma. «Bugün Pazar» dedim.

Kız bana baktı. «Eh, öyleyse müzede değildir.»

Kayaklarını bağlaması bir türlü bitmiyordu. Ellikleri yoktu, parmakları morarmış, buz kesmişti. Yardım ettim. Düşünün, yıllardır bir kayak ilikliyeceği almamıştım elime. Gene de pek yadırgamadım sayılır. Aradan elli yıl geçse de bir kayak ilikliyeceğini elime tutuştursanız, karanlıkta da bulunsak ne olduğunu hemen anlarım. İşi bitince kız teşekkür etti bana. Cana yakın, tatlı, iyi yetişmiş bir kızdı. Bayılırım böyle kızlara. Doğrusunu isterseniz, kızların çoğu cana yakın şeylerdir. Benimle bir fincan kakao içmek ister mi diye sordum, teşekkür etti, istemem, dedi. Arkadaşıyla buluşacakmış. Şu cimcimelere bakın hele. Her birinin de kendine göre buluşacağı bir arkadaşı olur.

Günlerden Pazardı. Phoebé sınıf arkadaşlarıyla birlikte parka gelmiyecekti, hava da sıkıcı, tatsız bir havaydı ya, gene de müzeye kadar yürüdüm, parkı bir baştan bir başa arşınladım. Kayaklı kızın sözünü ettiği müze, besbelli parktaki müzeydi. Bu müze gezilerinin programını avcumun içi gibi bilirim. Benim küçükken gittiğim okula gidiyordu Phoebé, bizi de hep bu müzeye getirirlerdi. Öğretmenimiz Aigletinger adında bir kızdı, her Cumartesi buraya getirirdi bizi. Kimi zaman hayvanları seyrederdik, kimi zaman da Kızılderililerin eskiden yaptıklarını. Çanaklar, kamış sepetler, şu, bu. Aklıma geldikçe içim açılır. Şimdi bile. Kızılderililerin marifetlerini gördükten sonra, müzenin salonunda filim seyretmeye

götürürlerdi bizi. Varsa yoksa Christophe Colomb. Hep onu gösterirlerdi. Christophe Colomb'un Amerika'yı buluşu, gemi alabilmesi için Ferdinand Reis ile İsabelle'e dil dökmesi, denizcilerin ona karşı ayaklanması daha neler de neler. Christophe Colomb'u sallıyan yoktu aslında, ama herkes yanına sakız, şeker, fındık, fıstık aldığı için halinden memnundu. Kaldı ki, hoş da bir kokusu vardı salonun. Hep dışarıda yağmur yağıyormuş gibi kokardı, kendinizi kuru, sıcak, rahat bir yerde bilmenin tadını çıkarırdınız.

Severdim bu müzeyi. Bugün gibi aklımda, filimlerin gösterildiği Auditorium'a gitmek için Kızılderililer Bölümünden geçilirdi. Uzun, upuzun bir salondu burası, yüksek sesle konuşmak yasaktı. Öğretmen önde giderdi, biz de izinde yürürdük. İkişerle sıraya sokulduğumuz için herbirimizin yanına bir arkadaş düşerdi. Benim yanıma düşen Gertrude Levine adında bir kızdı. İlle de elele tutuşmak isterdi, eli de ya yapışkan olurdu. ya da terli. Döşeme tüm taştandı, elinize birkaç bilya alır da bu bilyaları yere fırlattınız mı, başlarlardı terelelliler gibi sağa sola zıplamaya, patırtılı pıtırtılı bir gürültüdür kopardı, öğretmen sınıfı hemen durdurur, ne haltlar çevirdiğimizi görmek için geriye dönerdi. Öfkelenmezdi ama Miss Aigletinger. Öfkelendiğini hiç görmemiştik. Uzun bir kayığın önünden geçerdik sonra. Kızılderililerin savaş kayığı. ard arda dizili üç Cadillac uzunluğundaydı, içinde de yirmiye yakın kızılderili vardı. Kimileri kürek çeker. kimileri de kendilerine kabadayı süsü vererek kasılıp dururlardı. Tümü de yüzlerine savaş boyaları çalmışlardı. Kayığın kıçında, yüzü maskeli, akıllara durgunluk veren bir herif vardı! Büyücü. Ödüm kopardı onu görünce, ama gene de severdim. Kayığın yanından geçerken küreklerini ya da başka yerini elleyecek olsanız, bekçilerden biri: «Çekin elinizi, çocuklar», derdi, ama yumuşak bir sesle söylerdi bunu. o sütü bozuk aynasızlar gibi değil. Sonra büyük bir cam kafesin önüne varırdık. Birkaç Kızılderili, kafesin içinde oturmuş kıvılcım çıkarmak için sopaları birbirine sürter-

lerdi, bir «Squaw» da örtü dokurdu. Örtü dokuyan squaw öne eğildiği için memeleri görünürdü. Hiç kaçırmazdık, bir göz atardık geçerken; ama yalnız oğlanlar değil, kızlar da bakardı. Nasıl bakmasınlar ki? Küçücük yumurcaklardı daha, oğlanlarınki gibi dümdüzdü göğüsleri. Sonra, Auditorium'a girmeden hemen önce, kapının yanında bir Eskimo'ya raslardık. Gölü kaplayan buz tabakasında bir delik açmış, avlanırdı. Yakaladığı iki balığı yanına koymuştu. Birader, bu müzede de cam kafesten geçilmezdi hani. Üst kattakilerin sayısı daha da kabarıktı.

Kiminde ceylânlar su içer, kiminde kıştan kaçan kuşlar Güneye uçuşurlardı. Yakındaki kuşlar, içi saman doldurulmuş, iple asılmış kuşlardı; diptekiler duvara çizilmişti, ama hepsi de gerçekten Güneye uçuşur gibiydiler. Hele başınızı eğip de alttan baktınız mı, uçuşları daha da hızlanırdı sanki. Bütün bunlar bir yana, müzenin en hoşa giden özelliği, herşeyin yerli yerinde kalmasıydı. Hiçbir şey, hiçbir kimse kımıldamazdı yerinden. Ne zaman giderseniz gidin, Eskimoyu yeni yakaladığı iki balıkla bulurdunuz, kuşlar Güneye uçuşurlardı, küçük boynuzlu, ince bacalı ceylân suyunu içer, çıplak memeli squaw ayni örtüyü dokurdu. Herşey bıraktığınız gibiydi, bir sizdiniz değişen. Yaşlılık, zaman aşımı değil, anlatmak istediğim. Değişmek işte. Nasıl söyliyeyim? O gidişinizde, yeni bir yağmurluk olurdu meselâ üzerinizde. Ya da geçen gelişinizde yanınıza düşen sıra arkadaşı kızamığa yakalanmış olurdu da yeni biri gelirdi yanınıza. Ya da, bir yardımcı geçerdi sınıfın başına Miss Aigletinger'in yerine. Ya da, ananızla babanızın yıkanma odasında dalaştıklarını duymuş olurdunuz. Ya da, müzeye giderken, içinde ebemkuşaklarının oynaştığı akaryakıtlı bir su birikintisine basardınız. Diyeceğim, şu ya da bu bakımdan bir değişiklik olurdu insanda. Düşüncemi gereğince açıklıyamadım, biliyorum. Ama elimden gelse de, açıklamak istiyeceğimi sanmam pek.

Yolda eski avcı şapkamı çıkardım, başıma geçirdim. Bir tanıdığa raslamıyacağımı biliyordum, hava da oldukça ıslaktı. Hem yürüyordum, hem de Phoebé Reis'i düşü-

nüyordum, o da benim gibi Cumartesileri bu müzeye gidiyor, diyordum. O da benim gördüklerimi görecek, her görüşünde de değişik bir insan olacaktı. Bu düşüncenin yüreğimi daralttığını söyliyemiyeceğim, ama içimi açmadığı da bir gerçekti. Kimi şeyler oldukları gibi kalmalı. O büyük cam kafeslere yapıştırıp bir daha el sürmemeli onlara. Biliyorum, boş söz benimkisi, ama gene de yazık. Neyse, anlıyacağınız bunları düşünüyordum işte yürürken.

Bir oyun alanının önünden geçiyordum, salıncakta sallanan iki yumurcağa bakmak için duraladım. Biri ötekinden toplucaydı, ağırlık vermek için sıskasının omuzuna koydum elimi, ama beni istedikleri yoktu anlaşılan, üzerlerine düşmedim.

Müzenin önüne varınca tuhaf, beklenmedik bir şey geçti içimden. Her nedense, elime bir milyon dolar saysalar, oraya giremezmişim gibi geldi. Hiçbir anlamı kalmamıştı benim için. Hem, bütün o park bozuntusunu arşınlamış, her köşeye bakmıştım. Phoebé Reis orada olsaydı görürdüm, ama yoktu. Müzenin önüne varınca ne yaptım ben de, hemen bir taksiye bindim. Biltmore'a çekmesini söyledim. Bu da pek açmıyordu beni ama, Sallye söz vermiştim bir kere.

XVI

Buluşma yerine erken vardım. Duvar saatinin yakınındaki meşin kaplamalı sıralardan birine oturdum, gelen kızları dikizlemeye başladım. Okulların çoğu tatile girmişti, holde de, hemen her köşeye serpilmiş, ayakta ya da oturmuş sevgililerini bekliyen milyonlarca kız vardı. Bacak bacak üstüne atmış kızlar, bacak bacak üstüne atmamış kızlar, çarpık bacaklı kızlar, düzgün bacaklı kızlar, cana yakın görünen kızlar, kendilerini tanıyanların şıllık saydığı kızlar. Eh, bundan hoş bir manzara da olamazdı doğrusu. Bir bakıma da iç karartan bir manzaraydı, çünkü ileride başlarına ne gelecek diye düşünmekten alamıyordu insan kendini. Yani, okuldan çıkınca.

Çoğu, birtakım mankafalara varacaktı. O saloz arabalarının kilometre başına ne kadar benzin yaktığını hesaplıyan mankafalar. Golfte, ya da Ping - Pong gibi saçma bir oyunda yenilince öfkeden gözü dönen mankafalar. Ciğeri beş para etmez mankafalar. Ömründe tek kitap okumamış mankafalar. Can sıkıcı mankafalar. Ama bu konuda çok ileri gitmemeliyim. Yani, kimilerine traşçı derken, kestirip atmak huyunu bırakmalıyım. Besbelli, can sıkıcı kişileri anlıyamıyorum ben. Elkton Hills Okulundayken, iki ay kadar Harris Macklin adında bir oğlanla ayni odada kalmıştım. Cin gibi oğlandı ama onun kadar traşçısına raslamadım desem yeridir. Gıcırtılı bir sesi vardı, durmadan da konuşurdu. Haydi konuşsun diyelim, arada sırada şöyle incir çekirdeği dolduran bir söz de etse ya! Ne gezer! Ama ıslık çalmada üstüne yoktu. Bu her-

gele tohumu gibi ıslık çalana raslamadım ben. Yatağını yaparken, giysilerini dolabına asarken - öteberisini dolaba yerleştirmekle geçerdi ömrü, bunu gördükçe delirecek gibi olurdum ben de - ne diyordum, yatağını yaparken, giysilerini asarken o gıçırtılı sesiyle konuşur, konuşmuyorsa ıslık çalardı. Klâsik zımbırtıları da çalardı ama, caz havalarına daha düşkündü. «**Tin Roof Blues**» gibi, alabildiğine «**hot**» parçalar seçer, giysilerini dolaba yerleştirirken bu parçayı o kadar iyi, o kadar temiz çalardı ki, iflâhı kesilirdi insanın. Yaman bir ıslıkçı olduğunu söylemedim hiç ona. Öyle damdan düşer gibi bir insanın karşısına dikilip: «Sen yaman bir ıslıkçısın.» denemez ya! Ne var ki, beni canımdan bezdirdiği halde, keçileri kaçırmamak için kendimi zor tuttuğum halde iki ay onunla ayni odada kaldıysam, yaman bir ıslıkçı olduğu içindir. Traşçılara ulu orta atıp tutmaktan beni alıkoyan budur işte. Belki de, bir kızın böyle biriyle evlenmesine üzülmek yersiz bir tasa. Kimseye zararları dokunmaz çoğunun, hem, benim arkadaş gibi, yaman birer ıslıkçı olabileceklerini de akıldan çıkarmamak gerek.

Neyse sonunda Sally Reis merdivenin başında göründü, onu karşılamak için basamakları indim. Lâmi cimi yok, alımlı kızdı doğrusu. Kara bir palto vardı üzerinde, başında da kara bir bere. Şapka giydiğini görmemiştim pek, ama neme gerek, bereyi yakıştırmıştı kendine. Tuhaf işte, onu görür görmez, şunu nikâhlasam diye geçirdim içimden. Akıl işte. Hani ondan hoşlandığımı bile ileri süremezken, birden tutkunmuşum gibi geldi bana, evlenmeye kalkıştım. Benim gibisine çatlak demezler de ne derler?

«Holden!» diye haykırdı Sally Reis. «Ne kadar sevindim seni gördüğüme. Nerelerdesin kuzum, yıl oldu.» Çın çın öten, kalabalık bir yerde karşılaşınca insanı tedirgin eden bir sesi vardı. Çok güzel olduğu için durulmazdı bu kusuru üzerinde ama, insanın siniri de bozulurdu.

«Seni gördüğüme sevindim», dedim. Yalan değil, gerçekten sevinmiştim. «Nasılsın?»

«Çok, çok iyiyim. Beklettim seni.»

Bekletmediğini söyledim ama, gerçekten de on daki-

ka gecikmişti. Hoş, üzerinde bile durduğum yoktu ya. «Saturday Evening Post» gibi gazetelerde birtakım karikatürler vardır, herif sokağın başında sevgilisini bekler, kadın gecikti diye de küplere biner, hepsi martaval bence. Buluştuğunuz kız güzelse, cana yakınsa, geç kalmış, kalmamış, kimin umurunda? «Acele edelim», dedim. «Oyun saat iki buçukta başlıyor.» **Taksi durağına götüren basamakları indik.**

«Ne göreceğiz?» dedi.

«Bilmem. Lunt'leri. Başka yere bilet bulamadım.»

«Lunt'ler mi? Aman ne sevindim, ne sevindim!»

Ben dememiş miydim size, Lunt'lere bilet aldığımı öğrenince sevinecek diye.

Takside biraz kırıştırdık. Önceleri pek yüz vermedi, dudağının boyasını falan ileri sürdü, ama her kızın aklını başından alacak birtakım dümenler çevirdim, ister istemez tava geldi. Yolun ortasında bizim taksi bozuntusu tam iki kere zınk diye durdu, az daha kapaklanıyordum. Sersem midir nedir bu şoförler, gelişi güzel sürüyorlar arabalarını. Uzun bir kucaklaşmadan sonra, nasıl bir çatlak olduğumu daha iyi anlasın diye, ona tutkun olduğumu söyledim. Yalan olmasına yalandı ama, söylediğim sırada doğruydu. Kafadan sakatım ben. Vallahi de sakatım, billâhî de sakatım.

«Canım», dedi. «Ben de seviyorum seni.» Sonra, soluk bile almadan, hemen ekledi: «Söz ver bana, saçlarını uzatacaksın. Kısa saçla serserilere benziyorsun. Yazık değil mi, ne güzel saçların var.»

Saçlarım güzelmiş! Yok, deve!

Oyun korktuğum gibi çıkmadı, gördüğüm öteki oyunlara göre pek kötü sayılmazdı. Ama gene de kafa ütüleyen takımındandı. Hani vardır ya öyle oyunlar, bir çifti çocukluğundan tutturur, mezara kadar izler, öyle bir oyun du işte. Oğlanla kızı önce gençken gördük. Ailesi kızı oğlana vermek istemiyor, ama kız gene de kaçıyor oğlana. Sonra, yavaş yavaş yaşlanıyorlar. Koca savaşa gidiyor, kadının da bir erkek kardeşi var, ayyaşın biri.

Gerçekten ilgilenemiyordum oyuna. Diyeceğim, aile-

den biri ölünce kılım bile kıpırdamıyordu. Birer oyuncu olarak görüyordum onları. Karıyla koca oldukça cana yakın, yaşlı bir çiftti, hoş sözler bulup söylüyorlardı birbirlerine, ama gene de pek ilgimi çekemediler. Oyun boyunca, işleri güçleri çay içmekti. Ne zaman sahnede görünseler, bir uşak gelip çay veriyor, ya da kadın birine çay sunuyordu. Sahnenin durgun kaldığı da yoktu hiç, ya biri giriyor, ya biri çıkıyordu. Karşımdakilerin bir oturup bir kalktıklarını görmek başımı döndürdü. Alfred Lunt ile Lynn Fontanne, yaşlı çifti canlandırıyorlardı. Usta oyunculardı, ama gene de sarmadı beni. Oysa, hiçbir kalıba sokulamıyacak garip yaratıklardı. Ne sizin, bizim gibi davranıyorlardı, ne de oyuncular gibi. Ne demek istediğimi anlatmak zor. Bana kalırsa aksamaları ünlü kişiler gibi davranmalarından, ünlü kişiler olduklarını bilmelerinden ileri geliyordu. İyiliğine iyiydiler, ama aşırı bir iyilikti bu. Biri konuşmasını bitirince, öteki hemen karşılığını yapıştırıyordu. Biz de kendi aramızda öyle konuşuruz ya, ikide bir sözümüzü keseriz falan. Besbelli, buna özeniyorlardı. Ne var ki, herkesin konuşmasına, birbirinin sözünü kesmesine çok bağlı kalmışlardı. Oyunculukları, bu bakımdan, Ernie Reis'in piyano çalışını andırıyordu. Çok iyi yaptığınız bir işte sürekli olarak kendinizi göz altında tutmazsanız, bir süre sonra gösterişe kaçarsınız. Gösterişe kaçınca da, eskisi kadar iyi yapamazsınız o işi. Ama, şunu da belirteyim ki, sahnedeki oyuncular arasında, Lunt'lerden başka aklı başında bir oyuncu da yoktu. Herşeyin doğrusu şimdi.

Birinci perdenin sonunda, öteki hıyartolarla birlikte biz de cıgara içmek için dışarı çıktık. Ömrünüzde bu kadar budalayı birarada görmemişsinizdir. Hepsi fosur fosur cıgara içiyor, herkes duysun da ne kadar akıllı olduklarını anlasın diye bağıra bağıra oyunu çekiştiriyorlardı. Yakınımızda, sersem bir sinema oyuncusu vardı, cıgara içiyordu. Adını bilemiyeceğim şimdi, ama herifi hatırlıyacaksınız, savaş filimlerinde görünür hep, önceleri ödleğin biridir, korkudan tir tir titrer, filmin sonunda da büyük bir başarıya ulaşır. Yanında alımlı bir sarışın vardı, ikisi

de bıkkın görünmeye yelteniyor, herkesin ilgisini çektiklerini bilmezlikten geliyorlardı. Alçakgönüllü numarası işte. Böyle şeyler çok koyar bana. Sally Reis pek konuşmuyordu. Lunt'lere bayıldığını söyledi, o kadar. Olduğu yerde süzülüyor, sağa sola kırıtıyordu. Birden, hol'ün dibinde, tanıdığı bir hıyartoya kaydı gözü. Kareli bir ceket vardı herifin sırtında, bacağına da koyu gri bir yün pantolon geçirmişti. Besbelli, kolejlinin biri. İş sanki. Sırtını duvara dayamış cigarasını tellendiriyor, sıkıntıdan patladığını her haliyle belirtiyordu. «Bu oğlanı gözüm ısırıyor.» diye tutturmuştu Sally Reis. Tuhaf kızdı doğrusu, nereye götürseniz. bir tanıdığı. ya da tanıdığını sandığı birine raslardı. Bu «gözüm ısırıyor» sözünü o kadar tekrarladı ki, sinirime dokundu sonunda: «Tanıyorsan git boynuna sarıl.» dedim. «Memnun olur.» Küplere bindi. Neyse, sonunda hıyarto da gördü bizimkini. Yaklaştı, merhaba dedi. Kırk yıldır görüşmemişlerdi sanki. Sanki ayni beşikte sallanmışlardı. Canım, şekerim numaraları. Midem bulandı. Kaldı ki, bundan önce bir kereden fazla görüşmüş olacaklarını da sanmıyorum. Neyse, içlerini boşalttıktan sonra, Sally Reis beni tanıştırdı. Adı Georges'du oğlanın - daha doğrusu öyle sanıyorum. aklımda kalmadı pek - Andover'de okuyordu. Büyük marifet. Sally, oyunu sevip sevmediğini sorunca, oğlanın kurulmasını görmeliydiniz. Bir soruya karşılık vermek için araya mesafe koymak istiyen hıyarlar vardır ya, bu oğlan da onlardan biriydi, besbelli. Bir adım geriledi. arkasında duran bir kadının ayağına bastı. Bütün parmaklarını ezmiştir herhalde. Oyunun, bir oyun olarak, büyük bir oyun olmadığını, ama Lunt'lerin melekler gibi oynadıklarını söyledi. Hey Allah, lâfa bakın, lâfa. «Melekler.» Gebertti bu söz beni. Sonra, Sally ile bizim hıyarto kendi tanıdıkları birtakım kimseleri çekiştirdiler. Konuşmanın bu kadar budalacasını hayatınızda duymamışsınızdır. İkisi de, birbirleriyle yarışırcasına, birtakım yerleri düşünüyor, orada oturan birini hatırlıyor, arkasından hemen adını yapıştırıyorlardı. Salona dönerken, kusmamak için zor tutuyordum kendimi. İkinci arada da can sıkıcı konuşmalarını sürdürdüler. Kim daha

çok yer getirecek aklına, sonra da orada oturanların adını kim daha çabuk söyleyecek diye birbirleriyle yarışıyorlardı.

Sinirime dokunan başka bir şey de, oğlanın o züppe, o bıkkın kolejli ağzıyla konuşmasıydı. Karı gibi birşeydi. Hergelenin zoruna bakın, tutmuş sıkılmadan, utanmadan benim yanımdaki kıza sulanıyordu. Oyun bitince, bir ara taksiye bizimle birlikte dalacak sandım. Peşimizi bırakmadı bir türlü. Neyse ki, sonunda ayrıldı yanımızdan. Kendi gibi birtakım hıyarlarla buluşacakmış. Halleri geldi gözümün önüne, bir alay mankafa meyhanede toplanmış o züppe, o bıkkın sesle oyunları, kitapları, kadınları çekiştirip duruyorlar. Çok tutuluyorum bu heriflere. bu kolejli bozuntularına.

Taksiye binerken. o Andoverli hıyarı bana kırk saat dinlettiği için Sally Reis'ten tiksiniyordum. Nerdeyse götürüp evine bırakacaktım onu. Ama: «Çok güzel bir fikrim var!» diye haykırdı birden. «Dinle; akşam yemeği için kaçta bulunmalısın evde? Acelen, sözün var mı yani? Belli bir dönüş saatın var mı?»

«Benim mi? Yoo. Kaçta olsa dönebilirim», dedim. Hiç bu kadar doğru bir söz çıkmamıştı ağzımdan. «Neden sordun?»

«Radio City'deki buz kayağına gidelim!»

Hep böyle şeyler gelirdi bu kızın aklına.

«Radio City'de kayak mı? Şimdi mi?»

«Bir saat kalır, çıkarız. İstemez misin? İstemezsen..»

«İstemediğimi söylemedim ki», dedim. «Sen istiyorsan, peki, gidelim.»

«Sahi mi? İçinden gelmiyorsa evet deme. Gitmesek de olur.»

Olur mu! Nah olur!

«Kayak eteklikleri var orada, ne cici şeyler, bilemezsin, kirayla veriyorlar». dedi Sally Reis. «Bizim Jeannette Culz var ya, geçen hafta kiralamış bir tanesini.»

Ben de bu kızın kayağa düşkünlüğü nereden çıktı. diyordum, demek buymuş. Arkadaşı kiraladı ya, insanın kı-

çını bile örtmeyen o kısa eteklikleri giymezse hırsından çatlardı.

Kalktık gittik kayak yerine, kayaklarımızı aldık. Sally de masmavi küçük etekliğine kavuştu. Doğrusunu isterseniz, çok da yakıştı kıza. Kendi de biliyordu ya yakıştığını. Kıçının ne cana yakın şey olduğunu göstermek için hep önümde yürüyordu. Eh, böyle bir kıça da cana yakın değildir denemez doğrusu.

İşin tuhafı, kayma alanında bizim kadar beceriksizi yoktu. Acınılacak durumdaydık.

Sally Reis'in ayak bilekleri bükülüyor, buza sürtünüyordu. Bu haliyle tam bir ahmağa benzemesi bir yana, canı da acıyordu herhalde. Benim de bileklerim sızlamaya başlamıştı. Anlıyacağınız, ikimiz de zigotolara benziyorduk. En kötüsü, birkaç yüz aylak, kayma alanının çevresini kuşatmış, yere kapaklananları seyrediyorlardı.

Sonunda dayanamadım: «İstersen içeri girelim de bir şeyler içelim, daha iyi olur», dedim.

«İlk defa olarak doğru bir söz çıktı ağzından», dedi. İflâhı kesilmişti kızcağızın. Geberecekti neredeyse.

O baş belâsı, daha doğrusu ayak belâsı kayakları çıkardık, kahveye girdik. Çorapla oturulabilirdi orada, bir şeyler içerken de kayakçılar seyredilirdi. Oturur oturmaz elliklerini çıkardı Sally Reis, bir cıgara verdim. Memnun görünüyordu. Garson geldi, Sally'nin içkiyle başı hoş değildi, bir koka ısmarladım ona, kendime de bir viski - soda. ama garson olacak o orospu çocuğu viski vermem diye tutturdu, ben de kokaya kaldım. Sonra başladım kibrit çakmaya. Keyfim yerinde değilse, durmadan kibrit çakarım. Parmağım yanana kadar tutarım kibriti, sonra küllüğe atarım. Huy işte.

Sonra, birden havayı bozdu Sally: «Bana bak», dedi. «Noel ağacımı süslemeye gelecek misin, gelmiyecek misin? Şimdiden bilmeliyim.» Kayarken bilekleri açımıştı ya, siniri ondandı.

«Geleceğimi mektupla bildirdim sana. En azından yirmi keredir soruyorsun ayni şeyi. Geleceğiz dedik ya.»

«Sen gelirsin, gelmezsin, ama ben bilmeliyim», dedi.

Sonra da başladı kahve bozuntusunun bütün köşelerini gözetlemeye.

Birden, kibrit çakmayı bıraktım, masanın üzerine abanarak, ona doğru sarktım. Aklımdan binbir şey geçiriyordum; «Hişt, Sally» dedim.

«Ne var?» Kahvenin öteki ucundaki bir kızı süzüyordu.

«Canından bezdiğin olmaz mı hiç?» dedim. «Yani, bir şeyler yapmazsan, herşeyin kötüye gideceğini, çirkinleşeceğini düşünmez misin hiç? Doğru söyle, okulu, bütün o martavalları gerçekten seviyor musun?»

«Nesini seveceğim, hepsi taş.»

«Sevmemek başka, tiksiniyor musun bütün bunlardan diye soruyorum sana. Taş olduğu belli, ama nefret uyandırıyor mu sende?»

«Doğrusunu istersen, sevmiyorum ama, nefret de etmiyorum. Tuhaf çocuksun, ille de...»

«Ben hepsinden nefret ediyorum.» dedim. «Nasıl kinleniyorum, bilemezsin. Yalnız okuldan değil, herşeyden. Newyork'ta oturmaktan da nefret ediyorum. Taksilerden, Madison Caddesindeki otobüslerden, ikide bir arkadan inelim diye böğüren şoförlerden, Lunt'leri melek sayan hıyartolarla tanıştırılmaktan, kaçmak istediğin halde asansörlerle inip çıkmak zorunda kalmaktan. Brooks'da insanın durmadan eteğine yapışan hergelelerden..»

«Rica ederim, o kadar bağırma.» dedi Sally Reis. Bunu niye söyledi, bilmiyorum, çünkü bağırdığım falan yoktu.

«Şu arabaları alalım ele,» dedim. Durgun bir sesle konuşuyordum. «Tanıdıklarını bir düşün, hepsinin de aklı fikri arabalardadır. Bir yeri çizilecek diye ödleri kopar, litre başına ne kadar kilometre yaptıklarını anlatıp dururlar, yeni bir araba alırken, daha bir yenisiyle değiştirmeyi kurarlar. Eski arabalardan bile iğreniyorum. Daha doğrusu, hiçbiri ilgilendirmiyor beni. Onun yerine bir atım olsa daha iyi. At bu, hiç olmazsa canlı bir yaratık. Atın oldu mu..»

«N'oluyorsun kuzum? Neden bahsettiğini bile anlıyamadım. Bir daldan bir dala sıçrayıp..»

«Sana bir şey söyliyeyim mi?» dedim. «Şu anda Newyork'da bulunuyorsam, yalnız senin içindir. Sen burada olmasaydın. başka yere giderdim. Ormana kaçardım, bir yere sığınırdım. Sen varsın diye buradayım.»

«Çok şekersin,» dedi. Ama, besbelli, konuyu bir an önce değiştirmek istiyordu.

«Erkek okuluna gitmelisin bir kere.» dedim. «Bir kere dene. Ahmaklar yatağına düştüğünü anlarsın hemen. Senden istenilen tek şey, baş belâsı bir Cadillac alabilecek kadar bilgi toplaman. bir de, futbol takımı yenilince sonsuz acılara gömülmen. Bütün gün, işimiz gücümüz kızlardan, alkolden, yatıp kalkmaktan söz açmak. Her okulda küçük küçük klikler kurulmuştur, biri ötekinin sözünden çıkmaz. Basketbol takımındaki çocuklar birbirini tutar, katolikler birbirini tutar, aydın geçinenler birbirini tutar, briç hastaları birbirini tutar. Düşün, Ayın Kitabı Kulübüne yazılanlar bile birbirini tutar. Şöyle akıllıca iki satır lâf etmeye kalkışsan...»

«Biraz da beni dinle» dedi Sally Reis. «Herkes böyle değil, okuldan başka türlü yararlananlar da var.»

«Yok demiyorum, senin dediğin gibisinden bir kaç kişi vardır elbet. Ama ben söylediklerim dışında bir şey bulamıyorum okulda. Durumumu anlıyorsun, değil mi? Bu duruma gelmişim bir kere.» dedim. «Hiçbir şeyden yararlanamıyorum. Kötü durumdayım, kötü. Boka saplanmışım.»

«Orası öyle.»

Birden bir şey geldi aklıma.

«Bana bak.» dedim. «Buradan basıp gitmek istemez misin? Greenwich kasabasında bir tanıdığım var, bir, iki haftalığına arabasını verir bize. Sınıf arkadaşıydık, on dolar borcu var bana. Ne yapalım, bilir misin? Yarın sabahtan tezi yok arabaya atladığımız gibi Massachusetts'e, Vermont'a gidelim, o bölgeleri dolaşalım. Öyle güzel yerler ki, aklı başından gider insanın.»

Konuştukça, düşündükçe daha bir coşuyordum. Eğil-

dim, Sally Reis'in elini tuttum. Kaçıklık işte «Matrak geçmiyorum», dedim. «Bankada yüz seksen dolara yakın param var. Yarın sabah, bankalar açılınca gidip çekebilirim, sonra bizim arkadaştan arabayı alırım. Ha? Ne dersin? Paralar suyunu çekene kadar bir köy evinde kalırız, para tükenince de bir iş bulurum kendime, şöyle ırmaklı, dereli bir yerde yaşarız, ileride de evleniriz. Kışlık odunumuzu gider kendim keserim ormanlarda. Hey Allahım, yaşamanın tadını çıkarmak diye buna derler işte! Ne dersin, ha? Haydi! Konuşsana! Benimle böyle bir işe girişmek ister misin? N'olursun hayır deme!»

«Böyle şey olur mu canım!» dedi Sally Reis. Öfkelenmişe benziyordu.

«Neden olmasın? Ha? Neden olmazmış?»

«Rica ederim, bağırıp durma öyle.» dedi. Oysa bağırdığım falan da yoktu ha, atıyordu işte.

«Neden olmazmış, neden?»

«Olmaz da ondan. Bir kere, sen de ben de daha çocuk sayılırız. Sonra, hiç düşündün mü, paran bitip de iş bulamazsan ne yaparsın? İkimiz de açlıktan ölürüz. O kadar saçma şeyler söylüyorsun ki...»

«Hiç de saçma değil. Nasıl olsa bir iş bulurum. Sen orasını bana bırak. Senin işin değil, benim işim bu. Ne demek istiyorsun yani? Benimle gelmek istemiyor musun? İstemiyorsan açıkça söyle.»

«İstemediğimden değil canım, yanlış anlama», dedi Sally Reis. Bir bakıma ondan da nefret etmeye başlamıştım. «Bütün bu söylediklerini ileride de yapabiliriz. Daha çok vaktimiz var. Hele sen okulu bitir, o zaman düşünürüz evlenmeyi. Birlikte gidebileceğimiz daha ne güzel yerler var. Bu kadar tez canlı...»

«Hayır, hiçbir güzel yer bulamayız o zaman», dedim. «Hiçbir yere kımıldayamayız. Bugünkü duruma benzemez.» Tekrar yüreğim daralmıya başlamıştı.

«Ne?» dedi. «Ne söylediğini duymuyorum. Ya bağırıyorsun, ya da koynuna konuşuyorsun...»

«Ben okulu bitirince gidebileceğimiz bir yer olmaz, diyordum. Koşullar büsbütün değişir. Elimizde bir sürü

bavulla asansörlere binmek zorunda kalırız. Bütün tanıdıklara telefon etmek, kaldığımız otellerden onlara kart yollamak gerekir. Ben bir dairede memur olurum, para kazanmaya veririm kendimi, taksiyle ya da Madison Caddesinin otobüsleriyle işime gider gelirim, gazeteleri okurum, boş zamanlarımda briç oynarım, sinemaya giderim, budalaca filimler, eğitici filimler seyrederim, çeşitli gösterilerle, dünya haberleriyle ilgilenirim. Dünya haberleri ya! Hey Allahım! Her defasında da cins bir at çıkar insanın karşısına, vapura şişe sallıyan bir kadın, bisiklete binen giyimli kuşamlı bir maymun. O zamanki durumumuz bugünküne benzer mi hiç. Ne demek istediğimi anlamıyorsun sen.»

«Belki anlamıyorum!» dedi Sally Reis. «Ama belki sen de anlamıyorsun.»

Birbirimizin can düşmanı kesilmiştik artık. Kimseyle şöyle oturup akıllıca iki satır lâf edilemiyordu bu memlekette. Söze başladığıma pişman olmuştum.

«Haydi kalk, gidelim buradan», dedim. «Doğrusunu istersen, senin kadar boktan bir karı görmedim.»

Eh, orada olmalıydınız da bizim Sally Reis'in halini görmeliydiniz. Nerdeyse tavana sıçrıyacaktı. Biliyorum, dilimi tutmalıydım, böyle konuşulmaz bir kızla, aklım başımda olsa ben de konuşmazdım ama, öyle bir karartmıştı ki yüreğimi. Genellikle, böyle bayağı, çirkin sözler söylemem kızlara. Eşekten düşmüşe döndü kızcağız. Dökmediğim dil kalmadı, özür üzerine özür diledim, kulak asmadı ama. Ağlamaya başlamıştı. Korktum doğrusu, eve gidince kendisine küfür ettiğimi babasına söylerse ben ne yapardım? Sulak yerde büyümüş, asık suratlı hergelenin biriydi babası, beni de hiç çekemezdi. Bir keresinde, benim pis bir şamatacı olduğumu söylemişti Sally Reis'e.

«Doğru söylüyorum. inan bana, çok özür dilerim» diye tekrarlayıp duruyordum.

«Özür diliyormuş! Çok tuhaf doğrusu», dedi. Ağlaması geçmemişti, birden kızla öyle konuştuğuma gerçekten üzüldüm.

«Haydi gel, seni evine bırakayım», dedim.

«Teşekkür ederim, tek başıma dönebilirim evime. Bu sözden sonra, eve seninle döneceğimi sanıyorsan çok aldanırsın. Daha hiçbir oğlan böyle konuşmadı benimle.»

İnsan şöyle külâhını önüne koyup düşününce bu durumun gerçekte ne kadar matrak bir durum olduğunu anlardı. Kendimi tutamadım ben de. Tutmalıydım ama, olmadı işte, makaraları koyuverdim. Bir kere gülmeye başlamıyayım. önünü alamam artık, çın çın da öter kahkahalarım. Hani, sinemada ya da ona benzer bir yerde kendi arkama düşsem, herhalde öne doğru eğilir, kendi kendime susmamı söylerdim. Öyle güldüm işte. Sally'yi zıvanadan çıkardı bu.

Bir ara kendime geldim, özür diledim, kusurumu bağışlatmaya çalıştım, ama hiç yüz vermedi Sally. Gitmemi, kendisini rahat bırakmamı tekrarlayıp duruyordu. Ben de söz dinledim sonunda. Ayakkabılarımı, öteberimi aldım, tek başıma uzaklaştım. Bu yaptığım da doğru değildi ama, sabrım tükenmişti artık.

Doğrusunu isterseniz, Sally ile bu dümenlere niçin girdiğimi bile bilmiyordum. Massachustts'lere, Vermontlara gitmek de nereden gelmişti aklıma, hangi şeytan dürtmüştü beni? İnsan böyle bir işe girişebilir ama, Sally ile değil. En tuhafı, benimle gelmesini isterken gerçekten samimiydim. En tuhafı da bu işte. Buna da kaçıklık demezlerse, kaçıklık dedikleri nedir, Reis?

XVII

Kayak alanından ayrılırken, bir de kendimi yokladım ki, açıkmışım. Bir drugstore'a girdim, peynirli sandviçle süt ısmarladım. Karnım doyunca da telefona sarıldım. Niyetim Jane Reis'e telefon etmek, evde olup olmadığını öğrenmekti. Gecem boştu, nasıl dolduracağımı bilmiyordum, en iyisi Jane'e telefon etmek, eve döndüyse onu alıp bir yere götürmek. dansetmekti. Kaç yıldır tanışırdık da, bir kere olsun dansetmemiştim onunla. Ama onun dansettiğini görmüştüm bir kere. 4 Temmuz gecesi. kulüpte. O zamanlar pek sıkı fıkı değildik, kızı zamparasının elinden almayı doğru bulmamıştım. Choate'ta okuyan müthiş bir hergele vardı. Al Pike adında bir oğlan. onunla kırıştırıyordu Jane. Oğlanı pek iyi tanımazdım ama, bütün gününü, yüzme havuzunda geçirirdi. Beyaz lasteksden mayosu vardı, ikide bir kuleye tırmanır, oradan suya dalardı. Hep ayni biçimde atlardı, başka türlüsünü bilmezdi ama, bildiğini de çok iyi bildiğine inanırdı. Kasları gelişmiş beyinsizin biri. Neyse, sözü uzatmıyalım, o gece bu hergeleyle kırıştırıyordu Jane. Aklım almıyor bunu. Yeminle söylüyorum almıyor. Daha sonraları, Jane ile sıkı fıkı olunca, sordum ona, Al Pike gibi bir fiyakacıylan niye kırıştırdığını öğrenmek istedim. Fiyakacı olmadığını söylüyordu Jane. Aşağılık duygusu varmış oğlanda. Gösteriş olsun diye değil, gerçekten üzülüyordu oğlanın haline. Tuhaftır şu kızlar. Ne zaman aşağılık, ciğeri beş para etmez bir hergeleden söz açsanız, her defasında da o hergelede bir aşağılık duygusu olduğunu söylerler. Sanki aşağılık duygusu olan, hergele ola-

mazmış gibi. Kız milleti işte. Neyi nasıl karşılayacakları belli olmaz.

Bir keresinde, benim bir arkadaşla, Roberta Walsh adında bir kız vardı, onun oda arkadaşını buluşturmuştum. Oğlanın adı Bob Robinson'du, gerçekten de aşağılık duygusu vardı. Size şaka gibi gelir ama, «ağa» lı, «bacı» lı konuşuyorlar diye, ailesinden utanırdı.

Ama hergele falan değildi. Mert çocuktu. Gene de hoşuna gitmedi tanıştırdığım kızın. Roberta'ya söylediğine göre oğlanı fiyakacı bulmuş. Hem de niçin, bilir misiniz? Söz arasında, güreş takımının kaptanı olduğunu söylediği için. Kızlar tuhaftır işte, bir oğlandan hoşlandılar mı, dünyanın en büyük hergelesi de olsa, aşağılık duygusundan böyle davranıyor, der, işin içinden sıyrılırlar, ama oğlandan hoşlanmadılar mı, mertliğine, gerçekten aşağılık duygusu olup olmadığına bakmaz, kendini beğenmişlikle suçlandırırlar onu. En akıllısı bile böyle yapar.

Neyse, sözü uzatmıyalım, Jane Reis'e telefon ettim, kimse çıkmayınca kapadım. Sonra da, o gece benimle çıkabilecek birini bulmak için defterimi karıştırdım. Ne yazık ki, üç kişinin telefon numarası vardı defterimde, biri Jane'in, biri Elkton Hills Okulunda öğretmenim olan Mr. Antolini'nin, öteki de babamın çalıştığı yerin.

Tanıdıklarımın telefon numaralarını alırım da, yanlarına adlarını yazmayı unuturum nedense. Ben de ne yaptım sonunda, Carl Luce Reis'e bir telefon çaktım. Carl Luce, ben ayrıldıktan sonra, Whooton School'ü bitirmişti. Üç yaş büyüktü benden, pek sevdiğim bir insan da değildi, ama çok kafalı oğlandı. akıl testinde Whooton Schooldeki bütün öğrencileri bastırmıştı. Belki benimle buluşur da şöyle akıllıca bir - iki lâf ederiz diyordum. Aydınlatıcı yargıları olurdu ara sıra. Telefon ettim. Columbia Üniversitesine gidiyordu artık, ama 65 inci sokakta oturduğunu, bu saatte de evden çıkmadığını biliyordum. Telefona geldi, akşam yemeği için başkasına söz verdiğini, ama saat on sularında, 54 üncü sokaktaki Wicker barında benimle buluşabileceğini söyledi. Telefonda sesimi du-

yunca şaşırmıştır herhalde. Bir keresinde ona götü boklu demiştim de.

Ona kadar çok boş vakit vardı önümde. Ne yapmalı diye arpacı kumrusu gibi düşünüp durdum, sonunda Radio City'deki sinemaya gittim. Eğlencenin bundan daha kötüsü seçilemezdi, ama, başka bir şey bulamadım, üstelik de sinema bulunduğum yere çok yakındı.

Sinemaya vardığımda filmin birinci bölümü bitmiş, sahnede gösteriler yapılıyordu. Rockette'ler, sıraya girmiş, birbirlerini belden kavramışlardı. Halk çılgınlar gibi, daha doğrusu tek bir kaçık gibi alkışladı, arkamdaki koltukta oturan herif de karısına doğru eğildi: «Buna ne derler, bilir misin? Ustalık derler» dedi. Geberdim, bittim, bu söze. Rockette'lerden sonra gece elbiseli, ayağında tekerlekli kayaklarla bir herif türedi, bir sürü küçük küçük masalar üzerinde kayarak fıkralar anlatmaya başladı. Kayak ustası olduğu daha ilk bakışta anlaşılıyordu ama, bu herife de pek ilgilenemedim, çünkü kendini sahnede kaymak için yetiştirmesi geliyordu aklıma. Budalalığın da bir haddi olur, değil mi ama? Herhalde iyi bir günümde değildim, besbelli. Sonra, Radio City'de her yıl yaptıkları bir numara vardır, onu çıkardılar ortaya. Haçlar, putlar taşıyan birtakım adamlarla birlikte bir sürü meleğin sahneye fırlaması, bine yakın insanın bir ağızdan **«Come all Ye Faithfull»** diye çığırması. Sersemlik işte. Evet biliyorum, sözüm ona dinsel anlamı var bunun, sözüm ona çok güzel bir şey, ama ellerinde haçlarla bir sürü oyuncunun sahnede dört dönmesinde din ile, güzellikle ilgili bir yön göremiyorum ben. İşlerini bitirip de sahneden çekildiklerinde, bir an önce sigara tellendirmek için acele ettikleri belli oluyordu. Bir yıl önce Sally Reis ile görmüştük bunu, kızcağız oyun süresince aman ne güzel, giysileri ne hoş diye çırpınıp durmuştu. Ben de ona demiştim ki, bizim İsa Reis bu maskaralığı görse, insanlığın haline acıyarak gülümser herhalde, demiştim. Sally kızmış, beni zındıklıkla suçlamıştı. Bilmem belki de öyleyimdir. Bu gösteride İsa'nın hoşuna gidebilecek tek şey, davulcu olabilirdi ancak. Daha sekiz yaşınday-

ken gözlemeye başlamıştım bu adamı. Kardeşim Allie ile ben, büyüklerle birlikte Radio City'ye her gidişimizde, hemen yerlerimizi değiştirir, davulcuya yaklaşırdık. Bu yaşa geldim, böyle davul çalan görmedim ben. Çok işi yok ha, bütün gösteri boyunca bir - iki kere vurur davuluna, ama çalmadığı zaman canı sıkılmaz hiç. Sonra, davulu çalarken de, kendisine düşen o küçük işi, bir - iki değnek vuruşunu o kadar tatlı, o kadar yumuşak, öylesine canla başla yapar ki, değme gitsin. Bir keresinde, babamla birlikte Washington'a gitmiştik. Allie dayanamadı, bir kart yolladı ona, ama eline geçtiğini sanmıyorum. Adresini iyi bellememiştik.

Noel martavalından sonra, filim zırıltısı başladı. O kadar iğrençti ki gözlerimi ayıramıyordum perdeden. Alec midir, nedir, öyle bir herif varmış da, savaş dönüşü hafızasını kaybetmiş, bunu seyrettik işte. Herif bir baston ve bir kutuyla çıkıyor hastaneden, kimin nesi olduğunu bilmediği için de koskoca Londra'da sipsivri kalıyor. Gerçekte bir Dükmüş ama neye yarar, kendi bilmiyor Dük olduğunu. Sonra, günün birinde otobüse biniyor, otobüste de cana yakın, balık etinde, açık yürekli bir kızla tanışıyor. Şapkası uçuyor. yakalıyor şapkasını, otobüsün üst katına çıkıyorlar kızla, başlıyorlar Charles Dickens'den söz etmeye. Neden Charles Dickens'den de başkasından değil diyeceksiniz?. Efendim, herifin de, kızın da elinde **«Oliver Twist»** in birer nüshası varmış da ondan. Ya, böyle işte, elinizdeyse bunu seyredin de kusmayın bakalım. Neyse, uzatmıyalım, Charles Dickens'i sevdikleri için birbirlerini de sevmekte herhangi bir sakınca görmüyorlar, adam başlıyor kızın yayınevini işletmeye. Evet, bir yayınevi var kızın. Ama, aksiliğe bakın ki, bir de erkek kardeşi var. Oğlan ayyaş. Yayınevini kemiriyor, daha doğrusu içiyor. Acı konuşan, acı düşünen bir adam. Savaşta doktormuş, sinirleri bozulduğu için ameliyat edemiyormuş artık. Bütün gün kafayı çekiyor, ama hoş sözlü bir adam. Neyse, bizim Alec Reis bir kitap yazıyor, kız basıyor, dünyanın parasını kırıyorlar. Tam evlenecekler, başka bir kız, Marcia adında bir kız çıkıyor ortaya. Meğer bu Marcia Reis

bizim Alec'in eski nişanlısı değil miymiş? Alec bir yayınevinde kitabını imzalarken kız tanıyor onu. Alec'e kim olduğunu anlatıyor, sen şusun, busun diyor, ama inanmak istemiyor Alec, kızla birlikte gidip anacığını da görmeye yanaşmıyor. Alec'in anası kör. Ne var ki öteki kız, balık etinde olan kitapçı kız kandırıyor Alec'i. Çok efendi bir kız, temiz, yüce duyguları var. Alec gidiyor anasını görmeye. Köpeği tanıyor hemen onu, üzerine sıçrıyor, anası da parmaklarıyla yüzünü yokladıktan sonra, yumurcakken yanından ayırmadığı ayısını getiriyor. Gene de eski günleri hatırlıyamıyor Alec. Sonra bir gün, birkaç çocuk çayırda kriket oynarlarken, başına bir top yiyor bizim Alec, şıp diye hafızası yerine geliyor, koşa koşa dönüyor eve, sarmaş dolaş oluyor anasıyla, eskisi gibi efendiden bir Dük kesiliyor. Balık etindeki kızla başından geçenleri unutuyor bu sefer. Filmin gerisini de anlatırdım size ama, kusarım diye korkuyorum. Hoş, kussam da filim olduğundan beter olamaz ya. Neyse sonunda Alec ile tombul kız evleniyorlar, tombul kızın erkek kardeşi sinirlerini yatıştırıyor ve Alec'in kör anasını ameliyat ediyor. Alec'in kör anası oğulcuğunu görebiliyor. Alec'in eski nişanlısı Marcia da sinirleri düzelen ayyaş doktorla evleniyor. Filmin son sahnesinde upuzun bir ziyafet masası görüyoruz, gülmekten herkes donuna işiyor, çünkü Alec'in köpeği var ya, o da bir sürü enikle giriyor yemek odasına. Meğer, herkes onu erkek sanırmış da, dişi çıkmasına çok şaşmışlar. Benden size öğüt, kendi üzerinize kusmak istemiyorsanız, sakın bu filmi görmeye gitmeyin.

Filim boyunca ilgimi çeken ne oldu, bilir misiniz? Yanımda oturan bir kadıncağızın iki göz, iki çeşme ağlaması. Filimdeki budalalıklar arttıkça kadıncağızın zırlaması da artıyordu. Ne yufka yürekli kadın diyeceksiniz, değil mi? Değil işte. Kadının yanında filimden canı sıkılan, çişi gelen küçük bir oğlan vardı, zavallıcığı bir türlü kenefe götürmedi kadın. Bunlar böyledir işte. Sinemada buna benzer zırva filmlere gözyaşı dökenlerin yüzde doksanı, dünyanın en taş yürekli, en amansız insanlarıdır. İnanın bana.

Filimden sonra Carl Luce Reis ile buluşacağımız Wicker Bar'a gittim, yolda da hep savaşı düşündüm. Savaş filimlerini görünce böyle olurum hep. Seni savaşa gönderiyoruz, deseler, direnirim gibime geliyor. İnsanı alıp kurşuna dizseler gene neyse ama, onca zaman orduda kalmak koyuyor asıl bana. Ağabeyim D.B. tam dört yıl kaldı orduda.

Buluşma saatine daha çok vardı. Bar'a tünedim - oldukça kalabalıktı - Luce Reis gelmeden önce iki viski - soda içtim. İçkiyi ısmarlarken, öyle çoluk çocuktan saymasınlar. ne kadar boylu olduğumu görsünler diye ayağa kalktım. Sonra da hıyartoları süzmeye koyuldum. Yanımdaki herif bir karıyı tava getiriyor, ne soylu ellerin var, diye kesiyordu. Geberdim. Barın öteki ucunda ibneler toplanmıştı. Karılığa özenmemişlerdi pek - saçlarını maçlarını uzatmamışlardı yani - ama, ibne oldukları daha ilk bakışta göze çarpıyordu. Neyse, sonunda Luce Reis çıkagеldi.

Luce Reis, malın gözüdür, gözü. Whooton School'dayken, sözüm ona beni çalıştırmakla görevlendirilmişti. Ama, yaptığı tek iş, geç vakit bizleri odasında toplamak, cinsel konular üzerine söylev çekmekti. Bilirdi de bu konuyu, hele sapıkları çok iyi tanırdı. Koyunlarla birtakım işler çevirenleri, şapkasının içine astar diye kadın donu diktirenleri, ibneleri, sevicileri anlatırdı bize. Birleşik Amerika Devletlerinde ne kadar ibne, ne kadar sevici varsa, tümünü tanırdı bizim Luce Reis. Aklınıza gelen herhangi bir kimsenin adını söyleyin, ibne midir, değil midir, şıp diye söylerdi. Hay Allah, ibne dediklerinin arasında evli barklı kimseler de vardı. Biz üstelerdik: «Ne yani?» derdik, «Joe Blow da mı ibne? O iri kıyım adam, gangster, kovboy rollerine çıkan Joe Blow?» Hiç istifini bozmazdı Luce Reis: «Yüzde yüz», derdi. Ne sorsanız, hep bu «Yüzde yüz» ile karşılaşırdınız. Evli olup olmamanın ibnelikle ilgisi olmadığını söylerdi. Evli erkeklerin yarısından çoğunu, ibneliklerini bilmiyen ibneler sayardı. İbne özelliklerini taşıyan bir insanın, bir gecede bile ibne olabileceğini söylerdi. Hepimizin gözünü korkutmuştu. Ha ibneleştim, ha ibneleşe-

ceğim diye kendimi yer dururdum. İşin en tuhafı, bana kalırsa, Luce Reis'in kendisi de ibneydi. Neden derseniz, koridorda her rasladığına: «Bak bakalım şunun ölçüsüne», der, kıçına tekmeyi savururdu. Ayrıca, ne zaman kenefe girse, kapısını açık bırakır, siz muslukta dişinizi fırçalarken durmadan konuşurdu. Besbelli, ibne numaraları bunlar. Okulda gerçek ibneler tanımıştım, hep buna benzer numaralar yaparlardı, onun için Luce Reis'ten oldum olasıya kuşkulanmışımdır. Ama, bütün bunlar bir yana, akıllı çocuktu doğrusu.

Karşılaşınca merhaba falan demesi yoktu. Yerlerimize oturduk, ağzından çıkan ilk söz, birkaç dakikadan fazla kalamıyacağı oldu. Biriyle buluşacakmış. Sonra da, bir Martini Dry ısmarladı. Çok sert, zeytinsiz bir Martini istediğini söyledi barmen'e.

«Hey, sana göre bir ibne var», dedim. «Barın ucunda. Hemen bakma. Sana ayırdım onu.»

«Aman ne hoş», dedi. «Bıraktığım yerde otluyorsun. Ne zaman büyüyeceksin sen?»

Besbelli, canı sıkılıyordu benimle. Buna karşılık, onun yanında ben hiç sıkılmıyordum. Böyle, beni eğlendiren kimseler vardı. Luce Reis de onlardan biriydi.

«Cinsel bakımdan ne âlemlerdesin?» diye sordum. Kendisine böyle şeylerin sorulmasını hiç sevmezdi.

«Ağır ol bakalım», dedi. «Otur oturduğun yerde, öyle coşup durma.»

«Coştuğum yok», dedim. «Colombia nasıl? Hoşuna gidiyor mu?»

«Hoşuma gitmeyen yerde ne işim var?» dedi. Ara sıra o da amma can sıkıcı oluyordu ha!

«Çoğunluk kimlerde?» diye sordum. «Sapıklarda mı?» Maksadım biraz matrak geçmekti.

«Bana bak, aklınca alaya mı alıyorsun beni.»

«Yoo. Matrak geçiyorum. Peki, peki şimdi beni dinle», dedim. Kendimi tutamadığım için sesimi ister istemez yükseltiyordum. Hep böyle olurum, coştum mu sesim de yükselir. «Anlatmak istediğim şu. Biliyorum, bu işin maddeye, ruha, sanata bağlanan yönleri var. Benim dediğim,

herkesle yapamazsın bunu, kırıştırdığın her kızla olmaz, denesen bile böyle bir sonuç alamazsın. Yalan mı?»

«İstersen keselim artık bu bahsi» dedi Luce Reis.

«Peki, peki ama, şu Çinli karıyla seni alalım ele şimdi. İkinizi de doyuran şey nedir?»

«Keselim dedik ya.»

Biliyorum, ondan başka kimseyi ilgilendirmeyen yaşantıları kurcalamaya başlamıştım. Başkasının işine burnumu sokuyordum. Ama, Luce'nin de böyle bir tersliği vardı. Whooton'dayken, sizi en yakından ilgilendiren şeyleri bir bir açıklardı, ama kendi hayatı üzerine soruları sıralamaya kalkıştınız mı hemen bozulurdu. Aydın takımı böyle işte, birbiriyle konuşacaklar mı, ille de bütün konuşmayı kendi bildikleri gibi yönetmeye kalkışırlar. Onlar susunca siz de susacaksınız, onlar odalarına çekilince siz de çekileceksiniz. Whooton'dayken, Luce Reis'in hiç, ama hiç hoşlanmadığı bir şey vardı: Kendisi cinsel hayat üzerine söylevini çektikten sonra odasından çıkıp başka bir yerde toplanmamıza, konuyu orada da tartışmak istememize çok tutulurdu. Bizlerden beklediği, onun konuşması bitince, her birimizin kendi odasına çekilip susmasıydı. İçimizden biri belki kendisinden daha akıllıca bir söz eder diye ödü kopardı.

«Belki de kalkar Çin'e giderim günün birinde», dedim. «Benim cinsel hayatımın içi geçmiş.»

«Tabii. Kafan olgunlaşmamış ki daha.»

«İyi buldun doğrusu. Biliyorum» dedim. «Benim asıl sıkıntım nedir, söyliyeyim mi sana? Gerçekten tutkun olmadığım bir kıza karşı istek duyamamak. Bir kızı sevmedim mi, bende de iş kalmıyor. Müthiş bir şey, kesiliveriyorum hemen. İçim geçmiş benim.»

«Geçmiş ya! Son görüşmemizde söyledim sana, kurtulmak için bir tek yolun var dedim.»

«Yani ruh -deşene mi gitmek?» Öyle demişti bana. Babası sinir doktoruydu.

«Bana ne canım, sen bilirsin. Hayatını ben düzene sokacak değilim ya.»

Bir süre ağzımı açmadım. Düşünüyordum.

«Diyelim ki, kalkıp babana gittim, ruhumu deşti» dedim. «N'olur? Yani, ne yapar bana?»

«Hiçbir şey yapamaz. Sadece konuşur seninle, sen de onunla konuşursun. Kafanın biçimlerini anlamana yardımı dokunur, o kadar.»

«Neyi anlamama?»

«Kafanın biçimlerini. Kafa dediğin çalışır, bana bak burada sana ruhdeşme üzerine bilgi verecek değilim. Canın istiyorsa babama telefon et, bir saat al. İstemiyorsan da boş ver. Bana göre hava hoş.»

Elimi omuzuna koydum. Gerçekten eğlendiriyordu bu oğlan beni. «Sen arkadaş canlısı bir hergelesin» dedim.

Bileğindeki saate bakıyordu. «Geç kalıyorum» dedi ayağa kalktı. «Görüştüğümüze memnun oldum» Barmene seslendi, hesabını istedi. Parayı tam ödemek üzereyken:

«Hişt» diye seslendim. «Senin ruhunu hiç deşmedi mi baban?»

«Benim mi? Niçin deşecekmiş?»

«Niçini bırak şimdi bir yana, deşti mi deşmedi mi?»

«Deşti denemez. Bir dereceye kadar kendimi tanımama yardım etti, ama bildiğimiz anlamda, tam bir deşmeyi gerekli bulmadı. Neden sordun?»

«Hiç. Aklıma geldi de.»

«Pekâlâ!... Hoşça kal» dedi. Paranın üstünü unutmuş gidiyordu.

«Biraz daha kal» dedim. «N'olur? Çok yalnızım. Ha?» Geç kaldığını söyledi, oturamazmış daha çok, gitmeliymiş. Gitti de.

XVIII

Hey koca Luce... Dünyanın en kafa ütüleyen adamıydı, ama doğrusu ya, ben Whooton'dayken, sözlüğü onunki kadar geniş başka tek kimse çıkmamıştı okulda. Bir test yaptırmışlardı da, onun sonucu söylediğim.

Luce Reis gittikten sonra da barda kaldım, kafayı çekip durdum. Tina ile Janine'in sahneye çıkmalarını bekliyordum, ama gelmediler. İbne kılıklı bir herif geçip piyanonun başına oturdu. Valencia adında tanımadığım bir karı da başladı şarkı söylemeye. Öyle ahım şahım bir şey değildi ama, Tina ile Janine'den çok daha iyiydi, hem de, hiç olmazsa seçme şarkılar söylüyordu. Piyano, benim tünediğim bara çok yakındı. Valencia Reis de yanımda duruyordu. Başladım kıza göz, kaş etmeye; iplemedi. Genellikle böyle sululuklar yapmam ama, kafayı iyice tutmuştum. Şarkısı bitince kadın o kadar çabuk çıktı ki, yanıma çağırmaya vakit bulamadım. Baş garsona seslendim. Hemen Valencia Reis'e benden selâm götürmesini, onu yanıma çağırmasını söyledim. Çağırmamıştır herhalde. İnsanlar bir tuhaf oldu, kimsenin kimseyi çağırdığı yok.

Anlıyacağınız, o rezil barda sabahın birine kadar falan oturdum, hergeleler gibi kafa çektim. Filim kopmak üzereydi. Yalnız o arada patırtı etmemeye, rezalet çıkarmamaya çok dikkat ediyordum. Bütün korkum, yaşımın ortaya çıkmasıydı. Ama, dedim ya, filim kopmak üzereydi. İyice kafayı çekince, gene o kurşun hikâyesini, bağırsaklarıma saplanan kurşun hikâyesini tutturdum. Bağırsaklarında kurşun taşıyan tek kişi bendim barda. Kan akmasın diye elimi ceketimin altına soktum, karnıma bastırdım.

Yaralandığımı bilmelerini istemiyordum. Yaralı bir orospu çocuğu olduğumu belli etmiyecektim.

Sonunda canım neyi çekti, bilir misiniz? Eve döndü mü diye bizim Jane Reis'e telefon etmeyi. Hesabı ödedim. Telefon hücresine gittim. Kan akmasın diye elimi ceketimin altında tutuyordum.

Ne var ki, telefonun başına gelince bir de baktım ki, gene havasında değilim, Jane Reis'e telefon etmek gelmiyor içimden. İyice sarhoştum galiba. Tuttum Sally Hayes Reis'e açtım telefonu.

Doğru numarayı bulana kadar. yirmiye yakın yanlış numara çevirdim. Zilzurna sarhoştum. Telefonda bir ses duyunca, «Alo» diye böğürdüm. Karşıdan soğuk bir kadın sesi geldi: «Kim konuşan?»

«Benim Holden Caulfield. Rica ediyorum. Sally'yi verin bana.»

«Sally uyuyor. Ben büyük annesiyim. Neden bu saatte telefon ediyorsunuz Holden? Saat kaç, farkında mısınız?»

«Farkındayım, Sally ile konuşacağım. Çok, çok önemli Getirin onu.»

«Sally uyuyor. delikanlı. Yarın arayın. İyi geceler.»

«Uyandırın. Uyandırın, çabuk.»

Birden ses değişti. «Holden! Benim», Sally Reis'in sesi. «N'oldu sana?»

«Sally? Sen misin?»

«Evet, bağırıp durma. Sarhoş musun.»

«Ha. Beni dinle. Dinle ama bak. Noel'e geleceğim. Tamam mı? Ağacını birlikte donatacağız. Tamam mı? Hey, sana söylüyorum Sally, tamam mı?»

«Tamam, tamam. Sarhoşsun sen. Git yat şimdi. Neredesin? Kim var yanında?»

«Sally? Tamam, değil mi?» Noel ağacını birlikte donatacağız, tamam. ha?»

«Evet, evet, git yat şimdi. Neredesin? Kim var yanında?»

«Kimse yok. Ben varım, ben ve kendim.» Öyle bir zom olmuştum ki hâlâ bağırsaklarımı tutuyordum. «Zımbaladı-

lâr beni. Rocky'nin çetesi zımbaladı beni. Duydun mu, Sally.»

«İyi duyamıyorum. Git yat şimdi. Ben de yatacağım. Yarın ara beni.»

«Hey, Sally! İstiyorsun değil mi. Noel ağacını birlikte donatmamızı istiyorsun?»

«İstiyorum, istiyorum. İyi geceler. Evine dön, hemen yatağa gir.»

Telefonu kapadı.

«İyi geceler. İyi geceler, benim küçük Sally'ciğim, tatlı Sally'ciğim.» dedim. Ayakta duramıyordum. Ben de kapadım telefonu. Bir buluşmadan yeni dönmüştür diye düşündüm. Lunt'lere gitmişti belki de, o Andover'li, hıyartoyla. Kusana kadar çay içen, birbirleriyle yapmacıklı konuşan, sevimli görünmeye yeltenen kabaklar. Ona telefon etmemiş olmak için yalvardım Tanrıya. Sarhoş oldum mu, iyiden iyiye oynatıyorum.

Uzun bir süre telefon hücresinde kaldım. Anlıyacağınız, sızıp yere yıkılmamak için telefona sarılmıştım. Doğrusunu isterseniz, hiç de imrenilecek bir durumda görmüyordum kendimi. Sonunda çıktım hücreden, ahmaklar gibi sendeleye sendeleye erkekler kenefine gittim. Yalaklardan birine soğuk su doldurdum, kulaklarıma kadar başını daldırdım. Kurulanmadım da. Pencerenin yanında bir ısıtıcı vardı, gidip üzerine oturdum. Tatlı, sımsıcak bir yerdi. Bir rahatlık geldi üzerime, itler gibi titremeğe başladım. Matrak işte, ne zaman kafayı tutsam başlarım titremeye.

Yapacak işim olmadığından, yerdeki dörtköşeleri saymaya koyuldum. Her tarafım ıslanmıştı. Yirmi litre su boynumdan sızıyor, yakama, boyun bağıma akıyordu, umurumda bile değildi ama. Aldıramıyacak kadar sarhoştum. Az sonra, Valencia Reis'e piyanoda eşlik eden ibne kılıklı bir herif vardı ya, kenefe girdi, aynanın karşısına geçip altın sarısı saçlarını taradı. Herif pek istekli görünmüyordu ama, gene de bir süre çene çaldık.

«Hey, ahbap. Bar'a dönünce Valencia denilen o yavruyu görecek misiniz?» diye sordum.

«Büyük bir ihtimalle.» dedi. Ne lâf, ne lâf. Hep de böyle ince buluşlu hergeleler çıkıyor karşıma.

«Görünce, saygılarımı bildirin ona. Garsonla bir haber salmıştım, sorun bakalım, söylemiş mi?»

«Ahbap, burada ne işin var senin? Evine dönsene? Hem kaç yaşındasın bakalım?»

«Seksen altı. Saygılarımı bildirirsiniz, değil mi?»

«Neden evine dönmüyorsun, ahbap?»

«Boş verin Reis, siz tam piyano çalmak için yaratılmışsınız», dedim. Adamı yağlamak için söylemiştim bunu. Aslını sorarsanız, kusmuk saçar gibi piyano çalıyordu. «Sizin yeriniz radyoevidir.» dedim. «Ne kadar yakışıklısınız, baksanıza! Sonra, o altın bukleler. Bir impresario'ya ihtiyacınız var mı?»

«Haydi ahbap, kalk da uslu uslu dön evine, yatağa gir.»

«Evim yok ki gideyim. Matrak geçmiyorum, sahi, bir impresario'ya ihtiyacınız yok mu?»

Karşılık vermedi, çıktı gitti. Saçlarını taramış, iyice bastırmıştı, işini bitirince gitti. Stradlater gibi. Yakışıklıların hepsi birbirine benzer. O kopası saçlarını taradılar mı boş verirler insana.

Sonunda ben de kalktım ısıtıcının üstünden, vestiyere gittim. Ağlıyordum. Neden bilmem ama, ağlıyordum işte. Yalnızlıktan, bezginlikten olsa gerek. Vestiyere varınca, verdikleri numarayı bulamadım. Vestiyerdeki kız çok anlayışlı davrandı. Numarayı bulamadığım halde paltomu verdi. «**Little Shirley Beans**» i de verdi, hani Phoebé için aldığım plâğı; Efendi kızdı, doğrusu. Efendiliğine karşılık eline bir şeyler sıkıştırmak istedim, almadı. Eve dönüp yatağa girmemi tekrarlıyordu. Anlıyacağınız kızı ayartmaya çalışıyordum. İşi bitince buluşalım, diyordum. Anam yerinde kadın olduğunu söyledi. Beyaz saçlarımı gösterdim, kırk iki yaşında adamım, dedim. Matrak işte. Gene de tatlı kızdı. Av şapkamı gösterdim ona, hoşuna gitti. Saçlarım kurumamıştı daha, şapkayı giydirdi bana. Efendi kızdı, efendi.

Dışarı çıkınca, ayılır gibi oldum, ama hava gene çok

soğumuştu, çenelerim vurmaya başladı. Bir türlü durduramıyordum. Madison Caddesine çıktım, otobüs beklemeye koyuldum. Param suyunu çekiyordu, elimde kalanı taksilerde çarçur etmenin sırası değildi. Ama, o devrilesi otobüsleri de hiç çekmiyordu canım. Hem, nereye gideceğimi de bilmiyordum doğrusu. Ben de ne yaptım, parka doğru yürümeye başladım. Niyetim o küçük göle gitmek, ördeklerin ne yaptıklarına, orada olup olmadıklarına bakmaktı. Oradalar mı, değiller mi, öğrenememiştim bir türlü. Park uzak sayılmazdı, gidecek başka yerim de yoktu, - nerede uyuyacağımı bile bilmiyordum - parkın yolunu tuttum. Yorgun falan değildim. Büyük bir sıkıntı vardı içimde, o kadar.

Sonra, tam parka girerken, korkunç bir şey geldi başıma. Phoebé Reis'e aldığım plâk elimden düştü. Paramparça oldu. Büyük bir zarf içindeydi, gene de kırıldı. Çok fena oldum, az daha ağlıyacaktım, ağlamadım ama, parçaları zarftan çıkardım, paltomun cebine soktum. Bir plâğın kırık parçaları ne işe yarar diyeceksiniz, hiç bir işe yaramaz ama, kaldırıp atmayı da içim götürmedi. Parka daldım sonra. Bir karanlık, bir karanlıktı ki, sormayın.

Doğma büyüme Newyork'luyum. Central Park'ı avcumun içi gibi bilirim, bütün çocukluğum orada geçmiştir, orada tekerlekli kayakla dolaşmışımdır, bisiklete orada binmişimdir, ama o gece havuzu bulana kadar akla karayı seçtim. Nerede olduğunu biliyordum - Central Park'ın Güney'indeydi - ama bulamıyordum bir türlü. Yürüdüm, yürüdüm, ben yürüdükçe park daha kararıyor, ürkütücü bir hal alıyordu. Orada kaldığım sürece tek kula raslamadım. İyi oldu da raslamadım. Raslasam, herhalde havaya sıçrar, bir kilometre öteye düşerdim. Sonunda buldum havuzu. Kimi yeri donmuş, kimi yeri donmamıştı. Tek ördeğe raslamadım ama. O uğursuz havuzun dört yanını dolaştım - içine yuvarlanmaktan da zor kurtuldum bir ara - ama diyorum ya, tek ördeğe raslamadım. Belki bir yerlere sığınmışlardır dedim kendi kendime, belki kıyıdaki otların arasında uyuya kalmışlardır. Havuza da bu yüzden yuvarlanıyordum ya. Ama tek ördek çıkmadı, karşıma.

Bunun üzerine. pek karanlık olmıyan bir köşe seçtim. oradaki bir tahta sıraya oturdum. İtler gibi titriyordum, titremem geçmemişti, tepemde şapka olduğu halde saçlarımın üstünde küçük buz parçaları belirmişti. Tedirgin etti bu beni. Zatürre'ye tutulurum da ölürüm diye korkuyordum. Cenazeme gelecek binlerce hıyartoyu düşünmeğe koyuldum. Birlikte otobüse bindiniz mi, sokak numaralarını yüksek sesle okuyan Detroit'lu büyük babam, halalarım - elliye yakın halam var-o kokmuş amcaoğullarım, ne kalabalık olurdu ama! Allie'nin ölümünde topu gelmişti. Büyük bir budala sürüsü. Halalarımdan biri - D.B. söyledi bana.- Allie'nin ne kadar sâkin uyuduğunu tekrarlayıp durmuştu. Orada değildim ben. Hastahanedeydim. Elimi yaralayınca hastahaneye gitmek zorunda kalmıştım. Neyse. anlıyacağınız, saçlarımın buz tutması tedirgin etmişti beni, zatürre olacağım, geberip gideceğim diye içim içimi yiyordu. Hele anamla babam adına çok üzülüyordum. Kardeşim Allie'nin ölümünden sonra bir daha toparlanamamıştı kadıncağız. Gözümün önüne geldi hali: Giysilerimi, cimnastik öteberimi ne yapacağını bilemezdi herhalde. Tek avuntum, Phoebé Reis'i gömme törenine getirmiyeceklerini düşünmekti. bu gibi törenlere katılamıyacak kadar küçüktü daha.

Tek avuntum buydu. Sonra, o bir sürü insanın, bütün takım taklavatla birlikte beni gömüleceğim yere, üzerindeki taşa adımın kazındığı çukura getirişlerini düşündüm. Ölülerin arasına. Dilerim, ben ölünce, şöyle aklı başında biri çıksa da, denize, ya da bir ırmağa atıverse beni. Çukura sallandırılmaktansa, herşeye varım. Hele, Pazarları gelip insanın göbeğine çiçek yerleştirmeleri yok mu! Çiçek ha? Benim canım çıkmış. çiçek neme gerek?

Pazarları, hava günlük güneşlik oldu mu, bizimkiler gidip Allie Reis'in mezarına çiçek koyarlar. İki üç kere ben de katıldım onlara, sonra boşverdim ama. Neden derseniz, bir kere sinirime dokunuyor onu öyle görmek, o saçma çukurda yattığını, çevresini ölülerin aldığını görmek. Açık havalarda gene o kadar koymuyor ama, bir iki keresinde biz tam mezarın başındayken yağmur boşandı. Berbat bir

şey. Mezarına yağıyor, otların arasından göbeğine yağıyordu. yağmura boğulmuştu her yer. Mezarlıktakiler çil yavrusu gibi dağıldı, herkes arabalara koşuştu. Asıl bu kodu işte bana. Hepsi de arabalarına girebilir, radyolarını açar, hoşlarına giden bir yerde yemeğe gidebilirlerdi, Allieden başka hepsi. Buna katlanamıyordum işte. Biliyorum, biliyorum, çukura sarkıttıkları yalnız gövdesi, ruhu gökyüzünde, Cennette, ama gene de katlanamıyorum. O çukura tıkılacak adam mıydı Allie? Tanımazsınız onu. Tanısanız, ne demek istediğimi anlarsınız. Açık havalarda gene o kadar kötü değil, ama hava bu, söz geçirilmez ki, aklına esince açıyor.

Bir süre sonra, zatürre korkusunu üzerimden atmak için paramı çıkardım cebimden, bir sokak fenerinin kokmuş aydınlığında saydım. Kala kala üç dolar, biraz da bozuk param kalmıştı. Demek ki, Pencey'den ayrılalı küçük bir servet harcamıştım. Ne yaptım bunun üzerine, bilir misiniz, bozuk paraları avuçladığım gibi havuzun donmamış yerine fırlattım. Neden yaptım bilmiyorum, ama yaptım işte. Belki de zatürreye yakalanmak, ölmek korkusunu üzerimden alır diye yaptım. Hoş, almadı ya.

Zatürreye yakalansam, ölsem, Phoebé Reis bunu nasıl karşılar diye başladım kendi kendime sormaya, Çocuksu bir düşünceydi bu, ama alamadım bir türlü kendimi. Başıma böyle bir şey gelse, hiç de hoş karşılamazdı Phoebé. Çok sever beni. Tutkundur desem yeridir. Bu düşünceyi baktım ki aklımdan çıkaramıyorum, en iyisi dedim kendi kendime doğru eve gitmek, ölmeden önce bir kere daha Phoebé Reis'i görmek. Anahtar üzerimde olduğuna göre, usulca eve girer, Phoebé ile durumu gözden geçiririm, diyordum. Tek sıkıntım sokak kapısıydı. Öyle bir gıcırdar ki hergele. Ev oldukça eski, kâhya da miskinin biri olduğu için her yeri gıcırdar, çatlar durur. Kâhyanın değil, evin her yeri. Bizimkilerin girdiğimi duymalarından çekiniyordum, gene de bir deniyeyim dedim.

Parktan çıktım, doğru evin yolunu tuttum. Yaya gittim. Çok uzak değildi ev, üzerimde de yorgunluk duymuyordum. Ayılmıştım da. Hava çok soğuktu yalnız, görünürlerde de kimse yoktu.

XIX

Yıllardanberi talih böylesine gülmemişti yüzüme. Eve vardığımda, gece nöbetine kalan asansörcü Pete, yerinde yoktu. Tanımadığım biri geçmişti yerine. Annemle babamla ansızın karşılaşmadıkça tehlike yoktu benim için, kimseye görünmeden Phoebé Reis ile biraz çene çalar, sonra da, geldiğim gibi gizlice savuşabilirdim. Dedim ya, talihim varmış.

İşin en hoş tarafı, yeni asansörcü oğlanın tam bir kocakafa olmasıydı. Umursamaz bir sesle beni Dicksteins'ların katında bırakmasını söyledim. Dicksteins'lar, bizim kattaki öteki dairede otururlardı. Kimseyi kuşkulandırmamak için av şapkamı çıkarmıştım. Çok acele işim varmış gibi daldım asansöre.

Kapıları kapamıştı oğlan, asansörü tam çalıştıracağı sırada bana döndü: «Evde yoklar», dedi. «14 üncü katta bir eğlence toplantısı var, oraya çıktılar.»

«İyi», dedim. «Dönmelerini beklerim. Yeğenleri oluyorum ben.»

Kuşkulu, ahmakça gözlerle baktı bana. «Holde beklesseniz daha doğru olur, ahbap», dedi.

«Holde beklemeyi ben de isterdim ama», dedim, «bacağım kötü durumda. Oturup bir yere dayamazsam sancıyor. En doğrusu, kapının önündeki sıraya oturur beklerim dönmelerini.»

Sözlerimden bir anlam çıkaramadığı için «eh» demekle yetindi, asansörü çalıştırdı. Fena bir yol değil bu. İnsanlara anlıyamıyacakları birtakım şeyler söyleyin, her istediğinizi seve seve yaparlar.

Numaradan topallıyarak bizim katın sahanlığına çıktım, Dicksteins'ların kapısına doğru yürüdüm. Sonra da, asansörün kapıları örtülünce, geri döndüm, bizim kapıya yaklaştım. Davranışımda hiçbir aksama, tökezleme yoktu. Sarhoşluğumu bile duymuyordum. Anahtarımı çıkardım, akıllara durgunluk verecek bir yumuşaklıkla kapıyı açtım. Sonra da, büyük bir titizlikle içeri süzüldüm, kapıyı örttüm. Besbelli, hırsız olmak için yaratılmışım ben.

Evin holü cehennem gibi karanlıktı, lâmba da yakamazdım elbet. Herhangi bir şeyi devirmek, gürültü çıkarmak, bütün işimi bozabilirdi. Çevremi görmüyordum ama, girdiğim yerin bizim ev olduğunu da iyice biliyordum. Bizim holün kendine göre bir kokusu vardır, hiçbir evin kokusuna benzemez. Nasıl bir kokudur deseniz kesinlikle söyliyemem şimdi. Lâhana kokusu da değil, kadın kokusu da değil - nasıl bir kokudur, anlatamıyacağım - ama bizim evin kokusu olduğunu çok iyi biliyorum. Bir ara paltomu çıkarsam da holdeki dolaba assam dedim, ama dolabın kapağını açtınız mı içindeki askılar başlar şangırdamaya, bu yüzden caydım paltomu asmaktan. Ağır ağır Phoebé Reis'in odasına doğru ilerlemeye başladım. Top kulak olduğu için hizmetçi kadın nasıl olsa bir şey duyamazdı. Kendi anlatmıştı, daha çocukken, erkek kardeşi kulağına bir çöp sokmuş, kulak zarını patlatmış. Buna karşılık anamın kulağı öyle deliktir ki, sinek uçsa duyar hemen. Onların odası önünden geçerken çok ağırlaştırdım adımlarımı. Soluğumu bile tuttum be, düşünün artık! Babamın kafasına iskemle çalsanız gene de uyanmaz, ama anamın uyanması için Sibirya'da şöyle kısık bir sesle öksürmeniz yeter. Çoğu geceler, sigara içerek sabahı eder.

Neyse, bir saat emekledikten sonra Phoebé Reis'in odasına vardım. Hoş, odasında da değildi ya. Sonra geldi aklıma, D.B. Hollywood'a gitti mi, bizimki hemen onun odasına yerleşir. Evin en büyük odası olduğu için sever orasını. Sonra, sevdiği başka şeyler de vardır bu odada: D.B. nin Filâdelfia'lı ayyaş bir kadından satın aldığı geniş bir çalışma masası, bir de, boyu da, eni de on kilometreyi bulan dev gibi bir yatak. Nerede bulmuş bu yata-

ğı bilmiyorum. Her neyse, diyeceğim bizim Phoebé Reis pek hoşlanır bu yatakta uyumaktan, D.B. de ses çıkarmaz ona. Phoebé'nin, o alabildiğine geniş masanın başına geçip ödevlerine çalışmasını görmenizi isterdim. Masanın da yataktan aşağı kalır tarafı yoktu ha. Bizim Phoebé kaybolur o masanın başında, iyice bakmazsanız seçemezsiniz onu. Ne çare ki, bu türlü şeylerden hoşlanır bu kız. Dediğine göre, çok ufak diye sevmiyormuş kendi odasını. Yayılıp saçılmadan rahat edemezmiş. Sebebim olacak bu kız benim. Yayılıp saçılmak derken neyi anlatmak istiyor? Hiç, işte.

Sözü uzatmıyalım, sessizce girdim D.B. nin odasına, çalışma masasının lâmbasını yaktım. Phoebé Reis uyanmadı bile. Oda aydınlanınca, bir süre ona bakmaktan alamadım kendimi. Boylu boyunca serilmiş, yanağını yastığın kenarına dayamış, mışıl mışıl uyuyordu. Ağzı aralıktı. Çok matrak, doğrusu. Büyüklerden birini düşünün, ağzı yarı açık uyuyan yaşlı başlı birini, ne kadar iğrenç olur, değil mi? Ama, ağzı açık uyuyan bir çocuksa, hiç de iğrenç gelmez insana. Tadına doyum olmaz çocukları seyretmenin. yastığa salyaları aksa da, gene hoş görünürler.

Gürültü etmeden bir süre dolaştım odada, çevreme baktım. İyi geldi bana. Hattâ, zatürreye yakalanmak üzere olduğum bile aklımdan çıktı. Çoktandır böyle bir rahatlık duymamıştım. Phoebé Reis'in giysileri, yatağın kenarındaki bir iskemlenin üzerindeydi. Çocuk deyip geçmeyin, çok titizdir yaşına göre. Diyeceğim, başka çocuklar gibi, üstünü başını oraya buraya atması, savrukluğu yoktur. Pasaklı değil. İskemlenin arkalığına, anamın ona Kanada'dan getirdiği giysinin ceketini asmıştı.

Blûzu, öteberisi iskemlenin üzerinde duruyordu. Ayakkabıları ile kısa çorapları, iskemlenin altına itilmiş, yan yana konmuştu. Bu ayakkabıları ilk defa görüyordum. Yeni ayakkabılardı. Koyu kahverengi yürüyüş ayakkabılarıydı, benimkilere benziyorlardı, renkleri de anamın Kanada'dan getirdiği giysinin rengine uyuyordu. Doğrusu ya, çocuk giydirmeyi iyi bilir anam. Birtakım şeyleri

gerçekten çok iyi bilir. Buz kayağından, su kayağına benzer şeylerden pek anlamaz ama, giysi seçmekte üstüne yoktur. Diyeceğim, Phoebé'nin üzerinde her zaman insanın iflâhını kesecek kadar güzel bir eteklik görebilirsiniz. Tanıdığınız küçük çocukları getirin gözünüzün önüne, aileleri zengin olanların bile iğrenç etekliklerle dolaştıklarını kabul edeceksiniz. Anamın Kanada'dan getirdiği giysiyi Phoebé'nin üzerinde bir kere görseniz hak verirsiniz bana. Sahi söylüyorum.

D.B. Reis'in çalışma masası başına geçtim, üzerindeki zımbırtılara bir göz attım. Çoğu Phoebé'nin öteberisiydi, okul zımbırtıları. Bir sürü kitap. En üstteki kitabın başlığına baktım «Aritmetik Eğlencelidir». İlk sayfasını açtım. Phoebé şu sözcükleri karalamıştı:

Phoebé Weatherfield
Caulfield
4 B - I

Bittim. Bizimkinin göbek adı Josephine'dir. Weatherfield değil. Ama sevmez göbek adını. Her gün başka bir göbek adı uydurur kendine.

Aritmetik kitabının altındaki, bir Coğrafya kitabıydı, Coğrafya kitabının altındaki de bir yazma kitabı. Yazmada çok iyidir Phoebé. her dalda iyidir ya, yazmada üstüne yoktur. Yazma kitabının altından bir sürü defter çıktı.

Ben diyeyim beş bin, siz deyin on bin. Sayısız defteri vardır bizim Phoebé'nin. Hiçbir çocukta bu kadar defter bulunmaz. En üstteki defteri açtım, ilk sayfasına baktım. Şunlar yazılıydı:

Bernice, teneffüste beni bul, sana söyliyecek önemli şeylerim var.

Başka yazı yoktu sayfada. İkinci sayfada ise şu sözlere rasladım:

Alaska'nın Güney - Doğu'sunda niçin o kadar çok konserve fabrikası vardır?

Balık çok da ondan.

Neden değerli ormanlar vardır?

İklim elverişli de ondan.

Alaska'lı Eskimoların hayatını kolaylaştırmak için hükümetimiz ne yapmıştır?

Bu bölüm yarın incelenecek!

Phoebé Weatherfield Caulfield.

Phoebé Weatherfield Caulfield.

Phoebé Weatherfield Caulfield.

Phoebé Weatherfield Caulfield.

Phoebé W. Caulfield.

Phoebé Weatherfield Caulfield.

Lütfen Shirley'e geçiriver!

Shirley senin İkizler Burcundan olduğunu söyledi, ama sen Boğa Burcundansın. evime gelirken kayaklarını da getir.

D. B. nin masası başına oturdum, defteri başından sonuna kadar okudum. Çok vaktimi almadı. Phoebé'nin, ya da herhangi bir çocuğun defterini, yazılarını, hiç sıkılmadan sabahtan akşama dek okuyabilirim. Biterim çocuk defterlerine. Bir sigara yaktım defteri okuduktan sonra, sonuncu sigaramdı. Anlaşılan, bir günde üç paket kadar sigara tellendirmiştim. Sonra da Phoebé'yi uyandırdım. Öyle ya, ömrümü o masanın başında oturarak geçiremezdim ya. Kaldı ki bizimkilerin çıkagelmesinden çekiniyordum, onlar gelmeden bir merhaba demek istiyordum Phoebé Reis'e. Uyandırdım kızı.

Çok çabuk uyanır. Öyle bağırıp çağırmak, dürtüklemek gerekmez onu. Yatağının kenarına şöyle bir ilişip: «Phoebé, uyan bakalım», dediniz mi, şıp diye uyanır.

«Holden!» dedi hemen. Kollarını boynuma doladı. Sokulgan kızdır.

Kimi zaman da aşırılığa kaçar sokulganlıkta. Yanağını öptüm. «Ne zaman geldin?» diye sordu. Beni gördüğüne öyle bir sevinmişti ki.

«O kadar bağırma. Şimdilik alçak konuş biraz. Eh, nasılsın bakalım?»

«Çok iyiyim. Mektubumu aldın mı? Sana bir mektup yazdım, tam beş...»

«Aldım. Bağırmadan konuş. Sağol.»

Bir mektup yollamıştı bana, cevap vermeğe vakit bulamamıştım. Okulda bir gösteri varmış, bu da oynıyacakmış. Cuma günü için kimseye söz verme, beni görmiye gel diyordu.

«Tiyatro nasıl gidiyor?» diye sordum. «Adı neydi oyunun??»

«Amerika'lıların Noel Şenliği. İğrenç bir şey, ama Benedict Arnold rolünü bana verdiler, en büyük rol», dedi. Açılmış. cin gibi olmuştu. Anlaşılan pek sarmıştı bu iş onu, anlattıkça coşuyordu. «Benim ölümümle başlıyor oyun. Noel gecesi bir hortlak çıkıyor karşıma, utanıp utanmadığımı soruyor. Biliyorsun işte, vatana ihanet ettim ben. Gelecen mi?» Bir sıçrayışta doğruldu, yatağın içinde oturdu. «Bunun için mektup yazmıştım sana. Gelecen mi?»

«Gelmez olur muyum hiç. Elbette geleceğim.»

«Babam gelemiyor. Uçakla Kaliforniya'ya gitmeliymiş», dedi. Az önce uyuyan o değildi sanki, cin gibi olmuştu. İki saniye sürmez uyanması. Yatağına oturmuş, daha doğrusu diz çökmüş, dimdik duruyor, kopası elimi de bırakmıyordu. «Bana bak. Eve Çarşamba günü döneceğini söylüyordu annem,» dedi. «Çarşamba günü.»

«Daha önce çıktım okuldan. Bağırıp durmasana. Ev halkını ayağa kaldıracaksın.»

«Saat kaç? Çok geç dönecek bizimkiler, annem öyle söyledi. Norwalk'a gittiler. gece oturmasına», dedi Phoebé Reis. «Bil bakalım bugün öğleden sonra ne yaptım?» Hangi filmi gördüm? Bil bakalım!»

«Ne bileyim ben? Kaçta döneceklerini söylemediler mi sana? Belli bir saat vermediler mi?»

«**Doktor**», dedi Phoebé Reis. «Lister Kurumunda gösterdiler bu filmi. Bir günlüğüne almışlar. bugün de o gündü işte. Kentucky'li bir doktoru anlatıyor, sakat bir küçük kız var. bacakları tutmayan bir kız, doktor battaniyeyi geçiriyor kızın başına. Sonra cezaevine tıkıyorlar doktoru. Çok iyi bir filim.»

«Beni dinle bir saniye. Kaçta döneceklerini söylemediler mi sana?»

«Doktor çok duygulu bir adam. üzülüyor kızın durumuna. Üzüldüğü için de, üzerine battaniyeyi atıp boğmak istiyor kızı. Sonra, cezaevine yolluyorlar doktoru, ama tepesine battaniyeyi geçirdiği küçük kız var ya, yoklamaya geliyor doktoru, yaptıkları için teşekkür ediyor ona. Acıdığından öldürmek istemiş kızı. Ama, Tanrının yasakladığını yapmamalı bir doktor, yaparsa cezasını çeker, doktor bunu da biliyor. Alice Holmborg diye bir kız var ya bizim sınıfta, onun annesiyle gittik. Alice en iyi arkadaşım benim. Bütün sınıfta onun gibi...»

«Bir saniye susar mısın?» dedim. «Bir şey soruyoruz sana. Hangi saatte döneceklerini söylediler mi, söylemediler mi?»

«Söylemediler ama, çok geç kalmayız, dediler. Trene bağlı olmamak için arabasını aldı babam. Biliyor musun, bir de radyo yerleştirildi arabaya şimdi! Ama annem diyor ki, araba yürürken radyo çalmak doğru değilmiş.»

Rahat bir soluk aldım. Büyük bir yük kalktı üstümden, evde yakalanma korkusundan kurtuldum. Çok büyütmüştüm bu işi gözümde. Ne çıkar yani? Yakalanırsak yakalanırız.

Phoebé Reis'i görmenizi isterdim. Mavi bir pijama vardı üstünde, yakasına kırmızı filler işlenmiş bir pijama. Fillere biterdi.

«Demek iyi filimdi, ha?» dedim.

«İyiydi ama, aksilik işte. Alice üşütmüştü, annesi de ateşin var mı diye soruyordu ikide bir. Tam filmin ortasında. Ne zaman meraklı bir yer gelse annesi eğiliyor ateşin var mı diye soruyordu Alice'e. İkisi arasında oturduğum için, önümü kapıyordu her seferinde, çok sinirlendim.»

Plâğın başına gelenleri anlattım ona. «Sana bir plâk aldım.» dedim, «ne yazık ki, yolda kırıldı.» Paltomun cebinden parçaları çıkardım, gösterdim. «Çok üzüldüm.» dedim.

«Parçaları ver bana» dedi. «Saklıyacağım.» Elimden aldı parçaları, gece masasının çekmecesine koydu. Ömür kız.

«Noel'de gelecek mi D.B.?» diye sordum.

«Belki, ama annem belli olmaz, diyor. Hollywood'da kalacakmış belki. Annapolis üzerine bir filim yazacakmış.»

«Hay Allah, Annapolis ha?»

«Bir aşk hikâyesiymiş galiba. Bil bakalım kim oynıyacak filimde? Hangi yıldız? Bilsene?»

«Kim oynarsa oynasın, bana ne!» dedim. Hay Allah, Annapolis ha? Annapolis'i ne bilir D.B.? Onun yazdıklarıyla ne ilgisi olabilir Annapolis'in?. Bir gün oynatırsam hiç şaşmayın, bu dümenler yüzünden oynatacağım. Şu Hollywood bir batsa da hepimiz kurtulsak. «Koluna ne oldu?» diye sordum. Pijama ceketi kolsuzdu, dirseğine kocaman bir sparadrap yapıştırmıştı.

«Curtis Weintraub diye bir oğlan var, bizim sınıfta, parkta basamakları inerken arkamdan itti beni,» dedi.

«Görmek ister misin?» Sparadrap'ı çekecekmiş gibi yaptı.

«Dokunma ona. Neden itti seni?»

«Bilmem. Galiba nefret ediyor benden,» dedi Phoebé Reis. «Selma Atterbury ile ben atkısına mürekkep sürdük.»

«Ayıp etmişsiniz, öyle şey yapılır mı hiç? Çocuk musun sen?»

«Değilim ama, ne zaman parka gitsek, peşimi bırakmıyor. Hep arkamdan geliyor. Bozuluyorum oğlana.»

«Peşinden geliyorsa, seni seviyor demektir. Bu yüzden çocuğun atkısını mürekkebe..»

«Sevmesin beni, istemiyorum.» dedi. Sonra, tuhaf tuhaf baktı bana. «Holden», dedi, «nasıl oluyor da Çarşamba günü gelmiyorsun sen eve?»

«Ne?»

Hiç boş bırakmaya gelmez bu kızı. Aklının bir şeye ermediğini sanarsanız çok şişersiniz.

«Nasıl oluyor da Çarşamba günü gelmiyorsun eve?» diye sordu. «Yoksa kovuldun mu?»

«Söyledik ya. Erken bıraktılar. Hepimizi erken...»

«Kovuldun işte, kovuldun!» dedi Phoebé Reis. Bacağıma bir yumruk savurdu. Damarı tuttu mu, çok döğüşken olur. «Kovuldun ha? Ayyy!» Elini ağzına götürmüştü. Çabuk duygulanır.

«Kovulduğumu da nereden çıkardın? Kovulduğum falan...»

«Kovuldun! Kovuldun!» dedi. Bir yumruk daha savurdu. Hani canım acımadı desem yalan olur. «Öldürür babam seni!» dedi. Sonra yüzükoyun kapaklandı yatağa, yastığı başına koydu. Sıksık yapar bunu. Deliliği tutar ara sıra.

«Yeter artık», dedim. «Kimse öldüremez beni. Kimse, kimseyi... Hey, Phoebé, yeter artık, çek şu yastığı başından. Kimsenin öldüreceği yok beni!»

Gene de kaldırmadı yastığı. İstemediği hiçbir şeyi yaptıramazsınız ona. Yastığın altına başını sokmuş, durmadan «Babam öldürecek seni» diye tekrarlıyordu. Kafası yastığın altında kaldığı için ne söylediği de pek iyi anlaşılmıyordu.

«Kimsenin öldüreceği yok beni. Biraz kafanı çalıştırsana,» dedim. «Bir kere, hemen gidiyorum. Bir çiftlikte kendime kolaylıkla iş bulurum. Colorado'da bir arkadaşım var, büyükbabasının çiftliğinde oturuyor. İş verirler bana. Oraya gidersem seninle haberleşiriz. Hişt, Phoebé. Bırak artık bu numarayı. N'olur, kes artık! Kaldır şu yastığı başından.»

Gene de kaldırmadı. Çekip almak istedim, zehir gibi güçlüdür, bırakmadı. Onunla boğuşmak tüketir insanı. Yastığı başımda tutacağım dedi mi, tutar. «Phoebé, n'olur, çık oradan», dedim. «Haydi, hey... Hey, Weatherfield. Çık oradan.»

Gene de çıkmadı. Damarı tuttu mu, söz de dinlemez. Sonunda sabrım tükendi, ayağa kalktım, salona gittim. Masanın üzerindeki kutudan birkaç sigara aldım, cebime koydum.

XX

Döndüğümde yastığı başından kaldırmıştı - kaldıracağını biliyordum - Ama sırtüstü uzandığı halde, gene de bana bakmak istemiyordu. Yatağının kenarına ilişince, o maskara yüzünü öte yana çevirdi. Besbelli surat asıyordu bana. Pencey'deki kılıç takımı da, kılıçları, öteberiyi metroda unutunca böyle surat asmıştı.

«Hazel Weatherfield Reis ne âlemde?» dedim. «Yeni hikâyeler yazıyor musun onun üzerine? Gönderdiğin son hikâye çantamda. Gar'a bıraktım. Güzel bir hikâye.»

«Öldürecek babam seni.»

Ne inatçı kız ama. aklına bir şeyi kodu mu, koyar.

«Daha neler. Yapsa yapsa, temiz bir sopa çeker, sonra da subay okuluna yollar beni. Başka ne gelecek elinden? Hem. ben burada olmıyacağım ki. Herhalde çiftlikte olurum. Colorado'daki çiftlikte.»

«Güldürme beni. Ata binmeyi bile beceremezsin.»

«Ben mi? Öyle bir binerim ki. İş mi o da? On dakikada öğretiyorlar», dedim. «Elleme onu.» Dirseğindeki sparadrap parçasını çekiştiriyordu. «Kim böyle kestirdi saçlarını?» diye sordum. Çok biçimsiz kestirmişlerdi saçlarını. Çok kısa.

«Herkesin işine burnunu sokma», dedi. Sırasında çok ters olabilir. cadı kesilir. «Anlaşılan derslerinin hiçbirinde başarıya ulaşamadın», dedi. Somurtarak söylemişti bunu, ama çok matraktı bir bakıma. Parmak kadar çocuk deyip geçmeyin, aklına esince öğretmen gibi konuşur.

«O kadar da uzun boylu değil», dedim. «İngilizceden geçtim.» Sonra, tutamadım kendimi, kıçına bir çimdik

yapıştırdım. Yan yatmıştı, tutturamadım pek. Kıç mıç yok ki kızda. Çok sıkmadım ama, gene de elime vurmak istedi, ıskaladı.

Bunun üzerine, ansızın: «Ah, Holden, niçin yaptın bunu» dedi. Kendini niçin kovdurdun demek istiyordu. Öyle bir sesle söyledi ki bunu, içim paralandı.

«Allahaşkına Phoebé», dedim, «bir de sen sorma. Herkes ayni şeyi soruyor, kafam şişti artık. Niçin? Niçin? Hangi birini sayayım sana? Bir kere, bundan kötü bir okula düşmemiştim ben. Bir sürü mankafa, bir sürü hergele. Hayatında bu kadar hergeleyi bir arada görmemişsindir. Birinin odasındasın, oturmuş birkaç arkadaş çene çalıyorsunuz, değil mi, kapı vurulsa da biri aranıza katılmak istese, katılmak istiyen biraz salak, sivilceli biriyse, dünyada almazlar içeriye. Başkaları içeri dalmasın diye herkes kapısını sürmeler. Sonra, bir çeşit gizli dernekleri var. Ben de girdim. Başıma bir iş açmasınlar diye girdim, korkaklığımdan girdim. Traşçı, sivilceli bir oğlan vardı. Robert Ackley derler, o da girmek istiyordu derneğe. Traşçıdır, sivilcelidir diye almadılar. Anlatması bile sinirime dokunuyor. İğrenç bir okuldu. Sözün tam anlamıyla iğrenç.»

Phoebé Reis bir şey söylemedi ama, dinliyordu. Ensesinden anlıyordum dinlediğini. Ne söylerseniz söyleyin Phoebé'ye, can kulağıyla dinler. İşin tuhafı çoğu zaman da neden söz ettiğinizi bilir.

Pencey'i anlatıp durdum bizim Phoebé'ye. İçimi dökmek istiyordum.

«Okulda insan gibi iki-üç öğretmen vardı, onlar bile mankafalıktan kurtulamamışlardı.» dedim. «Biri, bizim yaşlı Mr. Spencer idi. Ne zaman evine gitsek karısı bir fincan sıcak çikolata verirdi bize, iyi insanlardı. Ama, okulun müdürü Thurmer Reis Tarih dersine girip de sınıfın ön sırasına oturunca, bizim Spencer Hocayı görmeliydin. Thurmer Reis hemen her Tarih dersine girer, yarım saat kalırdı. Sözüm ona gizlice giriyordu sınıfa. Bir süre yerli yerinde sésini çıkarmadan oturur, sonra inekçe şakalarla başlardı Spencer Reis'in sözünü kesmeye. Spen-

cer Reis de. karşısındaki okul müdürü değil de sütü bozuk bir Prensmiş gibi, başlardı yaltaklanmaya, orospu çocuğunun her şakasına katıla katıla gülmeye.»

«O kadar çok küfür etmesene.»

«Orada olsan, iğrenir kusardın.» dedim. «Hele o Mezunlar Günü yok mu! Her yıl Mezunlar Günü yapılır. Yıllar önce Pencey'den diploma alan kocakafalar, karıları, çocuklarıyla gelir, okulun her yerini dolaşırlardı.

Hele biri vardı bu yaşlılardan, görmeni isterdim. Elisinde bir herif. Ne yaptı, bilir misin? Odamıza kadar geldi, kapıyı vurdu, yıkanma odasına girmek için izin istedi. Yıkanma odası koridorun ucundaydı. İzni niçin bizden istediğini anlıyamadım. Ne dese beğenirsin?

Kenefin kapısında adının baş harfleri duruyor mu diye merak edermiş. Yüz bilmem kaç yıl önce, adının baş harflerini, adının o budala, o sümsük baş harflerini kenef kapılarından birine kazımış da, hâlâ duruyor mu diye bakacakmış. Oda arkadaşımla ben önüne düşüp kenefe götürdük adamcağızı, kapıları bir bir gözden geçirip adının baş harflerini aradı, biz de köşemizde bekledik. Bir yandan da durmadan konuşuyor, hayatının en güzel günlerini Pencey'de geçirdiğini söylüyor, ilerisi için öğütler veriyordu bize. Öyle bir daralttı ki yüreğimi. Yanlış anlama, kötü bir adam değildi. Ne var ki, bir insanın yüreğini daraltmak için kötü olmak gerekmez ille de, iyi bir adam olursunuz da gene yüreğini daraltırsınız karşınızdakinin. Öyle zor bir iş de değildir bu, kenef kapılarında adınızın baş harflerini arıyarak öğütler vermeniz yeter de artar bile. Belki de adam soluk soluğa kalmasaydı, bu kadar çirkin görünmezdi durum bana. Basamakları tırmandığı için soluk soluğa idi, adının baş harflerini ararken, bir yandan Pencey'de yaşamanın tadını çıkarmamızı öğütlüyor, bir yandan da o tuhaf, o üzgün burun deliklerini tulumba gibi çalıştırıyor, havayı emiyordu. Aman Phoebé, aman! Anlatamam sana. Uzun sözün kısası, Pencey'in hiçbir şeyini sevemedim.»

O sırada bir şey söyledi Phoebé Reis, ama ne dediğini

anlıyamadım. Ağzının kenarını yastığa dayamıştı, iyi seçemedim sözlerini.

«Ne?» dedim. «Çek ağzını oradan. Ağzını öyle kapadın mı ne söylediğini duyamıyorum.»

«Başına gelen hiçbir şeyi sevmiyorsun.»

Bu söz daha bir daralttı yüreğimi. «Daha neler! Sevdiğim bir sürü şey var. Boş konuşup durma. Neden öyle söylüyorsun?»

«Hiçbir şeyi sevmiyorsun da ondan. Hangi okula gitsen sevmiyorsun. Binlerce şey var sevmediğin. Hiçbir şeyi sevmiyorsun.»

«Daha neler!» dedim. «Bunda yanılıyorsun işte, bu söylediğin yanlış. Neden böyle konuşuyorsun?» Kız öyle bir karartıyordu ki içimi.

«Hiçbir şeyi sevmiyorsun da ondan,» dedi. «Söyle bakalım birini.»

«Birini mi? Sevdiğim bir şeyi mi yani?» dedim. «Peki, söyliyeyim.»

Aksiliğe bak ki, gereğince toparlıyamıyordum kendimi. Kimi zaman böyledir, ilgisini toparlıyamaz insan.

«Yani, çok sevdiğim bir şey, değil mi?» diye sordum.

Karşılık vermedi. Yatağın öteki ucuna kaymış, garip bir biçimde kıvrılmıştı. Kilometrelerce uzaktı benden.

«Cevap versene,» dedim. «Çok sevdiğim bir şey mi, yoksa sadece sevdiğim bir şey mi?»

«Çok sevdiğin bir şey.»

«Pekâlâ.» dedim. Ama aksilik işte, ilgimi toparlıyamıyordum. Aklıma gele gele, kolu kırık köhne sepetlerle mangır toplamağa çıkan rahibeler geldi. Daha çok, demir çerçeveli gözlük takanı. Sonra, bir de Elkton Hills'de tanıdığım o çocuk geldi aklıma. James Castle, tükürdüğünü yalamayan James Castle. Phil Stabile adında biri vardı, burnu Kaf dağındaydı, kendini beğenmişin biridir demişti onun için James Castle. Stabile'nin bir arkadaşı da koşup Castle'in bu sözünü yetiştirmişti ona. Stabile, kendi gibi altı hergeleyi alıp James Castle'in odasına gitti, içeri daldılar, kapıyı sürmelediler, tükürdüğünü yalamaya zorladılar onu, ama sözünü geri almadı. Bunun üzeri-

ne çullandılar oğlana. Ne yaptıklarını söylemiyeceğim, çok iğrenç bir şey, ama gene de tükürdüğünü yalamadı, James Castle Reis. Halinden de hiç umulmazdı böyle davranabileceği. Sıska, ufak tefek, cılız bir oğlandı, bilekleri kurşun kalemden kalın değildi. Sonunda, sözünü geri almamak için pencereden attı kendini. Ben o sırada yıkanıyordum, gene de avluya düştüğünü duydum. Ama o gelmedi aklıma, bir masa ya da radyo fırlattılar sandım. Sonra koşuşmalar oldu koridorda, basamakları indi biri, hemen sabahlığımı giydim, basamakları dörder dörder indim, avlu kapısının taş basamakları üzerinde bulduk James Castle Reis'i.

Ölmüştü, dişleri, kanı savrulmuştu her yere, kimse de yanına yaklaşmak istemiyordu. Benden ödünç aldığı kalkık yakalı kazak vardı sırtında. Odada üzerine çullanan çocuklara yapa yapa ne yaptılar, bilir misiniz? Okuldan kovdular sadece. Kodese bile tıkmadılar.

İşte bunlar geldi aklıma. Öğle yemeğinde rasladığım o iki rahibe ile, Elkton Hills'de tanıdığım James Castle. En matrağı, James Castle'i pek tanımazdım da. Çok silik bir çocuktu. Matematik derslerinde aynı sınıfa düşerdik, ama sınıfın öbür ucunda oturur, kara tahtaya çıktığı ya da derse kalktığı pek olmazdı. Her okulda raslanır böylelerine, kara tahtaya çıkmıyan, derse kalkmayan oğlanlara. Yanılmıyorsam, doğru dürüst bir kere konuştuk onunla, az önce sözünü ettiğim kalkık yakalı kazağımı istemek için bana başvurduğu zaman. Az daha küçük dilimi yutacaktım, o kadar şaşırdım. Hiç unutmam, kazağı istemeye geldiğinde, kenefin musluğunda dişlerimi fırçalıyordum.

Amcaoğlu gelecekmiş de arabayla dolaştıracakmış onu. Kalkık yakalı bir kazağım olduğunu nasıl öğrendiğini de aklım almamıştı. Onun hakkında bildiğim tek şey, yoklama cetvelinde adının benimkinden hemen önce gelmesiydi. Bugün gibi aklımda: Cabel R., Cabel W., sonra Castle, sonra da ben, Caulfield. Doğrusunu isterseniz, kazağımı vermeye de pek istekli görünmemiştim. Cimriliğimden değil, tanımadığım için.

«Ne?» dedim Phoebé Reis'e. Bana bir şey söylemişti.. ben de duymamıştım.

«Bak, tek bir şey bulamıyorsun.»

«Neden bulamıyacakmışım, bulurum.»

«Haydi, bul bakalım.»

«Allie'yi severim.» dedim. «Şu anda yaptığımı yapmayı da severim. Seninle karşılıklı oturmak, senin sorduğunu düşünmek...»

«Allie öldü. Sen hep öyle dersin! Biri öldü mü, artık onu gerçekten sevmek...»

«Öldüğünü ben de biliyorum! Bilmez olur muyum hiç? Ama seviyorsam, ölse de gene severim onu. Sevdiğin bir insan ölünce o öldü diye sevgin de sona erecek değil ya. Hele, o ölen insan, tanıdığın yaşıyanlardan kat kat daha sevimli bir insansa!»

Phoebé Reis ağzını açmadı. Söyliyecek sözü olmadı mı, tek söz çıkmaz ağzından. «Ama sen ne dersen de, şu anda sevdiğim bir şey var». dedim. «Seninle başbaşa oturmak, karşılıklı gevezelik etmek...»

«Bu bir şey sayılmaz.»

«Öyle bir sayılır ki! Neden bir şey sayılmıyacakmış? İnsanlar tuhaf oluyor, hiçbir şeyi bir şey sayamıyorlar.. Ne orospu dünyası bu be!»

«Yeter küfür ettiğin. Peki, başka bir şey söyle. Olmak istediğin bir şey varsa onu söyle, bilim adamı ya da avukat gibi.»

«Bilim adamı olamam. Fenden zayıfım.»

«Avukat ol öyleyse, babam gibi.»

«Avukatlık fena iş değil, ama beni açmaz.» dedim. «Daha doğrusu, avukatlık ne zaman iyi bir iş olurdu, bilir misin? Avukatlar suçsuzları ölümden kurtarmaya verselerdi kendilerini. Ne var ki, insan avukat olunca bu gibi şeylerle uğraşmaz. Aklı fikri bol para kazanmak, golf oynamak, briç oynamak, araba satın almak, Martini içmek, kodamanlık taslamaktır. Hem, suçsuzların hayatını kurtarmakla uğraşsanız da, bunu gerçekten suçsuzları kurtarmak için mi yaptığınızı, yoksa o zıpır filimlerindeki gibi, dâvayı kazanınca herkes omuzunuzu okşasın,

sizin ne yaman avukat olduğunuzu görsün diye mi yaptığınızı nasıl bilebilirsiniz? Sersemin biri olmadığınızı nasıl anlarsınız?

«Anlıyamazsınız işte!»

Ne söylediğimi Phoebé Reis'in kavradığını pek sanmıyorum. Ne de olsa çocuk daha. Ama, hiç değilse dinliyordu. Eh, bir insanın dinlemeyi bilmesi de az buz şey değildir.

«Öldürecek babam seni», dedi. «Öldürecek.»

Ben dinlemiyordum ama. Başka bir şeyi düşünüyordum, budalaca bir şeyi. «Ne olmak isterdim, bilir misin?» dedim. «Ne olmak isterdim bilir misin? Şu orospu dünyada seçme hakkı bana tanınsaydı demek istiyorum?»

«Ne? Yeter küfrettiğin.»

«Türküyü bilirsin: **Bir gönül bir gönülü çelerse çavdarlar arasında...** Bana kalsa...

«Öyle değil. **Bir gönül bir gönüle raslarsa çavdarlar arasında.** Aslı bu,» dedi Phoebé Reis. «Robert Burns'ün şiiri.»

«Robert Burns'ün şiiri olduğunu biliyorum.»

Haklıydı. Doğrusu: «**Bir gönül bir gönüle raslarsa çavdarlar arasında**» dır. Ama böyle olduğunu o zamanlar bilmiyordum ben.

«Aklımda değim gibi kalmış: **Bir gönül bir gönülü çelerse çavdarlar arasında** diye.» dedim. «Her neyse, diyeceğim, büyük bir çavdar tarlasında oyun oynıyan çocuklar geliyor gözümün önüne. Binlerce çocuk, ortada da, onlara göz kulak olacak benden başka tek büyük insan yok. Bana düşen, oraya buraya koşuşup önünü görmeyen çocukların, sarp kayalıklardan aşağıya yuvarlanmalarını önlemek, uçurumun kıyısında yakalamak onları. Gün boyunca bütün işim gücüm bu, çavdar tarlasında çocuk çelmek. Biliyorum, budalaca bir şey, ama bunun dışında gerçekten yapmak istediğim bir iş yok. Biliyorum, budalalık.»

Uzun bir süre ağzını açmadı Phoebé Reis. Ağzını açınca da yalnız şu sözleri söyledi: «Öldürecek babam seni.»

«Öldürürse öldürsün, vızgelir.» dedim. Yataktan kalktım o sıra. Neden kalktın derseniz, Elkton Hills'de İngilizce öğretmenim olan Mr. Antolini'ye telefon etmek istiyordum. Newyork'ta oturuyordu şimdi. Elkton Hill'den ayrılmış, Newyork Üniversitesinde ingilizce öğretmeni olmuştu. «Ben bir yere telefon edeceğim», dedim Phoebé'ye. «Hemen gelirim. Sakın uyuya kalma.» Ben salondayken uyumasını istemiyordum. Uyumıyacağını biliyordum ama, ne olur ne olmaz diye bir kere de kendim söylemek istedim.

Kapıya giderken Phoebé Reis seslendi: «Holden!» dedi, ben de döndüm.

Yatağında doğrulmuştu. Öyle güzeldi ki. «Phyllis Margulies diye bir kız var, ondan geğirme dersi alıyordum.» dedi. «Dinle.»

Kulak verdim. bir şeyler duyar gibi oldum, ama pek hafifti.

«Güzel.» dedim. Salona gittim sonra, İngilizce öğretmenim Mr. Antolini'ye telefon ettim.

XXI

Bizimkiler ansızın çıkagelir de telefon başında enselenirim korkusuyla elimi çabuk tutuyordum. Korktuğum başıma gelmedi ama. Mr. Antolini çok iyi davrandı. İstersem hemen gelebileceğimi söyledi. Onu da karısını da uykudan uyandırmış olacağım ki, telefona gelmeleri oldukça uzun sürdü. Bir şey mi oldu diye sordu ilk ağızda, ben de bir şey olmadı dedim. Ama Pencey'den kovulduğumu da gizlemedim. Ona açılabilirmişim gibi geldi bana. «Vay, vay, vay, vay» dedi kovulduğumu duyunca. Matrağa aklı yatkın adamdı. Hemen gelmemi söyledi.

Mr. Antolini benim rasladığım öğretmenlerin en iyisiydi. Oldukça gençti, ağabeyim D.B. den belki birkaç yaş büyüktü, saygınızı yitirmeden matrak geçebilirdiniz onunla. James Castle diye bir çocuğun pencereden kendini attığını anlatmıştım daha önce size, işte onun ölüsünü kaldıran bu Mr. Antolini olmuştu. Mr. Antolini Reis önce çocuğun nabzını yoklamış, sonra ceketini çıkarıp ölünün üzerine sermiş, revire kadar ölüyü o taşımıştı. Ceketinin kanlanması bile umurunda değildi.

D.B. nin odasına döndüğümde, Phoebé Reis radyoyu açmıştı. Dans müziği vardı. Hizmetçi kadın duymasın diye çok açmamıştı ama. Phoebé Reis'i görmenizi isterdim. Yogiler gibi bağdaş kurmuştu yatakta. Müziği dinliyordu. Bitiyorum bu kıza.

«Gel.» dedim. «Dansetmek istiyor mu canın?» Daha küçücük bir yumurcakken dansetmeyi öğretmiştim ona. Çok iyi dansederdi. Diyeceğim, benim öğrettiklerim çok bir şey sayılmazdı. Gerçekten nasıl dansedileceğini kimse kimseye öğretemez.

«Ayakkabıların var ama senin,» dedi.

«Çıkartırım şimdi. Gel.»

Bir sıçrayışta fırladı yataktan, ayakkabılarımı çıkarmamı bekledi, sonra bir süre dansettim onunla. Gerçekten iş var bu kızda. Doğrusunu isterseniz, küçük yumurcaklarla dansedenleri hiç sevmem, iğrenç bir şey gibi gelir bana.

Lokantada, mokantada, birtakım yaşlı herifler görürsünüz. küçük yumurcaklarını dans alanına çıkartırlar. Çoğu beceriksizce tutar yumurcağı, etekliği arkadan kalkar. Doğru dürüst tutulsalar bile, bu yumurcakların hemen hepsi süpürge sopası gibi danseder, tiksindirir insanı danstan. Ama Phoebé ile herkesin içinde dansetmem ben. Matrağımızı evimizde geçeriz. Üstelik onunla nerede dansedersem edeyim kimseye iğrenç gelemez, bilir çünkü dansetmeyi. Ne yaparsanız yapın hemen uyar. Tabiî, bacaklarının kısalığı engel olmasın diye sıkı sıkı tutacaksınız onu. Adım adım gelir peşinizden. Kendi üzerinizde dönseniz, saçma numaralara kalkışsanız, hattâ Jitteburg'a çıksanız gene de adım adım peşinizdedir. Düşünün, tango yapsanız bile uyabilir size.

Üç-dört parçayla dansettik. Parçalar arasında, insanın aklını başından alacak kadar matraktır bizimki. Olduğu gibi kalır. Konuşmaz da. Sizin de olduğunuz gibi kalmanızı, orkestrayı beklemenizi ister. Bitmemek elde değil. Boş bulunup gülmeye de gelmez ha, kızar.

Sözü uzatmıyayım, üç-dört parçayla dansettik, sonra radyoyu kapadım. Phoebé Reis yatağına sıçradı, yorganın altına girdi. «İlerletmişim, değil mi?» diye sordu.

«Hem de nasıl» dedim. Yatağın kenarına iliştim. Soluk soluğa kalmıştım. O kadar çok cıgara içerse böyle olur işte insan. Ona baktım: Soluması sıklaşmamıştı bile.

«Dokun alnıma,» dedi ansızın.

«Niçin?»

«Dokun. Bir kerecik dokun.»

Dokundum. Bir şey duymadım ama.

«Ateşimin yükseldiği belli değil mi?» dedi.

«Yoo. Ateşin mi olmalıydı?»

«Evet. Kendim yükseltirim ateşimi. Bir daha dokun bakalım.»

Bir daha dokundum, gene bir sıcaklık gelmedi elime, ama numara yaptım: «Şimdi başladı galiba.» dedim. Ne diye kızcağıza aşağılık duygusu aşılamalı durup dururken değil mi ama?

Başını salladı. «İstedim mi, termotele'yi yükseltebilirim.» dedi.

«Tele değil, termometre. Kim verdi sana bu aklı?»

«Alice Holmborg nasıl yapılacağını gösterdi. Bacaklarını kavuşturur, soluğunu kesersin, çok, çok sıcak bir şeyi getirirsin aklına, güneşi, sobayı. O zaman o kadar ısınır ki alnın, biri dokundu mu eli yanabilir.»

Bittim buna. Yanmak üzereymiş gibi elimi çektim alnından. «İyi ki söyledin,» dedim.

«Korkma yakmazdım elini,» dedi. «Çok ısınacağı zaman tutardım kendimi.. Susss!» Ansızın, bir sıçrayışta doğruldu yatağında. Yüreğim ağzıma geldi. «N'oluyor?» dedim.

«Sokak kapısı!» diye mırıldandı. «Geldiler.»

Yerimden fırladığım gibi çalışma masasının üzerindeki lâmbayı söndürdüm. Sonra cıgaramı tabanıma bastırarak, söndürdüm, cebime attım. Duman dağılsın diye elimi salladım havada - burada cıgara içmekle budalalık etmiştim - . Sonra da ayakkabılarımı aldığım gibi dolaba girdim, kapağını çektim. Yüreğim bir çarpıyordu ki, sormayın.

Anamın odaya girdiğini duydum.

«Phoebé?» dedi. «Bırak numarayı. Işığı gördüm.»

«Hoş geldiniz!» diye Phoebé'nin sesi duyuldu. «Uyku tutmadı bir türlü. İyi eğlendin mi?»

«Çok iyi,» dedi annem, ama kısa kesmek için böyle söylediği belliydi. Nereye gitse eğlenemez. «Neden uyanıkmışsın bakalım? Üşüdün mü yoksa?»

«Üşümedim ama uyku tutmadı işte.»

«Phoebé! Cıgara mı içtin sen burada? Sakın yalan söyliyeyim deme.»

«Ne?» dedi Phoebé.

«Numara yapma, ne sorduğumu işittin.»

«Yaktım ama, bir nefes sadece, sonra attım pencereden.»

«Bu yeni huylar nereden çıkıyor?»

«Uyku tutmadı.»

«Bunu hiç beğenmedim, Phoebé. Hiç, ama hiç beğenmedim.» dedi annem. «Bir battaniye daha ister misin üstüne?»

«İstemem. İyi geceler,» dedi Phoebé Reis. Annemi bir an önce başından savmak istiyordu.

«Filim iyi miydi?» diye sordu annem.

«İyiydi ama, Alice'in annesi gelmeseydi daha da iyi olurdu. Filim boyunca üzerimden eğilip ateşi var mı, yok mu diye sordu kızına. Taksiyle döndük.»

«Uzat alnını, ateşine bakayım.»

«Hastalık almadım. Hasta değildi ki kız. Annesi meraklandı, o kadar.»

«Anladık, anladık. Uyu artık. Akşam yemeği nasıldı?»

«Berbat». dedi Phoebé Reis.

«Bu kelime üzerinde babanın söylediklerini unuttun mu? Neymiş berbat olan? Nefis bir kuzu pirzolası vardı yemekte. Lexington Caddesini, bir baştan bir başa yaya arşınladım sana böyle bir pirzolayı..»

«Kuzu pirzolası çok iyiydi, ama Charlene ne zaman masaya bir şey getirse, üzerine üflüyor. Bütün yemeklerin üzerine üflüyor. Her şeyin üzerine üflüyor.»

«Peki, peki. Uyu artık. Öp bakayım anacığını. Duanı ettin mi?»

«Yıkanırken ettim. İyi geceler.»

«Sana da. Uyu artık, hemen uyu. Başım da öyle bir ağrıyor ki.» dedi annem. Gerçekten de sık sık baş ağrısı tutar.

«Aspirin al», dedi Phoebé Reis. «Holden Çarşambaya gelecek, değil mi?»

«Ben öyle biliyorum. Çek yorganı üzerine artık. Uslu dur.»

Annemin çıktığını, kapıyı örttüğünü duydum. İki dakika bekledim, ben de çıktım dolaptan. Çıkar çıkmaz da

Phoebé Reis'e tosladım. Annemin gittiğini bildirmek için yatağından fırlamıştı. Odada da gözgözü görmüyordu. «Bir yerini acıttım mı?» dedim. İkisi de artık evde oldukları için fısıldıyarak konuşmak zorundaydık. «Ben gitmeliyim artık.» dedim. El yordamıyla yatağın kenarını buldum, oturdum, ayakkabılarımı giymeye başladım. Ne yalan söyliyeyim, sinirlerim gerilmişti.

«Hemen gitme», diye fısıldadı Phoebé Reis. «Bekle uyusunlar!»

«Olmaz, hemen gideyim ben. Şimdi tam sırasıdır.» dedim. «Annem yıkanıyordur, babam da radyoda haberleri dinler. Tam sırası.» Sinirlerim öyle bir gerilmişti ki, ayakkabılarımın bağını bağlıyamıyordum. Gerçi beni evde yakalasalar canımı alacak değillerdi ama, tatsız şeyler olabilir. «Neredesin be?» dedim Phoebé Reis'e. Gözgözü görmüyordu odada.

«Buradayım.» Yanımdaydı da seçemiyordum onu.

«Öteberimi garda bıraktım,» dedim. «Bana bak, paran var mı senin? Metelikşiz kaldım.»

«Noel param var. Hediyeler falan için. Daha bir şey almadım.»

«Ya.» Noel parasına el sürmek istemiyordum kızın.

«Birazını vereyim?» dedi.

«Noel parana ilişmek istemem.»

«Ödünç verebilirim», dedi. D.B. nin çalışma masasına doğru gittiğini, çekmecelerden birini açtığını, bir şeyler karıştırdığını duydum. «Gidersen, beni sahnede görmeye gelmezsin.» dedi. Bunu söylerken bir tuhaf çıktı sesi.

«Gelmez olur muyum hiç. Seni görmeden gitmem. Böyle bir oyun kaçırılır mı?» dedim. «Ne yapacağım, bilir misin? Salı akşamına kadar Mr. Antolini'nin evinde kalırım. Sonra da eve dönerim. Bir yolunu bulursam telefon da ederim sana.»

«Al,» dedi Phoebé Reis. Parayı vermeye çalışıyordu ama elimi bulamıyordu karanlıkta.

«Nerede?»

Parayı avucuma sıkıştırdı.

«Bu kadar parayı ne yapayım?» dedim. «Sen bana iki

dolar ver, yeter. Sahi söylüyorum, al bunları.» Vermek istedim parayı, ama almadı.

«Hepsi sende kalsın. Sonra verirsin. Oyuna geldiğinde alırım senden.»

«İyi ama. ne kadar para var burada?»

«Sekiz dolar seksen beş sent. Hayır altmış beş sent. Birazını harcadım.»

Bu söz üzerine. birden ağlamaya başladım. Tutamadım kendimi. Kimsenin duymıyacağı gibi ağlıyordum ama. ağlıyordum işte. Ben ağlamaya başlayınca Phoebé Reis ürktü, caydırmak istedi beni ağlamaktan, ama bir kere başlamaya görün, gözyaşınızı tutamazsınız artık. Yatağın kenarında oturuyordum, boynuma doladı kolunu Phoebé Reis, ben de onun boynuna sarıldım, ama uzun süre toparlıyamadım kendimi. Tıkanacak gibi oluyordum. Phoebé Reis'in öyle bir ödü koptu ki! Odanın penceresi açıktı, sırtında bir pijama olduğu için titriyordu kızcağız. Yatağına yatırmak istedim onu, yanaşmadı. Sonunda duruldum. Ama uzun, çok uzun sürdü ağlamam. Paltomu giydim, düğmelerini iliklediim. Onu habersiz bırakmıyacağımı anlattım. İstersem yanında yatabileceğimi söyledi, olmaz dedim, Mr. Antolini'nin beni beklediğini hatırlattım. Sonra av şapkamı çıkardım cebimden, ona verdim.

Bu gibi maskara şapkaları sever. Almak istemedi ama zorla tutuşturdum eline. Kesin olarak söyliyebilirim, o gece av şapkamla yatmıştır. Gerçekten sever bu biçim şapkaları. Sonra, bir yolunu bulup kendisine telefon edeceğimi tekrarladım ve uzaklaştım.

Evden çıkmak eve girmekten çok daha kolaydı tabiî. Hem, umurumda bile değildi artık yakalanmak. Vızgeliyordu. Yakalanırsak yakalanırız, diyordum. Bir bakıma istiyordum da yakalanmayı.

Asansöre binmedim, merdiveni indim. Arka merdiveni. Bilmem kaç milyon çöp tenekesi sıralanmıştı mutfak kapılarının önüne, tekerlenmemek için dört açtım gözümü, bir yerimi kırmadan sokağa vardım. Asansörcü görmedi beni. Dicksteins'larda kaldığımı sanmıştır herhalde.

XXII

Mr. ve Mrs. Antolini, Sutton Place'de, salonuna iki basamakla geçilen, barlı marlı, gösterişli bir dairede otururlardı.. Daha önce de birkaç kere uğramıştım. Ben Elkton Hills'den ayrıldıktan sonra Mr. Antolini beni yoklamak için sık sık bize gelir, akşam yemeğine kalırdı. O zamanlar evli değildi. Evlendikten sonra da Long İsland'daki West Side Tenis Kulübünde görürdüm onu, gerek kendisiyle, gerek karısıyla tenis oynardım. Karısı kulübün üyesiydi. Dünya kadar parası vardı. Mr. Antolini'den ben diyeyim kırk, siz deyin altmış yaş büyüktü ama, hırıltısız, zırıltısız geçinip gidiyorlardı. Ortak yönleri, ikisinin de kafalı, bilgili olmalarıydı. Hele Mr. Antolini'ye bu bakımdan diyecek yoktu. Ne var ki, başbaşa kaldık mı, bilgiçlik taslamaz, bizim D.B. gibi işi matrağa vururdu. Mrs. Antolini ise ağırbaşlı bir kadındı. Nefes darlığından çok çekerdi. D.B. nin bütün hikâyelerini okumuşlardı - Mrs. Antolini de okumuştu - D.B. Hollywood yolunu tutunca, Mr. Antolini telefonu açmış, gitmemesini söylemişti ona. İnsan D.B. gibi yazmayı becerdi mi, Hollywood'da işi olamaz, derdi. Ben de aşağı yukarı ayni şeyi söylemiştim.

Gücüm yetse yaya giderdim Mr. Antolini'nin evine, Phoebé'nin parasını boş yere harcamak istemiyordum, ama dışarı çıkınca bir tuhaf oldum. Gözüm karardı sanki. Hemen bir taksi çevirdim. İstemiyordum ama çevirdim gene de. Hoş, taksi bulmak için de akla karayı seçtim ya.

Hergelenin biriydi asansörcü herif, binbir dil döktüm de onun üzerine çıkardı beni yukarıya. Kapıyı Mr. Antolini Reis açtı. Sabahlığını, terliklerini giymişti, elinde kocaman bir bardak vardı. Bu gibi numaralara bayılırdı, içince de adamakıllı içerdi.

«Vay, Holden Reis!» dedi. «Yahu, ekmekçi küreğine sarılmanın zamanı geldi galiba, gene boy atmışsın. Hoş geldin.»

«Hoş bulduk, Mr. Antolini. Mrs. Antolini nasıl?»

«İkimiz de çok iyiyiz. Çıkar paltonu.» Paltomu aldı, astı. «Kucağında bir yumurcakla bekliyorum seni. Evsiz, barksız kalmışsın. Kirpiklerinde kar taneleri.»

Ara sıra böyle matraklıklar yapardı işte bizim Mr. Antolini. Döndü, mutfağa seslendi: «Liliane, kahve Yemenden mi geliyor?» Liliane karısının adıydı.

«Hayır» diye bağırdı kadın. «Kim o gelen, Holden mi? Hoş geldin, Holden!»

«Hoş bulduk, Mrs. Antolini!»

Bu evde bağırmadan konuşulmazdı. Neden derseniz, ayni zamanda ayni odada bulunmazlardı da ondan. Matrak işte.

«Otursana, Holden», dedi. Mr. Antolini. Besbelli, çakır keyifti adam. Salona şöyle bir göz attım, büyük bir toplantı olmuş da misafirler yeni gitmiş gibi bir hali vardı. Sağda solda boş bardaklar, içi fındık, fıstık dolu çanaklar duruyordu. «Ortalık biraz karışık ama, sen yabancı değilsin», dedi Mr. Antolini, «Sığırtmaçlar ülkesi Buffalo'dan karımın tanıdıkları gelmişti de... Tanıdıkları değil de, düpedüz sığırlar işte...»

Kendimi tutamadım, gülmeye başladım, güldüğüm için de Mrs. Antolini'inin mutfaktan ne diye seslendiğini anlıyamadım, «Ne diyor?» diye sordum Mr. Antolini'ye.

«Geliyormuş, gelirken kendisine bakmamanı söylüyor. Yataktan yeni kalktı. Sigara? İçmeye başladın mı?»

«Sağolun», dedim. Uzattığı paketten bir cıgara aldım. «Ara sıra bir tane yakıyorum. Tiryakisi değilim.»

«İnanmış görünelim», dedi. Masanın üzerinde duran büyük bir çakmakla yaktı cıgaramı. «Demek, Pencey ile aranız açıldı ha?» dedi. Herşeyi böyle dolambaçlı bir yoldan açıklardı. Kimi zaman çok hoşuma giderdi böyle konuşması, kimi zaman da gitmezdi. Biraz aşırılığa kaçmadan edemezdi. Hoş, eğlenceli bir adam olmadığını söylemek istemiyorum, tersine, hem hoş, hem de matrak bir adamdı, ama bir insan «Pencey'den kovuldunuz?» demek varken hep böyle dolambaçlı yollara saparsa, kimin olsa siniri bozulur sonunda. D.B. de arasıra böyle aşırılıklara sapar.

«Hangi derslerden takıldın?» diye sordu Mr. Antolini. «İngilizceden ne haber? Bana bak, İngilizce uzmanı, İngilizceden çaktınsa, bir dakika tutmam burada seni, doğru kapıyı boylarsın.»

«İngilizceyi kolaylıkla kıvırdım», dedim. «Daha çok edebiyat üzerinde durdular bu yıl. edebiyat tarihi üzerinde. üç ay içinde ancak iki kere yazılı ödev verdiler. Gene de geçtim ama. Beni batıran Konuşma Sanatı oldu. Yaa. Konuşma Sanatı diye bir ders koydular. Ben de çaktım.»

«Neden?»

«Bilmem.» Bu konuyu eşelemek istemiyordum. Kafam yerinde değildi, başağrısı da başlamıştı. Ama, besbelli. bizimki ilgilenmişti bu konuya, ben de biraz anlatmak zorunda kaldım. «Sınıfta her çocuk ayağa kalkıp kısa bir konuşma yapacak. Ders bu. Hazırlıksız konuşacak. Konudan ayrıldı mı, ötekiler, sınıf arkadaşları «Konuya gel» diye bağıracaklar. Çok sinirime dokundu bu ders, oynatacak gibi oldum. Sıfırı yapıştırdılar.»

«Neden?»

«Ne bileyim ben neden? Bir konuda kalmak dalgası sinirime dokunuyordu. Yaradılışım böyle, biri konudan uzaklaştı mı, benim de ilgim artar.»

«Karşındaki anlattığı konuda kalsa daha memnun olmaz mısın?» »

«Olurum olmasına, anlatılan neyse onu dinlemek is-

terim, ama konuya çok bağlı kalındı mı sinirime dokunur. Bilmem neden ama, böyle işte. Bir konuyu ele alıp o konudan hiç ayrılmadılar mı, elimde değil, tedirgin oluyorum. Konuşma Sanatı dersinde en iyi notu alan öğrenciler, konudan ayrılmıyanlar oldu. Ama, Richard Kinsalla derler bir arkadaşımız var. Evet, doğru, konuya çok bağlı kaldığını söyliyemiyeceğim. Ne var ki, ötekiler ikide bir «Konuya gel» diye bağırışıyorlardı. Oğlan sinirlinin biri. Çok sinirli ama. Konuşma sırası ona geldikçe, başlıyordu dudakları titremeye, sınıfın öbür ucunda oturanlar sesini duymakta bile zorluk çekiyorlardı. Ama, dudaklarının titremesi geçtiği zaman söyledikleri, konuşmadan en iyi notu alanların söylediklerinden de çok daha üstündü. Diyeceğim. o da her derste düşük not aldı. Ötekiler durmadan «Konuya gel» diye, bağırdıkları için öğretmen de zavallıya her seferinde sıfırı yapıştırıyordu.

Bir keresinde, babasının Fermont'da satın aldığı çiftlik üzerine bir konuşma yapmıştı. Oğlanın ağzını açmasıyla birlikte, bütün sınıf «Konuya gel» diye bağırmaya başladı, öğretmenimiz Mr. Vinson da, çiftlikteki hayvanların, bitkilerin sözünü etmedi diye sıfırı yapıştırdı. Richard Kinsalla, çiftliğin öteberisini anlatmakla başlamıştı konuşmasına, sonra, damdan düşercesine, amcasından, annesine gelen mektuba geçti, onu bıraktı yarıda, amcasının kırk iki yaşındayken nasıl olup da çocuk felcine yakalandığını, koltuk değneyi ile görünmek istemediği için yoklamaya gelenleri nasıl geri çevirdiğini anlattı. Evet, çiftlikle doğrudan doğruya bir ilgisi yoktu bu söylediklerinin, ama çok hoştu. Bir insanın amcasını anlatması hoş bir şey. Hele söze babasının çiftliğinden başlayıp da birdenbire ilgisini amcasına yöneltirse. Bilmem, çok iğrenç bir şeymiş gibi geliyor bana, doğru dürüst söze başlıyan birine, yarı yolda coşunca «Konuya gel» diye bağırmak».

Ne demek istediğimi iyi anlatamadım galiba. Hoş, anlatmaya çalışmak da gelmiyordu içimden. Mrs.

Antolini bir an önce kahveyle gelse de bu konudan kurtulsam diyordum. Bakın, buna da çok tutulurum ha : Hem kahve hazırdır derler, hem de saatlerce bekletirler insanı.

«Holden, eğitim bakımından sana küçük bir soru. Her şeyin zamanı, zemini olduğuna inanır mısın, inanmaz mısın? Sence, bir insan babasının çiftliğini anlatmakla söze başlayınca, konuya sıkı sıkı sarılması, amcasının koltuk değneğini bir kenara bırakması gerekmez mi? Eğer, amcasının koltuk değneğini o kadar önemsiyorsa, konu olarak babasının çiftliğini değil de amcasının koltuk değneğini seçmesi daha doğru olmaz mı?»

Kafa yormak, bu soruya bir karşılık vermek hiç gelmiyordu içimden. Başım ağrıyordu, üzerime bir miskinliktir çökmüştü. Doğrusunu isterseniz, midem de sancımaya başlamıştı.

«Evet. Dediğiniz gibisi daha doğru olsa gerek. Diyeceğim, çiftlik ile değil de amcasıyla ilgileniyorsa, çiftliği bırakıp amcasını anlatmalı insan. Ama benim demek istediğim, çoğu zaman, bizi çok ilgilendirmeyen bir konuyla söze başlamadıkça, bizi en çok neyin ilgilendirdiğini anlayamayız. Diyeceğim, çoğu zaman kendinizi zorlasanız bile bir şey gelmez elinizden. İyisi mi, diyorum ben, bir insan sözleriyle ilgiyi çekebiliyorsa, bir konuya kaptırabiliyorsa kendisini, o insanı artık rahat bırakmalı. Bir insanın kendini bir konuya kaptırmasını severim ben. İyi bir şey bu. Ama, bizim Mr. Vinson'u bilmezsiniz siz. O da, öğrencileri de delirtebilirler bazen insanı. Toparlamak ve sadeleştirmekten başka lâf bilmez. İyi ama, birtakım şeyler vardır, onlara sökmez bu. Diyeceğim, biri öyle uygun gördü diye herşeyi toparlayıp sadeleştiremezsiniz. Mr. Vinson'u bilmezsiniz siz. Diyeceğim, bilgili adamdır ama, kafasını işletemez bir türlü.»

«İşte kahveniz» dedi Mrs. Antolini. Kahveleri, çöreği, daha birtakım öteberiyi tepsiye koymuş getiriyordu. «Holden, sakın bakmayın bana. Korkunç bir halim var.»

«Hoş bulduk, Mrs. Antolini», dedim. Ayağa kalkmak

için davrandım ama Mr. Antolini ceketimin eteğine asıldı, zorla oturttu beni yerime, Mrs. Antolini Reis, saçları kıvırmıya yarıyan birtakım teller sokuşturmuştu başına, kızılca falan da sürmemişti. Hiç de iç açıcı bir görüntüsü yoktu doğrusu. Bitmiş, yaşlı, çökmüş bir hali vardı.

«Tepsiyi şuraya bırakıyorum. Başınızın çaresine bakın», dedi. Tütün sehpasının üzerindeki bardakları bir kenara itti, açılan yere tepsiyi koydu. «Anneniz nasıl, Holden?»

«Sağolun, çok iyi. Yakınlarda görmedim ama, son görüşümde...»

«Canım, Holden'in bir şeye ihtiyacı olursa, aradıklarını çamaşır dolabında bulabilirsin. Üst rafta. Benim ayakta duracak halim yok, hemen yatıyorum», dedi Mrs. Antolini. Gerçekten de bitkin görünüyordu. «Ben olmadan da yatağı hazırlıyabilirsiniz, değil mi?»

«Herşeyi yaparız biz. Sen git yat», dedi Mr. Antolini. Mrs. Antolini'yi öptü. kadın da iyi geceler dileyip gitti. Herkesin içinde sık sık öpüşürlerdi.

Bir fincan kahve aldım, taş gibi sert bir çöreğin de yarısını. Mr. Antolini ise, içkisini yenilemekle yetindi. İyiden iyiye çekiyor kafayı. Kendini tutmazsa, sonunda ayyaş olup çıkacak.

«İki hafta önce babanla yemek yedim», dedi ansızın. «Biliyor muydun?»

«Hayır, bilmiyordum.»

«Senin durumuna ne kadar üzüldüğünü biliyorsun ama?»

«Evet, o kadarını biliyorum», dedim.

«Bana telefon etmeden hemen önce eski müdüründen uzun, üzücü bir mektup almış. Senin hiç çalışmadığın, okulu astığın, derslere hazırlanmadan girdiğin yazılıymış mektupta...»

«Hiçbir dersi asmadım. Yasak bir kere. Evet, dinlemediğim dersler oldu. Konuşma Sanatı dersini dinlemezdim örneğin, ama hiçbir dersi asmadım.»

Bu konu üzerinde tartışmaya girişmek gelmiyordu içimden. Kahve mide bulantımı gidermişti ama, o korkunç başağrısından bir türlü kurtulamıyordum.

Mr. Antolini bir cıgara daha yaktı. Tam tiryakiler gibi içiyordu. «Doğrusunu istersen, sana ne diyeceğimi bilmiyorum, Holden», dedi.

«Öyledir. Benimle konuşmak çok zor. Anlıyorum.»

«Bana kalırsa bir çeşit korkunç, ama çok korkunç düşüşe doğru gidiyorsun. Ama, namusluca konuşmak gerekirse, bunun nasıl bir düşüş olacağını kestiremiyorum... Dinliyor musun?»

«Evet.»

Kendini iyice kaptırmıştı konuya.

«Şöyle bir düşüş olabilir bu: Otuz yaşında, bir meyhanede kafayı çeker, karşına çıkan herhangi bir kimseden, okulda futbol oynamışsa, nefret edersin. Ya da, bir kimsenin: «Bu, benimle onun arasında bir sırdır» demesi o kimseden soğutur seni. Yahut da, bir dairede memur olur, sana en yakın stenocuya kâğıt açacağını fırlatırsın. Ne demek istediğimi aşağı yukarı anlatabildim mi?»

«Tabiî anlattınız», dedim. Anlamıştım da ne demek istediğini. «Ama şu nefret etme konusunda yanılıyorsunuz. Yani futbolculardan nefret etme konusunda. İnanın bana, yanılıyorsunuz. Nefret ettiklerim o kadar çok değil. Pencey'de Stradlater diye bir oda arkadaşım vardı, bir de Robert Ackley diye bir arkadaş; bu gibilerden nefret ederim ama, kısa sürer nefretim. Ne yalan söyliyeyim, zaman zaman ikisinden de nefret ettim, ama çok sürmezdi bu nefret. Bir süre karşılaşmazsak, odama gelmezlerse, yemekte üst üste iki üç kere raslaşmazsak, eksikliklerini duyardım. Evet, evet, duyardım.»

Bir süre konuşmadı Mr. Antolini. Ayağa kalktı, bir parça buz aldı, bardağına koydu, gelip gene yerine oturdu. Besbelli düşünüyordu. Konuşmayı artık keser de söyliyeceklerini sabaha saklar diye umutlanıyordum, hiç oralı ol-

madı. İnsanlar böyledir işte, canınızın çekmediği ânı kollar, ille de o zaman konuşmak isterler sizinle.

«Çok iyi. Şimdi bir dakika beni dinle... Öyle tumturaklı bir dille anlatamıyacağım sana demek istediklerimi, bir iki güne kadar bir mektup yazar, düşüncelerimi daha açık olarak bildiririm ama şimdilik beni dinle.» Tekrar düşünmeye koyuldu. «Senin günden güne sürüklendiğin düşüş, hiçbir düşüşe benzemez; aslında bambaşka bir düşüş : Düşen insan kıçını acıttığını duymaz bile. Düştükçe düşer. Düşüşün böylesi, ömürleri boyunca, kendi dünyalarının sağlıyamıyacağı, ya da sağlıyamıyacağını sandıkları bir şeyin peşinde koşanların başına gelir. Aramaktan cayanların. Daha aramaya başlamadan cayanların. Dinliyor musun, söylediklerimi anlıyor musun?»

«Anlıyorum, hocam.»

«Numara yapma.»

«Yapmıyorum.»

Kalktı, bardağına biraz daha içki koydu. Oturdu sonra. Uzun bir süre sessiz durdu.

«Gözünü korkutmak istemem ama», dedi, «değmez bir dâva uğruna ölümü göze alacak, kolaylıkla can verecek yaradılışta bir insansın sen.» Tuhaf tuhaf baktı. «Sana uygun düşen bir yazı var. Onu bir kâğıda yazıp sana verirsem üzerinde dura dura okur musun? Saklar mısın?»

«Saklarım ya», dedim. Sakladım da. Verdiği kâğıt hâlâ yanımda.

Çalışma masasına gitti, odanın öteki ucunda duran çalışma masasına, küçük bir kâğıt parçasının üzerine, oturmadan, ayakta bir şeyler kararladı. Sonra gelip yerini aldı. Kâğıt elindeydi. «Sana biraz garip gelecek ama, şair değil bunu yazan. Wilkelm Stekel adında bir ruh - deşen. Bak ne di... dinliyor musun?»

«Dinliyorum tabii.»

«Bak ne diyor: **(Olgunluğa erişmemiş kafanın özelliği, bir dâva uğruna seve seve can vermektir; olgun kafanın özelliği ise, bu dâva uğruna seve seve yaşamaktır).**»

Eğildi, kâğıdı uzattı bana. Cümleyi okudum, teşekkür ettim, kâğıdı cebime soktum. Adamcağızın benim için ken-

dini bu kadar sıkıntıya sokması gerçekten hoş bir şeydi. Ne var ki, hiç de düşünmek, kafamı yormak istemiyordum. Birden kendimde öyle bir bitkinlik duyuyordum ki!

Mr. Antolini ise hiç de yorgun görünmüyordu. Çakır keyif olmuştu. «Bana kalırsa», dedi. «bugünlerde nereye gideceğini kesinlikle bilmelisin. Sonra da, hiç ara vermeden, yola koyulmalısın. Bir dakika bile kaybetmeni istemem. Senin gibi bir insanın hakkı yok buna.»

Gözünü gözümden ayırmadığı için başımı salladım, ama ne demek istediğini pek anlıyamıyordum. Aşağı yukarı sezinliyordum ama, o sırada, doğru anlayıp anlamadığımı kesinlikle söyliyecek durumda değildim.

«Bunu sana söylemek hiç hoşuma gitmiyor ama», dedi, «ne yapmak istediğini açıkça tasarladığın gün ilk davranışın kendini okul derslerine vermek olacak. Başka çıkar yol yok. İstersen de, istemesen de, öğrencisin. Bilgi toplamak için can atıyorsun. Bütün o Vineses'lerden, Konuşma Sanatı derslerinden geçtikten sonra...»

«Mr. Vinson», dedim. Bütün Vineses'ler değil, bütün Vinson'lar demek istiyordu. Ama, gene de sözünü kesmemeliydim.

«Evet.. Bütün Vinson'lar. Bütün Vinson'ları hele bir atlat, gerçekten seveceğin, kendine gerçekten uygun bulacağın eğitim biçimine kavuşursun. Ama kavuşmanın tek yolu bunu istemek, aramak. Ararken, şunu da öğreneceksin ki, insanoğlunun davranışı karşısında utanan, ürken, ezilen ilk insan sen değilsin. Senden başkası bunu duyamaz sanıyorsun ama, yanlış. Bunu anladığın gün çok şaşıracaksın, çarpılmış gibi olacaksın. Senin şu anda geçirdiklerin, gerek düşünce, gerekse duygu bakımından allak bullak oluşun, çok, ama çok insanın başına gelmiştir. Allahtan, bu insanlar arasında, sıkıntılarını kaleme alanlar çıkmış. İstersen bir şeyler öğrenebilirsin onlardan. Nasıl ki, sen de, günün birinde, kendi deneylerini insanlara sunmak istersen, başkaları da senden bir şeyler öğrenebilirler. Karşılıklı bir ayarlama bu. Üstelik eğitim de değil. Tarih, Şiir.» Durdu, büyük bir yudum aldı içkisinden. Sonra gene konuşmaya başladı. İyiden iyiye açılmıştı a-

dam. Sözünü kesmediğime memnundum. «Sakın sözlerimi yanlış anlama. Yalnız okuldan yetişenlerin insanlığa değerli bir şey verebileceklerini söylemek istemiyorum. Söylesem bile, gerçeğe aykırı olur bu. Demek istediğim, okuldan yetişenler, ayrıca verimli ve yaratıcı olurlarsa, - ne yazık ki çok az raslıyoruz böylelerine -, okuldan yetişmeyen, sadece verimli ve yaratıcı olan kimselere göre, çok daha kalıcı, etkileyici izler bırakabilirler. Düşüncelerini daha büyük bir açıklıkla ortaya koyarlar, büyük bir tutkuyla sonuna kadar işlerler düşüncelerini. Üstelik debence en önemlisi bu -, okuldan yetişmemiş düşünürlere göre çok daha alçakgönüllü olurlar. Sözlerime kulak veriyor musun?»

«Veriyorum, hocam.»

Bir süre konuşmadı. Bilmem başınıza gelmiş midir? Düşünmeye dalan bir insanın karşısında durup konuşmaya başlamasını beklemek çok zor. Esnememek için güç tutuyordum kendimi. Canım sıkıldığından değil - sıkılmıyordum - ama ansızın öyle bir uyku bastırmıştı ki!

«Okul eğitimi bir bakımdan daha yararlı olabilir sana. Uzun süre bu eğitimi görürsen, kendi düşünme gücünün sınırlarını seçebilirsin. Neyin üstesinden geleceğini, neyi kıvıramıyacağını anlarsın. Zamanla aklının ne çeşit düşüncelere daha yatkın olduğu meydana çıkar. Bunun çeşitli iyiliklerinden biri de, aklının yatmıyacağı düşüncelerle oyalanmanı, vakit kaybetmeni önlemesidir. Elinden ne gelir, ne gelmez öğrenirsin, kendini bu ölçüye göre yetiştirmeye bakarsın.»

İşte tam bu sırada, birden esnedim. Benimkisine de hergelelik derler doğrusu, ama ne yapayım, tutamadım kendimi!

Mr. Antolini kızmadı, sadece güldü. «Haydi bakalım.» dedi, ayağa kalktı. «Yatağını hazırlıyalım.»

Peşine takıldım, dolaba gitti, çarşafları, yorganı indirmeye çalıştı üst raftan, ama elinde içki bardağıyla beceremedi. İçkisini bitirdi, bardağı döşemeye koydu, sonra öteberiyi indirdi. Yardım ettim, birlikte taşıdık çarşaflarla yorganı divana. Yatağı serdik. Pek hevesli değildi. Yata-

ğın kenarlarını iyice sıkıştırmıyordu. Hoş, benim de umurumda değildi ya. Bıraksalar ayakta uyuyabilirdim.

«Senin kızlar ne âlemde?»

«Hepsi de iyi.» Benimle konuşmanın hiç tadı olmadığını anlıyordum, ama ne çare ki konuşacak durumda değildim.

«Sally nasıl?» Sally Reis'i bilirdi. Ben tanıştırmıştım.

«İyi. Öğleden sonra beraberdik.» Aradan yirmi yıl geçmiş gibi geliyordu bana. «Bölüşebileceğimiz bir şey kalmamış.»

«Fıstık gibi kız. Öteki kız ne oldu? Hani şu Maine'de tanıdığın kız?»

«Haa, Jane Gallagher. İyi, Herhalde yarın ararım onu da.»

Yatak hazırdı, «Kendini evinde bil.» dedi Mr. Antolini. «Hepsi iyi hoş ama, ayaklarını nasıl idare edeceksin?»

«Zararı yok. Küçük yataklara alışığım.» dedim. «Sağolun. Siz ve Mrs. Antolini, bu gece hayatımı kurtardınız.»

«Yıkanma odası nerede, biliyorsun. Bir şeye ihtiyacın olursa, bana seslen. Mutfakta işim var biraz, ışık rahatsız etmez ya?»

«Hiç aldırmam. Sağolun.»

«Pekâlâ, iyi geceler.»

«İyi geceler, hocam. Sağolun.» Mutfağa gitti, ben de yıkanma odasına girdim, soyundum. Dişlerimi oyamadım, diş fırçam yoktu yanımda. Pijama da yoktu. Mr. Antolini pijama vermeyi unutmuştu bana. Salona döndüm, divanın başucundaki lâmbayı söndürdüm. Sonra donla girdim yatağa. Bana göre küçüktü divan, ama bıraksalar ayakta bile uyuyabilirdim. Birkaç saniye uyanık durabildim ancak, Mr. Antolini'nin söylediklerini şöyle bir aklımdan geçirdim. Aklımın sınırlarını bulmak dümeni. Gerçekten akıllı adamdı bu Mr. Antolini, ama gözlerimi açık tutamıyordum. Uyuya kalmışım.

Sonra, bir şey oldu. Anlatması bile zor geliyor bana. Birden uyandım. Saatin kaç olduğunu bilmiyorum ama, birden kendime geldim. Yüzümde bir şey duydum,

bir herifin elini. Öyle bir sarsıldım ki, sormayın. El. Mr. Antolini'nin eliydi. Ne mi yapıyordu? Divanın hemen yanına. yere oturmuş, o boktan suratımı sıvazlıyor, okşuyordu. Tavana sıçradım desem yeridir.

«Ne yapıyorsunuz yahu?» dedim.

«Hiç, şuraya oturmuş, hayran hayran seni..»

«Ne yapıyorsunuz, onu söyleyin bir kere?» diye üsteledim.

Ne diyeceğimi de bilemiyordum. Çok sıkılmıştım artık.

«Sesini alçaltsana! Şuraya oturmuşum işte..»

«Her neyse, ben gideyim», dedim. Sinirlerim gerilmişti. Karanlıkta pantolonumu giydim. Sinirden elim ayağıma dolaşıyordu. Hayatınızda hiçbiriniz benim kadar sapık tanımamıştır okulda. beni gördüler mi hepsinin de nedense sapıtacağı tutar.

«Nereye gideceksin?» dedi Mr. Antolini. Çok durgunmuş, aklı başındaymış gibi davranmak istiyordu ama, besbelli onun da sinirleri benden beter gerilmişti.

«Çantalarımı, öteberimi garda bıraktım. En doğrusu, ben gidip alayım onları. Bütün çamaşırlarım çantalarda.»

«Yarın gitsen, çamaşırlarını yine yerinde bulursun. Dön yatağına. Ben de yatmaya gidiyorum. Neye sıkıldın sen?»

«Hiç. Bütün param. öteberim çantamda da. Çantamı alayım, dönerim. Bir taksiye binerim şimdi, hemen dönerim», dedim. «Hem para benim değil. Annemin parası...»

«Gülünç olma, Holden. Gir yatağına. Ben de gidip yatacağım. Para uçacak değil ya yarına kadar...»

«Olmaz, olmaz. Gitmeliyim. Sahi söylüyorum, ben gideyim bir an önce.» Giyinmem hemen hemen bitmişti, yalnız kravatımı bulamıyordum. Nereye koyduğum aklımdan çıkmıştı. Kravata boş verdim, ceketimi giydim. Mr. Antolini, birkaç adım ötedeki büyük koltuğa oturmuş, beni gözlüyordu. Oda karanlıktı, pek iyi seçemiyordum onu, ama beni gözlediğini biliyordum. Elinden bir türlü bırakmadığı içki bardağı hafifçe ışıldıyordu.

«Sen çok, çok garip bir çocuksun.»

«Biliyorum», dedim. Daha fazla aramadım kravatımı.

Kravatsız gittim. «Hoşça kalın», dedim. «Çok teşekkür ederim. Sahi söylüyorum.»

Sokak kapısına kadar benimle geldi, asansörün çıkmasını beklerken de, eşikte dikili kaldı. Ağzından çıkan tek söz «çok, çok garip bir çocuksun» sözüydü. Garipmiş, nah sana! Asansör gelene kadar öyle eşikte bekledi. Şu boktan hayatımda hiçbir asansörü bu kadar uzun süre beklememişimdir.

Asansörü beklerken ne söyliyeceğimi bilemiyordum, o da öyle karşımda duruyordu. Lâf olsun diye: «Şöyle güzel, sağlam birkaç kitap okuyacağım», dedim. N'aparsınız, o sırada bir şeyler söylemek gerekiyordu. Çok sıkıcı bir duruma düşmüştüm.

«Çantalarını alır, hemen buraya dönersin. Kapıyı açık bırakacağım.»

«Sağolun», dedim. «Hoşça kalın.» Çok şükür, gelebilmişti asansör. Bindim, aşağıya indim. Saralılar gibi titriyordum. Terliyordum da. Başıma böyle bir iş geldi mi, hergeleler gibi başlarım terlemeye. Küçüklüğümden bu yana, belki yirmi kere gelmiştir bu iş başıma. Hiç bir seferinde de serinkanlılıkla karşılıyamadım.

XXIII

Evden çıktığımda gün doğuyordu. Soğuktu da hava, ama kendimi dinç buluyordum. Eh, o kadar terledikten sonra...

Nereye gideceğimi bilmiyordum. Başka bir otele gitmek vardı ama, Phoebe'nin parasını harcamak istemedim. Lexington'a kadar yaya gittim. Büyük Central metrosuna bindim. Çantalarım, öteberim yerli yerindeydi. Şu saloz bekleme odasındaki sıraların birine kıvrılır bir güzel uyurum, dedim. Bekleme odası kalabalık olmadığı için, önceleri biraz rahat ettim. Ayaklarımı da sıranın üzerine koyabilmiştim. Ama bunu anlatmak gelmiyor içimden. Hiç de hoş bir şey değil. Sakın denemeye kalkışmayın. Yıkım olur sizin için.

Ancak dokuza kadar uyuyabildim. Milyonlarca insan bekleme odasında gidip gelmeye başlamıştı, ayaklarımı sıranın üzerinden indirmek zorunda kaldım. Ayaklarımı yere koyunca uyku tutmaz beni. Doğruldum. Başımın ağrısı geçmemişti. Tersine daha çok ağrıyordu. Üstelik de, ömrümde böylesine bir umutsuzluğa düşmemiştim.

Başımdan geçeni unutmak istiyordum ama, elimde olmıyarak Mr. Antolini Reis'i düşündüm, karısı evlerinde kalmadığını görünce hocanın ona ne diyeceğini. Ama, doğrusunu isterseniz kafamı pek kurcalamıyordu bu konu, Mr. Antolini'nin ne hinoğlu hin olduğunu, herşeye kolaylıkla bir kulp uydurabileceğini biliyordum. Olmazsa, evime döndüğümü söylerdi. Mr. Antolini şunu demiş, yok bunu demiş, üzerinde durmuyordum. Üzerinde durduğum,

uyanınca onu başucumda, yüzümü okşarken bulmamdı. Diyeceğim, belki de ben aldanmıştım adamın bana kötü gözle baktığını sanmakla. Olur a, belki de adamcağızın herhangi bir sapıklığı yoktu da, sadece uyuyanların yüzünü okşamaya düşkündü. Nasıl anlatayım size, bu konuda nasıl olur da kesin bir şey söylenebilir? Bir ara aklımdan geçti, belki de en doğrusu çantamı, öteberimi alıp Mr. Antolini'nin evine dönmekti. Anlıyacağınız, adam gerçekten sapık da olsa, bana karşı insanca davrandı diye düşünmeye başlamıştım. Öyle ya, gecenin geç saatinde telefon ettiğim halde, hık mık etmemiş, hemen gelebileceğimi söylemişti. Üstelik de, üşenmemiş aklın boyutları üzerinde uzun uzun öğütler vermişti bana. Hem, tükürdüğünü yalamamak için canına kıyan James Castle'e yaklaşan tek kişi o değil miydi? Bütün bunlar aklıma geldikçe de umutsuzluğum arttı. Diyeceğim, en doğrusu galiba oraya dönmek, demeye başlamıştım kendi kendime. Belki de, içinde hiçbir kötülük olmadan okşamıştı yüzümü. Ne var ki, bunu düşündükçe, daha bitkinleşiyor, daha bir sinirli oluyordum. İşimi güçleştiren şeylerden biri de, gözlerimin alabildiğine acımasıydı. Uykusuzluktan yanıyor, iğnelenir gibi oluyordu. Üstelik de nezleye tutulmuştum, yanımda da tek mendil yoktu. Gerçi çantamda mendil vardı ama, gidip kasadan çantamı çıkarmayı, çantayı herkesin içinde açmayı göze alamıyordum.

Oturduğum sıranın öbür ucunda unutulan bir dergi gördüm. Mr. Antolini'yi, daha bir sürü tatsız konuyu düşünmekten kurtulurum diye dört elle sarıldım dergiye. Ama okuduğum yazı daha bir bezdirdi beni canımdan. Hormonlar üzerine bir yazıydı. Denildiğine göre, insanın yüzünden, gözünden hormonlarının iyi çalışıp çalışmadığı anlaşılırmış. Kendi yüzüme, gözüme bakınca, hormonlarında iş kalmıyanlara benzediğimi gördüm. Bunu üzerine, aldı mı beni bir tasa, ne oldu benim hormoncuklarıma diye? Hormon yazısı bitince, başka bir yazıya geçtim. Bu yazıda da, insan nasıl kanser olurmuş, o anlatılıyordu. Efendim, ağzında yara varsa, o yara da bir türlü kabuk bağlamıyorsa, yazıda denildiğine göre, kanser yüz-

de yüzmüş. Dudağımda iki haftadır kapanmıyan bir yara vardı. Demek ki ben de kanserim, dedim kendi kendime. Doğrusu ya, gerçekten iç açıcı bir dergiydi bu! Sonunda bıraktım okumayı, şöyle bir dolaşmaya çıktım. Kanserim olduğuna göre, iki-üç ay içinde gümbürder giderim, diyordum. Gerçekten de inanıyordum buna.

Hava kapalıydı, yağmur neredeyse gelecekti, ama gene de gezintiden caymadım. İlk iş, gidip bir yerde karın doyurmaktı. Aç değildim ama, kursağıma sıcak bir şeyler de gitmeli diyordum. Şöyle vitaminli, mitaminli bir şeyler. Ucuz aşevlerinin bulunduğu Batı mahallelerine doğru yola koyuldum. Paramı idareli kullanmak zorundaydım.

Yolda iki herife rasladım: Kocaman bir Noel ağacını çıkarıyorlardı kamyondan. Heriflerden biri ötekine durmadan şöyle diyordu: «Kaldır şu orospu çocuğunu! Kaldırsana be Allahın belâsı!» Eh, tam da Noel ağacına uygun bir dildi, doğrusu! Pek matrak geldi bana, başladım gülmeye. Sen misin gülen, midem ağzıma geldi birden, kusacak gibi oldum. Hattâ kusmuk tadı duydum ağzımda, ama geçti. Neden olduğunu kestiremedim. Ağır bir şey yememiştim, midem de oldukça sağlamdır. Her neyse, kusmaktan kurtulunca, bir şeyler atıştırmalıyım, dedim kendi kendime. Gösterişsiz bir aşevine daldım, kuru çörekle kahve istedim. Ama yemedim çörekleri. Boğazımdan geçmiyordu. Böyledir işte, insanın yüreği daraldı mı, boğazı da daralır. Garson çok anlayışlı davrandı. Çörekleri kaldırdı, parasını da ödetmedi bana. Kahvemi içtim, çıktım aşevinden. Beşinci Caddeyi tuttum.

Günlerden Pazartesiydi, Noel yaklaşmıştı, bütün dükkânlar açıktı. Bu durumda, Beşinci Caddede dolaşmak hiç de sıkıcı gelmedi bana. Noel'in yaklaştığı gözle görülüyordu. Yoksullar adına para toplıyanlar, köşe başlarını tutmuş, ellerindeki küçük çanları sallıyorlardı. Bir gün önce, öğle yemeğinde tanıştığım rahibeleri aradı gözlerim. Öğretmenlik yapmak için Newyork'a geldiklerini söylemişlerdi, sokakta para toplamakla görevlendirilmediklerini biliyordum, ama gene de onları aradı gözlerim. Her

neyse, Noel havası bütün caddeyi kaplayıvermişti. Bir milyon yumurcak, analarıyla birlikte kent'e doluşmuştu. Kimi otobüslere biniyor, kimi otobüsten iniyor, kimi mağazalara giriyor. kimi mağazadan çıkıyordu. Phoebé Reis'e buralarda raslarım herhalde diyordum. Oyuncaklar bölümünde zigotoluk edecek yaşı geçmiştir, ama mağazaları dolaşmaktan, girip çıkanları seyretmekten hoşlanır. İki yıl önceki Noel'de çarşıya ben götürdüm onu. Çok eğlendik. Durun bakayım, neresiydi orası? Bloomingdallele gitmiştik galiba. Ayakkabı satılan kata çıktık, Phoebé Reis için bir ayakkabı istedik. Ama nasıl ayakkabı? Hani, burnundan bileğe kadar delikleri olan ayakkabılar vardır ya, işte onlardan. Deliye döndürdük satıcıyı. En aşağısından yirmi çifti denedi Phoebé Reis, her deneyişinde de, zavallı satıcı, bir ucundan öbür ucuna kadar ayakkabının deliklerinden bağı geçirmek zorunda kaldı. Kalleşlikti bu yaptığımız ama, Phoebé Reis bitti bu numaraya. Sonunda bir çift mokasen aldık, parasını da ödedik. Çok anlayışlı davrandı satıcı. Matrak geçtiğimizi çakmıştı, çünkü Phoebé Reis ikide bir makaraları koyuveriyordu.

Sözü uzatmıyalım, Beşinci Caddede. kravatsız mıravatsız yürüyüp dururken, göz karartıcı bir şey geldi başıma. Her kaldırımın sonunda, yolun öbür yakasına varamıyacakmışım gibi geliyordu bana. Sanki yere saplanıp gittikçe batacakmışım da kimse bir daha beni göremiyecekmiş gibi. Bunun beni ne kadar ürküttüğünü bilemezsiniz.

Hergeleler gibi terlemeye başladım gene, iç fanilâm, gömleğim sırılsıklam oldu. Sonra başka bir dümen tutturdum. Her kaldırımın sonunda, kardeşim Allie ile konuştuğuma inandırdım kendimi. «Allie», diyordum ona. «bırakma beni, yok olmıyayım. Bırakma beni, yok olmıyayım. Bırakma beni, yok olmıyayım. Yalvarırım sana. Allie». Yok olmadan karşı kaldırıma varınca da, teşekkür ediyordum ona. Öbür sokağın başına geldim mi, gene ayni dümene başlıyordum. Bir yandan da durmadan yol alıyordum. O zamanlar ne duyduğumu, ne düşündüğümü

şimdi pek toparlıyamıyacağım ama, durmaktan korkuyordum galiba. Her neyse, hayvanlar bahçesini geçtikten sonra, ancak 60 ıncı Sokakta durdum.

Bir sıraya çöktüm. Soluk alamıyordum, her tarafımdan ter boşanıyordu. Yanılmıyorsam bir saat kadar kaldım orada. Sonunda neye karar verdim, bilir misiniz? Alıp başımı gitmeye. Hem de bir daha eve dönmemek, başka bir okula girmemek üzere. Yalnız Phoebé Reis'i görecektim bir kere daha. Noel parasını eline tutuşturacaktım, sonra da, düşe kalka, Batıya doğru gidecektim. Nasıl mı? Tunnel Golland'a inip oto - stop yaparak. Bir arabayı durduracaktım, gittiği kadar gidecektim onunla, arkasından başka bir araba, arkasından başka bir araba, arkasından daha başka bir araba derken, günün birinde Batıda bulacaktım kendimi, güneşli bir ülkede, hemencecik de bir işe girecektim. Ne iş olursa olsun, umurumda bile değildi, yeter ki kimse tanımasın beni. En doğrusu, sağır dilsiz numarası yapmaktı. Böylece, onunla, bununla beylik konuşmalara katlanmaktan kurtulurdum. Birinin bana bir diyeceği mi var. yazar kâğıda verir. Bir iki derken, nasıl olsa tak eder canlarına, ben de ömrümün sonuna kadar kimseyle konuşmadan otururum oturduğum yerde. Boşver o sağır dilsize derler, uğraşmazlar bir daha benimle. Onun bunun saloz arabasına doldururum benzini, yağı, hafta sonlarında aldığım ücretle bir kulübe yaptırırım kendime, ömrümün sonuna kadar yaşarım orada. Tek istediğim, ormanın içinde değil de, ormana yakın olsun ki, doya doya güneşlenebileyim. Yemeklerimi kendim pişiririm, günün birinde evlenmek isteyince de, kendim gibi sağır dilsiz bir kız bulurum, basarım nikâhı. Gelip kulübemde yaşar benimle, bir diyeceği olunca da, herkes gibi o da bir kâğıda yazar uzatır bana. Çocuklarımızı da insan arasına çıkarmayız, gizleriz bir yere, okuma yazma öğrensinler diye bol bol kitap alırız onlara.

Bunları aklımdan geçire geçire başladım coşmaya. sağır, dilsiz numarasının matrak olduğunu biliyordum, ama hoşuma gidiyordu bunu düşünmek. Batıya gitmeyi

iyice koydum aklıma. Yalnız, gitmeden önce, Phoebé Reis'i görmek istiyordum. Birden, deliler gibi koşmaya başladım, sokağı geçtim - doğrusunu isterseniz az daha eziliyordum - bir dükkâna girdim, kalem kâğıt aldım. Maksadım ona bir pusula yazmak. Noel parasını kendisine verebilmek için nerede buluşabileceğimizi bildirmekti. Pusulayı götürüp okul kalemine bırakacaktım. Phoebé'ye vermelerini söyliyecektim. Ne var ki, kâğıt, kalemi cebime sokuşturdum, sık adımlarla okula doğru yürümeye başladım. Pusulayı dükkânda yazamayacak kadar sabırsızlanıyordum. Adımlarını neden sıklaştırdın derseniz, öğle yemeğinden önce okula yetişebilmek için önümde pek az vakit kalmıştı.

Okulun nerede olduğunu biliyordum tabii, yumurcakken ben de ayni okula giderdim. Bir tuhaf oldum oraya varınca. Okulun içini gözümün önünde canlandırabileceğimi sanmamıştım. ama görünce hatırladım. Benim zamanımdan bu yana hiç değişmemiş gibi geldi bana. Avlu eskisi gibi loştu, çocuklar top oynarken kırmasınlar diye lâmbalar eskisi gibi demir kafesler içinde duruyordu. Oyun yerlerindeki beyaz boya ile çizilmiş yuvarlaklar da değişmemişti. Basket - Ball sepetleri gene ağsızdı, yalnız tahta levha ve demir yuvarlak vardı.

Tek kişi yoktu görünürlerde. Oynama saati de değildi anlaşılan, dağılma saati de. Küçük bir yumurcak gördüm sadece, küçük bir zenci, kenefe gidiyordu. Pantolonunun cebine izin sopasını sokmuştu. Bizim zamanımızda da, öğretmenden izin alarak dışarı çıktığımız anlaşılsın diye, buna benzer tahta sopalar kullanılırdı.

Terim geçmemişti ama, eskisi gibi de gelmiyordu. Merdivenin başına gittim, ilk basamağa çöktüm, satın aldığım kalemle kâğıdı çıkardım. Aradan bunca yıl geçmişti de, merdivenin kokusu gene de değişmemişti. Üzerine biri yeni işemiş gibi kokuyordu. Okul merdivenleri hep böyle kokar. Her neyse, şu satırları karaladım kâğıda:

Sevgili Phoebé,

Çarşamba'ya kadar bekliyemiyeceğim. Bugün öğleden sonra, oto - stop ile Batıya gidiyorum. Saat on ikiyi

çeyrek geçe, Sanat Müzesinin kapısında beni bekle, sana Noel paranın üstünü vereceğim. Pek azını harcadım.

Sevgiler,
Holden.

Okul, müzeye bitişik sayılırdı, hem nasıl olsa, öğle yemeği için eve giderken oradan geçmek zorundaydı. Beni kolaylıkla bulacağını biliyordum.

Sonra Kaleme gittim, pusulayı Phoebé daha sınıftayken ona vermelerini söyledim. Yazdıklarımı kimse okumasın diye de on kere katladım pusulayı. Bu gibi saloz okullarda kimseye güven olmaz. Ama, ağabeysi olduğumu söyleyince, pusulayı doğrudan doğruya Phoebé'ye vereceklerini biliyordum.

Birden, merdiveni çıkarken, gene kusacak gibi oldum. Kusmadım ama. Bir saniye oturdum, kendime geldim, ama otururken, aklımı başımdan alan bir şey gördüm. Biri duvara şu sözcüğü karalamıştı: «İbne». Delirtti bu beni. Bütün çocuklar. bu arada Phoebé Reis de bunu görecek diye düşündüm, ne anlama geldiğini soracaklar kendi kendilerine, sonra da, soysuz çocuğun biri, böbürlene böbürlene bu sözcüğün anlamını açıklıyacak onlara, zavallıların hepsi günlerce bunu düşünüp, bunu kuracaklar. Bu sözcüğü yazanı öldürmek geliyordu içimden. Gece yarısı işemek, ya da başka bir halt karıştırmak için okula girmiş, sonra da bu sözcüğü duvara karalamıştı herhalde. Soysuz sapığı elime bir geçirsem, mermer basamaklara çala çala ezecektim kafasını. Ama, bunu yapacak kadar yürekli olmadığımı da biliyordum. Bunu bilmek, daha bir daraltti yüreğimi. Doğrusunu isterseniz, duvardaki yazıyı silerken bile üzerimde bir çekingenlik vardı. Bir öğretmen beni silerken yakalar da o sözcüğü benim yazdığımı sanır diye korkuyordum. Ama sildim gene de. Sildikten sonra da müdürlük odasına çıktım.

Müdüre benzer bir kimseyi göremedim. Yüz yaşlarında bir kadın yazı makinesinin başına geçmiş çalışıyordu. 4 B-1 den Phoebé Caulfield'in ağabeysi olduğumu, kendisine şu pusulanın verilmesini istediğimi söyledim. Çok

önemli olduğunu da ekledim, annemin hastalandığını, evde yemek pişmediğini, Phoebé'yi aşevine götüreceğimi anlattım. Çok anlayışlı davrandı yaşlı kadın. Pusulamı aldı, bitişik odadan başka bir yaşlı kadını çağırdı, pusulayı eline tutuşturup yolladı. Sonra yüz yaşındaki kadınla ben biraz gevezelik ettik. Benim de, öteki kardeşlerimin de bu okuldan yetiştiğimizi söyledim. Şimdi hangi okula gittiğimi sordu. Pencey'e gidiyorum, dedim, o da Pencey'in iyi bir okul olduğunu söyledi. İstesem de, kadını yalancı çıkarmayı göze alamazdım. Hem, Pencey'in çok iyi bir okul olduğuna inanmış bir insanın içine kurt düşürmekten ne çıkardı? Yüz yaşını bulmuş bir insana yeni bir şey öğretmeye kalkışmak kadar tiksindirici bir iş olamaz. Nasıl olsa hoşlanmıyacaktır söylediklerinizden. Bir süre gevezelik ettikten sonra, odadan çıktım. Çok matrak oldu. Pencey'den ayrılırken tıpkı Spencer Reis'in arkamdan seslendiği gibi, yaşlı kadın da «Yolunuz açık olsun», dedi. Bir yerden ayrılırken «Yolun açık olsun» demezler mi, ifrit kesilirim. Yıkar, bitirir insanı bu.

Başka bir merdivenden indim aşağıya, duvarda gene «İbne» sözcüğü çıktı karşıma. Onu da elimle silmeye kalkıştım, ama ötekine benzemiyordu, çakıyla, ya da bir çiviyle kazılmıştı duvara. Bir türlü çıkmadı. Hem, boş bir çaba bu. Önünüzde bir milyon yıllık ömür olsa, yeryüzü duvarlarına yazılan «İbne» lerin yarısını bile silemezsiniz.

Avludaki büyük saatte baktım. On ikiye yirmi vardı daha, Phoebé ile buluşmak için çok erkendi. Ama gene de müzeye gittim. Neden derseniz, gidecek başka yerim yoktu. Bir ara aklımdan geçti, Batı yolculuğuna çıkmadan önce bizim Jane Callagher Reis'e bir telefon çakayım, dedim, ama o havayı bulamadım kendimde. Kaldı ki, eve dönüp dönmediğini kesin olarak bilmiyordum. Doğru müzeye gittim, başladım beklemeye.

Ben Phoebé'yi müze kapısının eşiğinde beklerken, iki çocuk üzerime gelip mumyaların yerini sordular. Birinin, - soruyu soranın - pantolonu açıktı, önünü iliklememişti. Söyledim. Konuşmaya ara vermeden ilikledi,

yerinden kımıldamadı, bir kapının arkasına çekilmeyi bile akıl etmedi. Bayıldım oğlana. Kahkahayı atacaktım ama, gene kusacağım tutar diye istifimi bozmadım «Nerde mumyalar, abi?» dedi oğlan. «Biliyor musunuz?»

Şunları biraz işleteyim dedim .«Mumyalar mı? O da ne?»

«Bilirsin yahu. Mumyalar işte, ölüler. Tabutlarında keneflenenler.»

Keneflenmek. Bayıldım bu söze. Kefenlenmek demek istiyordu herhalde.

«Bu saatte ne işiniz var sizin burada?» dedim.

«Okul yok bugün» dedi benimle konuşan oğlan. Hergele nasıl da yalan söylüyordu ama! Phoebé gelene kadar yapılacak işim olmadığı için, mumyalar odasını bulmalarına yardım ettim. Bir zamanlar çok iyi bilirdim mumyaların bulunduğu yeri, ama müzeye uğramıyalı yıllar olmuştu.

«Demek mumyalar çok ilgilendiriyor sizi?» dedim.

«He.»

«Arkadaşın dilsiz mi?» dedim.

«Arkadaşım değil, kardeşim.»

«Konuşması yok mu?» Ağzını açmıyana baktım. «Konuşmak bilmez misin sen?» diye sordum.

«Bilirim», dedi. «Canım istemiyor.»

Neyse, sonunda bulduk mumyalar bölümünü, içeri girdik.

«Mısır'lılar ölülerini nasıl gömerlerdi, bilir misin?» diye sordum ilk oğlana.

«Yoo.»

«Bilmelisin. Çok meraklı. Kimsenin bilmediği bir ilâç sürerler beze, sonra bu bezi ölünün yüzüne sararlarmış. Böylelikle, bilmem kaç milyar yıl önce ölmüş adamlar, günümüze kadar hiç bozulmadan, çürümeden mezarlarında kalabilmişler. Mısır'lılardan başka kimse bilmiyor bu işin sırrını. Günümüzün bilginleri bile.»

Mumyaların bulunduğu yere varmak için, Firavun mezarlarından çıkarılan taşların iki yanına yığıldığı dar bir geçite saptık. Oldukça ürkütücü bir yerdi. yanımdaki

kabadayılarda matrak geçecek hal kalmamıştı. İkisi de bana sokulmuşlardı, ağzından söz çıkmıyan oğlan iki eliyle eteğime yapışmıştı. «Boşver» dedi kardeşine. «Ben görmüştüm mumyaları. Gel gidelim.» Geri dönüp kirişi kırdı.

Bunu görünce öteki de tüydü.

Mezarda tek başıma kaldım. Hoşuma gidiyordu bir bakıma. Durgun, rahat bir yerdi. Gel gelelim, birden duvarda ne görsem beğenirsiniz? Bir «İbne» daha. Taşların hemen altında. duvara yerleştirilen cam dolabın üzerine, kırmızı kalemle yazılmıştı.

Rezalet bundan kopuyor işte. Şöyle durgun, rahat bir yer bulamazsınız yeryüzünde, Neden derseniz, öyle bir yer yok da ondan. Kimi zaman öyle bir yer gelir aklınıza, ama oraya adımınızı attınız mı, hiç kuşkulanmadığınız bir anda biri içeri sızar, gözünüzün önünde duvara «İbne» sözünü yazıverir. Hele bir deneyin, hak vereceksiniz bana. Öyle sanıyorum ki, günün birinde ölürsem de beni bir mezarlığa atar, tepeme de bir mezar taşı dikerlerse, taşın yukarı yerinde «Holden Caulfield» sözcükleri bulunacak, hemen altında doğum ve ölüm yılım, sonra da, bütün bunların altında, o belâlı «İbne» sözcüğü. Bunun böyle olacağına kalıbımı basarım.

Mumyalar odasından çıkarken, kenefe gitmek zorunda kaldım. Neden derseniz, ishal olmuştum da ondan. İshal'e pek aldırmadım ama, başka bir şey geldi başıma. Keneften çıkarken, kapıya varacağım sırada, gözlerim kararadı, bayılıverdim. Gene de talihim varmış. Öyle ya, bir yerimi patlatıp ölebilirdim. Canım acımadı hiç, şöyle, yanlamasına yığılıverdim. Çok matrak oldu doğrusu. Bayıldıktan sonra kendime geldim biraz. Düşerken kolum altımda kalmıştı, sızladı durdu ama, o içimi üzen eziklikten de kurtuldum.

On iki sularında oldu bu. Kapıya dikildim, Phoebé Reis'i beklemeye koyuldum. Belki de onu son görüşümdür bu diye düşünüyordum. Hem onu, hem de öteki yakınlarımı. Gerçi günün birinde gene karşılaşacağımızı biliyordum ama, aradan uzun yıllar geçmiş olacaktı. Otuz

beş yaşlarıma doğru belki dönerdim eve, bizimkilerden biri hastalanır da ölmeden önce beni bir kere daha görmek isterse, ama bunun dışında hiçbir şey kulübemden çıkıp dönmeye zorlıyamazdı beni. Dönüşümde nasıl karşılanacağımı bile canlandırdım kafamda. Ben evden içeri adımımı atar atmaz annemin eli ayağı boşanacak, ormana dönmiyeyim. evde kalayım diye yalvarmıya başlıyacaktı, ama gene de bildiğimden şaşmıyacaktım ben. Dünya umurumda değilmiş gibi davranacaktım. Annemi yatıştıracak, sonra da salonun öbür ucunda duran cıgara kutusundan bir cıgara alıp, kılım kıpırdamadan yakacaktım. Günün birinde beni görmeye gelmelerini söyliyecektim ama, üstünde durmadan, kimsenin yakasına yapışmadan. Yalnız. yaz aylarında, Noel ve Pâques Yortusunda Phoebé Reis'in tatili yanımda geçirmesine izin verecektim. D.B. de, şöyle herkesten uzak, rahatça çalışabileceği bir yer aradı mı, gelip yanımda kalabilecekti, ama filim senaryosu yazdırmıyacaktım ona, yalnız hikâye ve kitap. Evimde kalanlar, evimde kaldıkları sürece, ahmakça işler yapmamaya söz vereceklerdi. Bu ilkeye uymıyanı, ahmakça işlere kalkışanı, pılı pırtısını eline tutuşturup hemen savacaktım.

Birden, gözüm duvar saâtine ilişti. Bire yirmi beş vardı. Bir kuşku girdi içime, ister misin, dedim, okuldaki yaşlı kadın, öteki yaşlı kadına benim pusulamı Phoebé Reis'e vermemesini söylemiş olsun? Al bunu çöpe at, ya da yakıver demiş olsun? Bütün kanım başıma sıçradı. Yola koyulmadan önce Phoebé Reis'i gerçekten görmek istiyordum. Neden derseniz, bütün Noel parası bendeydi kızın.

Neyse, sonunda göründü Phoebé Reis. Kapı camının arkasından gördüm onu. Nasıl oldu da ilk bakışta tanıdım derseniz, başında benim verdiğim o kırmızı soytarı şapkası vardı - on kilometreden gözü alan bir şapka-

Kapıdan çıktım, onu karşılamak için taş basamakları indim. Anlıyamadığım, elindeki o kocaman bavuldu. Beşinci Caddeyi geçmiş, o kocaman bavulu sürüklemeye çalışıyordu. Biraz yaklaşınca, bavulun benim Whooton

okulundayken kullandığım eski bavul olduğunu anladım. Bunu ne diye yanına aldığını bir türlü kestiremiyordum.

«Of» diyerek karşıma dikildi. Soluk soluğa kalmıştı.

«Umudumu kesmek üzereydim», dedim. «Ne var bu bavulda? Bir eksiğim yok ki benim. Böyle, olduğum gibi gidiyorum. Garda bıraktığım çantaları bile almıyacağım. Bavulda ne var?»

Bavulu yere koydu. «Giyeceklerim», dedi. «Seninle geliyorum. Götürürsün beni de, değil mi?»

«Ne?» dedim. Allah inandırsın sizi, bu sözü duyunca az daha küt diye yere yıkılacaktım. Gözlerim karardı, gene bayılacak gibi oldum.

«Charléne görmesin diye arka merdivenden indirdim bavulu. Ağır değil. İki etekliğimi aldım, mokasenlerimi aldım, kombinezonumu aldım, kısa çoraplarımı ve bir kaç ıvır zıvır aldım, o kadar. Tart bak. Ağır değil, Tartsana... Seninle gelebilir miyim? Holden? Ha? N'olur?»

«Hayır, sus.»

Olduğum yerde yıkılıverecek gibiydim. Diyeceğim, ona sus falan demek gelmemişti içimden, baygınlık geçirdiğim için böyle konuşmak zorunda kalmıştım.

«Neden gelemezmişim? Holden, n'olur. Hiçbir şey yapmam. seninle giderim, o kadar! İstemiyorsan, giyeceklerimi de almam, yalnız şeyimi alırım...»

«Hiçbir şeyini almıyacaksın. Benimle de gelmiyeceksin. Tek başıma gidiyorum. İyisi mi, kes çeneni.»

«N'olur, Holden? N'olur, bırak ben de geleyim? Çok şey olacağım, yani nasıl...»

«Benimle gelmiyeceksin. Kes bakalım çeneni! O bavulu da ver bana», dedim. Bavulu aldım elinden. Az daha marizliyecektim piçi. Tokadı yapıştırmamak için güç tuttum kendimi.

Başladı zırlamaya.

«Sen demedin mi bana? Okul tiyatrosunda oynıyacağım, demedin mi? Benedict Arnold rolüne çıkacağını sen söylemedin mi bana?» dedim. Çok ters bir sesle söyledim bunları. «Maksadın ne yani? Oyunu atlatmak mı?»

Bu sözlerim üzerine daha çok ağlamağa başladı. Memnundum. Hani, gözlerinin patlayıncaya kadar ağladığını görsem daha da sevinecektim. Bir bakıma nefret ediyordum ondan. Benimle gelirse oyuna çıkamıyacaktı ya, belki de bundan dolayı nefret duyuyordum ona karşı.

«Haydi gel», dedim. Müzenin basamaklarına doğru yürüdüm. Niyetim, o saloz bavulu müze kapıcısına bırakmaktı. Dersten sonra, saat üçte Phoebé Reis gelir alırdı bavulunu. Bu koskoca bavulla okula gidemiyeceğini biliyordum. «Haydi gel», dedim.

Basamakları çıkmadı benimle. Benimle gelmek istemiyordu. Tek başıma çıktım basamakları, bavulu kapıcıya verdim, Phoebé'nin yanına döndüm. Kaldırımın üzerinde, bıraktığım yerde duruyordu, ama yanına yaklaşınca sırtını döndü bana. Malın gözüdür. Ne zaman sırt çevireceğini çok iyi bilir. «Bir yere gittiğim yok. Kararımı değiştirdim. İyisi mi, zırlamayı bırak artık, kes sesini,» dedim. İşin en matrak yanı, ben bunları söylerken, onun ağlaması geçmişti bile. Gene de söyledim ama. «Haydi gel şimdi. Seni okula bırakayım. Gel haydi. Geç kalacaksın!»

Cevap vermek falan istemedi. Elini tutmaya kalkıştım, çekti. Arkasını dönüyordu hep bana.

«Yemek yedin mi? Yemek yedin mi?» diye sordum.

Cevap vermek istemedi. Buna karşılık ne yaptı, bilir misiniz? Kırmızı av şapkasını - kendisine verdiğim şapkayı - başından çıkardı, yüzüme fırlattı. Sonra gene döndü arkasını. Bittim bu davranışına, ama bir şey söylemedim. Şapkayı yerden aldım, paltomun cebine soktum.

«Haydi gel», dedim. «Seni okula bırakayım.»

«Okula dönmiyeceğim.»

Ne diyeceğimi bilemedim bu söze. Olduğum yerde, bir iki dakika kalakaldım.

«Okula dönmelisin. Oyuna çıkmıyacak mıydın? Benedict Arnold rolüne çıkmak için can atan sen değil miydin?»

«Hayır.»

«Sendin ya», dedim. «Can atıyorsun sahneye çıkmak için. Haydi, yürü bakalım. Bir kere, benim bir yere gittiğim yok. Doğruca eve dönüyorum. Seni okula bırakır bırakmaz eve gideceğim. Önce gara uğrar, öteberimi alırım, sonra da doğruca...»

«Kaç kere söyledik, okula dönmiyeceğim», dedi. «Sen ne istersen yap, ben dönmüyorum. İyisi mi, kes çeneni.»

O güne dek, bir kere olsun kes çeneni dememişti bana. Müthiş bir şeydi bunu işitmek. Küfürden de beterdi. Üstelik, yüzüme de bakmak istemiyor, ne zaman elimi omuzuna koymaya kalkışsam, silkiniveriyordu.

«Bana bak», dedim, «seninle şöyle bir gezinti yapalım mı? Hayvanlar bahçesine kadar uzansak mı, ne dersin? Bugün okula göndermezsem seni, okula göndereceğime götürüp gezdirirsem, bu numaraya bir son verir misin?»

Cevap vemek istemedi, üsteledim:

«Bugün okulu asmana göz yumarsam, seni gezintiye götürürsem, numarayı bırakacak mısın? Uslu kızlar gibi yarın tıpış tıpış okuluna gidecek misin?»

«Belki giderim, belki gitmem», dedi. Bunu demesiyle birlikte de, sağına soluna bakmadan, dört nala giden atlar gibi sokağı geçip karşı kaldırıma çıktı. Ara sıra böyle delilikleri olur bizim kızın.

Ardından gitmedim. Peşimi bırakmıyacağını bildiğim için, parkın bitişiğindeki kaldırımda kalarak hayvanlar bahçesine doğru yürümeye başladım, o da, karşı kaldırımdan beni izlemeye koyuldu. Başını çevirmiyordu ama, nereye gittiğimi görmek için gözünün ucuyla beni dikizlediği belliydi. Neyse, hayvanlar bahçesine değin böylece gittik. Beni üzen tek şey, ara sıra iki katlı bir otobüsün geçmesiydi, çünkü o zaman karşı kaldırımı, bizimkinin ne yaptığını göremiyorum. Ama, hayvanlar bahçesine vardığımızda: «Phoebé!» diye bağırdım. «Bahçeye giriyorum ben! Gel artık!» Bana bakmamakta direniyordu ama, sözlerimi işittiği belliydi. Gerçekten de, bahçeye inen basa-

maklara adamımı atınca, arkaya baktım, bana yetişmek için koşa koşa sokağı geçtiğini gördüm.

Pis, tatsız bir gün olduğu için bahçe kalabalık değildi ama, fok balıklarının havuzu başında birkaç kişi toplanmıştı. Durmadım havuzun önünde, yoluma devam ettim, ama Phoebé Reis durdu, bir bakıcının attığı balıkları yutan fokları seyreder gibi yaptı. Ben de geri döndüm. Barışmak için bundan iyi fırsat olamaz diyordum.

Yanına vardım, arkasına dikildim, ellerimi omuzlarına koymak istedim, ama diz kırdı birden, kaçıverdi. Kız değil, Allahın sunturlu belâsı. Balıkların yemesi bitene değin orada dikili kaldı, ben de kımıldamadan arkasında durdum. Ellerimi omuzlarına koymıya da kalkışmadım, çünkü böyle bir işe kalkışacak olsam, besbelli bir yolunu bulur ekerdi beni. Çok matrak oluyor şu çocuk milleti. Her davranışınızı onlara göre âyarlamak zorundasınız.

Foklar havuzunun başından ayrıldığımızda benim yanımda yürümek istemedi, çok uzaklaşmadı da ama. Bir kaldırımda o yürüyordu sanki, bir kaldırımda da ben. Diyeceğim, aramızda bir sokaklık ara bırakmakta direniyordu. Benim bakımımdan parlak bir sonuç sayılamazdı bu ama, gene de eskisinden iyi sayılabilirdi. Küçük bir tepenin üzerinde dolaşan ayılara gittik, ayıları seyrettik ama, doğrusunu isterseniz seyredilecek bir şey de yoktu pek. Ayıların ancak biri dışarıdaydı: Kutup ayısı. Ötekisi, kara ayı, ininden çıkmak istemiyordu bir türlü. Göre göre, sadece kıçının ucunu görebildik hayvanın. Yanımda küçük bir yumurcak vardı, kovboy şapkası kulaklarına kadar inmişti, durmadan şöyle diyordu babasına: «Söyle şuna çıksın, baba, söyle çıksın.» Phoebé Reis'e bir göz attım, ama bir türlü gülmek istemiyordu. Çocuk milletini bilirsiniz, bir kere bozulmıya görsünler, dünyayı verseniz gülmezler.

Ayıları da gördükten sonra hayvanlar bahçesinden ayrıldık, parktaki küçük bir sokağı geçtik, sonra da, içine yeni işenmiş gibi kekremsi kokan dar bir kapalı geçite daldık. Atlı karıncaya buradan gidiliyordu. Phoebé Reis

hâlâ benimle konuşmuyordu ama, yanımda yürüyordu artık. Paltosunun kuşağını tutmak istedim bir ara, terslendi. «Çek elini üzerimden, olmaz mı?» dedi. Kırgınlığı daha geçmemişti ama, eskisi kadar öfkeli olmadığı da belliydi.

Her neyse, atlı karıncaya yaklaştıkça, orada çalınan zırva müzik de daha çok duyuluyordu. Neydi çalınan bu zırva müzik diye merak ederseniz, hemen söyliyeyim: «Ah Marie!» Kırk yıl önce, ben daha çocukken de bu parçayı çalarlardı. Severim şu atlı karıncaları, hep ayni parçayı çalar dururlar.

«Atlı karıncanın kışın kapalı olduğunu sanırdım» dedi Phoebé Reis. Dargınlığımızdan bu yana hemen hemen ilk defa ağzını açıyordu. Anlaşılan kırgınlığını unutmuştu.

«Noel yaklaşıyor da ondandır», dedim.

Bu sözüme hiçbir şey eklemedi. Anlaşılan, benimle arasının açık olduğu birden aklına gelmişti.

«Atlı karıncaya binmek ister misin?» dedim. Canı çekiyordu herhalde. Yıllarca önce, Allie, ben ve D.B. onu parka götürdüğümüzde, atlı karıncadan inmezdi. Üçümüz bir olurduk da gene indiremezdik onu.

«Büyüdüm artık, yakışık almaz», dedi. Cevap vereceğini hiç sanmıyordum ama, verdi gene de.

«Pekâlâ da yakışık alır», dedim. «Haydi koş. Seni burada bekliyorum.» Tam o sırada atlı karıncanın önüne varmıştık. Birkaç çocuk, atların, kazların sırtına binmiş durmadan dönüyor; anaları, babaları da tahta sıralara oturmuş bekliyorlardı. Gişeye gittim, Phoebé Reis'e bir bilet aldım, eline tutuşturdum. Yanımda duruyordu. «Al», dedim. «Dur hele, paranın üstünü de al.» Bana ödünç verdiği paranın kalanını uzattım ona.

«Şimdilik sende dursun», dedi. «Sen sakla.» Sonra, hemen ekledi: «Olmaz mı? N'olur.»

Hiçbir şey insanı bu «n'olur» sözü kadar yıkamaz. Hele bunu söyliyen Phoebé gibi biri olursa. Öyle bir kardı ki yüreğim. Ama gene de paraları cebime koydum.

«Sen de binmek ister misin?» dedi. Tuhaf tuhaf bakıyordu bana. Besbelli, eski öfkesi kalmamıştı.

«Sen hele bin, ben de binerim belki sonra», dedim. «Biletin yanında mı?»

«Evet.»

«Haydi, koş bakalım, ben şu sıraya oturur beklerim. Bakalım nasıl bineceksin.» Tahta sıraya oturdum, o da gitti atlı karıncaya bindi. Bir ucundan öteki ucuna dolandı. Sonunda, bitkin görünüşlü bir kır ata bindi. Başladı dönmeye atlı karınca, o da atlı karıncayla birlikte döndü. Beş - altı çocuk ya vardı, ya yoktu atlı karıncada. Çaldıkları hava da «**Smoke Gets in Your Eyes**» idi. Çok matraktı, caz parçasıymış gibi çalıyorlardı bunu. Öteki çocuklar da, Phoebé de, ortada sallanan püskülü yakalamaya çalışıyorlardı, ben de attan düşer diye kendi kendimi yiyordum, ama karışmadım işine, ağzımı da açmadım. Çocuk milleti böyledir işte: Baktınız ki püskülü yakalamak istiyorlar, oturacaksınız oturduğunuz yerde. Ne yapalım, düşerlerse düşerler. Ama düşmeleri, püskülü yakalamalarına engel olmaktan daha iyidir.

Atlı karınca durunca, Phoebé attan atladı, yanıma geldi. «Şimdi de sen bin», dedi.

«İstemem, seni seyretmek daha hoşuma gidiyor» dedim. «Ben burada kalayım, sen git gene bin.» Eline biraz para tutuşturdum. «Git bir bilet daha al.»

Uzattığım parayı aldı: «Biliyor musun?» dedi. «Seninle dargın değilim artık.»

«Biliyorum. Çabuk ol, dönmeye başlıyacak.»

O sırada, ansızın öpüverdi beni. Sonra da elini uzattı. «Başladı», dedi. «Yağmur başladı.»

«Biliyorum.»

Sonra da ne yaptı, bilir misiniz? Bütün bu yaptığına, elini paltomun cebine daldırdı, kırmızı av şapkamı çıkardı, benim başıma geçirdi.

«İster misin şapkayı?» diye sordum.

«Şimdilik sende dursun.»

«Olur. Haydi çabuk ol. Atlı karıncayı kaçıracaksın. Başkası kapacak kır atını.» Yanımdan ayrılmadı ama.

«Söylediğin doğru mu?» diye sordu. «Sahi bir yere gitmiyecek misin? Doğru eve mi döneceksin buradan?»

«Evet», dedim. Yalan söylemiyordum ona. Gerçekten de eve döndüm sonra. «Haydi çabuk ol», dedim. «Atlı karınca dönmeye başlıyacak.»

Koşa koşa gitti biletini aldı. Tam zamanında yetişti atlı karıncaya. Atını bulmak için gene çevresini dolandı, sonra da bindi atına. Elini salladı bana, ben de ona el salladım.

Kalleş bir yağmur başlamıştı. Bardaktan boşanırcasına. Çocuklarını bekleyen bütün analar, ıslanmaktan kurtulmak için koşup atlı karıncanın saçağı altına sığındılar, bir ben uzun süre olduğum yerde kaldım. Boynum, pantolonum iyice ıslandı. Av şapkam bir bakıma koruyordu beni, ama gene de sudan çıkmış ite döndüm. Hoş, aldırdığım da yoktu ya. Phoebé'nin öyle döndüğünü, dönüp durduğunu görmek öylesine mutlandırmıştı ki beni! Doğrusunu isterseniz, neredeyse bağıracaktım sevincimden. Nedenini bilmem ama, içim içime sığmıyordu. Belki de o masmavi paltosuyla dönüp durması çok dokunmuştu bana. Keşke siz de orada olabilseydiniz de görseydiniz Phoebé Reis'i.

XXIV

Size anlatmak istediklerim bunlardı. Biliyorum, eve dönünce ne yaptığımı, nasıl hastalandığımı, buradan çıkınca önümüzdeki öğretim yılında hangi okula gideceğimi de anlatabilirim size ama, açmıyor beni. Gerçekten açmıyor. Bu gibi traşlara ilgilenmez oldum artık.

Birçok kimse, hele burada ruhdeşenlik taslıyan biri, önümüzdeki Ekim ayında okula dönünce derslerime çalışıp çalışmıyacağımı sordu bana. Bence budalaca bir soru bu. Diyeceğim, bir işi yapmadan önce nasıl bilebilirsiniz onu yapıp yapmıyacağınızı? Bilemezsiniz işte. Şimdilik çalışacağımı sanıyorum ben, ama gerçekten çalışıp çalışmıyacağımı nasıl bilebilirim. Dedim ya, budalaca bir soru.

D.B., ötekiler kadar anlayışsız değil ama o da bir alay soruyla çıkıyor karşıma. Geçen Cumartesi günü beni görmeye geldi. Yeni yazdığı filimde oynıyacak karıyı da almıştı yanına. Numaracının biriydi karı, ama çok güzeldi. Sözü uzatmıyalım, yapının öbür ucunda bulunan kenefe gitti bir ara karı, D.B. de size anlattığım bu ıvır zıvır üzerine ne düşündüğümü sordu. Ne diyeceğimi bilemedim. Doğrusunu isterseniz ben de bilmiyorum ne düşündüğümü. Bunca kişiden söz açtığıma üzgünüm. Bir bildiğim var, o da bütün sözünü ettiklerimin eksikliğini duymam. Stradlater Reis ile Ackley'in bile. İnanmıyacaksınız ama; o Maurice hergelesinin bile. Tuhaf işte. Kimseye bir şey anlatmayın. Anlattınız mı, herkesin eksikliğini duyarsınız.

CEM YAYINEVİ SUNAR

YİRMİ YÜZYIL KLASİKLERİ :

1. **İVAN DENİSOVİÇ'İN HAYATINDA BİR GÜN** : Solzhenitsin'in bütün dünyada "best-seller" olan eseri. 6 lira.
2. **ADEMOĞLU NERDEYDİN?** Heinrich Böll'ün ikinci Dünya Savaşı üzerine yazdığı roman. 6 lira.
3. **VE O HİÇ BİR ŞEY DEMEDİ** : Heinrich Böll'ün Behçet Necatigil tarafından dilimize kazandırılan şaheseri. 6 lira.
4. **ŞÜPHE** : Dürenmatt'ın bir nefeste okunan romanı. 5 lira.
5. **BİR MASKENİN İTİRAFLARI** : Japonya'nın en ünlü romancısı Mişima'nın şaheseri. 7,5 lira.
6. **GUATEMALA EFSANELERİ** : Orta ve Güney Amerika'nın en büyük yazarı Asturias'ın ilk eseri. 4 lira.
7. **SAYIN BAŞKAN** : Asturias'ın en güzel romanı. 10 lira.
8. **BİR SAVAŞIN TASVİRİ** : Kafka külliyatındaki altı büyük eserden biri 12,5 lira.
9. **CÜCE İLE BEBEK** : Böll'ün birbirinden güzel 18 hikâyesi bir arada. 6 lira.
10. **YASLI KAR** : Henri Troyat'nın edebiyat ödülü kazanan ve filme alınan romanı. 5 lira.
11. **GÖNÜL - ÇELEN** : J. D. Salinger'in en güzel romanı. 7,5 lira.

KÜLTÜR DİZİSİ :

1. İhtilaller ve Darbeler Tarihi : (I. cilt) En eski çağlardan 20. Yüzyıla kadar önemli ihtilaller ve darbeler. (Resimli). 430 Sayfa. 15 lira.
2. İhtilâller ve Darbeler Tarihi (II. cilt). 20. Yüzyıldaki önemli ihtilâller ve darbeler (Resimli). 430 sayfa. 15 lira.
3. 1960 Türk İhtilâli : Amerikalı yazar Walter Weiker'in, Fransızların ve Rusların gözüyle 27 Mayıs hareketi ve sonrası. 10 lira.

NOBEL YAYINLARI :

1. AK ÇAĞI. Jean-Paul Sartre (Nobel 1964). 2. Baskı. 12,5 lira.
2. YAŞANMIYAN ZAMAN : Sartre (Nobel 1964). 2. Baskı. 12,5 lira.
3. YIKILIŞ : Sartre (Nobel 1964). (Tükenmiştir). 12,5 lira.
4. BARABBAS ve CÜCE : Lagerkvist (Nobel 1951). 2. Roman birarada. 10 lira.
5. DON KIYISINDA HAYAT : Şolohov (Nobel 1965). 10 lira. Tükenmek üzeredir.
6. NEHRİN ÖTESİNDE - YAŞLI ADAM ve DENİZ : Hemingway (Nobel 1954). İki roman bir arada. 10 lira.
7. DON HİKÂYELERİ : Şolohov (Nobel 1965). 10 lira.
8. VATAN İÇİN DÖVÜŞTÜLER. Şolohov (Nobel 1965). 10 lira.
9. ALTIN KUPA : John Steinbeck (Nobel 1962). 10 lira.
10. O GÜNLER : Boris Pasternak (Nobel 1958). 6 lira.
11. TILSIM ve SÖZLÜ : Agnon (Nobel 1966). İki eser bir arada. 7,5 lira.
12. GÖÇEBE : Knut Hamsun (Nobel 1920). 15 lira.
13. KOVULMUŞLAR : Agnon (Nobel 1966). 5 lira.
14. BİR GECELİK MİSAFİR : Agnon (Nobel 1966). İki cilt. Her cilt 10 lira.
15. MİTYANIN AŞKI : İvan Bunin (Nobel 1933). 7,5 lira.

Genel Dağıtım : Bateş Bayilik Teşkilâtı

ÇEM YAYINEVİ

Savaş sonrası Amerikan yazarlarının en ünlülerinden biri olan J. D. Salinger'in «Gönül-Çelen» adlı romanı bütün bir kuşağı etkilemiş ve milyonlarca gencin başucu kitabı olmuştur. Salinger'in bu en iyi romanını **Adnan Benk'in Türkçesiyle** sunuyoruz.

Fiatı 7,5 lira

DURAN OFSET MATBAASI TEL. 277134 İSTANBUL